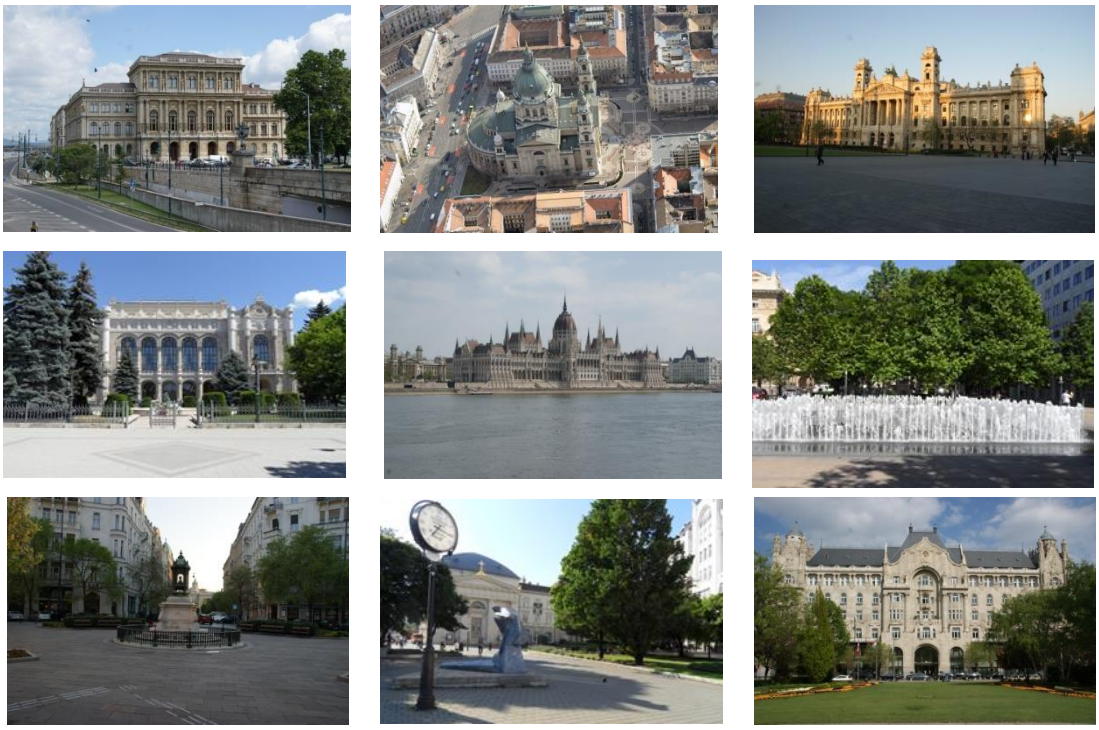

BELVÁROS-LIPÓTVÁROS
BUDAPEST FŐVÁROS V. KERÜLET ÖNKORMÁNYZATA

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2017. ÁPRILIS

BELVÁROS-LIPÓTVÁROS
BUDAPEST FŐVÁROS V. KERÜLET ÖNKORMÁNYZATA

A dokumentációt készítette

CompArt Stúdió Tervező és Beruházó Kft.
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 88-90.
Tel: +36-1-430-1720
Fax: +36-1-430-1719
E-mail: info@minerva.hu
Honlap: www.cas.hu

Buda Miklós	CompArt Stúdió Kft. - építész ügyvezető
Buda Ildikó	CompArt Stúdió Kft. - urbanista közgazdász
Turai-Krausz Emőke	CompArt Stúdió Kft. - településtervező
Guzmics István	2G VárosTérség Kft. - ügyvezető
Galli Károly	2G VárosTérség Kft. - ügyvezető
Drobni Mária	CompArt Stúdió Kft. - táj és kertépítész vezető tervező, településrendező, zöldfelületi és tájrendezési vezető tervező, tájvédelmi szakértő
Hanczár Emőke	KÉSZ Közmű és Energetikai Tervező Kft. - közművek
Wettstein Miklós	Wettstein & Társa Bt. - okl. közlekedésépítő mérnök
Dr. Gyuricza Anna	régészet
Marosi Krisztina	CompArt Stúdió Kft. - településtervező

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata
Cím: 1051 Budapest, Erzsébet tér 4.
Tel: +36-1-872-7274
+36-1-872-7276
E-mail: foepitesz@belvaros-lipotvaros.hu
Honlap: www.belvaros-lipotvaros.hu

Sági Adrienn	Főépítészi Iroda – főépítész
dr. Varga Beatrix	Főépítészi Iroda - osztályvezető helyettes
Simonné Szabó Mónika	Főépítészi Iroda - ügyintéző

TARTALOMJEGYZÉK

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ 11
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 11
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata 14
1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) 14
1.2.2. Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK) 15
1.2.3. Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK) 16
1.2.4. Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) 16
1.2.5. Budapest 2030 17
1.2.6. BP ITS 2020 18
1.2.7. Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program (TFP) 21
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 22
1.3.1. Országos Területrendezési Terv – OTrT 22
1.3.2. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – BATrT 24
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai 26
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása 28
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai 28
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések 31
1.5.3. Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyek 31
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata 34
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök 34
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek 35
1.7. A település társadalma 38
1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 38
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 49
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.) 51
1.8. A település humán infrastruktúrája 53
1.8.1. Szociális ellátás 53
1.8.1.1. Nevelés-oktatás 56
1.8.1.2. Kultúra és közművelődés 60
1.8.1.3. Egészségügyi ellátás 62
1.8.1.4. Sport és rekreáció 65
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása 66
1.9. A település gazdasága 69

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre 69
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői 69
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése 85
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.) 89
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 91
1.10. Az Önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 94
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 94
1.10.2. Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 97
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység 100
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika 101
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás 104
1.10.6. Intézményfenntartás 108
1.10.7. Energiagazdálkodás 108
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások 110
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata 112
1.12.1. Természeti adottságok 112
1.12.1.1. Domborzat, geológiai felépítés, talaj 114
1.12.1.2. Felszíni és felszín alatti vizek 115
1.12.1.3. Élővilág 117
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet 117
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek 126
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése 127
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata 129
1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei 129
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 146
1.14. Az épített környezet vizsgálata 149
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata 149
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata 149
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok 150
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek 150
1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos) 150
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek 155
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület 155
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata 156
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter 157
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 159
1.14.5. Az építmények vizsgálata 159
1.14.5.1. Funkció, kapacitás 159

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség) 159
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom 162
1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok 164
1.14.6. Az épített környezet értékei 165
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag 165
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület..... 166
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők 168
1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület 169
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes..... 171
1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai 172
1.14.6.7. Műemléki terület..... 172
1.14.6.8. Nemzeti emlékhely..... 172
1.14.6.9. Helyi védelem 173
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái 175
1.15. Közlekedés..... 178
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok 178
1.15.2. Közúti közlekedés..... 179
1.15.3. Közösségi közlekedés 180
1.15.3.1. Közúti közlekedés 182
1.15.3.2. Kötöttpályás közlekedés..... 183
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés..... 186
1.15.5. Parkolás 189
1.15.6. Teherforgalom, áruszállítás 191
1.16. Közművesítés 193
1.16.1. Vízi közművek 195
1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás) 195
1.16.1.2. Szennyvízelvezetés 197
1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés 198
1.16.2. Energia..... 199
1.16.2.1. Energiagazdálkodás, energiaellátási rendszerek..... 199
1.16.2.2. Villamos energia ellátás 199
1.16.2.3. Földgázellátás..... 200
1.16.2.4. Távhőellátás..... 201
1.16.2.5. Hagyományos energiahordozó ellátás 201
1.16.2.6. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei..... 202
1.16.2.7. Az Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése 204
1.16.3. Elektronikus hírközlés..... 205
1.16.3.1. Vezetékes elektronikus hírközlés 205
1.16.3.2. Vezeték nélküli elektronikus hírközlés 206

1.16.3.3. Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózatának és létesítményeinek szerepeltetése a településrendezési tervben 206
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) 208
1.17.1. Talaj 210
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek 211
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme 214
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés 217
1.17.5. Sugárzás védelem 220
1.17.6. Hulladékkezelés 221
1.17.7. Vizuális környezetterhelés 222
1.17.8. Árvízvédelem 222
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 224
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 226
1.18.1. Építésföldtani korlátok 226
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok 226
1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek 226
1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei 226
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség 226
1.18.3. Egyéb 227
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely 227
1.20. Városi klíma 227
2. HELYZETELEMZŐ ÉS HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ 230
2.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis 230
2.1.1. Társadalom, Humán infrastruktúra 230
2.1.2. Gazdaság 230
2.1.3. Az épített környezet 232
2.1.4. Közlekedés 233
2.1.5. Közművek és elektronikus hírközlés helyzetelemzés 234
2.1.6. Közművek és elektronikus hírközlés helyzetértékelés 236
2.1.7. A táji és természeti adottságok helyzetelemzés 238
2.1.8. A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata 240
2.2. Problématérkép/értéktérkép 242
2.2.1. Értékek 242
2.2.2. Problémák 243
2.2.3. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése 244
2.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek 244
2.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása 244
2.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek) 245
2.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek) 245

2.3.3.1. Közlekedésfejlesztés: 245
2.3.3.2. Közterek, zöldfelületek 245
2.3.3.3. Szolgáltatásfejlesztés 245
2.3.3.4. Városi klíma 246
2.3.3.5. Lélekszám megtartás 246
2.3.4. Belváros-Lipótváros összefoglaló SWOT analízise 246
MELLÉKLETEK 256
1. számú melléklet - Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) 3. sz. mellékletének Belváros-Lipótváros területét érintő tervlapjai 256
2. számú melléklet - A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT) 3. sz. mellékletének Belváros-Lipótváros területét érintő tervlapjai 259
3. számú melléklet - Intézmények 263
4. számú melléklet - Szállodák 266
5. számú melléklet - Fotók 268
6. számú melléklet - Régészeti lelőhelyek 274
7. számú melléklet - Műemlékek 277
8. számú melléklet - Fővárosi rendelettel védett elemek listája 292
9. számú melléklet - Kerületi rendelettel védett elemek listája 296
10. számú melléklet - Gazdasági szervezetek beruházásai az V. kerületben (2017) 310
11. számú melléklet - Kisipari műhelyek az V. kerületben (2014) 314
12. számú melléklet - Vezetékes távközlési szolgáltatók 315

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Budapestet közigazgatási területét 23 kerület alkotja. Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerülete. A pesti oldalon, a Duna mentén elnyúló városrész a történelmi városközpont szerves része. A Deák Ferenc utcától északra Lipótváros, délre a Belváros található.

A kerülethatárt nyugatról a Duna középtengelye, északról a Szent István körút (nagykörút), keletről a Bajcsy-Zsilinszky út - és délről a kiskörút (Károly körút - Múzeum körút - Vámház körút) középtengelye alkotja. Belváros-Lipótvárossal szomszédos kerületek Újlipótváros (XIII. kerület), Terézváros (VI. kerület), Erzsébetváros (VII. kerület), Józsefváros (VIII. kerület) és Ferencváros (IX. kerület).

Budapest központos, sugaras szerkezetében geometriai szempontból a Belváros-Lipótváros egysége aszimmetrikus elem.

A kerületen belüli középkori városmagot lehatároló útvonalak esetében elválik egymástól a funkció és a szerkezet. Funkcionálisan a József Attila utca és a kiskörút kapcsolódik, szerkezetileg azonban a kiskörút északon nem záródik be, hanem összenő a sugárirányú Bajcsy-Zsilinszky úttal. Részben a kiskörút északi záródásának szerkezeti meggyengülése és a Széchenyi István tér (volt Roosevelt tér) forgalomtechnikai megoldása az oka, hogy az ide kapcsolódó Lánchíd a leggyengébb kapocs Buda és Pest között, az 1904-es szabályozási terv meg nem valósításának eredményeként.

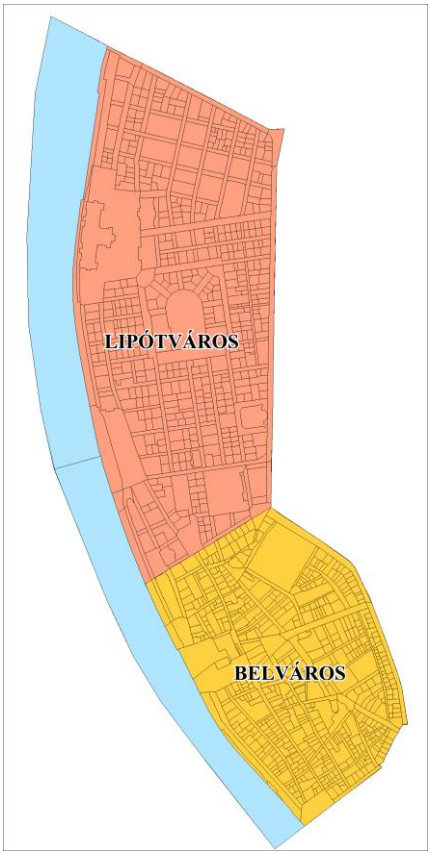

1. ábra Városrészek (Forrás: Belváros-Lipótváros Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata és Szabályozási Terve)

Az elsődleges gépjármű forgalmi kapcsolati sávokat a környező településrészekhez a főútvonalak, a Bajcsy-Zsilinszky – Váci út vonala, a Rákóczi út, a Baross utca és az Üllői út jelentik. A legintenzívebb külső kapcsolatok északon és délen találhatóak. Településtervezési és városfejlődési szempontból értelemszerűen északon Újlipótváros Lipótváros lineáris meghosszabbításának tekinthető, ahol a kapcsolódások a mellékutcák szintjén is létrejönnek. A kiskörút mentén az egykori középkori városkapuk szerint az összenövés annyival eltérőbb, hogy ott a külső sugárirányú főútvonalak közvetlenül a Belváros szövetében haladnak tovább.

Lipótváros hierarchikus, reprezentatív tereket, fő- és mellékútvonalakat felvonultató rendszere minden átmenet nélkül ütközik a Bajcsy-Zsilinszky út mentén Terézváros homogén, funkcionális elvek szerint alakított közterületi hálózatával, ezért a keresztirányú utak csak indirekt módon kapcsolódnak össze. Az eltérést erősíti a két városrész körgyűrűk közötti városrész cikkek településtervezői elve szerinti, egymással hegyesszöget bezáró koordinátarendszere.
Belváros-Lipótváros külső városszerkezeti kapcsolódásának kiemelt pontjai a Deák Ferenc tér, az Astoria, a Kálvin tér, a Fővám tér, valamint ide sorolható a Nyugati pályaudvar és a Jászai Mari tér is. Közülük a Kálvin tér, Deák Ferenc tér és a Nyugati pályaudvar vált kiemelt jelentőségű városszerkezeti jelentőségű gyújtóponttá, melyek környezetében a forgalmi csomópontot betöltő szerepe mellett, városi funkciók sokasága csoportosul.
A három kerület határán lévő Kálvin tér környezetében megvalósult VIII. kerületi (Szabó Ervin tér - Reviczky utca - Ötpacsirta utca) és IX. kerületi (Ráday utca) főutca típusú fejlesztések, valamint az V. kerületi Budapest Szíve Program Belváros új főutcájának kiépítése I. és II. ütem projekt keretében megvalósuló „Főutca” átalakítása közötti városszerkezeti kapcsolatot a Kálvin tér 4-es metró kapcsán megvalósult felszínrendezés teremtette meg.
A Deák térre kifutó forgalomtechnikai átalakításokkal, a Budapest Szíve Program Kaputérségek kiépítése projekt keretében az újragondolt gyalogátkelőhelyekkel javult a három érintkező kerület (V., VI., VII.) integrációja.
Az Astoria – forgalmi túlterheltsége miatt ma inkább elválasztja, mint összeköti az itt találkozó három kerületet (V., VII., VIII. kerület), bár a helyzeten segítettek a felszíni gyalogos átkelőhelyek.
A városszerkezeti integráció jelentős pontjai a hídfőtérségek, kiemelten a Március 15. tér, Budapest Szíve Program Hídfőterek kiépítése, megújítása I. ütem – mint fővárosi beruházás - a Széchenyi István tér (volt Roosevelt tér), valamint a Fővám tér.
Mindhárom térnek eltérő a városszerkezeti kapcsolata, funkcionális szerepe. A Március 15. tér felújítása óta a város élő, szerves részévé vált, turisztikai csomópont, pihenőpark. A Széchenyi István tér továbbra is közlekedési csomópont, ahol az átmenő (gyalogos és gépjármű) forgalom a meghatározó. A tér megújítására, szerepének újragondolására és a zöldfelület gyalogosfelületi-rendszerbe való integrálására az utóbbi években több fővárosi elképzelés született.
A kerület déli határán fekvő Fővám tér a legintenzívebb kapcsolódási pont a szomszédos IX. kerülettel, a Váci utca „vége”, egy élettel teli, pezsgő tér, melynek Vásárcsarnok miatti fontos turisztikai – lakossági szerepe tovább fokozódott a 4-es metró megépülésével.

Ahogyan az országunk központja Budapest, ugyanúgy Budapest szíve a Belváros. Ennek okán a budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában az V. kerület létfontosságú szerepe megkérdőjelezhetetlen. A városközpont térbeli elhelyezkedése és funkciógazdagságának kialakulása, bővülése és jövőbeni fennmaradása a főváros történelmi fejlődésének szükségszerű következménye.
A modern államiságot megtestesítő legfőbb hatalmi ágak – törvényhozás, igazságszolgáltatás, végrehajtás – legfelsőbb szintű intézményei tradicionálisan a kerületben találhatóak, úgymint Parlament, Kúria és Legfőbb Ügyészség, de a

minisztériumok többsége is. Az államhatalmi intézményeken kívül a tudomány (úgymint Magyar Tudományos Akadémia), az oktatás (óvodák, általános- és középiskolák, felsőoktatási intézmények), a kultúra (színházak és múzeumok, Vígadó), valamint a pénzvilág (Magyar Nemzeti Bank, bankok) számos jeles és patinás intézménye található a kerületben. A legmagasabb presztízsű országos intézmények sűrűsége előidézi a tőkeerős ágazatok – elsősorban a bankok – székházainak koncentrációját. Az intézménysűrűség kiemelkedően magas szintje rendkívül jelentős funkciógazdagsággal párosul.

Szerencsés módon az ország, illetve a Főváros központja nemcsak az itt található intézményeknek, de páratlanul attraktív fekvésének is köszönheti kitüntetetten magas rangját. Ez utóbbinak különösen a vendéglátás és a turisztikai iparág szempontjából kedvező.

A Belváros-Lipótváros területén található alap- és középfokú oktatási intézmények, valamint az egészségügyi és szociális ellátás intézményei megfelelően gondoskodnak az itt élő népesség igényeinek kielégítéséről, illetve fogadni képesek a Főváros egyéb kerületeiből idejárókat is.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

A **településfejlesztés** alatt mindazon beavatkozások összességét értjük, melyek következtében az érintett település (esetünkben a kerület) a térben és időben egyaránt változó társadalmi igényeknek mindinkább megfelel.
A fővárost – így Belváros-Lipótvárost is – az alábbi **területfejlesztési dokumentumok** érintik:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról (továbbiakban: OFTK) szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat melléklete,
- A Pest megye területfejlesztési dokumentum, a Pest Megyei Területfejlesztési koncepció (továbbiakban: PMTFK) megállapításai közvetetten a fővárost és a kerületeket,
- Budapest Területfejlesztési Koncepciójáról (továbbiakban: BTFK) szóló 1213/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozata,
- a Fővárosi Közgyűlés 215/2015.(02.25.) határozatával elfogadott Fővárosi Területfejlesztési Program (továbbiakban: FŐTEP) ,
- a 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapest 2030 – Hosszú távú városfejlesztési koncepció,
- a 160/2016. (II.17.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott ITS Budapest stratégiája 2020, valamint
- Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program.

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)[1]

A nemzeti jövőkép elérése érdekében a koncepció 4 hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében 13 specifikus célt - 7 szakpolitikai jellegű célt és 6 területi célt - jelölt ki. A 4 cél a társadalom és gazdaság egészének, minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szól.
Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

[1] Az OFTK-ról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat melléklete, 2.2.1 Átfogó fejlesztési célok fejezet összegzése

Az OFTK Megyék és **Budapest területfejlesztési igényei és feladatai**[2] című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányokat határozza meg:

- *„A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.*
- *Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.*
- *Egységes Budapest − hatékony közigazgatási rendszerrel.*
- *A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.*
- *Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.*
- *A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.*
- *A város és a Duna együttélésének megteremtése.*
- *Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.*
- *A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.*
- *Az összmagyarság identitásának erősítése a Kárpát-medence kulturális központjaként.”*

1.2.2. Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK)

Pest megye és Budapest együttműködésének a PMTFK szerint egyenrangú felek közötti párbeszéden kell alapulnia. Csak egymással együttműködve, célkitűzéseit fejlesztő energiáit összehangolva és fejlesztési lépéseit koordinálva képes megfelelni a nemzetközi verseny elvárásainak. Pest megye Budapesttel együtt **egy nagyvárosi régió**t alkot.
A PMTFK jövőképe: *„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye.”*
Három átfogó célt határoz meg:

- Társadalmi megújulás: testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek.
- Gazdaság dinamizálása: az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve.
- Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása: a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet.

Mindezekhez kapcsolódva további 12 stratégiai célt és 6 horizontális célt jelöl ki.

[2] Az OFTK-ról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat melléklete, 4. A megyék és Budapest területfejlesztési igényei és feladatai, 4.5 Budapest fejezet

1.2.3. Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK)

„Budapest területfejlesztése akkor lehet sikeres, ha élhető a város, ami szorosan összefügg működésének és környezetének fenntarthatóságával, egyben az esélyegyenlőség biztosításával."[3]

A koncepció célrendszerének szemlélete feltételezi és következetesen alkalmazza minden egyes elemére vonatkozóan **az élhetőség, a fenntarthatóság és az esélyegyenlőség** fejlesztési alapelveket. Az átfogó 4 cél elérését 9 stratégiai cél segíti.

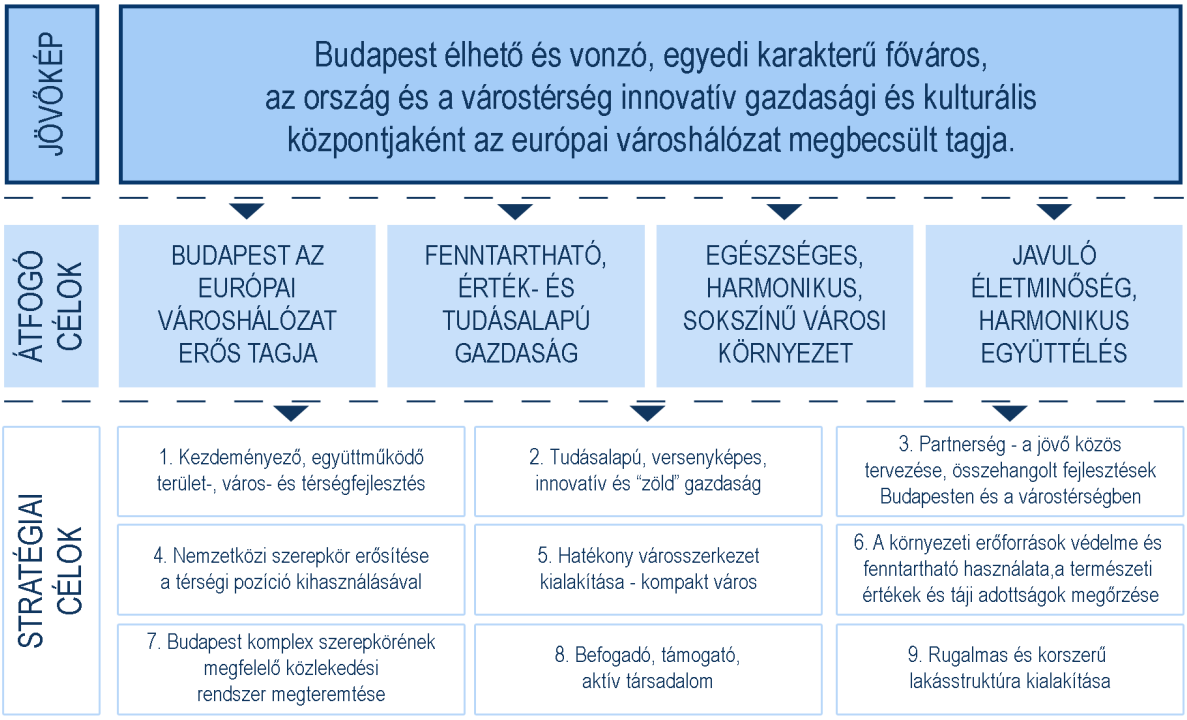

2. ábra BTFK célok (Forrás: BTFK)

1.2.4. Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv.) 5.§ n) pontja szerint a **területfejlesztési program** *„a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv"*. A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll.

Budapest területfejlesztési célrendszerének alapjait az előző pontban tárgyalt BTFK fektette le. A területfejlesztési stratégiai és operatív program részben követi az ott leírtakat, azonban ezeken túllépve átstrukturálja, kiegészíti az ott meghatározott célhierarchiát.

[3] A BTFK-ról szóló 1213/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozat II. Budapest fejlesztésének elvei és átfogó céljai fejezet

1.2.5. Budapest 2030[4]

A hosszú távú városfejlesztési koncepció a **Budapest jövőkép**et az európai kultúra hagyományainak továbbéltetését biztosító, örökségét védő város szempontjából, valamint Európában elfoglalt helye alapján az itt élők, a gazdasági szereplők szemszögéből határozza meg.

A koncepció 4 átfogó célt és 17 kitűzött célt határoz meg, melyek viszonyát az alábbi táblázat mutatja be. Egy-egy cél - ugyan eltérő mértékben - de egyszerre több átfogó célt is megalapoz.

Célok	Élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség erősítése a népességmegtartás érdekében			
	Budapest az európai városhálózat erős tagja	Érték- és tudásalapú, fenntartható gazdaság	Harmonikus, sokszínű városi környezet	Javuló életminőség, harmonikus együttélés
1. Kezdeményező városfejlesztés	■	■	■	■
2. Partnerség – a jövő tervezése a térségben és az országban	■	■	■	■
3. Egységes Budapest	■	■	■	■
4. Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	■	■
5. Egészséges környezeti feltételek megteremtése	■	■	■	■
6. Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás	■	■	■	■
7. Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
8. A Dunával együtt élő város	■	■	■	■
9. Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet – kompakt város	■	■	■	■
10. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei	■	■	■	■
11. Intelligens mobilitás	■	■	■	■
12. Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	■	■	■	■
13. Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	■	■	■	■
14. A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
15. Humán szolgáltatások optimalizálása	■	■	■	■
16. Az igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	■	■	■	■
17. Befogadó, támogató és aktív társadalom	■	■	■	■

3. ábra Budapest 2030 célok (Forrás: Budapest 2030)

[4] 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapest 2030, 3. Budapest jövőképe, A jövőkép címszó alatti rész összegzése

1.2.6. BP ITS 2020

„A hosszú távú városfejlesztési koncepció célkitűzéseivel összhangban az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) feladata, hogy meghatározza Budapest Főváros Önkormányzata számára a város fejlesztésének középtávú feladatait, programjait, s ennek keretében a megvalósítást biztosító kulcsprojekteket, integrált akcióterületi beavatkozásokat és keretfeltételeket."[5]

„A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

- *Gazdasági teljesítmény növelése (gazdasági teljesítményét nemzetközi szinten erősítő budapesti várostérség);*
- *Életminőség feltételeinek javítása (minőségi nagyvárosi életfeltételek).*

A specifikus célok elérését középtávon egy kiemelt horizontális cél, továbbá négy tematikus, és egy kiemelt területi cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani, melyek a következők:

1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés (kiemelt horizontális cél)
A városfejlesztés kezdeményező szerepének erősítése, az együttműködésben, kooperációban rejlő lehetőségek hatékonyabb kihasználása, mely horizontális célként mind a tematikus, mind a területi célok alá tartozó kezdeményezésekben érvényesül.

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet (tematikus cél)
A foglalkoztatást bővítő és a hozzáadott értéket előállító gazdasági szereplők működésének, együttműködésének, piacszerzésének támogatása.

3. Intelligens városműködés (tematikus cél)
A városi, várostérségi közszolgáltatások hatékonyságának javítása a kooperáció, valamint a környezettudatos és innovatív megoldások alkalmazásával.

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet (tematikus cél)
Élhetőbb, a társadalmi igényeknek megfelelő városi környezet feltételeinek kialakítása, a gazdasági prosperitást, társadalmi kohéziót és régión túlmutató szerepkört egyaránt szolgáló infrastruktúrák fejlesztésével.

5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek (tematikus cél)
Az egyéni és közösségi öngondoskodás, felelősségvállalás, az esélyegyenlőség, valamint Budapest befogadó jellegének erősítése.

6. Dunával együtt élő város (területi cél)

[5] 160/2016. (II.17.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott ITS Budapest stratégiája 2020, 1.1 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása fejezet

A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és gazdasági adottságainak integrált fejlesztése."[6]

A kerületet érintő projektek:

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet

2.6. Dunai gazdasági program – kikötő fejlesztés és Duna-part gazdasági hasznosítása.

3. Intelligens városműködés

3.23. M3 metró rekonstrukciója

3.27. Budapesti és regionális kerékpáros közlekedés programja

3.31. 2-es villamos vonal rekonstrukció; 2-es és 51-es villamosok összekötése

3.35. M1 metró (Millenniumi földalatti vasút) rekonstrukció és járműfejlesztés

3.40. A Duna integrálása Budapest közlekedési rendszerébe (hálózat-, jármű-, kikötő- és háttérfejlesztés)

3.47. M1 metró (Millenniumi földalatti vasút) meghosszabbítás

3.51. Villamoshálózat összekötése a Deák tér és Lehel tér között (Bajcsy-Zsilinszky út – Váci út nyomvonalon)

Közigazgatási infrastruktúra és működés megújítása:

3.63. Városháza komplex megújítása

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

4.1. Közösségi terek és integrált közterületi megújítások (TÉR_KÖZ PLUSZ)

4.2. A belvárosi Duna-partok komplex közterületi rehabilitációja

4.3. Történeti épületegyüttesek megújítása

Zöld program:

4.16. Budapest zöldfelületi rendszerének fejlesztési programja (koncepció és akcióterv)

6. Dunával együtt élő város

Belváros – Pest: RAK-PARK - rakpart megújítás I. ütem a Kossuth tér és a Fővám tér között (főváros).

[6] 160/2016. (II.17.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott ITS Budapest stratégiája 2020, 1.3 Középtávú fejlesztési célok fejezet

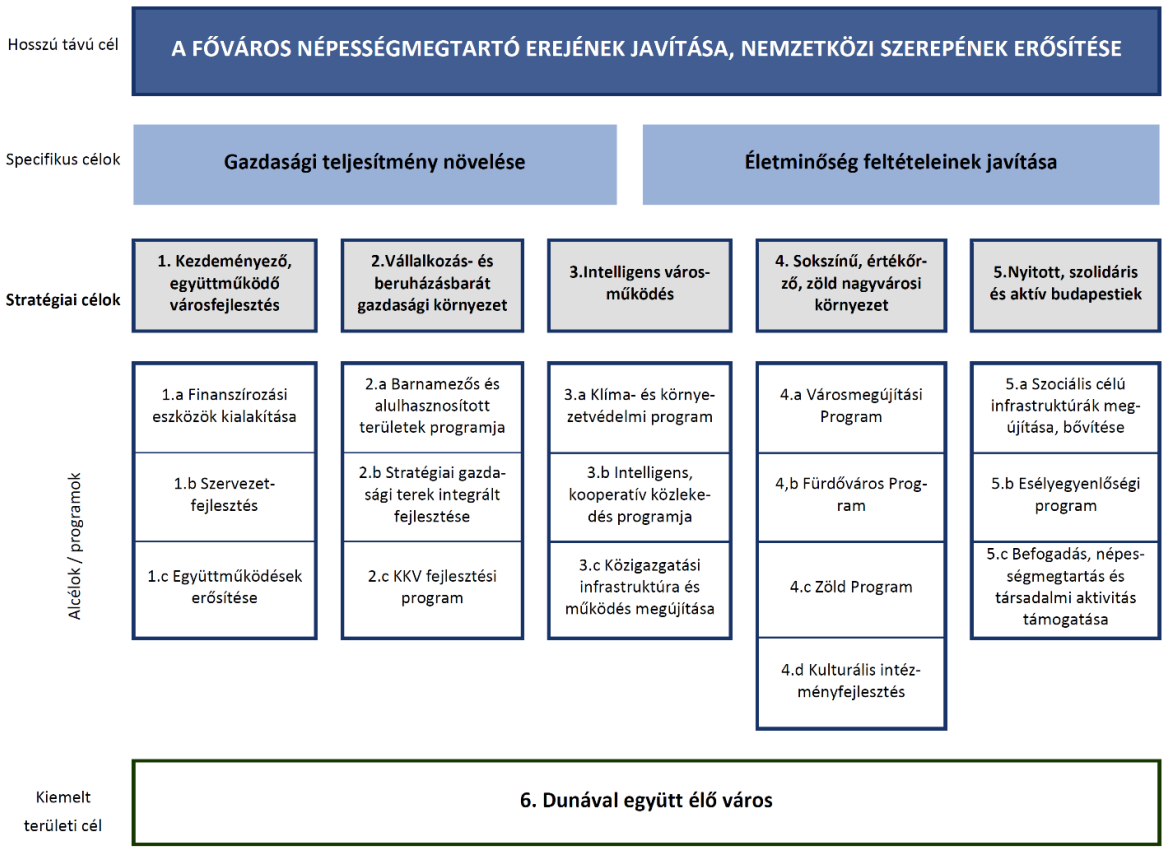

4. ábra BP ITS célok (Forrás: BP ITS 2020)

Az BP ITS 2020 a megvalósítást szolgáló beavatkozásként akcióterületeket jelöl ki. Az akcióterület olyan fizikailag összefüggő terület, amelyen a tervezett módon egymással időben és tartalmukban is összefüggő fejlesztési projektek valósulnak meg. A fejlesztés tartalmi és pénzügyi összehangolása az akcióterületi terv keretei között történik. A Fővárosban kijelölt 8 akcióterület közül a kerületet egy-két projekten keresztül érinti a FINA2017 – Margitsziget akcióterület, Nyugati térsége – Városliget akcióterület, valamint jelentősebb mértékben a Budapest új főtere és sugárútja akcióterület, ahol alapvetően a kiskörúton kívüli akcióterület súlypontja mégis a belvárosban van.

A fő feladatok a Fővárosi Önkormányzat meghatározásában:

- *„Városháza projekt előkészítése – részletes megvalósíthatósági elemzés és műszaki tervek elkészítése.*
- *Kossuth – Rákóczi tengely integrált megújításának előkészítése, közlekedésfejlesztési döntések függvényében.*
- *Piaci fejlesztőkkel, kerülettel együttműködés, fejlesztési szándékok (tartalom, ütemezés) pontosítása.”*

1.2.7. Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program (TFP)

„Duna Tematikus Fejlesztési Program középtávú célrendszere – a beérkezett projektjavaslatok tartalma alapján – az alábbi intézkedések segítségével kerül megvalósításra; egyrészt a TFP tervezési folyamat keretében közvetlenül azonosított projektek, másrészt pályázati konstrukciók révén."[7]

- *Árvízvédelmi megújulás*
- *Partszakaszok gyalogos elérésének biztosítása*
- *Közlekedési kapcsolatok javítása*
- *Rekreációs, turisztikai potenciál kiaknázása*
- *Barnamezős területek fejlesztése*
- *Hajózás fejlesztése*
- *Kisvízfolyás-torkolatok revitalizációjának előkészítése*
- *Vízhasznosítás*

„A Duna menti területek fejlesztési tanulmánytervében meghatározott akcióterületekből kiindulva, az egyes partszakaszok jellemző adottságainak megfelelően a projektek három fejlesztési térség mentén tagozódnak."[8]

- *Északi fejlesztési térség*
- *Belvárosi fejlesztési térség*
- *Déli fejlesztési térség*

„Az I., II., V. kerületek, valamint IX. és XI. kerületek belső zónához tartozó részei alkotta belvárosi fejlesztési térségben a rakpartok elválasztó hatása, illetve a kiemelt turisztikai szerepből és a part mentén fekvő nagyvárosias lakóterületekből eredő intenzív használat jelentik a legtöbb konfliktust. Ennek megfelelően a beérkezett projektek is az alsó- és felső rakpartok közösségi térként való nagyobb arányú használatára, a parti gyalogos- és kerékpáros hálózat kialakítására, illetve a Duna vízfelületének rendezett, funkcióbővítő és közvetlen víz-élményt adó hasznosítására irányulnak."[9]

A belvárosi fejlesztési térségen belül a kerületet érintő projektek:

- A belvárosi Duna-partok komplex közterületi rehabilitációja

A kerületet részben érintő projektek:

- A Duna integrálása Budapest közlekedési rendszerébe (hajózás fejlesztése)
- Budapesti és regionális kerékpáros útvonalak és szolgáltatások fejlesztése
- M5 metró déli szakaszának kiépítése - előkészítés

[7] TFP 3.1. Intézkedések bemutatása

[8] TFP 3.3. A projektek és konstrukciók összefoglalása 3.3.1. A benyújtott projektek tartalmi és térbeli összefüggései

[9] TFP 3.3. A projektek és konstrukciók összefoglalása 3.3.1. A benyújtott projektek tartalmi és térbeli összefüggései

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény 3.§ (3) bekezdése szerint:

"A területrendezés feladata különösen:

a) környezeti adottságok feltárása és értékelése;

b) a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása;

c) az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása."

Budapestet – ennek megfelelően Belváros-Lipótvárost is – érintő területrendezési tervek:

- az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT)
- a Budapesti agglomerációra vonatkozó kiemelt térség területrendezési tervről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT)

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. mellékletét képző *„Ország Szerkezeti Terve"* című tervlapja alapján, **Budapest az 1000 ha** (V. kerület - 259 ha) **feletti települési térség területfelhasználási kategóriá**ba sorolt, valamint érinti az **országos kerékpárút-törzshálózat eleme és az elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal**.

1.3.1. Országos Területrendezési Terv – OTrT

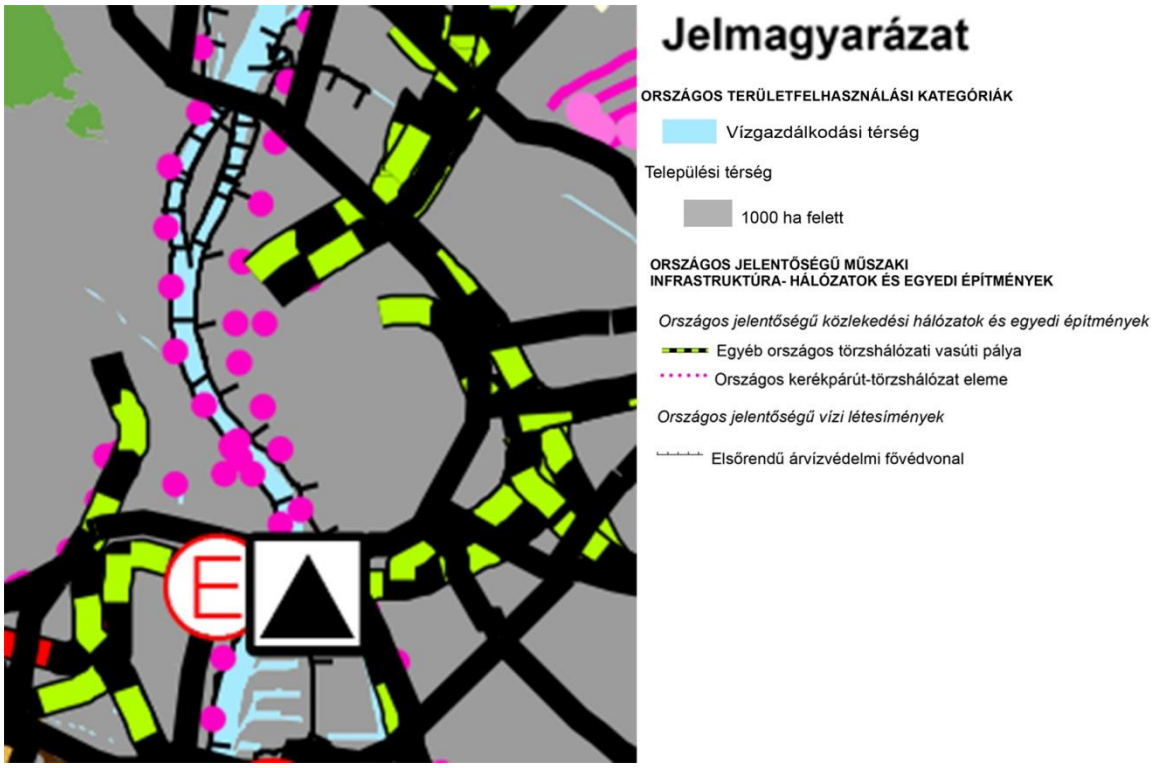

5. ábra OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata
(Forrás: Nemzeti Jogszabálytár)

Az OTrT Belváros-Lipótvárost érintő további mellékletei (kivágatok az 1. mellékletben):

3/1. sz. melléklet - Országos ökológiai hálózat övezete

„Országos ökológiai hálózat: országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes és természetközeli területek, valamint az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek."[10]

3/5. sz. melléklet – Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

„Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak."[11]

3/6. sz. melléklet - Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete: a kerület egésze

„Világörökségi és világörökségi várományos terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülésszakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1985. évi 21. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezmény szerinti világörökségi listára felvett területek, valamint a világörökségi helyszínek szakmai feltételeinek megfelelő azon területek tartoznak, amelyeket Magyarország, mint részes állam nevében jogszabály által felhatalmazott testület kiválasztott arra, hogy a világörökségi listára jelöltek legyenek."[12]

3/7. sz. melléklet - Országos vízminőség-védelmi terület övezete: a kerület egésze

„Országos vízminőség-védelmi terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak."[13]

3/8. sz. melléklet - A nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete

3/9. sz. melléklet - Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete: a kerület egésze

„Kiemelt fontosságú honvédelmi terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott

[10] OTrT 2003. évi XXVI. tv. 2.§ 24. pont

[11] OTrT 2003. évi XXVI. tv. 2.§ 32b. pont

[12] OTrT 2003. évi XXVI. tv. 2.§ 42. pont

[13] OTrT 2003. évi XXVI. tv. 2.§ 25. pont

övezet, amelyben a Magyarország védelmi képességeit alapvetően meghatározó vagy a NATO-tagságból eredő, valamint a nemzetközi szerződéseiben vállalt kötelességei teljesítéséhez szükséges építmények elhelyezésére vagy ilyen tevékenységek végzésére szolgáló területek találhatók."[14]

1.3.2. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – BATrT

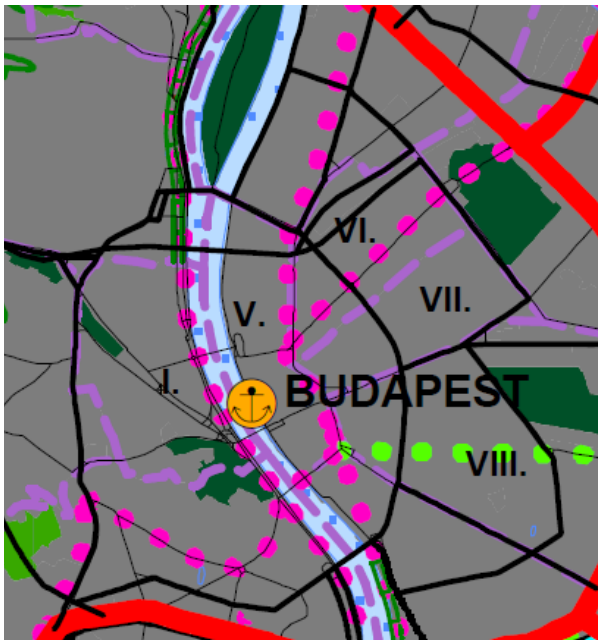

6. ábra BATrT Szerkezeti Tervének kivonata (Forrás: Nemzeti Jogszabálytár)

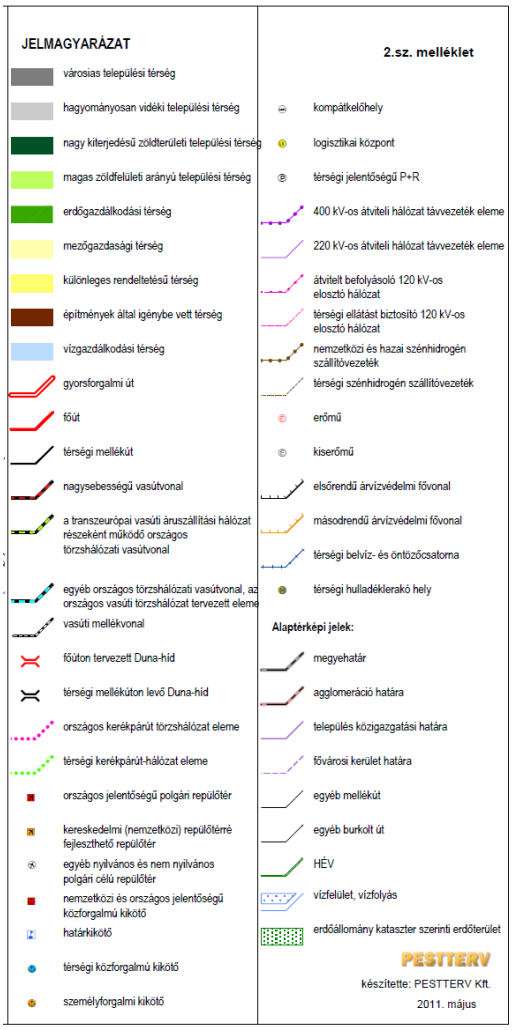

Térségi Szerkezeti Terv területfelhasználási kategóriái Belváros-Lipótvárost érintően:

- Városias települési térség
- Vízgazdálkodási térség

BATrT. Szerkezeti Terve által megjelölt, Belváros-Lipótvárost érintő további elemek:

- Országos kerékpárút törzshálózat eleme (A Bajcsy-Zsilinszky út és kiskörút vonalon)
- Személyforgalmi kikötő (Belgrád rakparton)
- Vízfelület, vízfolyás (Duna)

[14] OTrT 2003. évi XXVI. tv. 2.§ 12. pont

BATrT. Övezeti tervének Belváros-Lipótvárost érintő mellékletei (kivágatok a 2. mellékletben):

- **3.9. sz. melléklet –Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: a kerület egésze**
- **3.11. sz. melléklet – világörökség és világörökség-várományos terület övezete**
- **3.12. sz. melléklet – Történeti települési terület övezete: a kerület egésze**
- **3.13. sz. melléklet – kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete**
- **3.14. sz. melléklet – felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe övezete: a kerület egésze**
- **3.15. sz. melléklet – ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete: a kerület egésze**
- **3.17. sz. melléklet – nagyvízi meder övezete**
- **3.21. kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete**

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Belváros-Lipótváros a belső zóna részeként közigazgatási szempontból szomszédos a VI., VII., VIII., IX. és XIII. kerületekkel, nyugatról pedig a Duna határolja.

A fővárosi kerületekre vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés 50/2015. (I.28.) Kgy. határozatával elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT 2015) hatályos.

„Budapest főváros kétszintű Önkormányzata (a főváros Önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű Önkormányzatokból áll." (Magyarország helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény) Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melynek feladata a helyi településrendezési szabályok megalkotása a **fővárosi településrendezési eszközök** alapján.

Az V. kerület Lipótváros utcaszerkezetéhez és koordinátarendszeréhez illeszkedően épült ki a XIII. kerületi Újlipótváros városrész a XIX. században. A többi szomszédos kerület - Terézváros, Erzsébetváros, Józsefváros és Ferencváros – utcarendszerének kapcsolódása a kiskörút vonalában elhelyezkedő középkori városfal fokozatos lebontásával részleges átjárhatatlanságot örökített tovább, így az érdemi városszerkezeti kapcsolat a kerületek között - az 1.1 *„a kerület szerepe a településhálózatban"* fejezetben megállapítottakon túl - nem tudott létrejönni. Azonban Önkormányzatunk törekszik arra, hogy a fizikai lehetőségeken túlnyúlva a turizmus és a közlekedés kérdéseiben együttműködjön az említett szomszédos városrészekkel.

A XIII. kerület – mely kerület a fejlesztési dokumentumai szerint fontosnak tartja a külső kapcsolatok erősítését - északról határolja Belváros-Lipótvárost és a Szent István körút mentén kapcsolódik a kerülethez. Ennek következtében a Nyugati tér, Jászai Mari tér és a Duna-part, továbbá a 2-es villamos vonalának esetleges meghosszabbítása és a Falk Miksa utca – Hollán Ernő utca kulturális tengely összekötése kapcsán együttműködést igényel, hiszen egységük közös érdek.

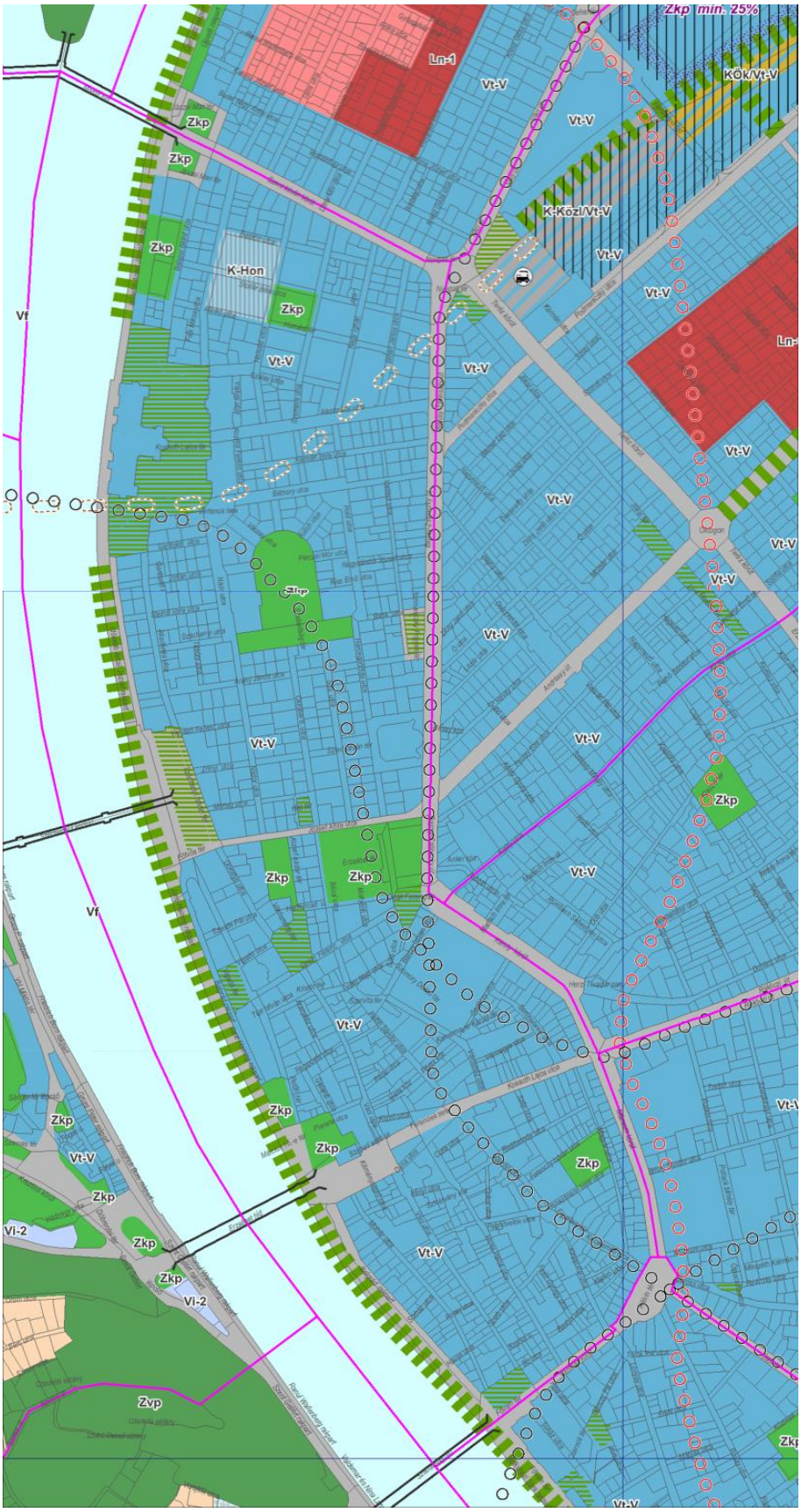

7. ábra TSZT 2015 kivonat (Forrás: TSZT 2015)

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

A Belváros-Lipótváros, Budapest Főváros V. kerülete jelen megalapozó vizsgálat megállapításaira alapozva kívánja megalkotni településfejlesztési koncepcióját (TFK), továbbá integrált településfejlesztési stratégiáját (ITS).
A kerület korábban a 2007-es közlekedési koncepciót követően elkészíttette a fejlesztési céljainak megvalósítása és az ehhez bevonható európai uniós pályázati források megszerzése érdekében az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS), a 762/2007. (12.19.) Önkormányzati képviselő-testületi határozat alapján. Az IVS 2007-2013 közötti időszakra készült, mely Belváros-Lipótváros város rehabilitációs indíttatású fejlesztési szándékait a Fővárosnak a városrészre vonatkozó fejlesztési elképzeléseivel összhangban fogalmazta meg. Integrálta Budapest Városfejlesztési Koncepciójában és Budapest Középtávú Városfejlesztési Programjában elhatározott, a városrészre vonatkozó célkitűzéseit. Benne elsődleges szerepet kapott a Főváros által, a kerület aktív közreműködésével kidolgozott Budapest Szíve Programban megfogalmazott fejlesztési szándékok megvalósulása.

A 2007-ben készült IVS többször is módosításra, aktualizálásra került, legutóbb 2013 decemberében, akkor már a 2011. évi népszámlálási és egyéb statisztikai adatok figyelembevételével, továbbá Önkormányzati adatszolgáltatás, és személyes adatgyűjtés alapján.

Mivel a Kormány megalkotta az – azóta többször módosított - 314/2012. (XI. 8.) rendeletét a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről, ezért szükségessé vált a jogszabályi környezetnek megfelelő dokumentum kidolgozása.

A 2007-2013 IVS-ben kijelölt akcióterületek bemutatása

A 2007-2013 IVS az alábbi 8 db akcióterületet nevesíti:

1. Észak-Lipótvárosi rekreációs tengely
2. Belváros új Főutcája északi szakasz
3. Parlamenti térség
4. Hídfőterek és új pesti korzó
5. Belváros új Főutcája déli szakasz – BUFK II. (a kerület egésze az akcióterület)
6. Belváros új Főutcája déli szakasz – Déli-Belváros Megújítása
7. Reprezentatív kaputérség
8. Kossuth Lajos utca

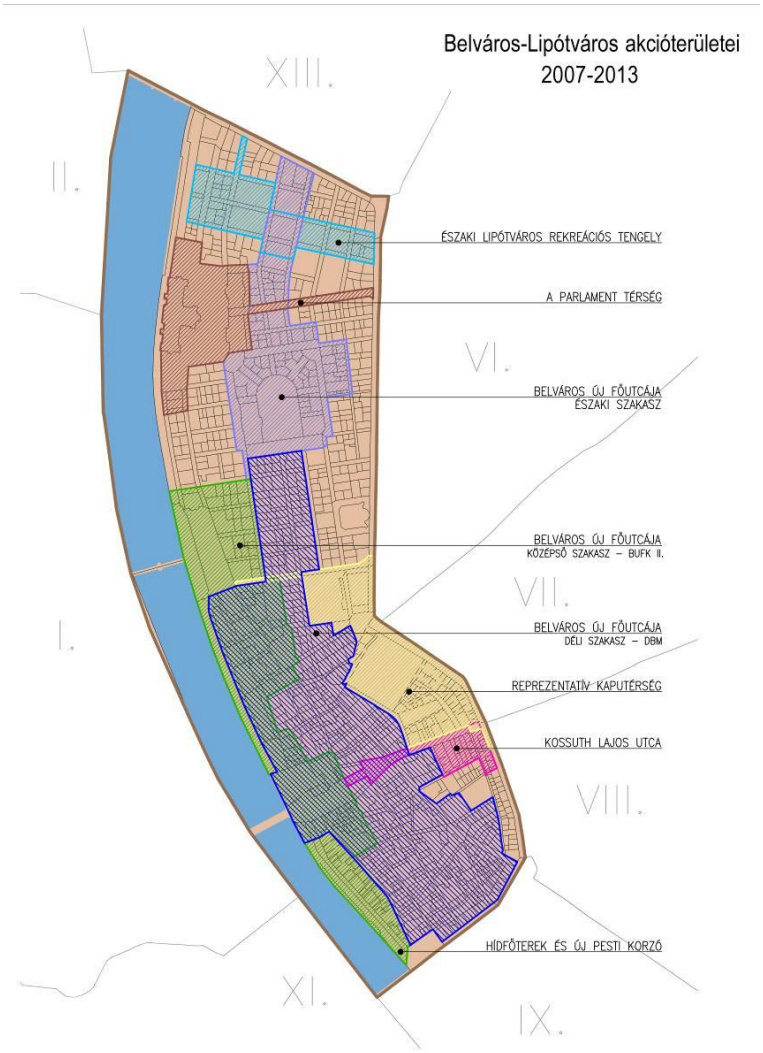

Forrás: IVS 2007-2013

Az egyes akcióterületek lehatárolása projektszemléletet tükröz, melynek egyik jól felismerhető eredménye, hogy az akcióterületek területileg átfedik egymást, funkcionálisan homogén fejlesztések – pusztán projekti lényegükből fakadóan – más-más akcióterületet alkotnak.

Tekintettel arra, hogy 2013-ban a fenti 8 akcióterület mindegyikének esetében vagy a kivitelezés, vagy legalább a kivitelezés előkészítése elindult, a kerület célszerűnek tartotta az akcióterületek integrálását. Így került kiterjesztésre a *„Belváros új Főutcája középső szakasz – BUFK II.”* elnevezésű akcióterület a kerület egész területére, amely egyfajta olvasztótégelye lett a területileg nem koherens, de azonos időtávon megvalósításra tervezett projekteknek.

A 2014-2020 IVS-ben kijelölt akcióterületek bemutatása

A 2014-2020 IVS 2 db akcióterületet nevesít:
I. Belváros-Lipótváros akcióterület
Az összefonódó és szorosan egymásra ható projektek miatt a kerület egészét lefedő akcióterületek
II. Belváros új Főutcája Déli Szakasz – Déli-Belváros Megújítása akcióterület
Fenntartási időszakban lévő akcióterület

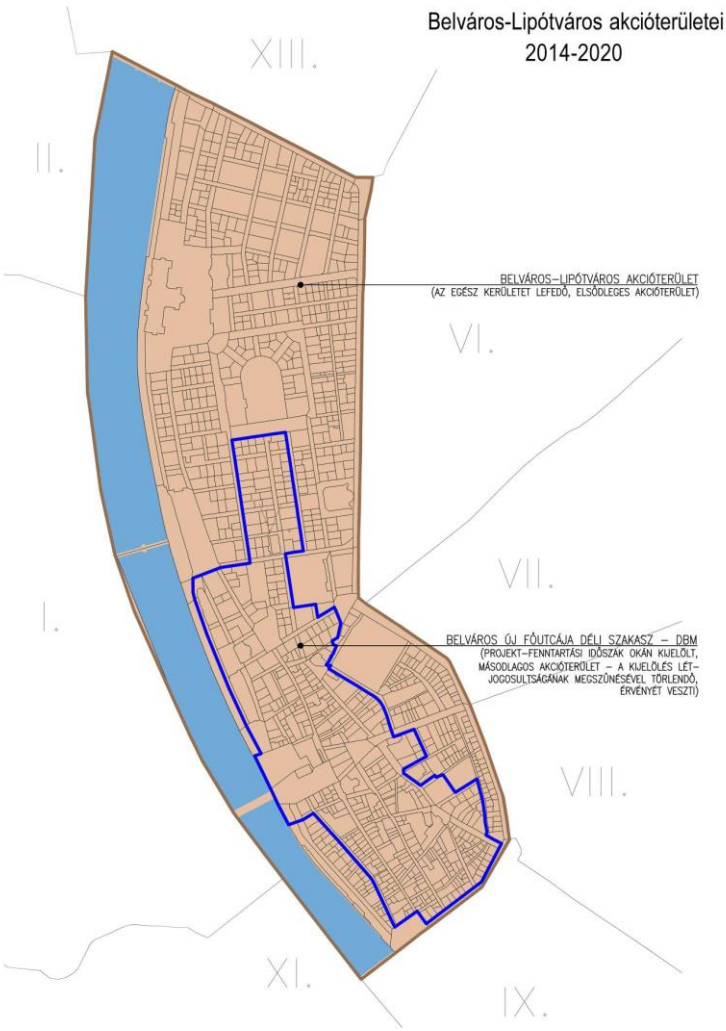

Forrás: IVS 2014-2020

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Településfejlesztési megállapodás keretében magánerős támogatással megvalósított közterület-fejlesztések (2007-2017):

2007

- **Deák Ferenc utca** (Bécsi utca és Deák Ferenc tér közötti szakasza)
- **Miatyánk utca**

2008

- **Dorottya utca** (Dorottya utca 8. és Vörösmarty tér közötti szakasz gyalogos részei)
- **Szende Pál utca** (ma már Wekerle utca, az Apáczai Csere János utca és a Belgrád rakpart (közismertebb nevén Duna korzó) közötti szakasz kivételével)

2009

- **Szabadság tér** (Amerikai Egyesül Államok Nagykövetségének biztonsági védőzónáján belüli területe)
- **Perczel Mór utca**
- **Kiss Ernő utca**

2010

- **Szabadság tér déli rész III. ütem** (Bank utca - Nádor utca - Október 6. utca által határolt terület a déli homlokzat előtt)
  Megjegyzés: 2007 előtti a Szabadság tér déli rész I. ütem (azaz a Bank utca - Sas utca - Hercegprímás utca által határolt terület a déli homlokzat előtt)
  Megjegyzés: 2009-2010-es kivitelezéssel valósult meg a Szabadság tér déli rész II. ütem (Bank utca – Október 6 utca közötti terület az interaktív Kerengő szökőkúttal)

2011

- **Arany János utca** (Nádor utca és Tüköry utca közötti szakasza)

2017

- **Városház utca**
  Megjegyzés: Az Önkormányzat korábbi beruházásához kapcsolódóan utólagos pénzügyi hozzájárulásként.
- **Bárczy István utca**
  Megjegyzés: Az Önkormányzat a Szervita téren és környékén fejlesztő magánerős beruházók pénzügyi hozzájárulásával a közterület fejlesztését valósítja meg.

1.5.3. Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyek

Az 1.5.2. fejezetben felsorolt Belváros-Lipótváros Önkormányzata által hozott településfejlesztési döntések mellett fontos megemlíteni azokat a kormányrendeleteket, melyek a kerület területén megvalósuló beruházások érdekében egy-egy ügyet nemzetgazdasági szempontból kiemelt üggyé nyilvánítottak, ezzel elősegítve a kerület megújulását.

- A **Pesti Vigadó épületének** rekonstrukciójával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 142/2011. (VII. 21.) Korm. rendelet (hatályos 2017.03.31-ig)
- A Budapest V. kerület **Kossuth Lajos téri beruházási program**mal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 100/2012. (V. 16.) Korm. rendelet (hatályos 2017.03.31-ig)

  Beruházások:
  - Kossuth Lajos tér rekonstrukciója, mélygarázs, látogatóközpont, Parlamenti Múzeum és terepszint alatti építmény építése,
  - Kossuth Lajos tér 2–4. szám alatti irodaház rekonstrukciója,
  - Kossuth Lajos tér 6–8. szám alatti irodaház bontása és építése,
  - Balassi Bálint utca 1–5. szám alatti épület, Kossuth Lajos tér 11. szám alatti épület, Kossuth Lajos tér 12. szám alatti épület és Vécsey utca 4. szám alatti épület rekonstrukciója
- A ***Steindl Imre Program egyes elemei megvalósításának*** előkészítését végző állami tulajdonú nonprofit gazdasági társaság alapításáról szóló 1788/2016. (XII. 17.) Korm. határozat
- A Budapest Belváros-Lipótváros építési beruházásaival összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről, ***„A belvárosi Olimpia Park és a környező utcák teljes körű felújításának kivitelezése”*** tárgyú beruházásnak a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet 7. § (5) bekezdés a) pontja szerinti minősítéséről, valamint egyes kormányrendeleteknek az építésügyi és az építésfelügyeleti bírságokkal összefüggő módosításáról szóló 149/2013. (V. 16.) Korm. rendelet (hatályos 2017. 03.31-ig)
  Beruházások: A Budapest Főváros Belváros-Lipótváros közterületeinek rekonstrukciója (szilárdburkolatú közterületek és zöldfelületek, valamint azok berendezési tárgyainak felújítása, átépítése, közterületi szobor bontása és felállítása, a park kiszolgáló építményeinek – porta, kölcsönző és elsősegélynyújtó hely, fedett információs, kiállító és pihenő tér, valamint illemhely – építése)
- A Párizs Property Kft. Budapesten megvalósuló beruházásával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 33/2015. (II. 25.) Korm. rendelet
  Beruházások: Budapest V. kerület Ferenciek tere 10. szám alatt található ingatlanon megvalósítandó szálloda kialakítása (**Párisi Udvar**)
- A Melis Investment Kft. Budapesten megvalósuló beruházásával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 251/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet
  Beruházások: Budapest V. kerület Váci utca 36. szám alatt található ingatlanon megvalósítandó szálloda kialakítása (**Déli Klotild-palota**)

- Belváros-Lipótvárosi Sportközpont kialakítására (24816 hrsz., Vadász u. 30.), valamint a Budapest V. kerület, József nádor tér (24480 hrsz.) felszínrendezésére irányuló beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 68/2017. (III. 23.) Korm. rendelet
  Beruházások: Budapest V. kerület, József nádor téri mélygarázs kivitelezése, Budapest V. kerület Vadász utca 30. Sportkomplexum tervezése

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A **ma hatályos** Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat Képviselő Testülete a 29/2004. (VI. 04.) B-LÖ rendelete által elfogadott, a kerület teljes közigazgatási területét egységes övezeti és szabályozási terv fedi le. A ma hatályos ***Belváros-Lipótváros Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata és Szabályozási Terve (B-LVSZ)*** még a korábbi fővárosi tervi környezetben, jogszabályi háttér alapján készült, az alábbi fővárosi rendeletek az iránymutatók:

- a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról (BVKSZ) szóló 47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet
- a Fővárosi Szabályozási Kerettervről szóló 46/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet

A közelmúltban lezajlott jogszabályi változások a településrendezésben is jelentős változásokat okoztak. ***Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 14/A. § (2) bekezdés*** határozza meg az **új fővárosi településrendezési eszközöket**, többek között az V. kerületre vonatkozóan:

- a Fővárosi településszerkezeti terv – Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015),
- a Budapest főváros rendezési szabályzata (FRSZ), valamint
- a Fővárosi Önkormányzat által a Fővárosi településszerkezeti tervvel, a Budapest főváros rendezési szabályzatával összhangban a kerület közigazgatásai területére megállapított Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ)

Az Étv. 2. § alapján a TSZT 2015 *„a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”.*
Az FRSZ pedig *„a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi Önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”.*
A KÉSZ a *„fővárosi kerületben az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító önkormányzati rendelet”*, mely a Fővárosi településszerkezeti terv és a Budapest főváros rendezési szabályzata alapján készül.

A jelenleg elfogadott és alkalmazott ***Belváros-Lipótváros Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata és Szabályozási Tervét 2018. december 31-ig*** a kerületnek módjában áll hatályban tartani, ezt követően az új fővárosi jogszabályoknak megfelelően alkotott új településrendezési eszközeit alkalmazza.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Budapest fővárosi rendezési szabályzata (FRSZ)

Budapest főváros új településszerkezeti terve a rendezési szabályzattal együtt a Fővárosi Közgyűlés által 2015. január 28-án elfogadott, a főváros teljes közigazgatási területére készült hosszútávra szóló (10 évet meghaladó időtávlat) terve.
Budapest településszerkezeti tervének biztosítania kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest egyetlen egységes városként működjön.
Az általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témaköröket a TSZT, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket az FRSZ közvetíti a készülő kerületi szintű építési szabályozás és annak előírásai kidolgozásához.

Belváros-Lipótváros teljes területe a belső zónához tartozik.

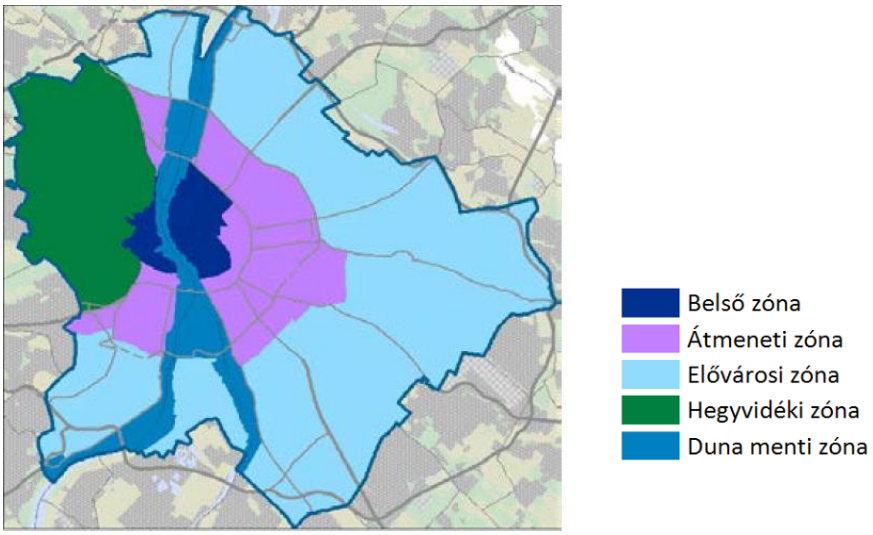

8. ábra Belváros-Lipótváros Budapest zónarendszerében (Forrás: TSZT 2015)

A TSZT 2015 az V. kerület területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket a **beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek**en egyaránt.
A kerület beépítésre szánt területek tekintetében nem mutat változatosságot, az összes építési telke ***Vt-V besorolású városközpont vegyes terület*** egyetlen kivétel, a Balaton utca és Markó utca közötti Honvédelmi Minisztérium ingatlanai, melyek ***K-Hon besorolású honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló területek***.
Beépítésre nem szánt területek a zöldterületek ***- Zkp besorolású közkert, közpark területei*** - úgymint: Jászai Mari tér, Olimpia park, Honvéd tér, Szabadság tér, József nádor tér, Erzsébet tér, Deák Ferenc tér, Petőfi tér, Március 15. tér egy része és a Károlyi kert. Elhelyezkedésüket tekintve főként a kerület északi részén – Lipótvárosban - és az Északi Belvárosban jellemzőek.

A zöldfelületek tekintetében fontos megemlíteni a TSZT 2015 által használt jelölést, mely ***„a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában”***. Ezek a terek nem kerültek a Zkp jelű területfelhasználási egység besorolásba, azonban szerkezeti szempontból meghatározó közterületi zöldfelületek, mint a Kossuth tér, Podmaniczky Frigyes tér, Széchenyi István tér, Hild tér, Vörösmarty tér, a Deák tér déli része és a Fővám tér.
További beépítésre nem szánt területek a ***közúti közlekedési területek***, melyek az V. kerület esetében elsősorban a határoló utak, körutak, rakpartok a Széchenyi István térrel és a Március 15. tér egy részével, valamint a József Attila utca és a Kossuth Lajos utca.
További településszerkezeti tervi elem a Duna-parton végighúzódó ***„szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat”*** jelölés.

Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek **beépítési sűrűség**ének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűséget két érték határozza meg, a területhasználat kiszolgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása érdekében. A ***bsá jelű általános sűrűségi érték*** az általánosan elhelyezhető funkciók számára, ***a bsp jelű parkolási sűrűségi érték*** viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe.
Belváros-Lipótváros területén az FRSZ által meghatározott beépítési sűrűség ***bsá értéke*** északon egészen a József Attila utcáig 3,75 - a Honvédelmi Minisztérium területén 4,5 -, a József Attila utcától a Kossuth Lajos utcáig 4,5 és a Déli Belvárosban 4,25.

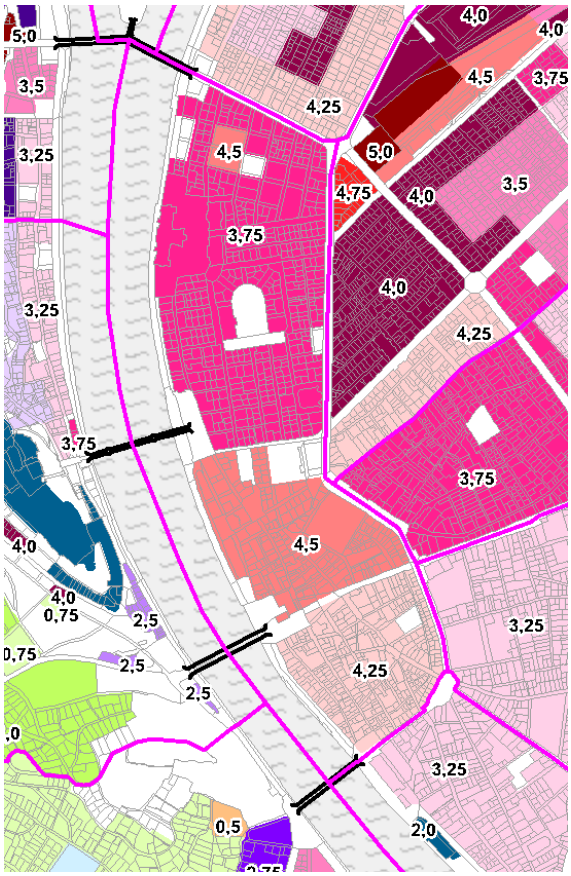

9. ábra Belváros-Lipótvárosban a beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei
(Forrás: FRSZ 2. melléklet - részlet)

Jelenleg a kerület az új településrendezési eszközök előkészítését és megalkotásához szükséges felméréseket végzi.

A TSZT 2015 3. melléklete, mely az *„Egyes területek beépítési magassága és magasépítmények számára kijelölt területek”* címet viseli, az egész kerületet **kiemelten védendő karakterű terület**ként (I. párkánymagassági kategória) jelöli.
A TSZT 2015 szerint: *„a kiemelten védendő karakterű terület (I. párkánymagassági kategória) – a város történeti magja, amely a legnagyobb odafigyelést és a legszigorúbb szabályozást igényli. Itt a beépítés jellemzően már kialakult, de mivel a város állandó változásban van, a történeti városrészek esetében is jelentkeznek igények a meglévő épületek rendeltetésének módosítására, átalakítására, átépítésére vagy bővítésére, a foghíjak beépítésére, esetenként a védelemre önmagában nem érdemes épületek helyén új épületek létesítésére.*
Ezeken a területeken az utcai légtérarány 1,5-1,7 között (párkánymagasság /a közterület átlagos szélessége) kerül meghatározásra, követve a régi szűk utcák jellemzőit. A megengedett legnagyobb párkánymagasság az utcák átlagos közterület-szélességéhez és a megadott térarányhoz kötötten eltérő, de maximum 24,0 méter lehet. Az épületek által kitölthető teret a párkánymagasságra emelt 45 fokos ferde sík határozza meg. A kiemelten védett területen a szomszédos magasabb épület párkánymagassága nem léphető túl.”

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

A **kerület lakónépessége** a 1990-ben nyilvántartott 43 937 főhöz képest 2001-re 28 948 főre, 2011-re 26 206 főre csökkent, azonban 2015-ben már kisebb emelkedést követően, 26 284 fő volt. Míg Budapest lakónépességének csökkenése 1980 és 2015 között 17,1%-os volt, addig a V. kerület lakónépessége közel a felére csökkent. Ennek okai összetettek, mivel jelentős mértékben megváltoztak mind a gazdasági, szolgáltatási, jogszabályi és közlekedési keretek is.

A 2015. évi **népsűrűség** a kerületben 10 148 fő/km^2 volt, amivel a főváros „legsűrűbben" lakott kerületei közé tartozott, a VI., VII. és VIII. kerületekkel együtt. Belváros-Lipótváros magas zártsorú városközponti beépítésből adódóan a kerület népsűrűsége háromszor magasabb, mint Budapesté.

Lakónépesség[15]

Terület	1980	1990	2001	2011	2015	2017. febr.	Terület (km^2)	2015. évi népsűrűség 1 km^2-re
V. ker.	50 128	43 937	28 948	26 206	26 284	27 519	2,59	10 148
Bp.	2 059 226	2 016 681	1 777 921	1 729 040	1 758 512	-	525,13	3 349

Forrás: KSH, 2017 év tekintetében az Önkormányzat a BM által üzemeltetett Vizuál Regiszter alapján

Állandó népesség[16]

Terület	2011	2012	2013	2014	2015	2017. febr.
V. kerület	26 484	26 300	26 270	26 403	26 166	25 629
Budapest	1 694 426	1 694 614	1 698 406	1 704 649	1 705 272	-

Forrás: KSH, Önkormányzat

[15] Lakónépesség: Az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma (tartózkodási hely a korábbi ideiglenes lakóhelynek felel meg.) Másképpen: Az állandó lakosok, (akiknek máshol nincs ideiglenes lakóhelye) és az adott településen az ideiglenes lakosok száma együttesen.
A hazánkban élő külföldiek akkor tartoznak bele a lakónépességbe, ha legalább 12 hónapja életvitelszerűen Magyarországon élnek, vagy szándékoznak élni. Nem tartoznak a lakónépességbe a 3 hónapnál rövidebb ideje Magyarországon tartózkodók. A fedél nélküli hajléktalanok annak a településnek, budapesti kerületnek a lakónépességébe tartoznak, ahol a népszámlálás során számba vették őket. Az átmenetileg – 12 hónapnál rövidebb ideig – külföldön tartózkodó magyar állampolgárok a lakónépesség részét képezik.

[16] Állandó népesség: Az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (munkavállalás, tanulás, diplomáciai, kereskedelmi, tudományos megbízás teljesítése stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodtak, de bejelentett lakóhelyük (lakásuk) az adott területen volt.

A kerület állandó lakosainak száma 2017.02.13-án 25 629 fő, míg a kerületben tartózkodási hellyel rendelkezők száma 1 890 fő, vagyis a lakónépesség e kettő szám összege, azaz 27 519 fő.
A lakónépesség és az állandó népesség nyilvántartásának módszertani különbségéből fakadó adatok az V. kerület sajátos népességi helyzetére világít rá. Az állandó népesség egy stagnáló, enyhén csökkenő tendenciát, míg a lakónépesség száma fokozatos növekedést mutat.

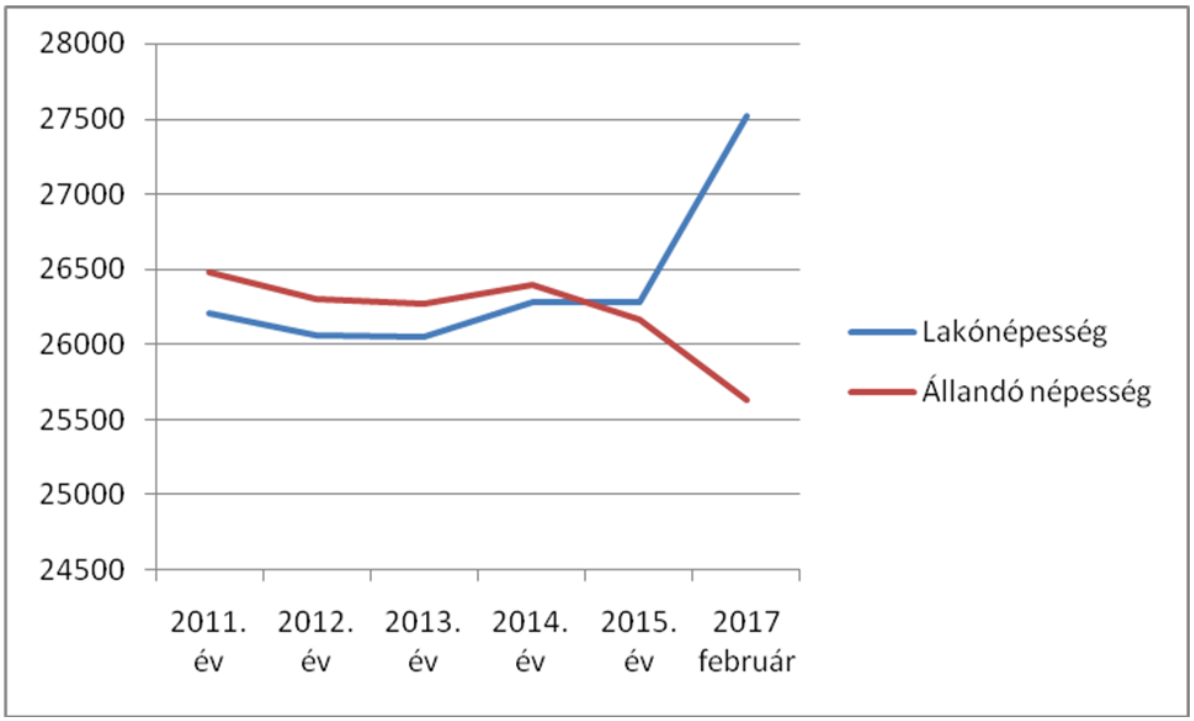

10. ábra A lakó- és az állandó népesség változása
Forrás: KSH, Önkormányzat

Természetes fogyás

A fővárosban a természetes fogyás kisebb mértékű (kb. fele), mint az V. kerületben. Mindkét területi egységben tartós, de változó nagyságú a természetes fogyás, a népességfogyást eredményező tendencia.

Természetes fogyás mértéke és változása 2011-2015

	Év	Élve születés	Halálozás	Ezer lakosra jutó természetes fogyás
V. kerület	2011	206	442	-8,9
	2012	229	404	-6,7
	2013	192	391	-7,6
	2014	216	384	-6,4
	2015	197	383	-7,1
Budapest	2011	16 029	21 934	-3,5
	2012	16 507	21 741	-3,1
	2013	16 001	21 304	-3,1
	2014	16 048	20 767	-2,8
	2015	16 086	21 828	-3,4

Forrás: KSH

A lakónépesség növekedése tehát nem vezethető le a természetes fogyás folyamatából. A lakónépesség, azon belül is az állandó népesség életkorából adódik a természetes fogyás aránya. Éppen ezért fordít kiemelt figyelmet a kerület az idősek támogatására, illetve a fiatalok bevonzására.

Tényleges szaporodás-fogyás

A születések és a halálozások különbözete mellett a belföldi és a nemzetközi vándorlások egyenlegéből adódó népességszám növekedést, illetve csökkenést is tartalmazza ezer lakosra számítva.

Tényleges szaporodás-fogyás mértéke és változása 2011-2015

	Év	Élve születés és odavándorlás	Halálozás és elvándorlás	Ezer lakosra jutó természetes fogyás(-); szaporodás (+)
V. kerület	2011	1 146	1 219	-2,8
	2012	1 161	1 260	-3,8
	2013	1 076	1 115	-1,5
	2014	1 195	1 159	1,4
	2015	1 220	1 313	-3,6
Budapest	2011	80 932	79 488	0,9
	2012	85 733	82 860	1,7
	2013	81 822	76 760	3,0
	2014	86 955	81 491	3,2
	2015	84 758	88 091	-2,0

Forrás: KSH

A táblázat adataiból kiolvasható, hogy a vizsgált 2011-2015 közötti időszakban, az V. kerületben az odavándorlási többlet sem tudja ellensúlyozni a természetes fogyást.

A főváros esetében azonban ennek ellenkezője állítható, vagyis a Budapestre bevándorlók révén az egyébként természetes fogyás mellett tényleges szaporodás mutatható ki, bár az

utolsó vizsgált adatok szerint 2015. évben már a főváros esetében is a tényleges fogyás volt jellemző, hasonlóan az V. kerülethez.

Kormegoszlás

Budapest *V. kerület*

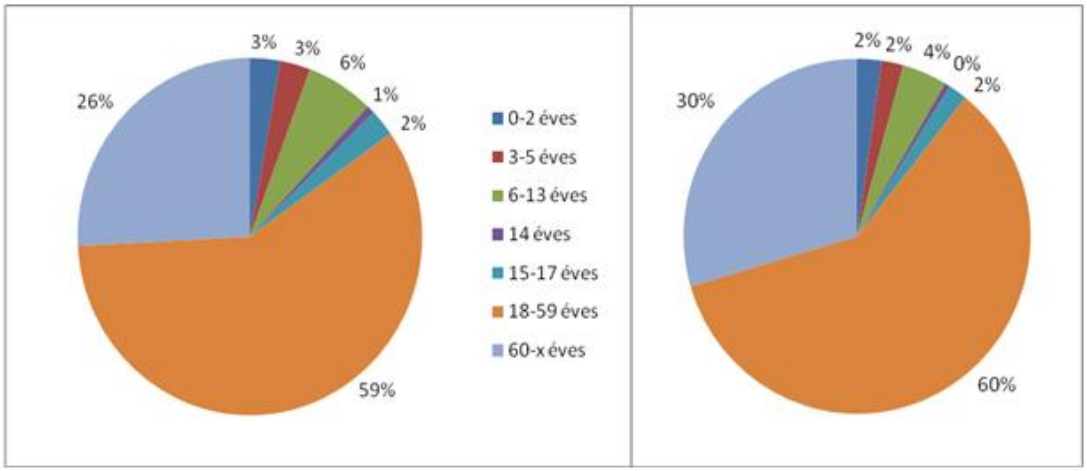

11. ábra Kormegoszlás, 2011
Forrás: KSH, Területi statisztika

A területi összehasonlítás a 2011-es és 2015-ös év budapesti és a V. kerületi adatok elemzésével történik.

A 2011. évi fővárosi és a kerületi korstruktúra szerinti megállapítások:

- a középkorú (18-59 éves) lakosság aránya az állandó népességen belül, mind a főváros, mind az V. kerület esetében közel egyforma (59 és 60%);
- a fővárosban a 0-17 éves korosztály 15%-os arányt képviselt, míg az V. kerületben ugyanez csupán 10%;
- a fenti két korosztályból adódó eltérés az időskorú lakosságban egyenlítődik ki, azaz míg az V. kerületben 30%-os a 60 év fölöttiek aránya, addig a fővárosban csupán 26%, vagyis az V. kerület korstruktúrája jelentősen idősebb, mint Budapest egészéé.

Budapest *V. kerület*

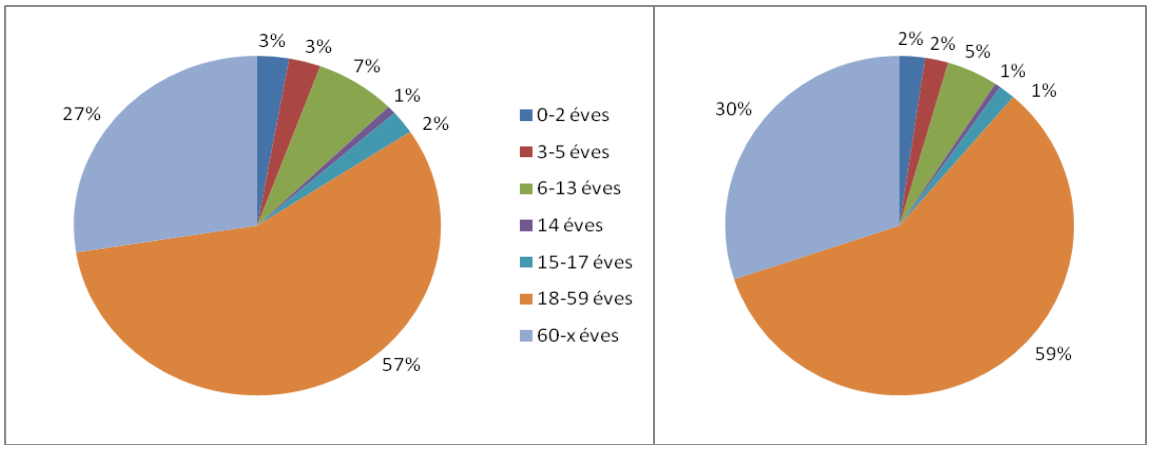

12. ábra Kormegoszlás, 2015
Forrás: KSH

A 2015. évi fővárosi és a kerületi korstruktúra közel teljes azonosságot mutat a 2011. évivel, hiszen az alapvető belső eloszlások a fiatal, a közép- és időskorú lakosság tekintetében nem változtak, azaz továbbra is az **elöregedés** jellemző a kerületben.
A legfrissebb adatok szerint az V. kerület korcsoportos megoszlásában nincs érdemi változás, mivel a 60 év fölöttiek továbbra is 30%-os arányt képviselnek, míg a középkorúak 59%-ot (igaz a korcsoportos bontás ez esetben 1 évvel eltér a 2011. és 2015. évi bontáshoz képest).

Az állandó népesség kor szerinti megoszlása 2017. február

V. ker.	0-3 éves	4-6 éves	7-15 éves	16-59 éves	60 év fölött	Összesen
fő	819	564	1 400	15 168	7 678	25 629
%	3	2	6	59	30	100

Forrás: Önkormányzat, a BM által üzemeltetett Vizuál Regiszter alapján

V. kerületi állandó népesség *Tartózkodási hellyel rendelkezők*

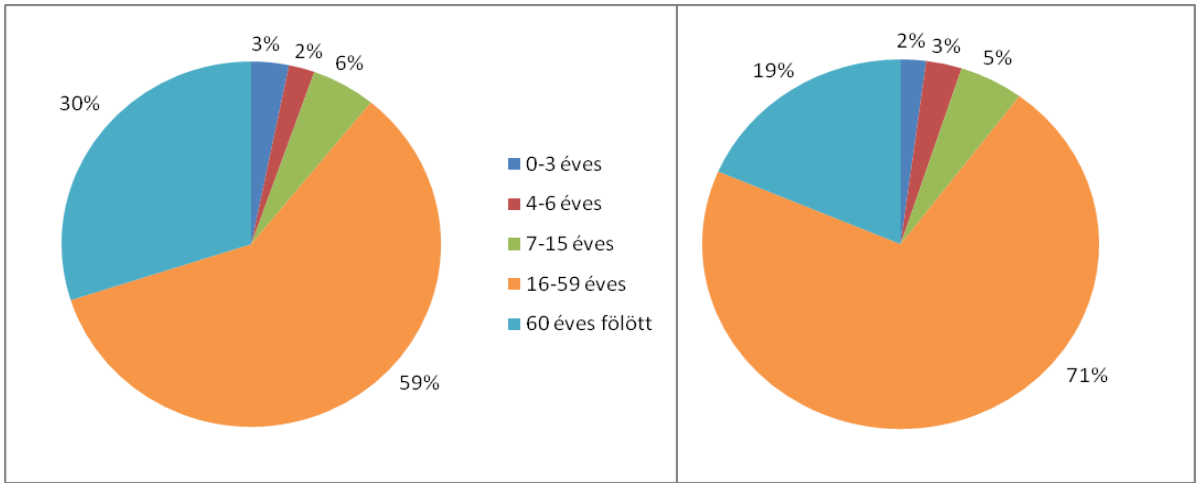

13. ábra Kormegoszlás, 2017
Forrás: Önkormányzat, a BM által üzemeltetett Vizuál Regiszter alapján, 2017. február)

Érdekes képet mutat a 2017. februári korstruktúra, mely elemzésben - szintén a lakónépességhez tartozó - a kerületben tartózkodási hellyel rendelkező lakosok is szerepelnek. Azonnal látszik, hogy az V. kerületi tartózkodási hellyel rendelkező 1890 főből az aktív munkavállaló korosztály aránya sokkal magasabb az időskorúakhoz képest az állandó népességen belül.

Nemzetiségi összetétel, vallás

A nemzetiségi és vallási hovatartozásra vonatkozó információkat települési, kerületi szinten a KSH a Népszámlálás adatai alapján biztosít. A nemzetiségi és vallási hovatartozásra vonatkozó személyes információ esetében a válaszadás nem kötelező[17]. Ezen felül egyedi tanulmányok jelenthetnek adatforrást az ilyen jellegű elemzésekhez, illetve a helyi nemzetiségi/kisebbségi önkormányzatok rendelkeznek nem hivatalos adatokkal.

2011-ben az V. kerületben a hazai nemzetiségek együttes száma 1 038 fő volt, mely a teljes népesség csupán 4,12**%-**a, míg a fővárosban ez az arány valamivel magasabb, 5,42%-os volt.

A kerületben a hazai nemzetiségeken belül legnagyobb számban a német (296 fő) és a roma (235 romani, beás) népesség képviseltette magát. E két nemzetiség több mint a fele a kerületi nemzetiségeknek, de amennyiben a 118 fős román nemzetiség is hozzáadódik, akkor ez a három nemzetiség 62,5%-át tette ki a kerületi hazai nemzetiségeknek. 2011-ben a kerületben szerb (64 fő), lengyel (53 fő), szlovák (49 fő), örmény és horvát (48 fő), valamint görög (45 fő) nemzetiségű lakó volt. A széles nemzetiségi listához illeszkedően a kerületben a következő tíz nemzetiségi önkormányzat működik: bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, szlovák, szerb. A nem hazai nemzetiségek mellett regisztráltak még 78 fő oroszt, 71 fő arabot, 19 fő kínait, 5 fő vietnámit, s egyéb kategóriába került még 683 fő. (A népszámlálás során erre a kérdésre nem kívánt válaszolni, vagy nem adott választ 6717 fő, ami rendkívül magas szám, az állandó népesség több mint 26%-a.)

Általában megállapítható, hogy a **statisztikai adatok szerint a kerületben a hazai nemzetiségek nem képviseltetik nagy számban magukat**.

Vallás

A kerületi lakosok 43,1%-a vallotta magát valamely vallási közösséghez, felekezethez tartozónak, míg 40%-a nem kívánt válaszolni vagy nem adott választ. Ugyanakkor vallási közösséghez, felekezethez nem tartozónak, vagy ateistának mondta magát a lakosság 17%-a.

Belváros-Lipótváros lakónépességéből 10 869 fő sorolta magát valamely vallási közösséghez, felekezethez. Ezen válaszadók 68,3%-a (a teljes lakosság 29,4%-a) volt római katolikus, míg 17,8%-a (a teljes lakosság 7,7%-a) református. Emellett számos más vallás hívei élnek a kerületben, köztük az izraeliták vannak a legtöbben (316 fő).

[17] KSH - A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv válaszok legalább egyike szerint.

Képzettség

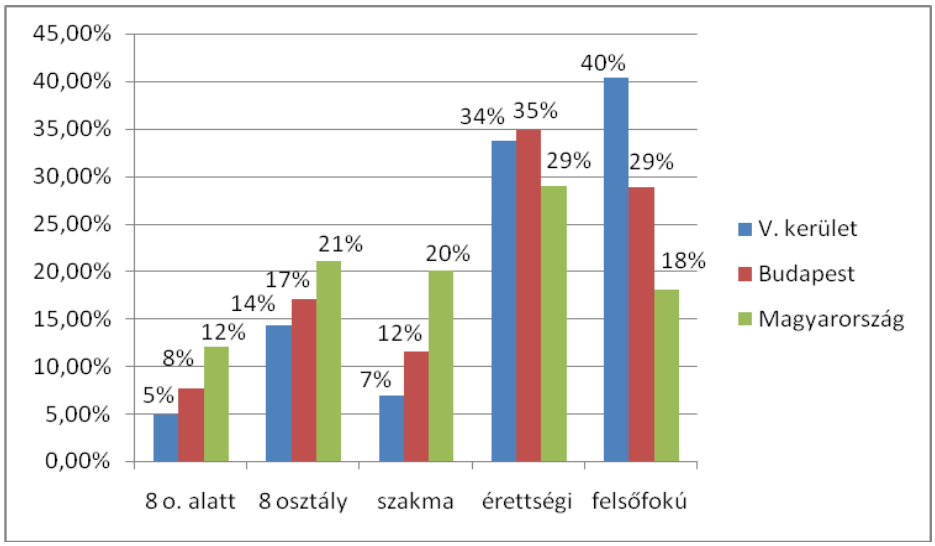

14. ábra Képzettség (Forrás: KSH, Népszámlálás 2011)

Bármely településhez hasonlóan az V. kerület munkaerőpiaci, foglalkoztatottsági potenciáljának megítélésében is három tényező fontos szerepet kap:

1. a lakónépesség képzettségi színvonala (2011. évi népszámlálás alapján)
2. az álláskeresők száma, korcsoportos megoszlása
3. az álláskeresők iskolai végzettsége

Belváros-Lipótváros lakosságának iskolázottságára az érettségizettek, illetve a felsőfokú végzettséggel (főiskolai vagy egyetemi diplomával) rendelkezők túlsúlya jellemző. A 2011-es népszámlálás adatai szerint a népesség közel 74%-a legalább érettségi bizonyítvánnyal rendelkezett. Ezekkel az arányokkal a kerület népessége messze felülmúlja nemcsak a magyarországi, de a fővárosi átlagot is. A magas közép- és felsőfokú végzettségűek aránya mellett az alacsonyabb végzettségűek aránya – értelemszerűen – kisebb, mint a fővárosi vagy az országos érték.

Az V. kerület **lakónépességének képzettségi színvonala magasan az átlag fölötti**.

Foglalkoztatottság

A nyilvántartott álláskeresők száma

V. kerület	Összesen, fő	Tartós, 365 nap fölötti, fő	Járadék típusú ellátás, fő	Segély típusú ellátás, fő	Munka-vállalási korú népesség, fő*	Munka-nélküliségi ráta**, %	Arány-szám***
2013.jan.	500	167	45	44	17 031	2,94	0,3
2015.jan.	364	113	43	51	17 958	2,03	0,34
2016.dec.	157	53	34	39	18 046	0,87	0,22

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat; http://nfsz.munka.hu/
** Munkavállalási korú népesség, fő - a KSH népszámlálási ill. népességnyilvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)*
*** Munkanélküliségi ráta - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában*
**** Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya*

Munkanélküliségi ráta

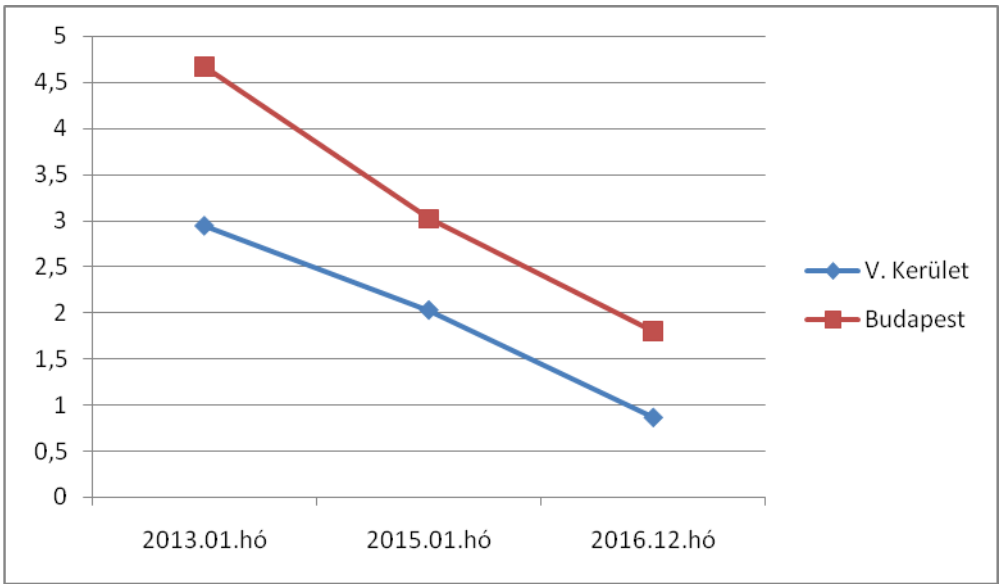

15. ábra Munkanélküliségi ráta
Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat; http://nfsz.munka.hu/

Az országos és fővárosi tendenciákhoz hasonlóan az V. kerületben is jelentősen **csökkent a munkanélküliség**. A kerületi munkanélküliségi ráta még az igen alacsony budapesti adatnál is jelentősen kisebb (2016 januárjában nem érte az 1%-ot). Egyfelől az alacsony munkanélküliség az V. kerület kedvező foglalkoztatottsági potenciálját mutatja, másfelől már azt jelzi, hogy a kerületi lakosok esetében gyakorlatilag 100%-os a foglalkoztatottság, vagyis magából a kerületből nehezen elégíthető ki a helyben mutatkozó munkaerőigény. Ennek eredményeképp a kerületbe ingázó dolgozók száma, aránya várhatóan tovább növekszik, ami a már most is tapasztalható ellentéteket mélyítheti (helyi lakos és bejáró dolgozó közötti problémák).

Az előbbi fejezetben említett 2011. évi népszámlálási adatok szerint a kerület lakosságának képzettségi szintje jelentősen magasabb, mind a fővárosi, mind az országos átlagnál, így a **foglalkoztatási potenciál szempontjából kedvező adottságú** a kerület. A problémát főként az jelenti, hogy a kerületi képzett lakosok jelenleg is dolgoznak, így új igények felmerülése esetén más kerületekből kell pótolni a munkaerőt, illetve aki nem itt dolgozik, az várhatóan vissza is jelentkezik a valós lakóhelyére (munkavállalási beköltözők).

Az álláskeresők száma, korcsoportos megoszlása az V. kerületben (fő)

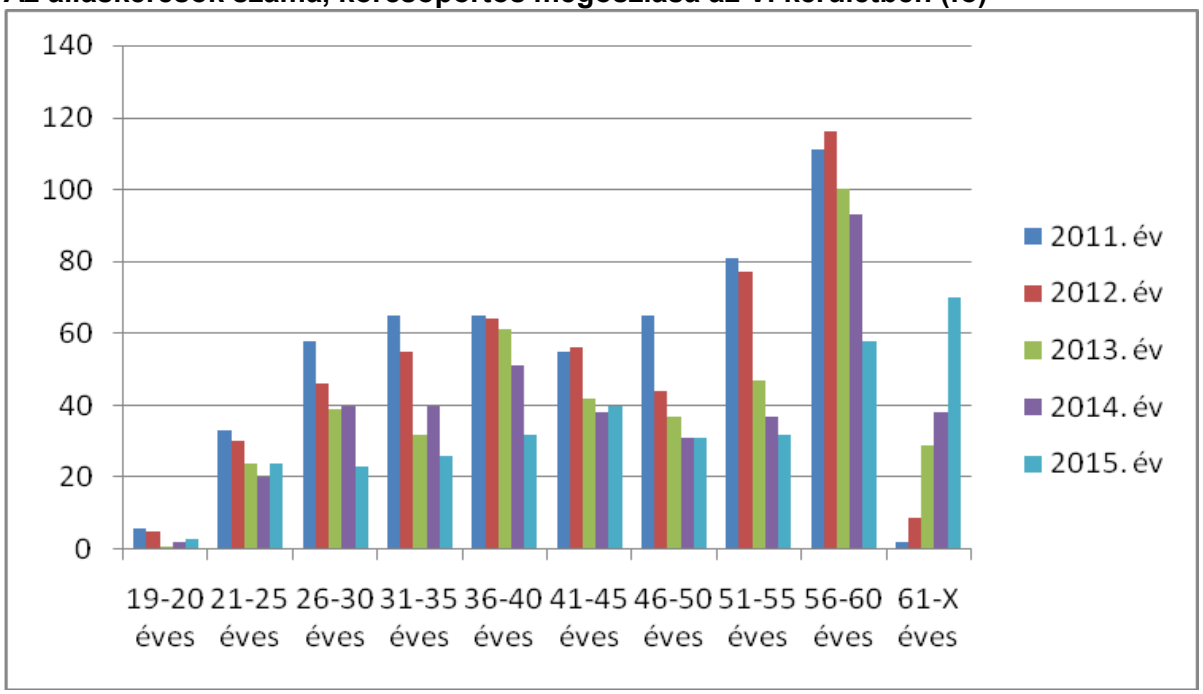

16. ábra Az álláskeresők száma, korcsoportos megoszlása az V. kerületben
Forrás: KSH, Területi stat.
http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haDetails.jsp?query=kshquery&lang=hu)

2011 és 2015 között a **kerületi álláskeresők abszolút számában** is – illeszkedve a munkanélküliségi ráta jelentős csökkenéséhez – **nagymértékű csökkenés** jelentkezett. A csökkenő tendencia mögött valószínűleg a szociális juttatások megváltozott szabályozása is szerepet játszott.

Az álláskeresők számának csökkenése mellett fontos annak ismerete, hogy az egyes korcsoportokat milyen arányban érinti a munkanélküliség.

Az álláskeresők aránya korcsoportonként az V. kerületben

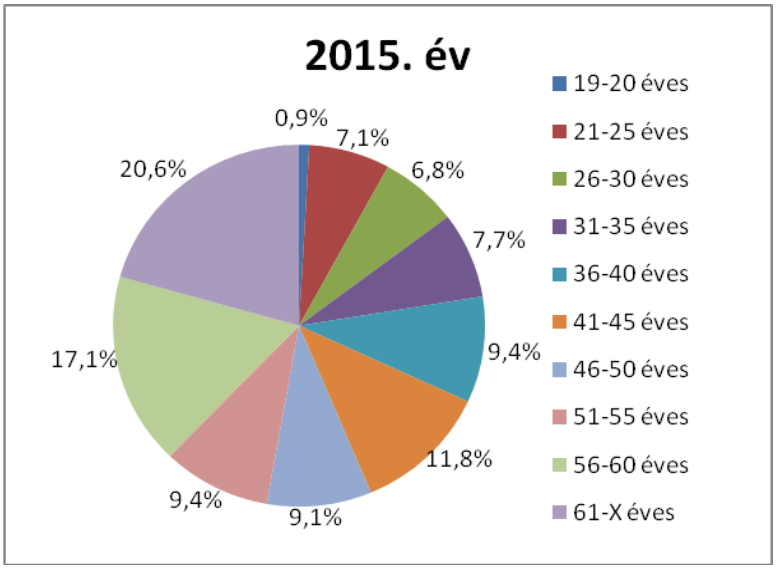

17. ábra Az álláskeresők aránya korcsoportonként Forrás: KSH, Területi statisztika

Megállapítások:

- 2015-ben a legmagasabb arányt, közel 38%-ot az 56 év fölötti korcsoport képviselte az álláskeresők között;
- az 51 év fölötti álláskeresők pedig csaknem az álláskeresők felét adták, ami egyértelműen azt jelzi, hogy az idősebb korosztály szembesül leginkább a munkahelyszerzés nehézségeivel;
- az előbbivel szemben a fiatalabb korosztály (19-35 év) jelentősen kisebb arányban (22,5%) képviselt az álláskeresők között, akik részben magasabb képzettségűek és nyelveket beszélnek.

Az álláskeresők száma, iskolai végzettsége az V. kerületben

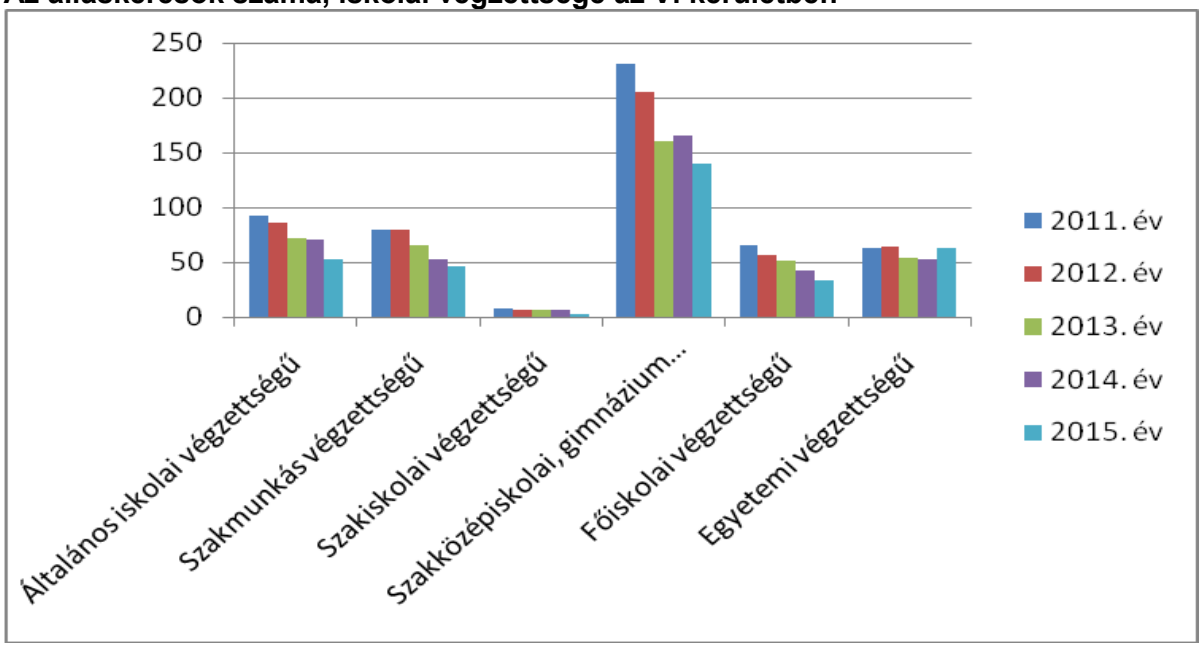

18. ábra Az álláskeresők száma, iskolai végzettsége az V. kerületben
Forrás: KSH, Területi stat.
(http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haDetails.jsp?query=kshquery&lang=hu)

Az egyetemi végzettségűek kivételével (ami 55-65 fő között mozgott), valamennyi végzettség esetében csökkent az álláskeresők száma 2011 és 2015 között. Ha viszont figyelembe vesszük, hogy a 2015. évi adat még 340 fő álláskeresőt regisztrált, miközben 2016 decemberében már csupán 157 fő volt álláskeresőként nyilvántartva, akkor egyértelművé válik, hogy összességében valamennyi végzettségű álláskereső száma csökkent. Az átlagtól lefelé a szakiskolai végzettségűek, míg felfelé a szakközépiskolai, gimnáziumi végzettségűek térnek el nagyobb mértékben. Ez is érzékelteti, hogy a szakmát nem adó gimnáziumi végzettségnél mutatkozik a legnagyobb létszámú álláskereső.

Jövedelmi viszonyok, életminőség

Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) (www.teir.hu) adatbázisából hozzáférhető jövedelmi adatok alapján az alábbi megállapítások következnek:

Száz lakosra jutó adófizetők száma alapján:

- a nyugdíjasok magas aránya miatt, 2013-ban a száz lakosra jutó adófizetők száma az V. kerületben 40,7 fő volt;
- Budapest kerületi adatai 37,0-46,5 fő között mozog, így az V. kerület utolsó harmadában van a fővárosi kerületek rangsorában;
- alapvetően minél magasabb a vizsgált érték, annál kedvezőbbnek ítélhető az adott terület jövedelmi helyzete, tehát ebben a megközelítésben az V. kerület helyzete kedvezőtlen;
- 2003-tól (47,6 fő) 2013-ig folyamatosan csökken a kerület mutatója, a vizsgált 10 év alatt 6 fővel csökkent, de 2014-ben már ismét 41,5 főre nőtt, elérve a 2012. évi szintet;

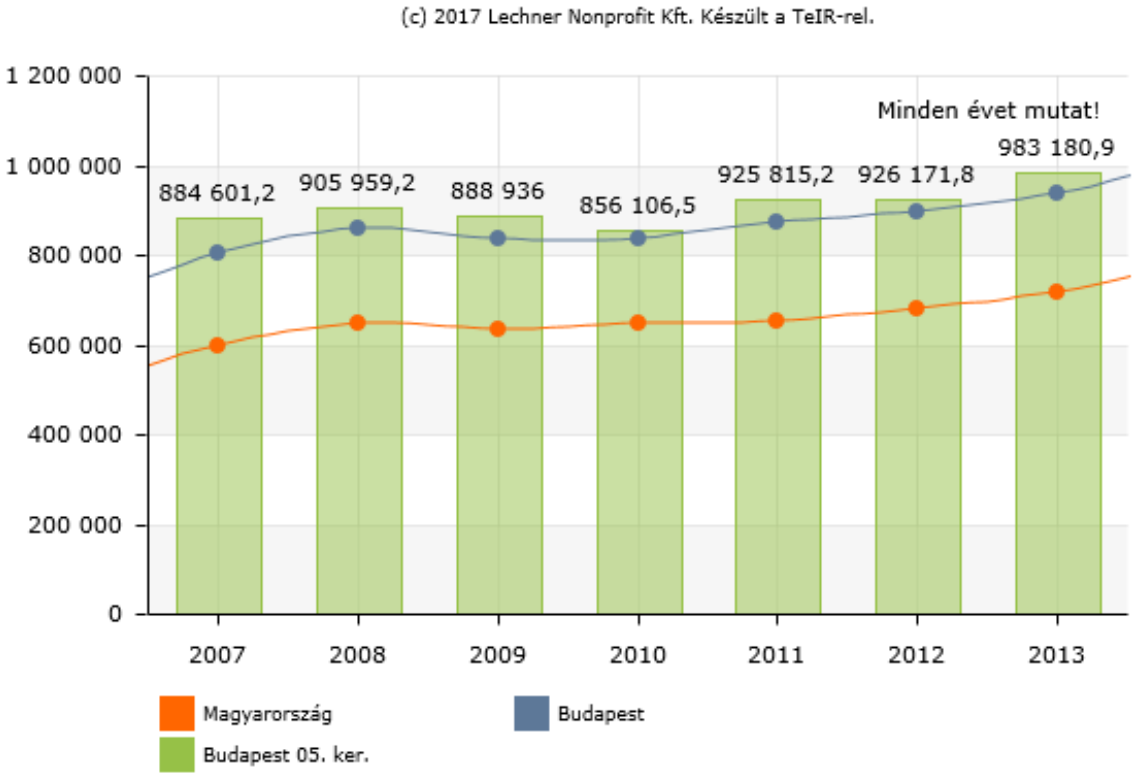

19. ábra Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem alapján (Ft/év)
Forrás: TEIR

- a jövedelemszint a vizsgált 2001 és 2013 közötti időszakban – 2009 és 2010 évek átmeneti csökkenése mellett – folyamatosan nőtt minden területi összehasonlításban, így az országos, a budapesti és kerületi viszonylatban is - ezen belül az V. kerületi jövedelmek is több mint kétszeresére nőttek;
- a vizsgált időszakban az egyes területi egységek közötti különbségek aránya, s a rangsor sem változott;

- Budapest kerületi adatai 702 105 Ft/év - 1 216 553 Ft/év között mozog, így az V. kerület (983 181 Ft/év) a fővárosi kerületek rangsorában a középmezőny felső határán, a budapesti átlag felett helyezkedik el;
- az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem budapesti átlag feletti. Az V. kerületi érték esetében a jövedelmet a száz lakosra jutó adófizetők átlag alatti száma eredményezi, vagyis kevesebb adófizető képes olyan mértékű egy lakosra jutó jövedelmet előállítani, mely a fővárosi átlag meghaladja. Az V. kerületi lakosok jövedelme magasan az átlag fölötti, ami az életminőségükre is kedvezően hat.

Az életminőséget alapvetően meghatározza a család, az egyén jövedelme, és a kerületben élő nagyszámú nyugdíjas ellátmánya. A jövedelmi viszonyok alapján a kerületben, keresetből élő emberek életminősége az átlagnál jobbnak ítélhető, ugyanakkor az időskorúak tekintetében az átlagnyugdíj mértéke – az országos tapasztalatok alapján – nem elegendő a gondtalan napi életvitel fenntartásához. Ezért az Önkormányzat **széles körű segélyezési, támogatási formákkal** törekszik az életminőség javítására, kiemelten az időskorúakra és a fiatalokra.

A lakosság pénzügyi, jövedelemi háttérfeltételei mellett az életkörülmények javításának számos más lehetősége (a szociális gondoskodás kiterjesztése, a környezeti feltételek javítása, közterületek fejlesztése, parkolási gondok orvoslása, társasházak felújításának támogatása, bérlakás-program, társadalmi-közösségi élet szervezése, a civil szervezetek támogatása) is rendelkezésre áll. Míg az előbbi feltételekre az Önkormányzatnak csak a saját fenntartású intézményei, szervezetei esetén van ráhatása (ugyanis az Önkormányzat a bérfizető), addig az utóbbiakra sokkal kiterjedtebb eszközrendszer áll rendelkezésre.
Az elmúlt években **kialakult támogatási rendszer, a kerületben megvalósult fejlesztések** mind abba az irányba mutatnak, hogy **a kerületi Önkormányzat messzemenőkig elkötelezett a helyi lakosok életminőségének javításában, ezzel is a népességmegtartást, mint egyik legfőbb célját kívánja elérni.**

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A Belváros-Lipótváros területén térbeli rétegződésről nem lehet érdemben beszélni, mert a kerület kis területe, magas népsűrűsége és beépítettsége okán viszonylag homogén térszerkezetű. A kerület **térbeli rétegződéséből fakadó konfliktushelyzetek** azonban már értelmezhetőek a terület funkcionalitás vizsgálatán keresztül:

1. A déli és északi kerületrészek, Belváros és Lipótváros érdekeinek vonatkozásában;
2. A Duna-part, a turisztikai, kereskedelmi, vendéglátó ipari célterületek és a lakóterületek vonatkozásában, következésképpen a helyi lakosság és az idelátogató turisták, a szabadidejüket a kerületben eltöltő, nem kerületi lakosok szempontjai alapján;
3. a munkahelyek és a lakóterületek vonatkozásában.

Ezek a szempontok a kerületben lakók, a kerületbe bejáró dolgozók, a kerületben megjelenő turisták, más kerületi lakosok közötti konfliktusokat eredményeznek, ami éppen az érintettek eltérő érdekeiből vezethető le.

Konfliktusok és érdekviszonyok az egyes szereplők esetében:

1. A **kerületi lakosok** azon túl, hogy rendelkeznek egyfajta belvárosi, V. kerületi identitástudattal, a szűkebb lakókörnyezetük tekintetében is hevesen védik érdekeiket. Az erős érdekérvényesítés tehát az északi és déli kerületrészek lakossága között abban jelentkezik, hogy a kerületi Önkormányzat fejlesztési célú forrásait, beavatkozásait lokálisan mind inkább az érintett lakosok saját lakókörnyezetében, kerületrészben koncentrálva végezze el. A térbeli rétegződés a közlekedési feltételek, illetve igények különbözőségében nyilvánul meg, míg az északi városrészben a troli és a forgalomcsillapítás, addig a déliben a parkolási kérdések köré csoportosulnak.
2. Belváros-Lipótváros kiemelt a turisztikai, kereskedelmi és vendéglátó ipari célterület. Ennek megfelelően **nagyszámú külföldi és hazai turista**, valamint nem kerületi lakos keresi fel a kerület által nyújtott attrakciókat. Mivel az V. kerület ez irányú terhelése gyakorlatilag független a szezonális hatásoktól, ezért egy állandó jellegű népességtöbblet jelenik meg, ami sajátos konfliktusforrások hordozója. Míg a helyi lakosság mindennapi életét éli a kerületben, addig a többletnépesség folyamatosan keresi a kerület látványosságait, programjait. Ez természetesen zavaróan hat a helyi lakosságra, ami számos formában megmutatkozik. Kiemelve néhány közismert konfliktushelyzetet a helyi és nem helyi lakosság között:
   - a kerületi társasházakban több üres lakás van, melyek tulajdonosa életvitelszerűen nem itt él – esetenként nem elérhető - így a társasházzal kapcsolatos közgyűlési döntések nem hozhatóak meg, elhúzódnak (pl. tetőtér beépítése, a megvásárolt lakás nem lakáscélú, hanem egyéb illetve közösségi szálláshely jellegű, vagy irodai célú hasznosítása, a földszinti helyiség funkcióváltása)
   - az éjszakai csendháborítás, szórakozás zavaró hatása, a közrend megzavarása;
   - tüntetések, társadalmi rendezvények, filmforgatás, melyek a mindennapi közlekedési viszonyok felforgatásával jár.
3. Mivel a kerület az ország és a főváros állam-, közigazgatási és pénzügyi központja, továbbá több intézmény, szervezet, cég, szolgáltatás székhelye, telephelye található itt, ezért rengetegen ingáznak a belvárosi munkahelyükre, miközben a kerületet jelentős átmenő forgalom is terheli. Az V. kerületi **munkahelyre történő ingázás** is több, jellemzően közlekedési, parkolási problémákat okoz, de leginkább a kerületen átmenő forgalom zavarja a helyi lakosságot.

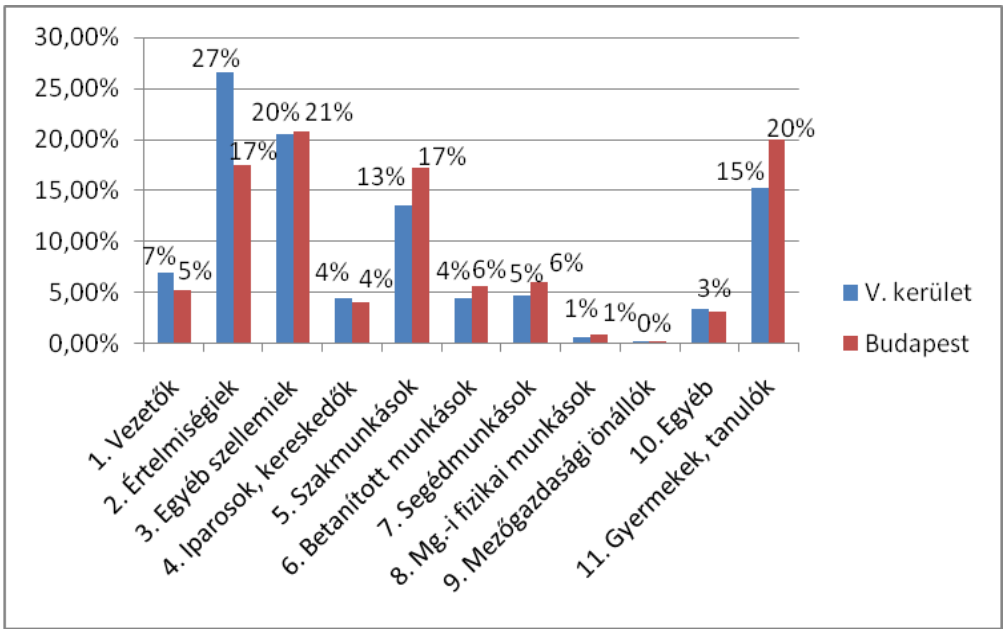

20. ábra Társadalmi rétegződés - a teljes népesség társadalmi rétegek szerint
Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

Az V. kerület lakosságának átlagosnál magasabb képzettsége, valamint a tercier szektor jelenlévő, kiemelkedő szereplői révén a kerületi lakosok magasabb társadalmi státuszt töltenek be. Összehasonlítva a vezetők, értelmiségiek arányát Budapest hasonló adataival, jól látható az V. kerület e téren meglévő kedvező helyzete. A kerület **társadalmi rétegződése**, éppen a főváros és azon belül a belváros egyedi és sajátos társadalmi-gazdasági szerepvállalása okán **eltér az országos és budapesti átlagtól**.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

- A történeti adottságok témakörnek részletes kidolgozása az 1.14.6. Az épített környezet értékei c. fejezetben történik, ahol többek között kifejtésre kerül a
- településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag;
- régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület;
- védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők;
- világörökségi és világörökségi várományos terület;
- műemlék, műemlék-együttes,
- műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely;
- műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet;
- nemzeti emlékhely;
- helyi védelem.

Identitás, társadalmi élet

V. kerület szoros szimbiózisban él együtt a fővárossal. Azon túl, hogy kerület *„Budapest Szíve”*, története, kulturális öröksége és hagyományai egyidősek a fővároséval.

Az idősebb és közép korosztály számára magától értetődő a *„belvárosi élet”,* annak minden előnyével és hátrányával. Azonban azzal, hogy a népességmegtartás került a kerület egyik fő célkitűzésévé, mégis arra utal, hogy az identitás értelmezésében alapvető változások zajlanak. Az idősek *„röghöz kötöttsége”* nem vitatható, őket a belvárosi miliő, az ismerős közösség tartja életük végéig a kerületben. Esetükben megkérdőjelezhetetlen a **belvárosi tudat** és eltörpülnek a belvárosi életből származó hátrányok. A közép korosztály sokkal inkább sodródik az adódó lehetőségekkel (lakóhely megközelítése, munkahely közelsége, jó iskola, gazdag kulturális programok, a komfortos élet könnyű elérhetősége, az önkormányzati támogatások széles köre stb.), sem mint tudatosan választaná a belvárosi életformát. Ebben a döntésben természetesen jelentős szempont a család, vagy éppen az egyedüllét.

Kiemelt feladat a **helyi belvárosi fiatalok szemléletformálása**. A civil szervezet által kezdeményezett helytörténeti vetélkedők, a gazdag programkínálat mind a fiatalok tudatformálását és megtartását célozzák. Éreztetni, megismertetni a belvárosi lét súlyozott előnyeit, melyek fokozatosan felülkerekednek az ismert hátrányokon, ezáltal továbbra is a népesség lassú elszivárgását eredményezik.

Mindemellett az V. kerület erőn felül próbálja **erősíteni a belvárosi identitástudatot**. Valamennyi támogatási programjával, a fejlesztések megvalósításával, a kulturális és közösségi élet sokszínűségével, a társadalmi kohézió, az együvé tartozás erősítését tartja szem előtt.

A helyi média (City Tv, Mai Belváros újság, a helyi társadalmi-gazdasági és civil szervezetek honlapjai) jelenléte, a kerületi kitüntetések és díjak adományozása a **biztos jövőképet, a stratégiaalkotást, a kijelölt célok elérésével az életminőség javítását, a lokálpatriotizmus erősítését** célozza meg.

Civil szerveződések

Belváros-Lipótvárosban számos civil szervezet végez aktív tevékenységet, nyújt **közösségformáló és -erősítő szolgáltatásokat** a helyi lakosság számára.

A legtöbb civil szervezet önfenntartásra kényszerül, de az Önkormányzat minden évben pályázat útján támogatja a pályázó és arra érdemesnek tartott szervezeteket. 2016-ban például az egyházak, a társadalmi és civil szervezetek, valamint alapítványok támogatására kiírt pályázatról a Képviselő-testület a 87/2016 (V.12.) határozatával döntött. Ebben - gyakorlatilag a teljes civil kör - 86 db pályázó kisebb-nagyobb, de összesen 45 millió Ft támogatásban részesült. A Civil pályázat 2017. évben is meghirdetésre kerül.

A kerületi civil szervezetek **kiemelkedő társadalmi tevékenységet** folytatnak, melyek közül néhánnyal (Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítvány; Oltalom Egyesület; SOS Krízis Alapítvány) feladat-ellátási szerződés megkötésére is sor került.

A helyi nemzetiségek képviseletét a 10 nemzetiséget önállóan képviselő Nemzetiségi Önkormányzat látja el a kerületben, valamint a civil szervezeteiken keresztül.

1.8. A település humán infrastruktúrája

Az V. kerület számos olyan intézményi funkcióval rendelkezik, amelyek a humán közszolgáltatásokhoz kötődnek. A közszolgáltatások vonzáskörzete szolgáltatásonként változó, míg térbeli elhelyezkedésük alapvetően homogén, mind a Belváros, mind Lipótváros városrészekben elszórtan megtalálhatók. A kerület Budapesten belüli központi fekvése révén a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, azok elérhetősége széles körben biztosított.

1.8.1. Szociális ellátás

Belváros-Lipótváros Önkormányzata megkülönböztetett figyelmet fordít a kerületben élő időskorúak ellátására, támogatására, a mindennapi életük megkönnyítésére.
A nyugdíjasokért tett több éves kiemelkedő szakmai és szociális munka elismeréseként a Belváros-Lipótváros Önkormányzata 2016-ban elnyerte az Idősbarát Önkormányzat Díjat.

Szociális ellátó intézmények

Intézmény megnevezése (központ)	ezen belül ellátó hely (funkció, cím)	szolgáltatások	férőhely (fő) (amennyiben releváns)
Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Egyesített Szociális Intézmény	1056 Bp., Havas u. 2. Család- és Gyermekjóléti Központ	Család – és gyermekjóléti szolgáltatások	
	1055 Budapest, Falk Miksa u. 28. Falk Miksa utcai Idősek Klubja	Szociális étkeztetés,	87
		Időkorúak nappali ellátása,	80
		Közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	55
	1052 Budapest, Belgrád rkp. 27. Belgrád rakparti Idősek Klubja	Szociális étkeztetés,	157
		Időkorúak nappali ellátása,	160
	1054 Budapest, Vadász u.11-13. Vadász utcai Idősek Klubja	Szociális étkeztetés,	103
		Időkorúak nappali ellátása,	100
		házi segítségnyújtás	22
	1053 Budapest, Kossuth L. u. 3. Kossuth Lajos utcai Szolgáltató Központ	Szociális étkeztetés,	125
		házi segítségnyújtás,	120
		jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,	60
	1051 Budapest, Nádor u. 6. Időskorúak Gondozóháza	Időskorúak gondozóháza	15

(Forrás: Önkormányzat)

Az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) integrált szociális intézményként az alábbi tevékenységeket látja el:

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapszolgáltatások:
  - étkeztetés,
  - házi segítségnyújtás[18],
  - családsegítés,
  - jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
  - közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére,
  - nappali ellátás időskorúak részére
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátás:
  - átmeneti elhelyezést nyújtó időskorúak gondozóháza
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátás:
  - gyermekjóléti szolgáltatás
    - gyermekjóléti szolgáltatás
    - gyermekjóléti központ
- Egyéb közfeladat:
  - közfoglalkoztatás

Az ESZI központi irányítása biztosítja az egységes szakmai elveket, a hatékony gazdálkodást és munkaszervezést.

A.) Belvárosi Család- és Gyermekjóléti Központ

A családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás integrálása, család- és gyermekjóléti szolgálatok, valamint család és gyermekjóléti központok kialakítása 2016. január 1-jétől kezdődött. Így a családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással integráltan – egy szervezeti és szakmai egységben – működhet és nyújt ingyenes szolgáltatást az arra rászorulóknak. A központ tevékenységei ennél fogva már integráltan jelennek meg, azaz

- segítséget nyújt a működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémák vagy krízishelyzet miatt segítséget igénylő személyeknek, családoknak az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából (például jogi, pszichológiai, adósságkezelési tanácsadás, aktívkorú álláskeresőkkel való foglalkozás, álláskereső klub, közfoglalkoztatás);
- szervezési, szolgáltatási, és gondozási feladatokat lát el, mely a klienssel való együttműködésen alapuló, a hatósági munkát megelőző, azt információkkal segítő és kiegészítő, szolgáltató tevékenység (például jogi, pszichológiai tanácsadás, tanulást segítő pedagógiai foglalkozások, szabadidős programok szervezése, drogprevenció);

[18] Házi segítségnyújtáson belül: 2017-től különvált a személyi gondozás és a szociális segítés normatív finanszírozása annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló források célzottabban és hatékonyabban érjék el a valóban segítségre szorulókat;

B.) Nyugdíjas ház:

- Nyugdíjas Ház (Vadász utca 11-13.)
  A 2014-ben energetikai korszerűsítési (homlokzatszigetelés, nyílászárók cseréje, fűtéskorszerűsítés) felújítás történt az épületben, melyben 142 db apartman, bérlakás található. Lakóit a Fővárosi és az V. kerületi Önkormányzat jelöli ki. Az épület nem intézményként működik, de speciális feltételek mellett elérhetőek az Egyesített Szociális Intézmény szolgáltatásai is (házi segítségnyújtás, nappali ellátás, étkezés).
- Időskorúak Gondozóháza (Nádor utca 6.)
  1992 óta biztosítja a kerület időskorú lakosai számára bentlakásos formában gondozási szükségleteik kielégítését. A Gondozóház átmeneti jelleggel, legfeljebb egy évi időtartamra nyújt teljes körű ellátást. Ha az ellátásban részesülő családi környezetébe nem helyezhető vissza, illetve más intézményben ellátását nem tudják biztosítani, akkor kérheti a gondozóházi elhelyezésének további egy évvel történő meghosszabbítását. Az Időskorúak Gondozóháza kapacitásának bővítésre abszolút lenne igény, mivel ebben az intézményi formában gondozási szükséglet meghatározása nélkül is elhelyezésre kerülhet az idős rászoruló, akár ideiglenesen, rövidtávra is, ha a család a gondozását átmenetileg nem tudja megoldani.

A fentiekben említettekre az alábbi jogszabályi előírások vonatkoznak:

- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról és a fizetendő térítési díjakról a 43/2012. (X.18.) Önkormányzati rendelet
- A gyermekvédelmi ellátásokról a 26/2016 (XI.22.) Önkormányzati rendelet
- A szociális juttatások rendszeréről a 3/2015 (II.3.) Önkormányzati rendelet

C.) Egyéb szociális ellátási lehetőségek

A kerületi Önkormányzatnak partnerségi szerződést kötött 2012-ben a *Sorsunk és Jövőnk Szeretetszolgálattal* a Családok Átmeneti Otthonában, érdi és diósdi telephelyen történő elhelyezésre. Ezzel a lehetőséggel élve otthonukat elvesztő, krízishelyzetbe került V. kerületi családok megsegítése történik. Az ellátás igénybevétele önkéntes, a szülő kérésére történik, azonban díjköteles.

Szintén átmeneti gondozási feladat ellátása érdekében működik együtt az V. kerület a *Józsefvárosi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központtal*. A központ által működtetett Gyermekek Átmeneti Otthonában a fennálló szerződés keretében – melynek meghosszabbításáról már döntött a képviselő-testület - V. kerületi gyermekek is elhelyezést nyernek. Az otthon átmenetileg 3-18 éves kor közötti gyermekek számára nyújt bentlakásos elhelyezést.

1.8.1.1. Nevelés-oktatás

Bölcsődék

Neve	Címe	Férőhely
Belváros-Lipótváros V. kerületi Önkormányzat Egyesített Bölcsődék		
Balaton utcai bölcsőde	Balaton u. 10.	48
Papnövelde utcai bölcsőde	Papnövelde u. 4-6.	50
Széchenyi rakparti bölcsőde[19]	Széchenyi rakpart 7.	34

(Forrás: Önkormányzat)

A fentieken túl nem önkormányzati, hanem egyéb fenntartású bölcsőde:
- Belvárosi Picurka magánóvoda, magánbölcsőde, családi napközi (Hercegprímás u. 21. I/13); 1-től 6 éves korig.

A helyi, kerületi lakosú gyermekek elhelyezését követően a fennmaradó üres férőhelyek terhére az összlétszám maximum 10 %-áig vehető fel nem kerületben élő gyermek is. Ez esetben elsősorban azon gyermekek kerülnek felvételre, ahol az egyik szülő az V. kerületi Önkormányzat valamely intézményében-, vagy V. kerületi székhelyű, telephelyű vállalkozásnál dolgozik és Pest megyei vagy budapesti lakos.
A bölcsődei férőhelyek elegendőek a kerületi igények kiszolgálására, így férőhely bővítésével járó intézményfejlesztés nem szükséges.
A feladatellátási helyek ingatlanai kapcsán meglévő problémák, szükséges és megvalósult fejlesztések az alábbiak:

- Papnövelde utcai bölcsőde felújítás, sószoba létesítése
- Széchenyi rakparti bölcsőde fejlesztése (beadott pályázat)

Óvodák

A 2016/2017 tanévben 22 óvodai csoport indult az Önkormányzat fenntartásában működő óvodákban. Az óvodások 76%-a kerületben lakó gyermek, a fennmaradó helyekre tudnak felvenni olyan gyerekeket, akik szülei a kerületben dolgoznak, de nem kerületi lakosok. Az elmúlt évek azonos adatai:

- 2014/15: Összesen 463 gyermek, ebből 351 fő kerületi gyerek;
- 2015/16: Összesen 468 gyermek, ebből 357 fő kerületi gyerek;
- 2016/17: Összesen 457 gyermek, ebből 346 fő kerületi gyerek;

[19] A bölcsőde a Duna parti épület V. emeletén helyezkedik el. A gyermekfoglalkoztatók 80 m2 belső udvarra néző teraszhoz kapcsolódnak, amely a gyermekek levegőztetését biztosítja. Saját konyhával rendelkező speciális diétát biztosítani tudó intézmény. A bölcsőde infrastrukturális fejlesztésére 2016-ban pályázat került beadásra, de annak elbírálására még nem került sor. (2017. február)

A kerületben 5 óvodai feladatellátási hely működik:

Intézmény neve és fenntartója	Feladat-ellátó hely és annak címe	Férő-hely (fő)	2015/16. év létszá-ma	2015-ben beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasznált-ság (%)	Csoport-szobák száma (db)	Torna-szoba (db)
Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Tesz - Vesz Óvoda/ Belváros-Lipótváros Önkormányzat	Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Tesz - Vesz Óvoda 1051 Bp., József Attila u. 18.	115/5 csoport 100/4 csoport	95	42	115 főre: 82% 100 főre: 95%	5 működik: 4	1
Játékkal-mesével Óvoda/ Belváros-Lipótváros Önkormányzat	Játékkal-mesével Óvoda 1055 Bp., Kossuth tér 9.	100	99	28	99%	4	1
Játékkal-mesével Óvoda/ Belváros-Lipótváros Önkormányzat	Játékkal-mesével Óvoda Tagóvodá-ja 1054 Bp., Alkotmány u. 19.	72	62	32	86%	3	1
Összesen		172	161	60	93%	7	2
Balaton Óvoda/ Belváros-Lipótváros Önkormányzat	Balaton Óvoda 1055 Bp., Balaton utca 10.	92	88	86	95,7%	5	1
Bástya Óvoda Belváros-Lipótváros Önkormányzat	Bástya Óvoda 1056 Bp., Bástya u. 4-6.	148	128	38	86,5%	6	1

(Forrás: Önkormányzat)

Sajátos Nevelési Igényű (SNI), Hátrányos Helyzetű (HH) és Halmozottan Hátrányos Helyzetű (HHH) gyerekek létszáma a helyi óvodákban (2015-2016)

Óvoda megnevezése (tagóvodai szinten)	Kis / Középső / Nagy csoport /vegyes csoportok/	összes fő	SNI (fő)	SNI, %	HH (fő)	HHH (fő)	HHH, %
Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Tesz - Vesz Óvoda	1/2/1	95	1	0,95	0	0	0
Játékkal-mesével Óvoda	0/0/0	0	0	0	0	0	0
Játékkal-mesével Tagóvoda	0/0/0						
Balaton Óvoda	1/0/1 3vegyes csoport	88	1(3-at ér)	2.64%	0	0	0
Bástya Óvoda	1/1/1 3 vegyes csoport	128	0	0	11	0	0

(Forrás: Önkormányzat)

A kihasználtsági adatok szerint a jelenlegi férőhelyek elegendőek a kerületi igények kielégítésére, vagyis a közeljövőben nem szükséges csoportszoba bővítést tartalmazó fejlesztés.

Az önkormányzati működtetésű óvodák mellett magánóvodák, és családi napközi szolgáltatásai is elérhetők a kerületben:

- Belvárosi Játékóvoda (Honvéd u. 27.) 1. számú Tagóvoda 1055 Budapest, Balaton utca 15. fszt. 1; 2. számú Tagóvoda Balaton utca 15. fszt. 2.
  Fenntartó: Integrált Játékpedagógiai Alapítvány;
- Kisdeák Evangélikus Óvoda (Deák Ferenc tér 4.)
  Fenntartó: Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség;
- Négy Évszak magánóvoda, magánbölcsőde (Vadász u. 29. 1. em. 1.)
  Fenntartó: Picurka Csana Nonprofit Kft.;
- Belvárosi Picurka magánóvoda, magánbölcsőde, családi napközi (Hercegprímás u. 21. I/13); 1-től 6 éves korig.

Az önkormányzati fenntartású intézmények működési területe, illetékessége Budapest és környékére terjed ki. A gyermekek elsősorban a lakóhelyük környezetében, vagy szülője munkahelye közelében található intézményben élvez felvételi elsőbbséget.

Alap- és középfokú oktatási intézmények

Az országos oktatási rendszer átszervezéséből adódóan a kerületi intézmények fenntartása és üzemeltetése a Klebelsberg Központ Tankerületi Központjaiból a Belső-Pesti Tankerületi Központhoz kerültek, melyhez az V.-VI. -VII.-VIII. és IX. kerületek intézményei tartoznak. Az általános iskolák tekintetében a Tankerület üzemeltetési szerződést kötött a Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft.-vel, így míg a kerületi általános iskolák fenntartása tankerületi kötelezettség, az intézmények üzemeltetését az önkormányzati tulajdonú cég végzi.

Belső-Pesti Tankerületi Központ által fenntartott intézmények

- Hild József Általános Iskola
- Szabolcsi Bence Zenei Alapfokú Művészeti Iskola
- Szemere Bertalan Általános Iskola[20]
- Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola
- Váci Utcai Ének-zenei Általános Iskola
- Veres Pálné Gimnázium;
- Eötvös József Gimnázium;

Egyéb fenntartású iskolák

- Budapesti Ward Mária Általános Iskola, Gimnázium és Zeneművészeti Szakgimnázium
  Fenntartó: Congregatio Jesu (Angolkisasszonyok) szerzetesrend;
- Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium[21]
  Fenntartó: Belvárosi Tanoda Alapítvány;
- Deák Téri Evangélikus Gimnázium[22]
  Fenntartó: Magyarországi Evangélikus Egyház;
- Piarista Gimnázium[23]
  Fenntartó: Piarista Rend Magyar Tartománya;
- ELTE, Apáczai Csere János Gyakorlógimnáziuma
  Fenntartó: Eötvös Loránd Tudományegyetem;
- Xántus János Két Tanítási Nyelvű Gimnázium és Szakgimnázium[24]
  Fenntartó: HOSTIS Idegenforgalmi és Nemzetközi Gazdasági Szakképzési Közalapítvány;

[20] Az intézmény típusa: általános iskola, évfolyamok száma: 8 évfolyamos általános iskola (a gimnáziumi képzés 2012/2013. tanévtől kifutó rendszerben megszűnik. Felvehető maximális tanulólétszám: 661 fő

[21] A 16-25 éves, középiskolákból kimaradt, kallódó, deviáns, beilleszkedési- és magatartási zavarokkal, valamint tanulási nehézségekkel küzdő fiatalok személyközpontú gondozása, mentálhigiénés ellátása és érettségire való felkészítése egy helyen.

[22] Az intézményfenntartó által meghatározott osztályainak száma: 12; Felvehető maximális tanulólétszám: 404 fő

[23] 6 évfolyamos gimnázium, maximum 420 fő

[24] Gimnáziumi nevelés-oktatás: két tanítási nyelvű, 1+4 éves, nyelvi előkészítő évfolyammal; két tanítási nyelvű, 4 éves, nyelvi előkészítő évfolyam nélkül
Szakgimnázium nevelés-oktatás (2019. augusztus 31.-ével kifutó) - két tanítási nyelvű Turisztikai ágazati képzés 1+4 éves nyelvi előkészítő évfolyammal (kifutó); szakmai elméleti és gyakorlati oktatás az alábbi OKJ szakmában (kifutó)
Felvehető maximális tanulólétszám: 1 140 fő; gimnázium 840 fő, szakgimnázium 300 fő (kifutó)

- Pannon Kincstár Tanoda Közép-európai Szakközépiskola és Szakiskola
  Fenntartó: Magyar Minőségi Oktatásért Nonprofit Kft. Tevékenysége: szakmai felnőttképzés;
- Magyar Üzletemberképző Szakközépiskola[25]
  Fenntartó: Penta Akadémia Alapítvány;
- Budapesti Divatiskola Divat-Stílustervező Művészeti Szakgimnázium és Szakközépiskola
  Fenntartó: Budapesti Divatiskoláért Alapítvány;
- Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium
  Fenntartó: Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy.

Felsőfokú oktatási intézmények

- ELTE Állam- és Jogtudományi kar
- Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kar
- Budapesti Gazdasági Egyetem, Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar
- Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
- Central European University (CEU)

A fiatal, 0-14 év közötti gyermekes családok esetében megfigyelhető az agglomerációba történő kiköltözés. A Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) révén elérhető állami támogatások elsősorban az agglomerációs településeken teszik lehetővé családi házak építését, új lakások vásárlását, ezért az elmúlt években tapasztalt városba történő visszaköltözés ismét megfordulni látszik. Ez a tendencia kedvezőtlenül hat a kerület népességmegtartó intézkedéseinek hatékonyságára, bár az idén már bővült a CSOK tetőtér beépítések lakásbővítésével, azonban a kerületben a világörökség révén rendkívül korlátozottak a lehetőségek.

1.8.1.2. Kultúra és közművelődés

- **Aranytíz Kultúrház** (1051 Bp. Arany J. u. 10.; www.aranytiz.hu)
  A kerületi közművelődési feladatok ellátására hozta létre az Önkormányzat a kizárólagos tulajdonát képező Aranytíz Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-t.
  Az V. kerület egyik legfontosabb kulturális központja működik a 2002-2003-ban restaurált épületben, melynek öt szintjén 12 db bérelhető terem található.
  Az állandó programok mellett színvonalas színházi előadások, könnyű- és komolyzenei koncertek, kiállítások, film-, tánc- és képzőművészet, a magyar nép hagyományainak színes palettája várja az ideérkezőket, ahol a kerületi és országos civil szervezetek, klubok is helyet kapnak.

[25] Az iskola évfolyamainak száma: 1 és 2 évfolyamos, iskolai rendszerű képzés keretében, nappali, esti képzés keretében szakközépiskolai nevelés-oktatást és felnőttoktatást végez.

- **Belváros Közösségi Tér** (Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. (1051 Budapest, Nádor utca 36.; http://belvarosikozossegiter.hu; tulajdonos: Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata)
  A Belvárosi Közösségi Tér közösségi színtérként funkcionál, ahol ingyenesen látogatható rendszeres programok, szolgáltatások érhetők el a kerületi lakosok számára. Belváros Közösségi Tér új központja 2017-ben kerül átadásra a Mérleg u. 9. szám alatt.

Szolgáltatásai:

- A belvárosi kisgyermekes családok részére szakképzett munkatársakkal rendszeres szolgáltatások, programok, rendezvények szervezése, programjaink keretében családkonzultációk biztosítása.
- Segítségnyújtás álláskeresőknek és az időskori magány enyhítésében.

Kulturális művészeti intézmények

Intézmény neve és címe a kerületben	Tevékenységi profil
Színházak	
Pesti Színház; Váci u. 9.	művészet
Katona József Színház; Petőfi u. 6.	művészet
Mozik	
Puskin Mozi; Kossuth L. 18.	filmművészet
Toldi Mozi; Bajcsy-Zs. 36-38.	filmművészet
Cirkó-Gejzír Filmszínház; Balassi Bálint 15-17.	filmművészet
Kulturális és közösségi terek, múzeumok, galériák	
A10 Kultúrház; Arany János u. 10.	kulturális
Széphárom Közösségi Tér; Szép u. 3.	kulturális
FISE Galéria; Kálmán Imre út 16.	kulturális
Magyar Néprajzi Múzeum; Kossuth Lajos tér 12.	kulturális
Petőfi Irodalmi Múzeum; Károlyi u. 16.	kulturális
Pesti Vigadó; Vigadó tér 2.	kulturális, műemlék, turisztikai látványosság és összművészeti rendezvényközpont
BM Duna Palota; Zrínyi u. 5.	kulturális, reprezentatív rendezvényközpont
Paloma Művészudvar; Kossuth Lajos u. 14-16.	iparművészet
Magyar Szecesszió Háza; Honvéd u. 3.	kulturális, művészet
Hereditas Kulturális Egyesület, Hereditas Galéria; Vitkovics u.12.	kulturális, művészet
Nádor Galéria; Nádor tér 9.	kulturális, művészet
A38 Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.; Régi posta u.7-9.	kulturális, művészet
Gregorián Társaság; Ferenciek tere 8.	egyházzene, művészet
Józsa Judit Galéria; Városház u.1.	kulturális, művészet

(Forrás: Önkormányzat)

Egyéb közösségi terek:

- Nemzetiségek Háza (Vármegye utca);
- Belvárosi Polgári Szalon (1051 Bp. Cukor u. 5.) – kézműves programok, közéleti előadások, filmklub,sport, rekreáció és egészségmegőrző programok;
- Országos Idegennyelvű Könyvtár (1051 Bp. Molnár u. 11.).

1.8.1.3. Egészségügyi ellátás

A kerület egészségügyi ellátása megfelelő, a közkórház kivételével valamennyi ellátás hozzáférhető. Az egészségügyi intézmények szakmai és műszaki állapota alkalmas a feladatellátásra, de számos ingatlan esetében a parkolási problémák - a kerület egészére jellemzően – itt is visszaköszönnek.

Egészségügyi intézmények

Egészségügyi intézmény ellátóhely név, cím	Ellátás jellege (alap v. szakellátás, ill. magán v. TB finanszírozott)	Gyakorolt praxisok száma	Betöltetlen praxisok száma	Infrastrukturális hiányosságok – jogszabályi elvárásoknak való megfelelés
Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat Járóbeteg szakellátás[26] 1051 Bp. Hercegprímás u. 14-16.	járóbeteg szakellátások (TB finanszírozott)	20	-	gépjármű parkolás a közelben található mélygarázsokban oldható meg (Szent István téri Mélygarázs, Szabadság téri Lipót garázs, BankCenter mélygarázs) - szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
	egynapos sebészeti ellátások (TB finanszírozott)	7		
	diagnosztikai ellátás (TB finanszírozott)	6		
	gondozás szakrendelések (TB finanszírozott)	4		
	foglalkozás-egész-ségügyi alapellátás (magánszolgáltatás)	1		
	járóbeteg szakellátások (magánszolgáltatás)	9		
	diagnosztikai ellátások (magánszolgáltatás)	3		

[26] Elérhető egészségügyi ellátások: Reumatológia, Orthopédia, Belgyógyászat-Kardiológia, Angiológia, Röntgen-Ultarhang-Mammográfia, Sebészet, Egynapos Sebészet, Gastroenterológia, Diabetológia, Dietetikus, Laboratórium, Pszichiátriai gondozó, Urológia, Nőgyógyászat, Terhes Szakrendelés, Fogászat, Fogászati Röntgen, Foglalkozás-egészségügy, Fül-Orr-Gége, Audiológia, Szemészet, Bőrgyógyászat, Ideggyógyászat, Onkológia – Nőgyógyászat, Tüdőgyógyászat;
Egyéb szolgáltatásként ingyenes wi-fi érhető el az intézményben.

Egészségügyi intézmény ellátóhely név, cím	Ellátás jellege (alap v. szakellátás, ill. magán v. TB finanszírozott)	Gyakorolt praxisok száma	Betöltetlen praxisok száma	Infrastrukturális hiányosságok – jogszabályi elvárásoknak való megfelelés
Felnőtt fogászati ellátás 1051 Bp. Hercegprímás u. 14-16.	alapellátás (TB finanszírozott)	12	-	a fenntartó által biztosított fogászati kezelőegység elavult, a bútorzat elhasználódott, a hűtőszekrény rossz, a vízcsapok régiek, az elektromos szerelvényeket át kell vizsgálni;
Háziorvosi Szolgálat 1052 Bp. Semmelweis u. 14.	felnőtt alapellátás (TB finanszírozott)	4	-	gépjármű parkolás hiánya, gépjármű behajtás külön engedéllyel,- szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
Háziorvosi Szolgálat 1054 Bp. Hold u. 8.	felnőtt alapellátás (TB finanszírozott)	8	-	szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
Háziorvosi Szolgálat 1056 Bp. Váci u. 40.	felnőtt alapellátás (TB finanszírozott)	4	-	gépjármű parkolás hiánya, - szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
Házi Gyermekorvos 1054 Akadémia utca 8. fszt.	házi gyermekorvosi ellátás	4	-	szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat, 1054 Akadémia u. 8. fszt.	területi védőnői ellátás (TB finanszírozott) iskola- és ifjúságorvoslás ellátás (TB finanszírozott)	5 1	-	szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel

Egészségügyi intézmény ellátóhely név, cím	Ellátás jellege (alap v. szakellátás, ill. magán v. TB finanszírozott)	Gyakorolt praxisok száma	Betöltetlen praxisok száma	Infrastrukturális hiányosságok – jogszabályi elvárásoknak való megfelelés
Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat, Iskola- és ifjúság-orvoslás ellátás, iskolai védőnői ellátás több helyszínen Reáltanoda u. 7.; Veres Pálné u. 38.; Sütő u. 1.; Piarista u. 1.; Molnár u. 4.; Szemere u. 5.; Szemere u. 3.; Nádor u. 12.; Váci u. 43.; Markó u. 18-20.;	iskola- és ifjúság-orvoslás ellátás, iskolai védőnői ellátás (TB finanszírozott)	ellátási helyenként 1-1	-	szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat, Gyermek és ifjúsági fogászat 1055 Bp. Markó u. 7. fszt.	alapellátás, iskolafogászat (TB finanszírozott)	2	-	szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel
Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat, Gyermek és ifjúsági fogászat 1053 Bp. Kecskemét u. 9. fszt.	alapellátás, iskolafogászat (TB finanszírozott)	2	-	szakmai jogszabályi elvárásnak megfelel

(Forrás: Önkormányzat és Kormányhivatal)

A kerületi lakosok tüdőszűrése a XIII. kerület Dévai u. 15/a. szám alatti tüdőszűrő állomáson történik.

Ügyeletek:

- Gyermek háziorvosi ügyelet (XIII. Révész u. 10-12.; Ügyelet: 20-08 óra között)
- Felnőtt háziorvosi ügyelet (1052 Bp. Semmelweis u. 14/b.; Ügyelet: 20-08 óra között)
- Fogászati Ügyelet a Semmelweis Egyetem Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézetben (1088 Budapest, Szentkirályi u. 40. Ügyelet: munkanap 20.00-7.00, munkaszüneti nap, ünnepnap: 8.00-13.00, 14.00-18.00, 20.00-7.00)

A kerületben több mint 500 db különböző egészségügyi magánszolgáltatás egészíti ki az államilag finanszírozott ellátást. Az elérhető, sokszínű egészségügyi szolgáltatások magas színvonalon képesek a lakosságot ellátni.

1.8.1.4. Sport és rekreáció

A kerület kiemelkedő jelentőségű és felszereltségű rekreációs parkja az **Olimpiai Park**, melyet 2014 májusában vehettek birtokba a lakosok. A hármas tagolású (pihenőterület, olimpiai emlékhely, játszótér) park valódi közösségi térré nőtte ki magát, s évente egyszer a **Családi Piknik rendezvénynek** is helyt ad.

A park átadását követően számos további zöld- és közterület fejlesztés valósult meg a kerületben a mind szélesebb körű szolgáltatások biztosítása érdekében. A **Honvéd téri parkot** az elmúlt években újították fel, melynek során kilenc fitneszeszköz és egy pingpong-asztal került telepítésre a gumiborítású területre, de megújultak a foci- és kosárlabda pályák is (öntött gumiburkolatot kaptak, új kapuk és palánkok kerültek kihelyezésre).
Rekreációnak további fontos területe a **Károlyi-kert** is, ahol a játékelemek folyamatosan megújulnak, olvasó sarok is kialakításra került és egy évben egyszer Családi Nap kerül megrendezésére.

A kerület beépítettsége okán szabadtéri sportpályák igen szűkösen hozzáférhetőek, ezért elsősorban az épületekben, tornacsarnokokban, pincehelységekben működnek sportegyesületek, mint a Belvárosi Asztalitenisz Egyesület, sakk vagy a különböző harcművészeti egyesületek.

A **mindennapos testnevelési kötelezettség** okán az iskolák tornatermei telítettek. A korábban, szabad kapacitással rendelkező tornatermek bérlési lehetőségei megszűntek a kisebb sportközösségek (baráti társaságok foci- és kosárlabda hobbi csapatai) számára. A szabadtéri sportolási lehetőségek korlátozottsága miatt – elsősorban a helyi lakosok sportolási igényének kielégítése céljából – az Önkormányzat egy új **Belvárosi Sportközpont** létesítését tervezi.

Közösségi programok, rendezvények

A kerületi lakosok mindennapi életének egyik meghatározó tényezője a kulturális és szabadidőprogramok jelenléte. A **közösségi élmények** biztosítása érdekében az Önkormányzat számos rendszeres és alkalomszerű társadalmi rendezvényt, programot kínál, szervez és bonyolít le.
Közösségi programok, rendezvények között kiemelendő a kerület által minden évben megrendezett ingyen látogatható Belvárosi Fesztivál, amely immár hatalmas rendezvénnyé nőtte ki magát.
Mindemellett a kerületi lakosok Budapest Főváros, vagy más budapesti kerület rendezvényeit, programjait is könnyen elérhetik.

Néhány kiemelt kerületi program:

Rendezvény neve	Tartalma	Résztvevők száma	Nem helyi résztvevők becsült száma
Belvárosi Fesztivál	3 napos zenei fesztivál 3 (2017-től 5) kerületi helyszínen; jellemzően május végén vagy június első hétvégéjén	~ 20000 fő	~6000 fő
Belvárosi Művészeti Napok	összművészeti fesztivál minden év szeptemberében 4-10 napon át, kb. 75 program: koncertek, kiállítások, előadások	~1600 fő	~300fő
Falk Art Fórum	Falk utcai galériák kulturális programjai kint és bent	-	-
Megemlékezés nemzeti ünnepeken	koszorúzás, kulturális műsor	~150 fő	~ 50 fő
Emlékhelyek koszorúzása	koszorúzás, kulturális műsor	változó	változó
Nőnap a Belvárosi Piacon	zenei programok a Hold utcai csarnokban március 8-án	~ 1000 fő	változó
Családi Nap az Olimpia Parkban	gyerekprogramok egy májusi hétvégén	~ 1000 fő	változó
Mobilitási hét - Autómentes nap	sport- és rajzversenyek az Autómentes Nap mottójára szeptember 22-én	~ 200 fő	~ 100 fő
Idősek Világnapja	zenei programok a Hold utcai csarnokban október 2-án	~ 1000 fő	változó
Adventi gyertyagyújtás és karácsonyi ajándékosztás	gyertyagyújtás a Szent István téren advent első vasárnapján, valamint ajándékosztás rászorulóknak ugyanott decemberben	~ 100 fő	változó

(Forrás: Önkormányzat)

Egyéb programok:

- Időseknek szervezett programok
- Gyerek- és Ifjúsági rendezvények
- Adventhez, Karácsonyhoz kapcsolódó programok
- Alkalmankénti, szociális tartalmú események
- Kerületi díjátadó ünnepségek
- Kulturális programok: Stylewalker Night, Design Hét

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít az időskorú lakosság szociális támogatására. Így számos kedvezmény és akció (fűtéstámogatás, kedvezményes burgonya és karácsonyfa vásár, alma- és virágosztás, ingyenes védőoltás) szolgálja a mindennapok könnyebbé tételét.

Fontos szerepet tölt be a fenti feladatok és a bentlakás nélküli, egyéb szociális ellátások terén a **Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft.** A cég 100%-os V. kerületi önkormányzati tulajdonú. (1051 Budapest, Nádor utca 36. http://belvarosikozossegiter.hu)

Életjáradék program

Az Önkormányzat életjáradék programja is az időskorúak (65 év fölöttiek) megélhetését segíti, az egyszeri kifizetéssel, valamint az élethosszig tartó havi járadék nyújtásával. A *„lakásért-életjáradék”* program részvételi szabályzata és igénybevételének feltételei az Önkormányzat honlapján és a hivatalban is hozzáférhető.

Fiatalok támogatása

Kiemelt figyelmet fordít a kerület a helyi lakosú fiatalok támogatására, megtartására. Néhány példa:

- Tömegközlekedési támogatás: A belvárosi diákok 25 éves koráig az Önkormányzat átvállalja a BKV-bérletek árát;
- 23 éves korukig beiskolázási támogatást, szociális tanulmányi ösztöndíjat kaphatnak;
- Tehetséggondozás művészeti ösztöndíj révén és kerületi díjak támogatásával;
- Fiatalok helyi életkezdési támogatása;
- Az Önkormányzat 50%-os, kedvezményes mozijegy vásárlást biztosít a kerületi lakosú, 16 és 25 év közötti fiataloknak a belvárosi Cirko-Gejzír moziba.

Támogatási formák, 2016

Támogatások	Támogatottak száma	Támogatási összeg, Ft
Települési támogatás keretében lakhatási támogatás	90	2 565 000
Települési támogatás keretében ápolási támogatás	35	7 457 225
Települési támogatás keretében gyógyszertámogatás	444	25 017 830
Települési támogatás keretében hátralékkezelési támogatás	9	1 104 571
Temetési támogatás	18	915 362
Krízistámogatás	3	85 500
Eseti támogatás	376	20 535 500
Létfenntartási támogatás	484	25 110 600
Jövedelempótló támogatás	10	1 667 250
Lakás-karbantartási támogatás	13	977 481
Fűtési szezonban történő időszaki támogatás	4 076	212 480 800
Nevelési támogatás	133	11 985 000
Tömegközlekedési támogatás	746	25 978 500
Szociális tanulmányi ösztöndíj	62	3 605 250
Beiskolázási támogatás	95	3 420 000
Karácsonyi támogatás	117	3 255 000
Fiatalok helyi életkezdési támogatása	120	13 167 610
Természetbeni juttatások		

Támogatások	Támogatottak száma	Támogatási összeg, Ft
Köztemetés	13	1 758 332
Támogatás idősek világnapjára	3 576	35 760 000
Kedvezményes élelmiszervásárlási jogosultság	1 248	
Időszaki támogatás	607 x 3	25 680 000
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	137	
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó természetbeni támogatás	137	2 238 800
Szünidei gyermekétkeztetés		
tavaszi	4	530.-Ft/nap/fő
nyári	37	530.-Ft/nap/fő
őszi	10	530.-Ft/nap/fő
téli	12	530.-Ft/nap/fő
Kedvezményes burgonyavásár	4 900	9 947 000
Alma akció	4 500	6 572 250
Sonka akció	4 652	12 997 688
Gyógyfürdőjegy akció nyugdíjasoknak	-	-

(Forrás: Önkormányzat)

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Belváros-Lipótváros **Magyarország közigazgatási, hivatali, kereskedelmi és turisztikai központja**. A kerületi közigazgatáson túl az Országház, a Fővárosi Önkormányzat, több minisztérium, felsőfokú oktatási intézmény, a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Nemzeti Bank, nemzetközi és hazai bankok és biztosítótársaságok, egyéb pénzintézetek központi irodái, a Budapesti Értéktőzsde is itt székel. Emellett a budapesti átlagot jóval meghaladó számban találhatóak kiskereskedelmi és vendéglátóipari egységek. Az országos központi funkcióknak megfelelően **a kerület kiemelkedő foglalkoztatottsági szintű** része Budapestnek, ahol a foglalkoztatottak közel 100%-a a szolgáltatási szektorban dolgozik. Ezen kiemelkedően magas arány a kerület köz- és gazdasági funkciók országosan legnagyobb koncentrációjából adódik: közigazgatás, oktatás, kultúra, üzleti-pénzügyi szolgáltatások, kereskedelem és a turizmus.
A foglalkoztatottak döntő része nem kerületi lakos, azaz az **V. kerület napi ingázási célterület**: főleg más budapesti kerületekből, illetve agglomerációs települések felől. Az itt dolgozó foglalkoztatottak végzettségi és jövedelmi szintje egyaránt magas, ami a kiszolgálásukra épülő szolgáltatások számára nyújt stabil keresletet.
A közigazgatási és gazdasági-pénzügyi központi szerepkör mellett a kerület másik hangsúlyos gazdasági ága a turizmus. A hazai turistaforgalom mintegy kétharmada irányul Budapestre, annak mintegy negyede az V. kerületben száll meg, illetve a fővárosba érkező turisták szinte mindegyike megfordul a belvárosban - mindez extrém magas turistaforgalmat jelent a kerület számára szinte egész évben, ami egyben meg is határozza a belváros funkcióit, karakterét és gazdasági szolgáltatásait is.

A fentiekből adódóan a belváros "használatára" a mintegy 26 ezer főnyi lakosság mellett százezres nagyságrendű munkavállaló és évi több millió turista is igényt tart. A kerület lakosai számára természetesen mind a turizmus, mind az intézményekhez és cégekhez kapcsolódó ingázók jelentős terhet, egyben persze lehetőséget is jelentenek. **A kerület kiemelt feladata, hogy kihasználja az előnyök adta lehetőségeket, támogassa a gazdaság működését és növekedését, ugyanakkor élhető lakókörnyezetet biztosítson a lakossága számára a lélekszám megtartása érdekében.**

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A kerület gazdaságának meghatározó ágazatai a különböző **lakossági és vállalati szolgáltatások** (pénzügyi-banki, jogi stb.), **a turizmusra épülő szolgáltatások** (szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, szórakoztatóipar stb.), **és a kiskereskedelem**.
A kerületben a **kiskereskedelem** a rendszerváltás óta vesztett jelentőségéből, ami részben az egyéb piaci szegmensek, funkciók és lehetőségek megjelenésének, a közlekedési és parkolási szokások megváltozásának, nagyobb részben a fogyasztói szokások változásának, a bevásárlóközpontok és hipermarketek elterjedésének köszönhető. A visszaesést kedvezőtlen jelenségek kísérik, mert a kihaló üzletek helyét nem veszik át automatikusan más kiskereskedelmi tevékenységek, illetve ez sokszor inkább kedvezőtlen

tendenciákat eredményez: a kerület egyes részein, utcáin üres, lepusztult kirakatú, városképi szempontból igen aggályos, kiadatlan üzlethelységek éktelenkednek, illetve a korábbi üzletek helyén megjelenő, a kerület jellegétől, színvonalától elütő tevékenységek jelennek meg. A lakosság ellátásánál ma hangsúlyosabb szerepet kap a kiskereskedelmi kínálatban a turizmus kiszolgálása.
Ettől függetlenül a kereskedelem gazdasági szerepe ma is hangsúlyos, és a forgalmasabb kerületrészeken ma is megjelenik egyes magasabb minőségű luxusterméket forgalmazó kereskedések jelenlétében. Ugyanakkor sajnálatos módon az egész kerületre nem ez a jellemző. A 2013. évi kerületi IVS alábbi megállapítása ma is megállja a helyét: *"Kiskereskedelmi színvonal általánosan gyenge, a legjobb kínálattal bíró Váci utca színvonala is messze elmarad az Andrássy út kínálatától."*

A **nagy létszámú turizmus** elvileg jelentős keresletet generálna a kiskereskedelmi egységek számára, a helyi kereskedők ugyanakkor a turisták alacsony költési hajlandóságára panaszkodnak, ami összefüggés azzal, hogy Budapest alapvetően alacsonyabb jövedelmi szintű nyugati turisták kedvelt célpontja.

A Váci utca és környezetének fellendítése érdekében Belváros-Lipótváros Önkormányzata 2012-ben létrehozta a **Váci utca Bevásárlónegyed Nonprofit Kft**.-t, amelynek hatékony működését jelentős anyagi eszközökkel is támogatta. A helyi vállalkozások azonban nem igazán vállaltak részt a szervezet működtetésében, így az alapvetően pozitív gazdaságfejlesztési célú kezdeményezés a partnerség hiányában két év működés után elhalt.
Sajnálatos jelenség, hogy a vállalkozások körében nem jellemző a marketing és reklám céllal történő összefogás, ami tükröződik is a helyi kiskereskedelem forgalmában. Ez döntően a Váci utca északi szakaszán koncentrálódik, a déli végén egészen alacsony szintű a költés. Általános tendencia, de itt különösen észlelhető, hogy a visszaszoruló kiskereskedelem helyét jellemzően a vendéglátás veszi át.

A kiskereskedelmi egységek száma 2017-ben 1180 db, ebből 669 a Belvárosban, 511 db Lipótvárosban található[27]. A kereskedelmi tevékenységet folytató regisztrált vállalkozások mintegy 80%-a kiskereskedelem, a többi gyógyszertár és egyéb kereskedelem. A kereskedelem a vállalkozások száma szerint ma is domináns, és ezen belül nő a társas vállalkozások száma az önálló vállalkozásokkal szemben - ez jelzi az ágazatban a nagyobb, tőkeerősebb cégek, hálózatok térnyerését.

[27] Forrás: Önkormányzat adatközlése

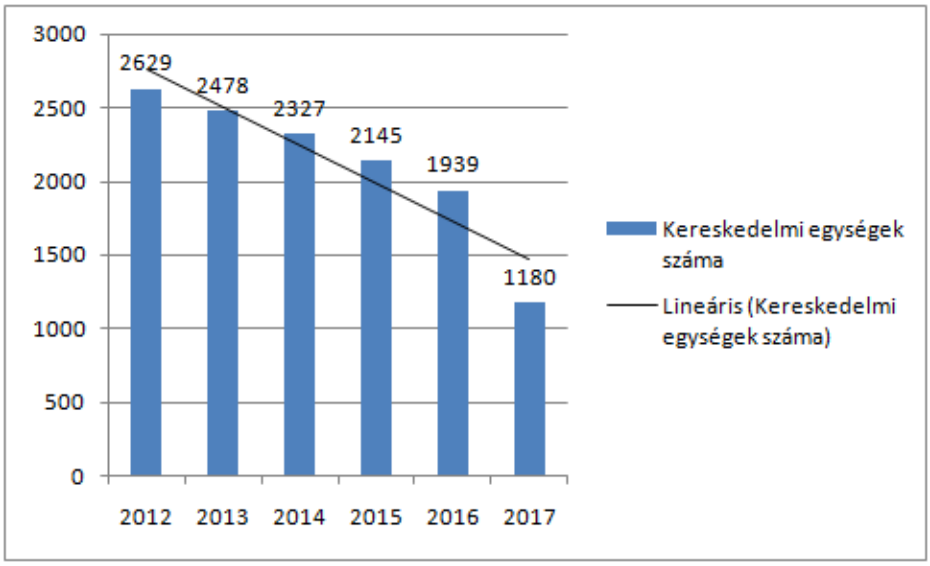

21. ábra Kereskedelmi egységek számának alakulása az V. kerületben (2012-2017)
Forrás: Önkormányzat adatközlése

A kerületben a kereskedelmi egységek száma ugyanakkor jelentős és folyamatos csökkenést mutat, amelynek oka összetett. Sok vállalkozás indul piackutatás nélkül és egyre több akar a helyi lakók és itt dolgozók helyett a turisták költésére alapozni, ami nem sok esetben garantál hosszú távú fennmaradást.

A kedvezőtlen folyamatok megállítása és visszafordítása fontos cél, amelyben a kerület keveset tehet, hiszen fővárosi-országos szintű, összetettebb térbeli és funkcionális tendenciákról van szó.
A kerület gazdaságának nem hangsúlyos, de sajátos színfoltját jelentik a különféle kisipari tevékenységek, műhelyek. Ez a tevékenység sajnálatos módon erősen visszaesőben van, de azért még ma is létezik és egyes, piacképesebb ágai jól működnek.
Az V. kerület jellegéből adódik, hogy ipari tevékenység itt gyakorlatilag nincs (csupán Pénzjegynyomda működik itt). A Feldolgozóipar 3%-ot képvisel a nemzetgazdasági ágak arányában, de ezek a kis üzletek egy része legalább is folytat ipari termelő tevékenységet, jellemzően kézműves, kisipari módon, egyedi megrendelésekre.
A Design Terminál[28] 2014. évi adatgyűjtése során az V. kerületben 65 db kisipari műhelyt vettek föl az adatbázisba, ebből 51 db a Belvárosban, 14 db Lipótvárosban működött.
A műhelyek között a legtöbb az egyedi ruhakészítő és ruhajavító (pl. Makány Márta, Zoób Kati, USE Unused, Mono Fashion, Fufavi stb.), bőrdíszműves, cipész, ékszerész, virágüzlet, órás. Ma már inkább kuriózum a működszörűs, az elektronikai műszerész vagy éppen a porcelánjavító. A gyakoribb szakmák olykor még területi koncentrációt is mutatnak, a ruhakészítők, szabók tömörülése a Veres Pálné utca, Nyáry Pál utca környékén.
(A kisipari műhelyek listáját lásd a 11. mellékletben.)

[28] Forrás: http://www.mikeszulavarosban.hu/

TURIZMUS

Általános helyzetkép

Belváros-Lipótváros Budapest óvárosa-belvárosa a hazai turisztikai kínálat kiemelt célterülete. Pusztán a kerületben sétálva is évek óta érzékelhető a turisták - ezen belül is a külföldi turisták - jelenlétének fokozott növekedése. Több külföldi felmérés szerint is Budapest Európa tíz legvonzóbb turisztikai célpontja között található, és főként a külföldi fiatalok körében népszerű. A küldő országok köréből a legfontosabbak Németország, Ausztria, Olaszország, Nagy-Britannia, Spanyolország. A Budapestre, mint Magyarország első számú turisztikai desztinációjára irányuló külföldi turista forgalom döntően az V. kerületre, mint Budapest belvárosára fókuszálódik - ezen kívül igazából a szomszédos pesti kerületek (elsősorban a VI., VII., VIII., IX., XIII.), illetve a Városliget, Hősök tere, a Budai Várnegyed és a Gellért-hegy révén a XIV., az I. és a XI. kerület bővelkedik még turistákban. Budapest egyéb, főleg külsőbb kerületei nagyrészt kimaradnak a turistaforgalomból. Ebből következik, hogy az V. kerület Budapest viszonylatában szinte erősebb, mint a főváros hangsúlya: a kerületi kínálat, szolgáltatások, vonzerők, a kerületi szálláshelyek és vendéglátóhelyek minősége, a közterületek állapota, programkínálata alapvetően meghatározza Budapest **turisztikai versenyképesség**ét ezáltal eredményességét is a nemzetközi piacon. Ezért harcolt a kerület az idegenforgalmi adó helyben tartásáért a szétosztás helyett.

Belváros-Lipótváros turisztikai szempontból a legkülönlegesebb adottságokkal és jellemzőkkel bír. Központi pozíciója eleve indokolja kiemelkedő szerepét, de ennek köszönhetően minden egyéb desztináció könnyen elérhető innen; a gazdag és koncentrált kulturális örökség, a történelmi belvárosi környezet, a világörökségi Duna-part, mára a színvonalas vendéglátói és programkínálat, és mindez *"besétálható",* gyalogosan elérhető, alátámasztják kiemelt szerepkörét. Vendégforgalmi adatai hazai és budapesti viszonylatban egyaránt kimagaslók: *"Az első helyen az idén is toronymagasan az ötödik kerület áll. Az itt található kereskedelmi szálláshelyek kilencezer híján kétmillió vendégéjszakát értékesítettek, ami az ország teljes forgalmának 8,2 százalékát jelenti. A második helyen álló 7. kerület "csak" 1,1 millió éjszakával dicsekedhet, de még így is jelentősen megelőzi a harmadik helyen lévő Hévíz 983 ezer éjszakás forgalmát. Az első tizenötbe még Hajdúszoboszló, majd a 6. és a 8. kerület, Siófok, Bük, Balatonfüred, az 1. és 13. kerület, Sárvár, a 11. kerület, Zalakaros, valamint a 9. kerület jutott be. A 15. helyhez 382 ezer vendégéjszaka kellett."*[29] Az olyan ismertebb hazai desztinációk, mint pl. Eger, Sopron, Gyula, Tihany, Visegrád csak ezek után következnek.

Mint Magyarország és Budapest első számú turisztikai fogadó területe és a külföldi turisták érdeklődésének első számú színhelye, az V. kerület valójában nem más budapesti kerületekkel vagy vidéki desztinációkkal, hanem a nemzetközi-regionális versenytársakkal

[29] http://turizmusonline.hu/belfold/cikk/turisztikai_toplista , 2014

versenyez a turisztikai piacon. Kiemelten Bécs és Prága (hasonlóság, földrajzi közelség), kisebb mértékben Varsó, Pozsony a versenytársak. A tengerparti (Horvátország, Görögország), hegyvidéki (Ausztria) turizmusverseny szempontjából értelemszerűen nem érinti Budapest belvárosát. Itt elsősorban a rövid, városnéző (city brake), a hivatásturizmus (MICE turizmus), illetve nem túl örömteli módon egyre inkább a külföldi fiatalok szórakozást kereső "buli turizmusa" a jellemző. E tekintetben egy célállomás választásakor Barcelona, Dublin, Krakkó, Lisszabon stb. is versenytársnak tekinthető.[30] Budapest és belvárosa gazdag programkínálatával, hangulatos belvárosi környezetével, az utóbbi években közkedveltségével és - nem utolsósorban - kedvező ár-érték arányú szolgáltatásaival vesz részt a versenyben. Utóbbiról ugyanakkor megjegyzendő, hogy a **turizmus** minden szereplőjének **érdeke e tendencia javulása, a turizmus összetételének elmozdulása a fizetőképesebb, igényesebb szegmensek felé.**

Vendégforgalom

Az alábbi adatszintű elemzés célja a turista forgalom jellemzőinek áttekintése.

A kerület lakossága mindössze 26 284 fő[31], a budapesti népesség 0,27%-a. Ugyanakkor 2016-ban a Budapesten kereskedelmi szálláshelyen megforduló 4,058 millió turistából több mint 933 000 szállt meg az V. kerület kereskedelmi szálláshelyein. Tehát a kisvárosnyi lakosságszámú kerület biztosította az összes Budapestre érkező turista 22,9%-a számára a kereskedelmi szálláshelyeket, de országos kitekintésben is 8,4% ez az arány. Az évi mintegy 9,3 millió budapesti vendégéjszaka 22,6%-át, az országos 27,7 millió 7,6%-át a kerületben töltötték el. Összehasonlításul: a több mint kétszer akkora lakosságszámú, és budapesti viszonylatban is kiváló vendégforgalmi adatokat produkáló VII. kerületben (a fővárosi lakónépesség 3% lakik itt, és a budapesti vendégszámból illetve a vendégéjszakák számából egyaránt 14-15%-al részesedik) a vendégek és vendégéjszakák száma alig kétharmada az V. kerületének.
Ennek megfelelően 2016-ban az 1000 kerületi lakosra jutó vendégek száma 35 511 fő (minden kerületi lakosra 35,5 vendég jut), Budapesten ez az arány 2319 vendég/1000 lakos, országosan 1119 vendég/1000 lakos.
A turisták természetesen csak rövidebb időtartamot - 2016-ban átlagosan 2,26 napot/fő - töltenek a kerületben. Ezt alapul véve átlagosan egy időben a helyi lakosság számának 22%-át kitevő turista (mintegy 5780 fő) tartózkodik. Abból kiindulva, hogy a turisták jellemzően a hétvégét töltik Budapesten, egy-egy hétvégi napra bő 9 ezer turista jut, ami a helyi lakosság mintegy 35%-a (a valós helyzetet természetesen némiképp leegyszerűsítve). Az is lényeges, hogy jelen számítás csak a kerületben kereskedelmi szállásférőhelyen megszállókat veszi alapul, a ténylegesen a kerületben megforduló turisták száma ennek többszöröse (a budapesti vendégforgalmi adatokból kiindulva akár három-négyszerese).

[30] Forrás: Turizmus Magyarországon 2015 - Magyar Turizmus Zrt.

[31] Lakónépesség 2015. év végén

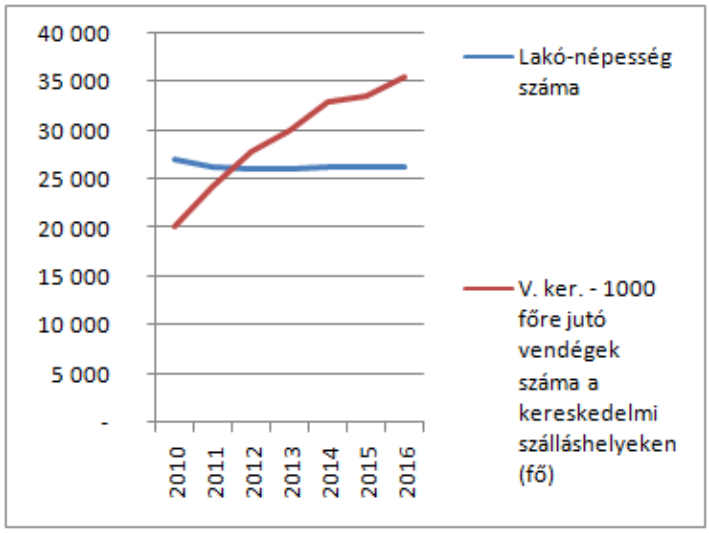

22. ábra A lakosságszám és az 1000 főre jutó vendégszám alakulása az V. kerületben (2010-2016)
Forrás: KSH

Az összes vendégszám arányánál is magasabb kerületi arányokat mutat a külföldi vendégek és vendégéjszakák száma a kerületben: a külföldi budapesti vendégszám 25,1%-át, a vendégéjszakák 24,6%-át teljesíti a kerület, ugyanez az országos viszonylatban 16,6% és 14,6%.
A fentiekből világosan látható, hogy **vendégforgalmi mutató alapján az V. kerület extrém módon felülreprezentált az ország turisztikai desztinációi közül.**

Az V. kerület összehasonlító vendégforgalmi adatai (2016)

Terület és mutatók	Lakó-népesség 2015	Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	Külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken	Belföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken	Külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	Belföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken
V. kerület (fő)	26 284	933 371	2 112 319	879 821	53 550	2 019 355	92 964
V. kerület -1000 lakosra eső szám		35 511	80 365	33 474	2 037	76 828	3 537
VII. kerület (fő)	54 129	586 106	1 398 260	548 713	37 393	1 319 667	78 593
V. kerület -1000 lakosra eső szám		10 828	25 832	10 137	691	24 380	1 452
Budapest	1 759 407	4 080 804	9 329 357	3 504 985	575 819	8 197 863	1 131 494
Budapest - 1000 lakosra eső szám		2 319	5 303	1 992	327	4 659	643
Magyarország	9 855 571	11 126 929	27 695 465	5 309 822	5 817 107	13 851 332	13 844 133
Magyaro. - 1000 lakosra eső szám		1 129	2 810	539	590	1 405	1 405
V. kerület részesedése a budapesti értékekből (%)	1,5%	22,9%	22,6%	25,1%	9,3%	24,6%	8,2%
V. kerület részesedése a Mo-i értékekből (%)	0,27%	8,4%	7,6%	16,6%	0,9%	14,6%	0,7%

Forrás: KSH

Átlagosan 2,26 éjszakát tölt itt egy vendég, melyek többnyire péntekre és szombatra, illetve nemzetközi rendezvények köré koncentrálódnak.
Sajnos az utazással töltött napokkal együtt is a Budapesten átlagosan eltöltött vendégéjszakák száma 3 nap, ami azt is jelenti, hogy a fővároson kívüli programokra nem mutatnak nagy érdeklődést az ide érkezők.

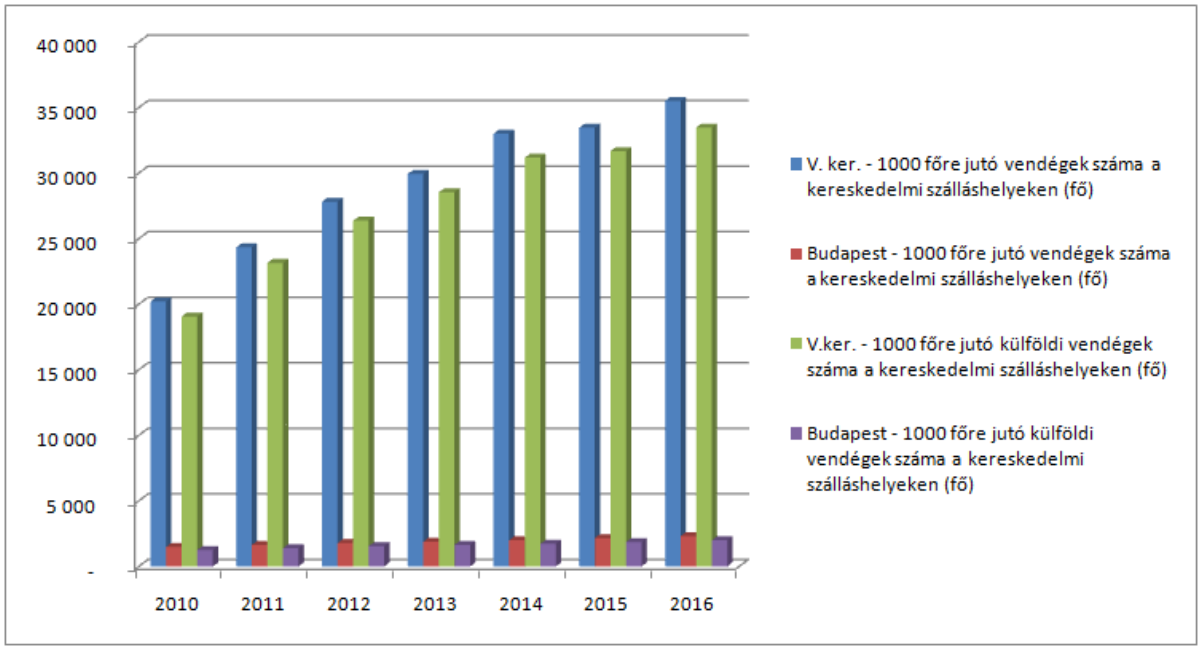

23. ábra Kereskedelmi szálláshelyen megszálló vendégek és külföldi vendégek számának alakulása az V. kerületben és Budapesten (1000 főre jutó vendégszám, 2010-2016)
Forrás: KSH

A grafikon jól érzékelteti az V. kerület fajlagos vendégszám mutatóinak (1000 főre jutó vendégek és külföldi vendégek) kiugró értékeit Budapest és az ország viszonylatában egyaránt. Bár mindhárom területi kategóriában 2010 óta a növekedés folyamatos, az V. kerület a növekedés mértékében is meghaladja a budapesti és országos mutatók alakulását.

A 2,26 éj/fő átlagos tartózkodási időt tekintve 24 801 fő turista, azaz a naponta megforduló turisták száma csaknem eléri a helyi lakónépesség számát.

A vendégszám tekintetében az összes vendég 94,2%-a külföldről érkezett a kerület kereskedelmi szálláshelyeire, ami elsősorban a belföldi turizmus szempontjából mutat valós képet.

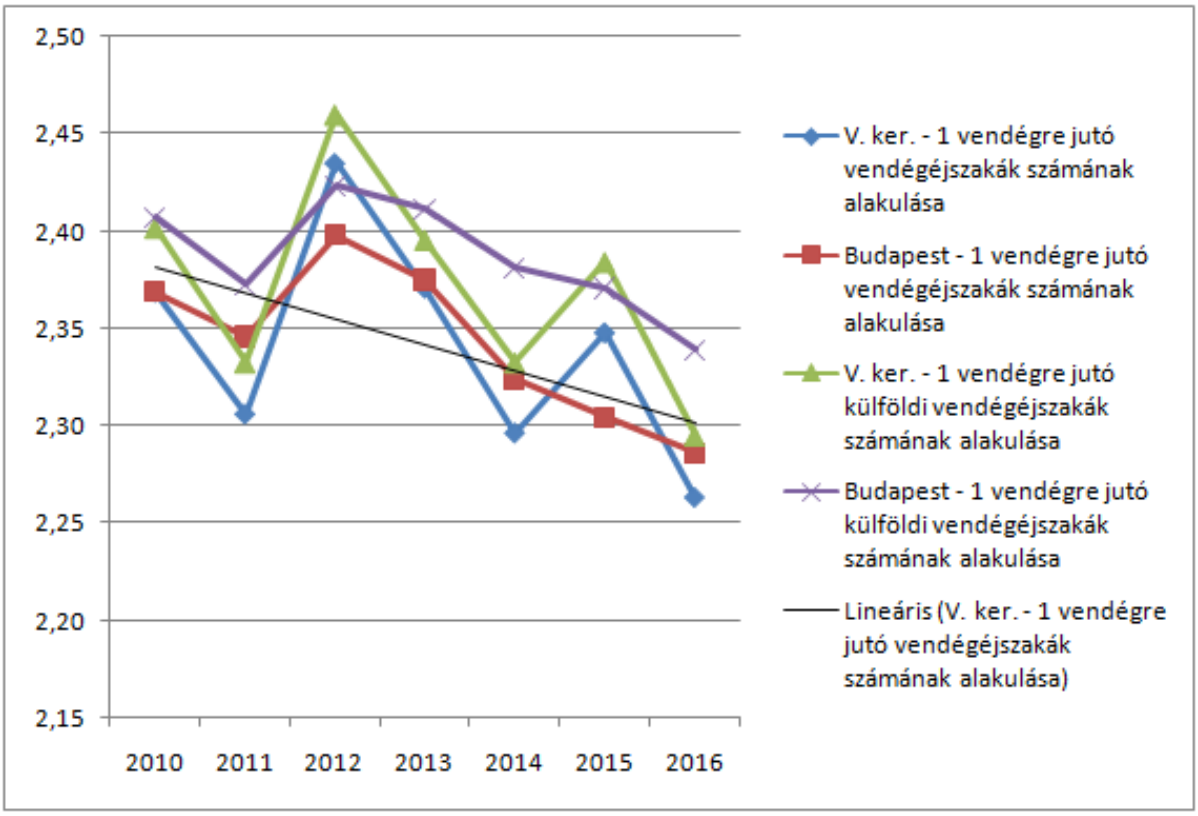

24. ábra Egy vendégre eső vendégéjszakák számának alakulása (2010-2016)
Forrás: KSH

Az összes vizsgált turisztikai mutatóra jellemző növekedő tendencia alól kivételt jelent az 1-1 vendégre jutó vendégéjszakák számának alakulása, ahol évről évre a csökkenés a jellemző. 2010-ben az V. kerületben és Budapesten is 2,37 éjszaka jutott egy kereskedelmi szálláshely vendégre, 2016-ra ez 2,26-ra ill. 2,29-re csökkent. Bár nő a vendégek és az eltöltött vendégéjszakák száma, az átlagos tartózkodási idő csökken, ami kedvezőtlen tendenciát mutat a szálláshelyek lefoglaltsága, így a turizmus jövedelmezősége szempontjából.

A vendégéjszakák számának alakulása éves fluktuációt mutat. A fluktuációk oka csak feltételezhetően a különböző nemzetközi jelentőségű események. A 2012. évi kiugrás egyik feltételezett valószínűleg a Malév 2012. februári csődje, amikor 3470 fő "ragadt" Budapesten.[32]

[32] http://www.airportal.hu/ap/viewtopic.php?t=6567

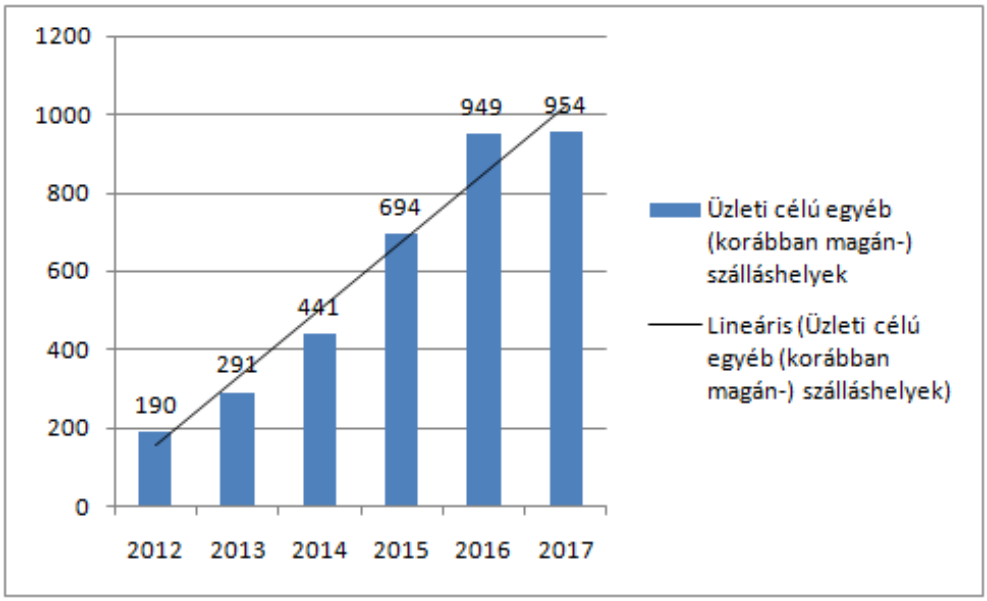

25. ábra Üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek számának alakulása az V. kerületben (2012-2017)
Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása

Az **egyéb szálláshelyek száma a kerületben rendkívüli módon megsokszorozódott**. Öt év alatt közel az ötszörösére nőtt az egyéb szálláshelyek száma. A folyamat nyilván összefüggésben áll a lakóingatlanok üzleti célú hasznosításának ugrásszerű növekedésével, többek között például az utóbbi években rendkívüli népszerűségnek örvendő nemzetközi szálláshely közvetítő szolgáltatás hatásával.
A folyamat jövőbeni kifutása nehezen megjósolható: az üzletszerű, turizmusra szakosodott lakáshasznosítás a helyi lakosság egyre hevesebb ellenállásába ütközik a folyamatos zavaró hatás miatt, melynek megfékezéséhez a lakók, társasházak igyekeznek jogilag is érvényt szerezni. Ezen hasznosítás túlzott, a lakosság kárára történő elterjedés megfékezéséhez **a lakásokban működő szolgáltatások szigorúbb jogi szabályozására**, adóellenőrzésére van szükség. A lakók mellett a jelentős forgalomkiesést elszenvedő szállodák látják kárát a folyamatnak, különösen a nagy turisztikai forgalmat ígérő nemzetközi események előtt.

A kiemelt turistaforgalomra és hétköznapokon a helyi lakosságszámot többszörösen meghaladó kerületben dolgozók igényeire épülnek a vendéglátóhelyek. Az V. kerületben a KSH adatbázisa szerint a vendéglátóhelyek száma 2015-ben 877 db volt, ami a 11 294 db budapesti vendéglátóhely 7,7%-a. 2015-ben 100 kerületi lakosra 3,34 db, 100 budapestire 0,64 db vendéglátóhely jutott, tehát a kerület e tekintetben is jelentősen felülreprezentált a lakossági arányhoz képest.

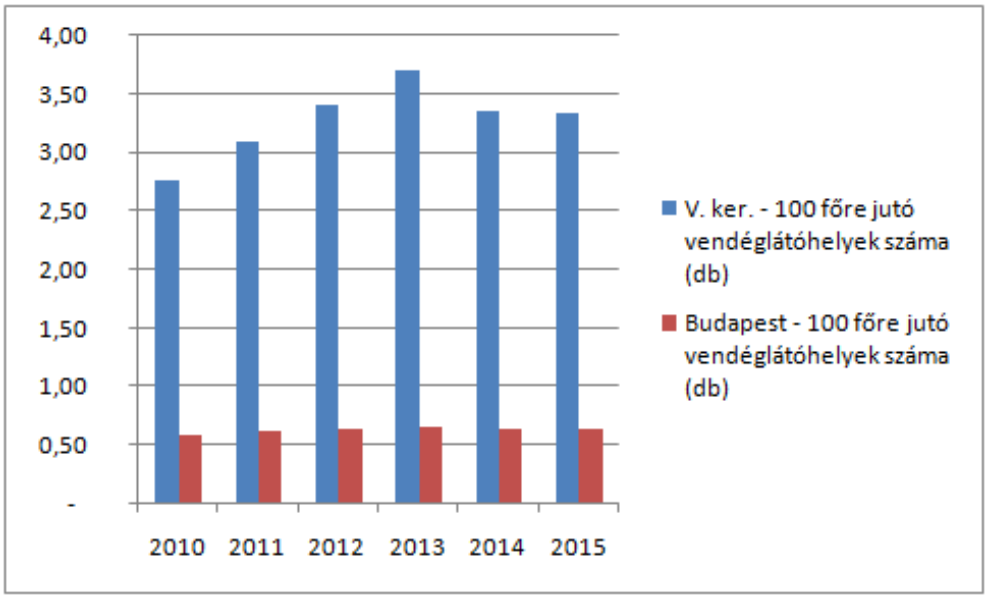

26. ábra Vendéglátóhelyek számának alakulása (2010-2015)
Forrás: KSH

A vendéglátóhelyek száma mind a kerületben, mind Budapesten 2010-2013 között emelkedett, azóta kismértékben csökkenő tendenciát mutat.

A Polgármesteri Hivatali adatszolgáltatása szerint nagyságrendi eltérések nincsenek a KSH adatoktól, mégis jelentős különbözőség adódik a vendéglátóhelyek számának alakulását illetően: a helyi adatbázis (ipar-kereskedelmi működési bejelentések alapján) szerint 2012-2017 között folyamatos a vendéglátóhelyek számának növekedése a kerületben. Ennek oka a valós működési bejelentések alapján készült kerületi nyilvántartás, viszont a megszűnés már nem bejelentés köteles, így a rendszer nem képes lekövetni.

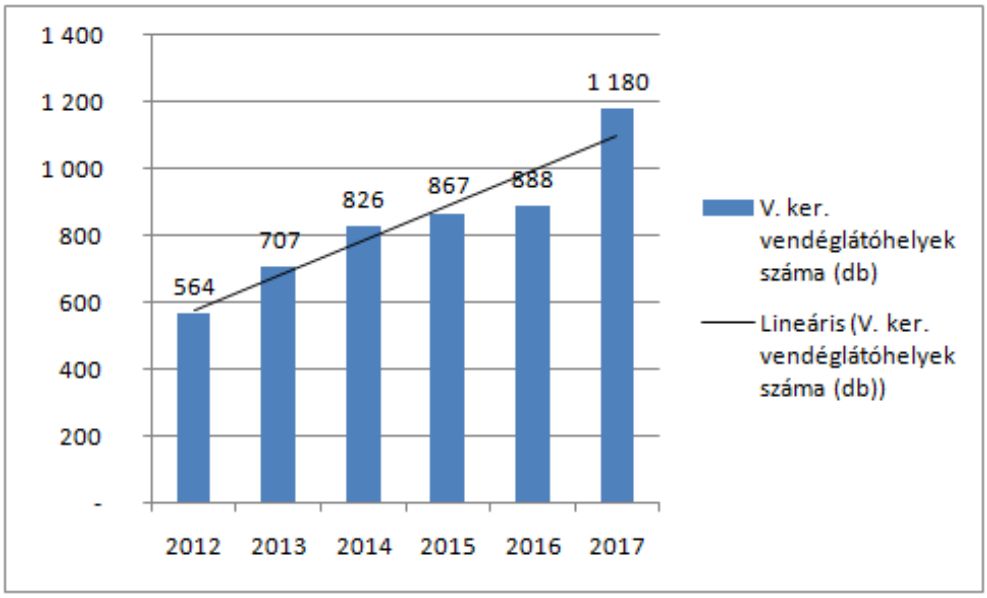

27. ábra Vendéglátóhelyek számának alakulása (2012-2017)
Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása

A költési szint egyes források szerint alacsony, a kerületben megszálló vendégek jellemzően a szállásra, már jelentősen kevesebbet a vendéglátásban, illetve kulturális célokra költenek. Kiemelkedő költés a nagyobb nemzetközi rendezvények idejére koncentrálódik (pl. Sziget Fesztivál, Forma 1).
Az MNB által közzétett 2015. évi fizetési mérleg adatok szerint a Magyarországra látogató külföldiek 1 235 096 milliárd forintot, a belföldi turisták 307 418 milliárd forintot, összesen 1 545 515 milliárd forintot költöttek magyarországi turisztikai szolgáltatásokra. Vendégszám arányosítással ez esetben 2015-ben mintegy 4,1 milliárd forint turisztikai költés juthat az V. kerületre[33]. A valóság ettől természetesen jelentősen eltérhet, ami az országosan is kiugró vendégforgalmi adatokból, a szállodák és ötcsillagos szállodák kiemelkedő számából, a magas színvonalú és drága vendéglátó szolgáltatásokból ered.
Ugyanakkor a vállalkozások gyors átalakulása, rövid élete inkább arra utal, hogy a turisták költési szintje elmarad a vállalkozói várakozásoktól.

Szálláshelyek

Kereskedelmi szálláshelyek és üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek kapacitása, 2015

Kategóriák és kapacitások	Budapest	V. kerület	Az V. kerületi adat aránya Budapesthez képest (%)
Kereskedelmi szálláshelyek			
Működő kereskedelmi szálláshely egységek száma (db)	312	36	12%
Kiadható szobák száma (db)	21 399	4 435	21%
Kiadható férőhelyek száma (db)	51 054	10 257	20%
Üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek			
Vendéglátók száma (fő	4 047	801	20%
Szobák száma (db)	8 848	1 573	18%
Ágyak száma (db)	18 000	3 839	21%
Összesen szálláshelyek száma	4 359	837	19%
Összesen szobák száma	30 247	6 008	20%
Összesen férőhelyek száma	69 054	14 096	20%

Forrás: KSH[34]

A szálláshely kapacitások tekintetében az előbbinél is markánsabban kiugrik az **V. kerület fővároson belüli kiemelt szerepköre**. A 0,27%-nyi lakosságarányhoz képest az összes szálláshelyek 19%-a, az összes kiadható szobák és férőhelyek 20-20%-a található a kerületben.
Budapesten 16 db ötcsillagos szálloda működik, amelyből 9 db az V. kerületben található. [35]

[33] Tényleges költési adat nem áll rendelkezésre

[34] A Polgármesteri Hivatali adatszolgáltatás (2017) ettől kis mértékben eltér: kereskedelmi szálláshelyek: 40 db; egyéb szálláshelyek: 954 db

Az V. kerületben működő ötcsillagos szállodák:

- Aria Hotel Budapest
- Budapest Marriott Hotel
- Buddha Bar Hotel Budapest Klotild Palace
- Four Seasons Hotel Gresham Palace Budapest
- Iberostar Grand Hotel Budapest
- InterContinental Budapest
- Kempinski Hotel Corvinus Budapest
- Sofitel Budapest Chain Bridge
- The Ritz Carlton Budapest

Az utóbbi évek **közkedvelt szálláshely típusa lett a magántulajdonú lakásokból kialakított turisztikai célra kiadó üzleti célú szálláshely**, amelyeket döntően a globálisan működő internetes szálláshely közvetítőkön keresztül értékesítenek, zömmel külföldi turistáknak. Ez az egyre felkapottabb értékesítési mód jelentősen átrendezte a szálláshely piacot az elmúlt pár évben: jelentős külföldi turistalétszámot hozott a főváros és a kerület számára. Ez a kedvezőnek tűnő befektetési lehetőség a közelmúltban bekövetkezett ingatlanár növekedésének egyik kiváltója lett, hisz az alacsony banki kamatok mellett sokan választják az ingatlant, mint befektetési lehetőséget, és ebben a szálláshely értékesítési mód a hosszú távú bérbeadásnál jobb kondíciókat jelentett. Mára felerősödtek az új üzlet okozta hátrányok is: a helyi lakók tiltakoznak az érkező turisták olykor zavaró viselkedése miatt, helyenként szinte egész lakóépületek váltak szálláshellyé, hostellé, szállodává, a tulajdonosok pedig szembesültek azzal, hogy a várható nagy bevétel mellett magas költségekkel is terhelik, ami jelentősen rontja az üzlet jövedelmezőségét. Az egyéb szálláshely szolgáltatási mód a szállodák vendégforgalmára is negatív hatással van, ugyanakkor jóval magasabb költségszint mellett versenyeznek. **Legnagyobb hátránya az egyéb szálláshelyek környezetre kifejtett hatása és a lakások belső térrendezése, lakásfunkciótól eltérő átépítése, megosztása.**

Vonzerők

Az V. kerület központi fekvése, belváros-óváros jellege, az arculatát meghatározó műemléki történelmi épületállomány, az utóbbi években megújult utcák és közterek, a Duna korzó és a budai oldal panorámája már önmagában is megalapozza a városrész turisztikai vonzerejét, melyet a népszerű kulturális programok, fesztiválok és rendezvények gazdagítanak.

A Vörösmarty téren megrendezett adventi vásárt évek óta Európa 10 legjobb adventi vására közé sorolják. A fiatalok számára különösen vonzó a pezsgő életű Akvárium Klub az Erzsébet téren, ahol az időszakos fesztiválok tovább erősítik a helyszín látogatottságát. A kulturális szolgáltatásokat mozik (Puskin, Toldi, Cirkó Gejzír), színházak (Katona József Színház, Pesti Színház, a Kamra stb.) színesítik.

A hazai "gasztroforradalom" a kerületben kiemelten képviselteti magát: az Onyx, a Borkonyha, a Costes Downtown már a kiemelkedő nemzetközi gasztronómiai színvonalat

[35] Országosan további négy db öt csillagos szálloda működik: Debrecen, Sárvár, Tarcal, Visz

jelző Michelin csillagot is elnyerték, ami jelentős turisztikai vonzerőt generál a kerület számára is. Számtalan magas színvonalú étterem és egyéb szórakozóhely található még a nevezetességek között (pl. a híres Gerbeaud, de említésre érdemes a Belvárosi Piac is, amely a gasztronómiai Bocuse d'Or világverseny szurkolói helyszíne is volt).

A **kulturális örökség részét képező vonzerők** közül kiemelkedik az Országház épülete, a Szent István Bazilika, a Néprajzi Múzeum, a Gresham Palota, a Magyar Tudományos Akadémia épülete, a Széchenyi Lánchíd, a Szervita téri Szent Anna templom, a Batthyány-örökmécses. A Belvárosi Piac (Hold utcai Vásárcsarnok, ahol az Önkormányzat által felújított piacon mára egy valódi gasztroközpont alakult ki Belvárosi Piac népven), a Bazilikára tekintő tetőterasszal bíró Aria Hotel Budapest, amely a New Yorkban megrendezett TripAdvisor Travelers' Choice Awards keretében elnyerte a Világ Legjobb Szállodája díjat (korábban ezt a díjat a Gresham-palotában működő Four Seasons birtokolta). A Nemzetközi Ingatlanfejlesztési Nívódíj pályázaton (FIABCI World Prix d'Excellence Awards 2017) a megújított Váci 1 műemléki védettséget élvező épülete a Világ Legjobb Örökségvédelmi Projektje, Európa Legjobb Kereskedelmi Fejlesztése első díjat kapott 2017-ben.

Sajátos kerületi színfolt a **filmforgatási helyszínek** biztosítása. E téren a kerületi világörökségi és történelmi-építészeti környezet, valamint az adókedvezmények eredményeként a kerület nemzetközi szinten is egyre keresettebb, ezért a filmforgatási napok száma évről évre nő. A forgatásból eredő útlezárások miatt parkolási kellemetlenségek adódnak, de ezekből egyre jelentősebb bevételi forrása származik a kerületnek és a forgatások ideje alatt a szálláshely-foglalások és vendéglátóhely forgalmak is megemelkednek. A közterület-használatból befolyó bevételek részben a kerület további fejlesztését is biztosítják, így összességében ezek a lakossági életkörülményeket gyakran megnehezítő produkciók mégis **a kerület fejlődését ösztönzik**. A filmforgatások idején kieső lakossági parkolás biztosítását az Önkormányzat a környező parkolóházakban a filmes produkciók költségére pótoltatja, amennyiben az a szomszédos közterületeken nem oldható meg. Az elkészült filmek tovább öregbítik Budapest és belváros világhírét, amelynek eredményeképpen még több fizető látogató választja úti céljaként hazánk fővárosát, és azon belül az V. kerületet is.

Nemzetközi versenytársak

A turizmus nemzetközi forgalmi adatai világszinten jellemzően növekvő tendenciákat mutatnak. A nemzetközi turistaérkezések száma 2012-ben meghaladta az egymilliárdot és azóta is évi 3-4%-os ütemben növekszik. Ugyanígy évről évre növekednek a világ turisztikai bevételei is, éves szinten ennek mértéke meghaladja az 1300 milliárd USD-t.

Szemelvény a világ TOP 100 turisztikai desztinációjának rangsorából a turistaérkezések száma alapján (2014-2015)

Helyezés a világrang-listán	Város	Turistaérkezések száma (1000 fő)			Lakosságszám	1000 lakosra jutó turistaérkezések száma
		2014	2015	Változás	(fő)	(fő)
1	Hong Kong	27 770 000	26 686 000	-3,9%	7 200 000	3 706
3	London	17 404 000	18 580 000	6,8%	8 674 000	2 142
5	Párizs	15 058 000	15 023 000	-0,2%	2 244 000	6 695
13	Róma	8 807 000	9 558 700	8,5%	2 753 000	3 472
22	Prága	6 483 000	6 967 000	7,5%	1 259 000	5 534
23	Milánó	5 667 000	6 684 000	17,99%	1 300 000	5 142
26	Barcelona	6 256 900	6 612 200	5,7%	1 602 000	4 127
31	Bécs	5 405 000	5 719 000	5,8%	1 797 000	3 183
40	Madrid	4 178 330	4 604 500	10,2%	3 165 000	1 455
47	Athén	3 388 000	4 156 000	22,6%	3 095 000	1 343
49	Budapest	3 508 000	3 775 000	7,6%	1 759 407	2 146
73	Varsó	2 550 000	2 650 000	3,9%	1 735 000	1 527
92	Szófia	1 914 000	2 047 000	6,9%	1 228 000	1 667
	Bp-V. kerület	867 338	879 571	1,4%	26 284	33 464

Forrás: Top 100 City Destinations Ranking 2017 - Euromonitor International[36]

A listát Hong Kong, Európában pedig London (3. hely) vezeti. Budapest a 49. helyen található, közvetlenül Athén után. A nemzetközi felmérés szerinti érkezésszám némiképp elmarad a KSH 2015 évre közölt budapesti kereskedelmi szálláshely vendégszámtól (3,8 millió fő), és a magánszállásokra érkezők száma ebben nem szerepel. Prága a 22., Bécs a 31. helyen található a listán, a budapestit csaknem kétszeresen meghaladó érkezésszámmal. A régiós fővárosok közül a 100-as listára még fölkerülő Varsót és Szófiát viszont jelentősen megelőzi Budapest. Az 1000 főre jutó turistaérkezések száma alapján Budapest és London egy szinten szerepel - Prága és Bécs ebben is jelentősen a budapesti érték fölött van.

Érdekesség - hiszen az összehasonlítás alapja más -, hogy az V. kerületben a turistaérkezéshez hasonló értéket mutató kereskedelmi szálláshely vendégszám alapján számított érték kiugróan magas 33,4 ezer fő/1000 lakos - nyilván London, Prága vagy Bécs esetén is a városközponti részekre eső turista forgalommal és lakosságszámmal lenne célszerű az összehasonlítás.
A fő régiós vetélytársakkal - Prágával és Béccsel - szembeni lemaradás nem csak a vendégforgalmi adatokban jelenik meg. E két városban a jóval magasabb turistalétszám jóval magasabb szálláshely és szolgáltatás árakat hajlandó megfizetni. Budapesten átlagosan 99 euró az ötcsillagos szállodák átlagára, míg Prágában 123, Bécsben 148, Münchenben 185 euró volt[37].

[36] Lakosságszám Párizs, Róma esetében agglomeráció nélkül

[37] Budapest ITS 2020

Budapest, Prága és Bécs vendégforgalmának alakulása 2014-ben és 2015 első háromnegyedévében

	2014			2015 első háromnegyedév		
	Vendég-éjszakák száma (ezer)	Növekedési ütem %	Piaci részesedés %	Vendég-éjszakák száma (ezer)	Növekedési ütem %	Piaci részesedés %
Budapest	7214	+4,4%	22,5%	6043	+9,5%	-
Bécs	11536	+6,1%	35,9%	8065	+7,4%	-
Prága	13382	+2,5%	41,6%	10085	+7,22%	-

Forrás: TourMIS, KSH

A fenti táblázat jól mutatja Budapest lemaradását a fő vetélytárs városokhoz képest, a jelentős lemaradás ellenére egyedül a vendégforgalom növekedési üteme ad okot bizakodásra.

Mindent összevetve **Belváros-Lipótváros kiugró turisztikai forgalmi mutatókkal és speciális turisztikai jellemzőkel bír**. A mutatókra vonatkozó megállapítás a fentiekben nyert magyarázatot, a kerület speciális adottságaiból pedig kiemelkednek a következők:

- **Minden Budapestre érkezői turista megfordul az V. kerületben**. Jelen állítás adatokkal nem alátámasztott, ugyanakkor igen nagy a valószínűsége, hogy a Budapestre irányuló - elsősorban külföldi - turistáknak, akik nem a kerületben foglaltak szállást (ez 2016-ban a kereskedelmi szálláshelyeken mintegy 3,15 millió fő) elenyésző része az, aki nem tölt el valamennyi időt a kerületben az itt található legfőbb vonzerők, attrakciók, rendezvények, a legfrekventáltabb vendéglátóhelyek, szórakoztatóhelyek, illetve mindezek koncentrált kínálata miatt.
- **Amennyire frekventált és vonzó, relatíve nemzetközi szinten annyira olcsó**, és ez a kedvező ár-érték arány vonzza a külföldi vendégeket: a versenytárs városokban jóval magasabb árakon lehet megszállni 4-5 csillagos szállodákban.
- **A kerületbe irányuló vendégforgalom szinte teljes egészében külföldről származik.** A belföldi turizmus a kereskedelmi szálláshelyfoglalás tekintetében 2016-ban 5,7% volt. A kerületi szálláshelyek nagy része nem, vagy nehezen megfizethető a belföldi turistáknak, akik ezért inkább a külsőbb kerületeket vagy a vidéki helyszíneket preferálják.
- **A napi turistaforgalom a kerületben országosan a legmagasabb** - amennyiben elfogadjuk, hogy az összes Budapestre érkező külföldi turista megfordul a Belvárosban, úgy az 2016-ban, 2,29 napos átlagos tartózkodási idővel számolva (Budapest) átlagosan mintegy napi 25 603 fő.
- **Időben széthúzottabb, kiegyenlítettebb szezonalitás** (áprilistól október végéig) a jellemző. A kerületbe irányuló turistaforgalom esetében is megfigyelhető erősebb és gyengébb időszak (pl. nagyobb helyi vagy budapesti rendezvények idején), de gyakorlatilag egész évben, döntően hétvégéken érkeznek turisták.
- **A kereskedelmi szálláshelyeken megszálló vendégek 1000 lakosra eső száma magasabb a kerület lakosságánál** - Magyarország egyetlen olyan települése/kerülete, ahol ez az arány jellemző.
- **A 16 db budapesti öt csillagos szállodából 9 az V. kerületben található (56%).**

- Budapest - egyben Magyarország - **4 db Michelin csillagos étterme közül 3 a kerületben található** (Borkonyha, Costes Downtown, Onyx).
- **Budapest nemzetközi szinten is "elit" turisztikai szolgáltatásai döntően az V. kerületben koncentrálódnak**.

Összességében megállapítható, hogy az V. kerület turizmusára a kétarcú fejlettség jellemző:

- Egyrészt ide koncentrálódik Budapest és Magyarország turistaforgalmának jelentős része, így minden mutatóban és jellemzőben messze kiemelkedik az ország és Budapest összes turisztikai desztinációja közül, és különösen az utóbbi néhány évben nemzetközi szinten is kedvelt célponttá vált. A turizmus, azon belül is döntően a 2-3 napos "city brake" jellegű külföldi vendégforgalom és a MICE (üzleti) turizmus, illetve az erre épülő szolgáltatások meghatározó, magas jövedelemtermelő képességű, karakteres elemet jelentenek a kerület gazdaságában.
- Másrészt a kerület Budapesttel együtt vendégforgalomban, jövedelemtermelő képességben egyaránt elmarad a fő versenytárs Prága és Bécs turizmusától, holott adottságaik, méretük, földrajzi pozíciójuk és kulturális örökségük sok hasonlóságot mutat. Budapest a nemzetközi kitekintésben is inkább a középmezőnyben található. A turisták száma nő, de az átlagos ott tartózkodás ideje csökken. A nemzetközi érdeklődés egyik fő eleme a jó ár-érték arány, azaz a magas minőségű, ám relatíve olcsó szolgáltatások, ami a hosszú távú fejlődés-növekedés szempontjából kedvezőtlen.

Következésképpen:

- A nagy turisztikai érdeklődés és forgalom ellenére a kerületben turisták által eltöltött vendégéjszakák száma alacsony és csökkenő tendenciájú, ami kedvezőtlen a szálláshelyek kihasználtsága szempontjából.
- Relatív alacsony szintű a turisztikai költés a különböző szolgáltatások - szálláshely, vendéglátás, kulturális-szórakoztató szolgáltatások, kiskereskedelem stb. - tekintetében.

A helyzet magyarázata hazai és nemzetközi adottságokban és tendenciában keresendő.

- Bécs jóval hamarabb "indult" a nemzetközi turisztikai versenyben, magasabb világszintű ismertsége a hajdani birodalmi-történelmi szerepe révén, és magasabb a szolgáltatások és a szervezettség kultúrája, a tudatos arculatépítés a magas költésű vendégek igényeire és city-marketing is.
- Prága történelmi emlékei, építészeti öröksége, sörkultúrája és az ehhez kapcsolódó ismertsége szintén jóval megelőzi Budapestét.
- A turistaforgalom világszinten jellemzően globálisan növekszik, párhuzamosan az olcsó fapados járatok térnyerésével megnőtt a rövidebb - 2-4 napos - jellemzően hétvégi városlátogatások száma. Budapest és az V. kerület döntően ennek célterülete: "city brake" és MICE (üzleti) turizmus is jellemzően rövid, pár napos tartózkodást jelent.

Ugyanakkor az előbb említett világszintű irányzat Bécsre is Prágára is vonatkozik, a turistaérkezések és vendégéjszakák száma mégis lényegesen magasabb, mint Budapesten. A tendencia fentieken túlmutató okai a programok, vonzerők szűkössége abban az értelemben, hogy desztinációként a belső kerületek (kiemelten a belváros) - jelennek meg, de a kínálatban nincsenek kellően bekapcsolva a külsőbb kerületek, illetve vidéki látványosságok. Jellemző a szervezett programok szűkössége, az együttműködés, kiajánlás hiánya és a gyenge marketing.
A megvalósítást akadályozó tényezők:

- turisták egyéni utazástervezése (a szervezett utazások helyett)
- gyenge helyközi közlekedés
- csoportos kirándulások hiánya

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Az V. kerület gazdaságának egyik fő jellemzője a nagy vállalati központok, pénzintézetek, jelentősebb szolgáltató vállalkozások erős jelenléte, amelyeknek jellemző formája a részvénytársaság. A lenti táblázat alapján 2014-ben az V. kerület 1000 lakosára 7,95 részvénytársaság jutott, ugyanez Budapesten 1,36 db. Az összes budapesti részvénytársasághoz képest a kerületi részvénytársaságok aránya ugyan kis mértékben csökkenő tendenciát mutat (9,49%-ról 8,73%-ra 2010-2014 között), ám még ez utóbbi arány is igen magas, különösen a kerületi lakosság arányában.

Működő részvénytársaságok száma (2010-2014)

	Budapest (db)	V.kerület (db)	1000 főre jutó Műk. Rt.-k száma Budapesten	1001 főre jutó Műk. Rt.-k száma az V. ker.-ben	V. ker. aránya Budapesthez (%)
2010	2117	201	1,22	7,40	9,49%
2011	2194	200	1,27	7,63	9,12%
2012	2264	217	1,30	8,33	9,58%
2013	2290	203	1,31	7,79	8,86%
2014	2395	209	1,36	7,95	8,73%

Forrás: KSH

A részvénytársaságokon túl jellemzően a Kft.-kben koncentrálódik a gazdasági erő, ezért azok vizsgálata jellemzőbb képet mutat egy terület gazdasági potenciáljáról, mint az összes vállalkozásé.

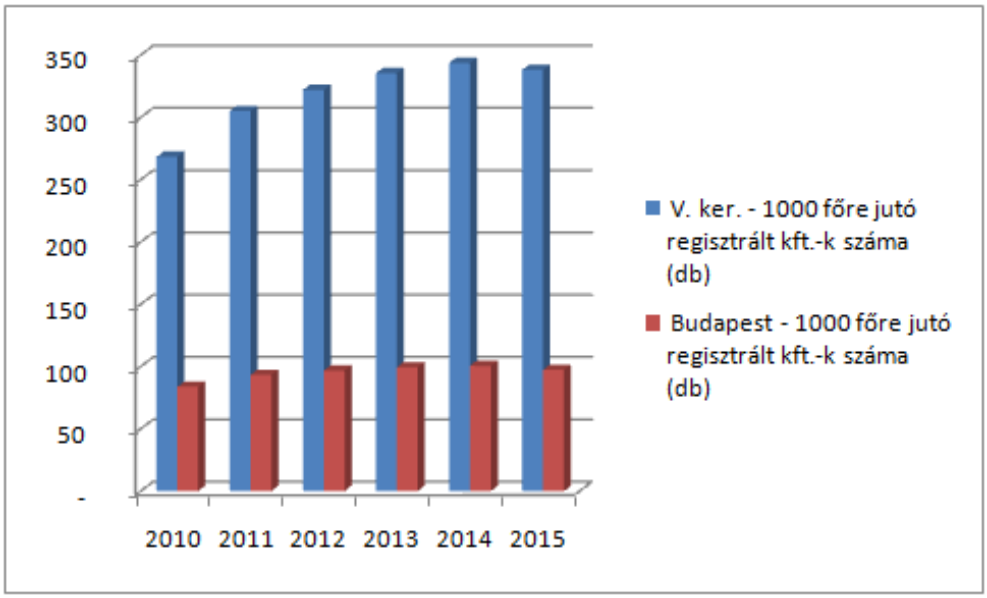

28. ábra Regisztrált korlátolt felelősségű társaságok száma 1000 főre (vállalkozói aktivitás Kft.-kre mérve, 2010-2015)
Forrás: KSH

A Kft.-k lakosságarányos száma 2014-ig az V. kerületben és Budapesten is emelkedést mutatott, majd kisebb mértékű csökkenés követte. Az V. kerületi Kft.-kre mért vállalkozó aktivitása kiugróan magasabb a fővárosénál: a vizsgált időszakban a csúcsév 2014., ekkor az V. kerületi aktivitás mintegy három és félszerese volt a fővárosinak (344 a kerület és 100 db fővárosi Kft./1000 lakos). A részvénytársaságokhoz hasonlóan a Kft.-k magas, a lakossági arányokat messze meghaladó aránya is reprezentálja **a kerület gazdasági központ jellegé**t.

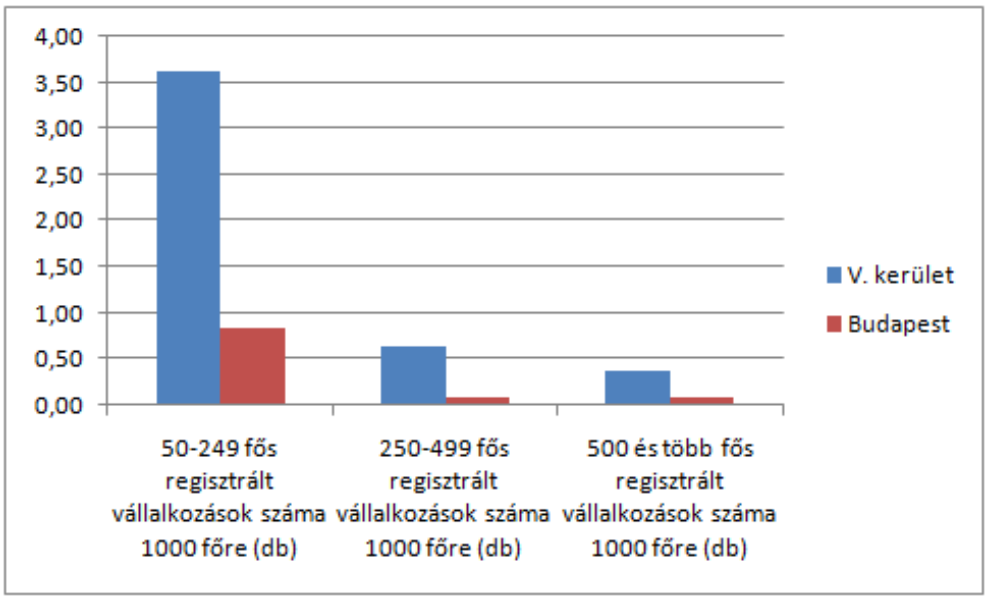

29. ábra Ötven főnél többet foglalkoztató regisztrált vállalkozások száma 1000 főre (2015)
Forrás: KSH

Kiemelkedően magas az V. kerületben a nagy létszámú foglalkoztatottal regisztrált vállalkozások száma a lakosság arányához képest – mindhárom kategóriában többszörösen meghaladja a budapesti értékeket. A kerületi arány a 250-499 fős regisztrált vállalkozások esetében a legnagyobb, itt az összes ilyen típusú fővárosi vállalkozás (140 db) 12,1%-a, 17 db vállalkozás regisztrált - a különböző hivatalok, állami intézmények nélkül - kerületben.

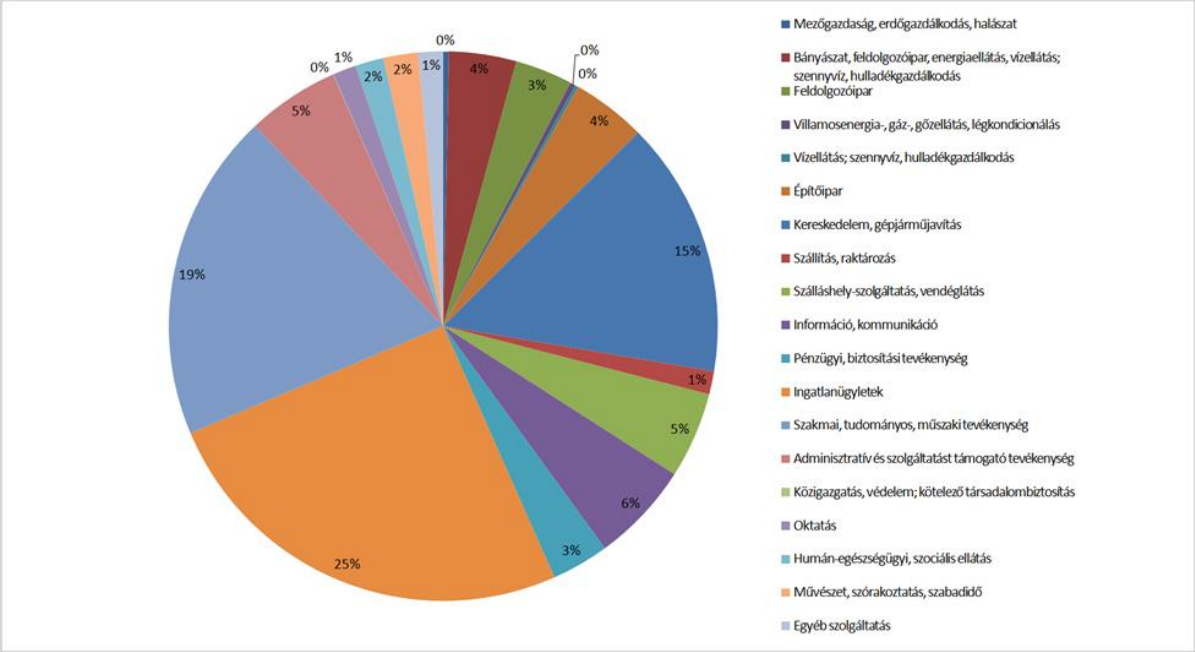

30. ábra A kerület társas vállalkozásainak megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint (%)
Forrás: KSH

A nemzetgazdasági ágak szerinti arányok a társas vállalkozások körében kerültek bemutatásra, amelyek jellemzően nagyobb gazdasági erőt képviselnek, mint az egyéni vállalkozásokkal bővített lista. A legnagyobb arányt az Ingatlanügyletek (25%) képviselik, ezt követi a Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (19%), majd a Kereskedelem (15%). Az Információ, kommunikáció 6%-ot, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás 5%-ot, a Pénzügyi, biztosítási tevékenység 3,4%-ot tesz ki.

Gazdasági szervezetek beruházásai

A kerület sajátos jellemzőiből adódóan a gazdasági szervezetek helyi beruházásai tekintetében is jelentősen eltér Budapest és az ország más településeitől. Itt nincsenek ipari vagy mezőgazdasági beruházások, **a gazdasági tevékenységet szinte kizárólag a különböző szolgáltatások képviselik**. Ezen belül is kiemelkedik a szálláshely szolgáltatás, a vendéglátóhelyek kialakítása - ezek mind az országos átlagnál nagyobb turista forgalomra építenek. A kereskedelmi szálláshelyeken a szobaszám 2008 óta bő egyharmadával nőtt[38], az egyéb szálláshelyek száma (főleg lakóingatlanokból kialakított szálláshelyek) 2012 óta az ötszörösére emelkedett[39]. A szállodalétesítés folyamatos

[38] Forrás: KSH

[39] Forrás: Önkormányzat adatközlése

fejlesztési potenciál, a kormányzati épületek esetleges funkció alóli felszabadulása pedig újabb lehetőséget kínál a reprezentatív funkciók megvalósítására.
Emellett kisebb mértékben az irodaház beruházások és kereskedelmi célú beruházások jellemzik még a kerületet. Utóbbiak esetében a közlekedési megközelíthetőség és a parkolási problémák, illetve magas ingatlanárak jelentenek visszatartó erőt. A magánszféra oldaláról jellemzők a lakófunkcióval kapcsolatos beruházások. (A beruházások 2017. évi aktualizált jegyzékét lásd a 10. mellékletben.)

Magánerős beruházások összesített adatai az V. kerületben, db projekt (2017)

A beruházás jellege	Belváros	Lipótváros	Összesen V. kerület
Szálláshely	4	6	10
Vendéglátás	2	2	4
Lakó funkció	17	10	27
Egyéb (vegyes funkció,iroda, kereskedelem, oktatás, parkolóház)	5	6	11
Összesen:	28	24	52

Forrás: Önkormányzat adatközlése

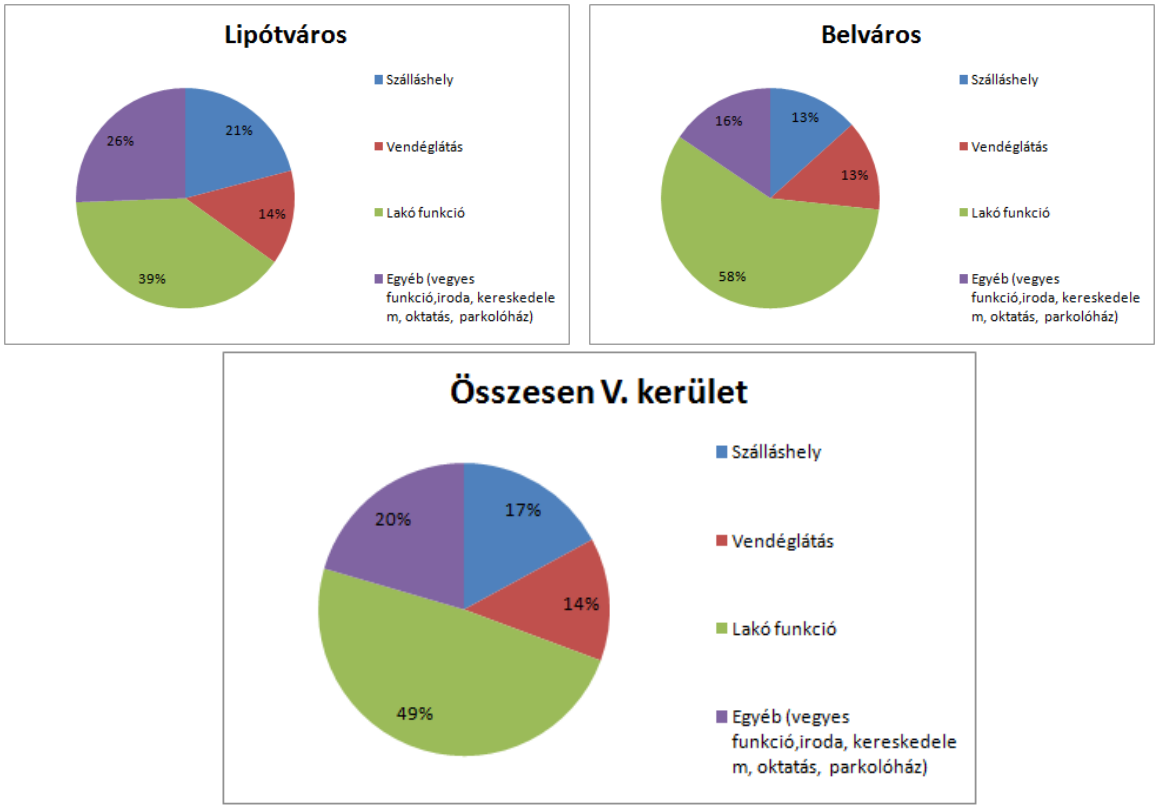

31. ábra V. kerület, Belváros, Lipótváros területén
a gazdasági szervezetek beruházásainak arányai funkció szerint (2017)
Forrás: Önkormányzat adatközlése

Az V. kerületben a Lakófunkciót érintő beruházások több mint a fele az összes beruházásnak (52%), míg csak a Belvárost tekintve ez az arány 56,1%. Sajnos a lakóingatlan beruházások mögött sok esetben magánszálláshelyek kialakítása húzódik meg (akár gazdasági szervezetek által), és ez különösen jellemző az V. kerületre. A legkisebb arány a Vendéglátás kategóriában figyelhető meg (V. kerület: 8%), míg az Egyéb funkciók 21%-ot tesznek ki.
A két kerületrész értékei között nagyságrendi eltérés nincs, de Lipótvárosban a Lakófunkció aránya (42%) alacsonyabb, és mindhárom további funkció aránya magasabb, mint a Belvárosban.
A kerület fejlesztésében egyre hangsúlyosabb szerepet kap a magántőke bevonása a közterületek fejlesztésébe, ahol ez mind a kerület, mind a magánvállalkozások érdekeit is szolgálja. Ezen beruházások településfejlesztési megállapodások keretében magánerős támogatással megvalósított közterület-fejlesztések (2007-2017), melyek szintén a gazdasági szervezetek beruházásai közé sorolandók (lásd részletesen az 1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések pontnál).
Belváros-Lipótváros közigazgatási területén belül az egyéb (magántőke bevonása nélkül megvalósult) közterület-fejlesztés a 2007-2017 közötti időszakban:

- a kerületi önerőn túl fővárosi (pl. Szervita tér), vagy állami (pl. Váci utca, Molnár utca) támogatással megvalósult,
- európai Uniós (pl. Belváros Új Főutcájának kiépítése, Déli-Belváros Megújítása, Északi-Lipótváros Megújítása) támogatások bevonásával megvalósult,
- tisztán önerőből finanszírozott (pl. Sas utca, Hercegprímás utca, Ferenczy István utca),
- vagy fővárosi kezelésű területek (pl. Szemere utca, Alkotmány utca, Hold utca) közül egyes esetekben tisztán fővárosi önkormányzati forrásból megvalósult beruházások.

Az V. kerület minden közterület fejlesztés esetében 2007 óta a zöldfelület növelésével és a parkoló szám lehetőség szerinti megtartásával kíván lakóbarát közterületeket létrehozni.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A regionális versenyképességet befolyásoló tényezők közül három emelkedik ki, amelynek értékei alapvetően befolyásolják a település gazdaságának fejlődési potenciáljait: **a közlekedési elérhetőség, a munkaerő képzettsége és a helyi gazdaság innovációs potenciálja.**

Elérhetőség
A kerület Budapest legközpontibb fekvésű területe, a centrális budapesti úthálózat központja. Négy Duna híd kapcsolódik hozzá, és a ráhordó utak szelik át illetve határolják. Területén illetve határain az összes metróvonallal kapcsolódik, és csaknem minden határa villamos vonal hálózati elem is egyben (kivétel a Bajcsy-Zsilinszky út, ahol 1980-ig járt

villamos). Mára a kerékpáros úthálózatok is jelentősen átszövik a kerületet. A Duna part pedig az alkalmi és rendszeres hajóforgalmat is bekapcsolja a kerület életébe. Megállapítható, hogy a közlekedési elérhetősége rendkívül magas szintű. Kedvezőtlen adottság szintén a kerület belvárosi, központi helyzetéből adódóan, hogy a közlekedési dugók bizonyos napszakokban szinte állandósulnak. A parkolás nehézkes és drága, olykor szinte lehetetlen szabad parkolóhelyet találni, - elsősorban a megszokások miatt, miszerint mindenki a felszínen, a lehető legközelebb kíván a céljától megállni - ennek ellenére a fizetős parkolóházak és mélygarázsok többnyire rendelkeznek szabad kapacitással.
A helyi kutatás-fejlesztés (K+F) fejlődése tekintetében tény, hogy utóbbi szempontok - a magas ingatlanárak és az építési telkek hiánya mellett - mérvadóak abban, hogy az utóbbi években létrejött modern K+F központok - mint például a budai oldalon az Infopark és a Graphisoft Park - nem Budapest központjában választottak telephelyet maguknak. A K+F potenciál szempontjából szintén kedvezőtlen a Liszt Ferenc Repülőtér elérésének nehézkessége, döntően a repülőtéri gyorsvasút hiánya. Mindez azonban nem budapesti jellegzetesség, a politikai, pénzügyi központi szerepkör más európai nagyvárosokban is jellemzőbb funkció, mint ez erős K+F tevékenység.

Munkaerő képzettsége
Budapest és az V. kerület népességének képzettségi szintje országosan kiemelkedő, stabil alapot szolgáltat az innovatív tevékenységekhez - jelenleg ugyanakkor a gazdaság növekedése és az innovatív tevékenységek bővülése révén a képzett munkaerő tekintetében egyre inkább hiány jelentkezik (a kerületi munkaerő potenciál a 1.10.4. fejezetben kerül részletes bemutatásra).

K+F és innovációs tevékenység
A K+F tekintetében kerületi szintű adatok nem állnak rendelkezésre. Maga Budapest a hazai K+F jellegű beruházások mintegy 2/3-át tudhatja magáénak, és hasonló arányt képvisel a kutató-fejlesztő helyeken dolgozók országos viszonylatában is. A kerület lakóinak átlagos iskolai végzettsége a legmagasabb országos szinten. **Nemzetközi kitekintésben az Innovation Cities program szerint, amely világszinten vizsgálja a világvárosok innovációs potenciálját, Budapest tartósan szerepel a 100-as listán**, bár a 2009-es 36. helyhez képest 2014-ben már csak a 64. helyet tudhatja magáénak.[40]

A kerület innovációs potenciáljának kiemelt szereplője a Széchenyi-téren székelő Magyar Tudományos Akadémia. Emellett több felsőfokú intézmény működik a kerületben (ELTE Állam- és Jogtudományi kar, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kar, Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Central European University (CEU)).

Modern informatikai innovációnak tekinthető az internetes magánszálláshely-foglalás. E tekintetben a kerület Budapesten belül a leginkább érintett kerületek közé tartozik, mivel a lakásokból létrehozott szálláshelyek jelentős száma található itt - ez tükröződik a

[40] Budapest ITS 2020

lakóingatlanokat érintő magánerős beruházások magas számában is, ami mögött sok esetben az üzleti célú hasznosításra való alkalmasság megteremtése húzódik meg. Sajnos ezen épület átalakítások sok esetben hatalmas károkat okoznak a védett épületállományban, ezért szigorú szabályozás szükségeltetik.

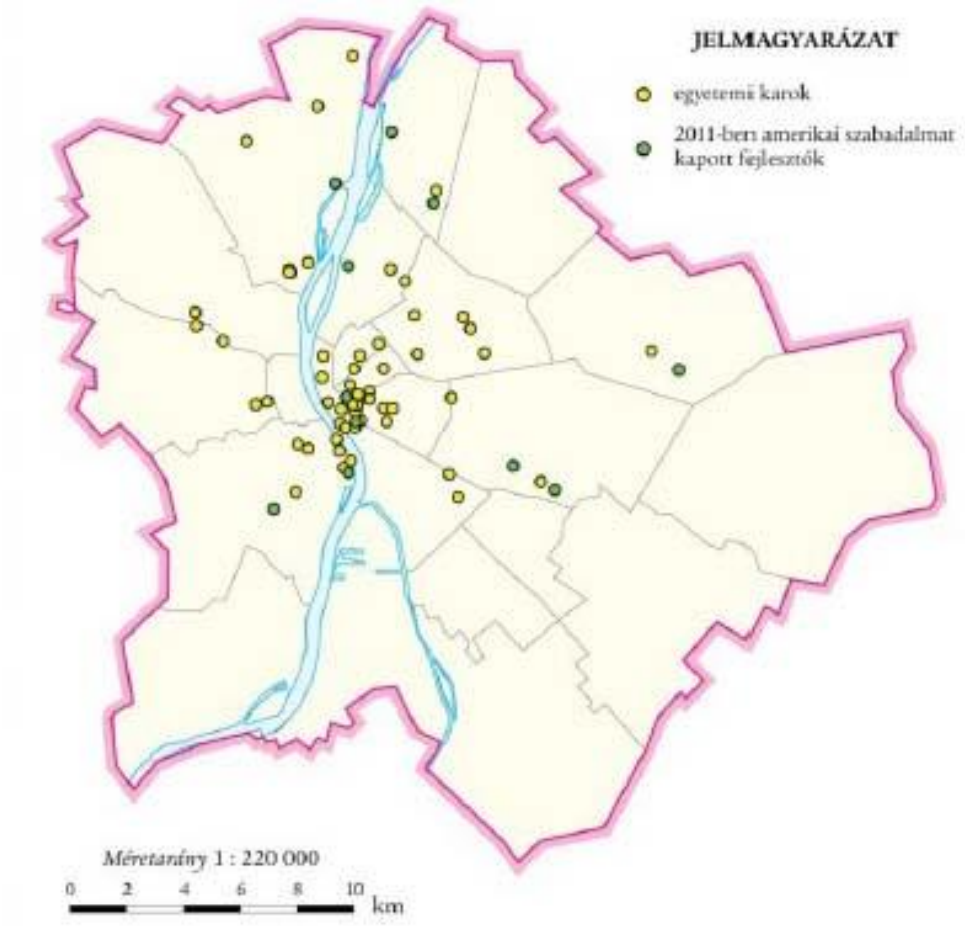

32. ábra Felsőoktatási és kiemelt fejlesztői helyek elhelyezkedése, Budapest
Forrás: ITS Budapest 2020

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az V. kerületben a lakóingatlanok száma hosszabb időtávot vizsgálva is csak kismértékű emelkedést mutat, lényegében stagnál. Míg 2002-ben 19 154 db, 2015-ben 19 737 db lakás volt a kerületben. Ez 583 db lakásszám növekedést jelent, ám ebből 407 db 2010-ben jelent meg az ingatlanpiacon. Az éves emelkedés üteme tehát igen alacsony, a 2002-2015 közötti időszakban pedig 3,044%-al emelkedett csupán a kerületi lakásállomány. Ugyanebben az időszakban Budapesten 82 243 db számmal nőtt a lakásállomány, ami a 2002-es értékhez képest 9,92%-os növekedést jelent.

Az alacsony szintű növekedés oka nem a kerület iránti érdeklődés hiánya. Ellenkezőleg, **az V. kerületnek ingatlanpiaci szerepe kiemelkedő,** ugyanakkor a magas beépítettség, a beépíthető szabad ingatlanok hiánya behatárolja a megvalósítható lakások számát. Lényegében csak tetőtér beépítésekre van lehetőség, ám ezek száma korlátozott.

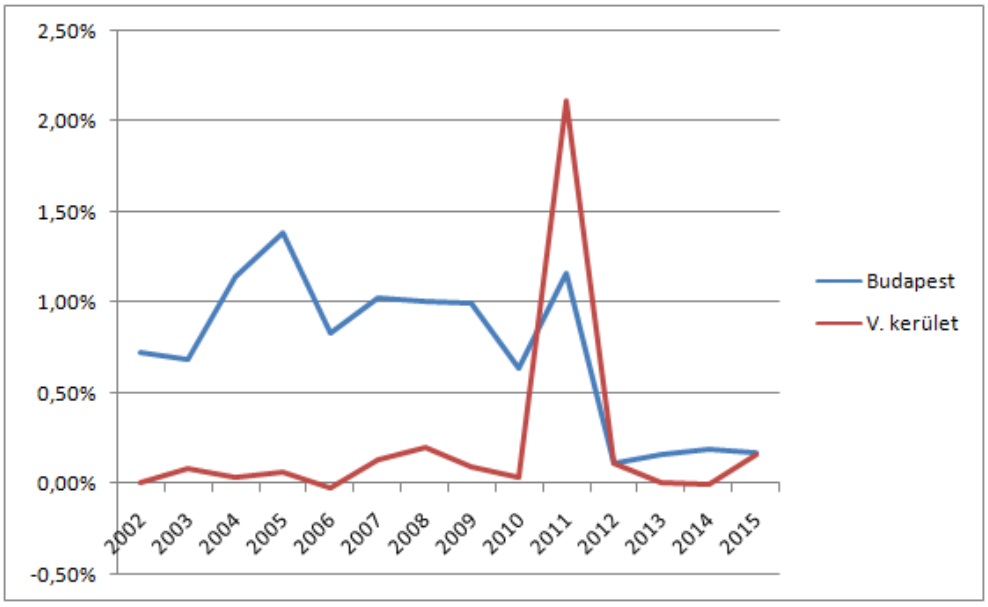

33. ábra A lakásállomány változása évente, az előző év százalékában (Budapest, V. kerület 2002-2015) Forrás: KSH

A fentiekből adódóan természetesnek tekinthető, hogy növekvő kereslet esetében és a piaci kínálat bővülési lehetőségének hiányában az árakban jelentkezik a fokozott piaci érdeklődés. Ennek megfelelően az V. kerületben budapesti és országos viszonylatban is a legmagasabbak az ingatlanárak. Az ingatlanok árában történő változások a kerület sajátos adottságaiból adódóan másként zajlanak, mint Budapest más kerületeiben vagy vidéki városokban. A 2008 évi válság sem eredményezett ingatlan árzuhanást, csak az árak és a befektetések megtorpanását. A piac 2014-től beinduló élénkülése pedig drasztikus ingatlanár emelkedést eredményezett, hiszen megduplázódtak, nem egyszer megháromszorozódtak az egyébként sem alacsony árak.

Budapesten[41] az elmúlt 5 évben a lakóingatlanok átlagos négyzetméter ára 73,2%-os emelkedést mutat. Ugyanekkor az V. kerületben az átlagos négyzetméter árak 125,5%-os növekedést értek el. Az V. kerületben mind az átlagos, mind a legmagasabb négyzetméterárak a legmagasabbak a budapesti kerületek közül.

[41] Forrás: https://www.ingatlannet.hu

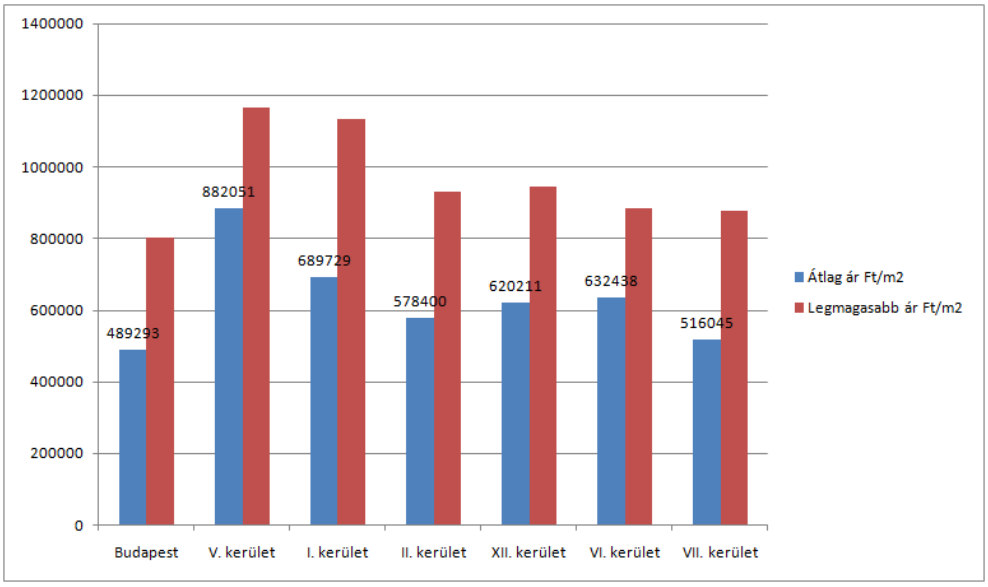

34. ábra Budapesti és kerületi lakásárak Ft/,m2 (2017 február)
Forrás: www.ingatlannet.hu

1.10. Az Önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Belváros-Lipótváros Önkormányzata évek óta feszes pénzügyi gazdálkodást folytat. Az önkormányzatok gazdálkodására vonatkozó 2013. január 1-én törvényi előírás hatályba lépését 1 évvel megelőzően már 2012. évben sikerült megvalósítani **az egyensúlyi önkormányzati gazdálkodás** alapjait, miszerint nincs a költségvetésébe tervezve hiány sem működési, sem felhalmozási oldalon.
A 2010-2014 évi költségvetési ciklusra a nagyarányú, jelentős EU finanszírozással megvalósuló közterület-rehabilitációs fejlesztések voltak jellemzőek. Jelen ciklusban ezen források jelentősége lecsökkent, de a költségvetési kilátások pozitívak, az Önkormányzatnak pedig továbbra is **kiemelt célja a kerület fejlesztése, a lakosság életminőségét javító fejlesztések megvalósítása.**

A 2015-2019-es időszak költségvetési irányai:[42]

„1. Stabilizált működési egyenleg fenntartásával az egyensúlyi helyzet tartós megőrzése.
2. A jelenlegi pozitív likviditási helyzet hosszú távú megtartása.
3. A 2015-ös évben is megvalósult tartalékképzési lehetőség hosszú távú fenntartása mind a működési, mind a felhalmozási oldalon.
4. További külső fővárosi/állami/EU-s támogatások elnyerése.
5. Illetve a magántőke bevonása a fejlesztések (településfejlesztési megállapodások) együttműködések megkötése révén.”

Vagyongazdálkodás
Az Önkormányzat ingatlanvagyon gazdálkodását az 1.10.5. fejezet tartalmazza.

Az önkormányzati ingatlanvagyon hasznosítással, kezeléssel kapcsolatos feladatokat a Vagyon-nyilvántartási és Hasznosítási Osztály[43] végzi:

- bérbeadói tevékenység bonyolítása,
- jogi tevékenység,
- fejlesztések és felújítások teljes körű bonyolításából a biztosítások megkötése,
- tulajdonosi vagyongazdálkodási döntések előkészítése,
- önkormányzati vagyon nyilvántartása,
- társasházi feladatok,
- egyéb tulajdonosi döntésekkel kapcsolatos feladatok,
- lakásgazdálkodással kapcsolatos feladatok,
- lakáselidegenítéssel kapcsolatos feladatok.

[42] Forrás: Gazdasági program 2015-2019
[43] http://www.belvaros-lipotvaros.hu/index.php?pg=_szervezet&id=59

Belváros-Lipótváros 2015-2019 időszakra vonatkozó Gazdasági Programját a Képviselő-testület 2015. áprilisi rendkívüli ülésén fogadta el Képviselő-testületi határozattal.[44] A Gazdasági Program célja a Magyarország helyi Önkormányzatairól szóló törvény 116. §-a alapján a működési irányának meghatározása a fenntartás és fejlesztés tekintetében.
A Gazdasági Program kitűzi a kerület fejlesztési és fenntartási céljait a fenti időszakra vonatkozóan, összhangban a kapcsolódó fejlesztési tervekkel, az Európai Unió alapelveivel és célkitűzéseivel, a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Programban regionális szinten meghatározott fejlesztési célkitűzésekkel, a Budapesti Területfejlesztési Koncepcióval, különös tekintettel a kerületfejlesztési célokra, a fenntarthatóság szempontjaira, a költségvetési lehetőségekre és irányokra, a helyi adópolitikai célkitűzésekre és a kötelező és önként vállalt önkormányzati feladatok teljesítésére.

A Gazdasági Program fő célkitűzése, hogy **a kerület lélekszám megtartó képessége javuljon**, működési forrásai biztosítottak legyenek, és ezek érdekében a kerületi befektetési lehetőségek kiszámíthatósága a jövőben is garantálva legyen.
A Gazdasági Programban meghatározott legfőbb célkitűzések az alábbi területeken kerültek meghatározásra:

„1. Befektetés vonzó képesség megtartása:

- *Élhetőség kapcsán:*
  - *továbbra is a belső utcák célforgalom-támogatott forgalomcsillapítása (tranzit forgalom kiszűrésével)*
  - *zöldfelületek fenntartása és fejlesztése*
  - *közterületek takarítása*
  - *közterület-felügyelet üzemeltetése*
  - *parkolás kapcsán a lakossági parkolási hozzájárulások biztosítása*
  - *lakossági parkolás előnybe helyezése*
  - *kutyabarát környezet kiépítése*
  - *kerékpáros közlekedési lehetőségek fejlesztése*
  - *gyalogosbarát közterületi fejlesztések*
  - *közterület-felügyeleti szolgáltatások bővítése*
  - *köztisztaság és közbiztonság fejlesztése*
  - *kulturális lehetőségek szélesítése*

- *Közterület-fejlesztések kapcsán:*
  - *Szervita tér megújítása – önerőn túl fővárosi és magánerős támogatással*
  - *Batthyány örökmécses környezetében további 2 gyalogátkelőhely létesítése*
  - *Sas utca megmaradt szakaszának felújítása – saját forrásból*
  - *Ferenczy István utca Magyar utcáig tartó szakaszának felújítása – saját forrásból*
  - *Vajkay utcai kutyafuttató*

[44] http://www.belvaros-lipotvaros.hu/_user/tu_dokumentumok/Gazdas%C3%A1gi%20Program.pdf

- *Irányi utcai gyalogátkelőhely*[45]
- *a 7 közterület, azaz a Városház utca - Vármegye utca - Gerlóczy utca – Kamermayer tér – Vitkovics Mihály utca – Semmelweis utca – és Párisi utca megmaradt szakaszának felújítása – saját forrásból*
- *Hercegprímás utca megmaradt szakaszának felújítása – saját forrásból*
- *Főutca III. ütem részeként a Honvéd utca átépítése – EU-s forrás esetén*
- *kerületi fenntartásban lévő közterületek közül továbbra is rendszeres útpálya felújítások (kopóréteg cserék a kátyú-mentesítés jegyében)*
- *magánerős együttműködések esetén további közterületek fejlesztése is elképzelhető*

- *Ingatlan-fejlesztések kapcsán:*
  - *társasházi támogatási rendszer (energiatakarékosság, portálok, arculat, fedett biciklitároló, zöldfelület kialakítása) bővítése*
  - *intézmények energetikai fejlesztése – állami és/vagy EU-s forrás esetén*
  - *építési lehetőségek jogszabályi környezetének tisztázása*

2. Stabil jogi környezet néhány új jogszabály megalkotásával

- *a városképi és városrendezési szabályok megalkotása (KÉSZ, bejelentés, véleményezés, kötelezés, stb.)*
- *a közterület-használatra vonatkozóan szigorúbb szabályokat alkotni és azokat türelmi idővel ugyan, de a közeljövőben bevezetni (KAT)*[46]

3. Fenntarthatóság biztosítása:

- *ingatlan- és közterület karbantartás, illetve kezelés*
- *zöldfelület-fenntartás, valamint a kiemelt területek fővárostól belvárosi kezelésbe vétele*
- *a megfelelő források biztosítása a takarékosság elvének érvényesítésével*
- *a megfelelő szolgáltatás nyújtása a megfelelő árért*

4. Stabil pénzügyi gazdálkodás biztosítása:

- *egyensúlyi gazdálkodás*
- *feszes gazdálkodás*
- *stabilizált, optimális működési egyenleg fenntartásával egyensúlyi helyzet tartós megőrzése*
- *korábbi években már megvalósult tartalékképzés fenntartása és fejlesztése, jelenlegi pozitív likviditási helyzet hosszú távú biztosítása*
- *a 2015-ös költségvetési évben is megvalósult tartalékképzési lehetőség hosszú távú fenntartása mind működési, mind felhalmozási oldalon*

[45] Az első 6 közterület fejlesztés a 2015. áprilisi képviselő-testület óta már megvalósult

[46] 2015. decemberében a Városarculati Kézikönyv is elfogadásra került és 2016. januárja óta közterület fejlesztések tárgyában közterület alakítási tervek is.

- *további külső (fővárosi/állami/Európai Uniós) támogatások elnyerése, illetve magántőkés együttműködések (településfejlesztési megállapodások) kötése közterületi fejlesztésekre*

5. *Szociális területen:*
   - *közösségfejlesztés, közösségépítés*
   - *szolgáltatásfejlesztés*
   - *szociális közigazgatás hatékonyságának növelése*
   - *aktivizálni a település szellemi erejét, szakmai együttműködését*
   - *az idősek – szépkorúak - életminőségének növelése különböző programokkal, szolgáltatásokkal.*
   - *a fiatalok megtartása életkörülményeik javításával.*
   - *gyermekvállalás elősegítése, gyermekesek, nagycsaládosok részére nyújtott magas színvonalú ellátások és szolgáltatások körének bővítésével*
   - *az egészségügyi alapellátás helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése, műszerezettség javítása, helyben elvégezhető vizsgálatok és szűrések számának emelése*
   - *társadalmi igények nyomon követése: bölcsőde- és óvodafejlesztés*
   - *a szociális szolgáltatások mennyiségi és minőségi javítása*
   - *szociális szolgáltatásokra fordítható helyi forrásokon túli lehetőségek feltárása*
   - *pályázati és egyéb források bevonása a helyi források bevonásának mérséklésével"*

1.10.2. Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az V. kerületben szinte **folyamatosak azok a városfejlesztési projektek és fejlesztések**, amelyek a kerület jobb élhetőségét és hosszú távú fejlődését szolgálják, de ezen túl a turisztikai vonzerő javításán keresztül a helyi gazdaság fejlesztéséhez is hozzájárulnak. Ezen főbb kerületi városfejlesztési projekt ez elmúlt néhány évből:

- a Dél-Belváros Megújítása, a Belváros Művészeti negyedének kialakítása projekt (DBM) közterületi felújítás,
- Belváros Új Főutcájának kiépítése I. ütem projekt, a Kálvin tértől a Szabadság térig húzódó tengely és csatlakozó kis utcák gyalogos és kerékpáros preferenciájú fejlesztése, a tranzitforgalom kiszorításával és zöldfelület kialakításával egyetemben.
- Belváros Új Főutcájának kiépítése Főutca II. ütem, azaz a Ferenciek tere, Március 15. tér déli része és környezetük közterület-fejlesztése,
- Szent István tér világítás-korszerűsítés,
- Közterület rehabilitáció - Arany J. u., Nádor u. és Tüköry u. között,
- Szervita tér közterület rehabilitációja,
- Az Északi-Lipótváros megújítása projekt keretein belül a Falk Miksa, Nagy Ignác, Bihari János, Balassi Bálint, Stollár Béla, Markó utcák teljes vagy részleges közterület rehabilitációja; az Olimpia park fejlesztése (térrekonstrukció 2014), Széchenyi felső rakpart megújítása,
- Batthyány Örökmécses és környezete (Hold u., Aulich u.) felújítása,

- A Kossuth Lajos utcára nyíló kerületi tulajdonú ingatlanok revitalizációja, kereskedelmi hasznosításba történő újra bevonása (pl. Paloma Ház földszint és első emeletén a kereskedelmi funkció vissza hozatala),
- Duna Korzó megújítása.
- Váci utca, Molnár utca, Galamb utca, Aranykéz utca megújítása.

A kerületben több nagyobb léptékű állami és fővárosi beruházás is megvalósításra került, amelyeknek szintén jelentős város- és gazdaságfejlesztő hatásuk van (életminőség, turizmus, kiskereskedelem, szolgáltatások):

- Kossuth tér és környezete (a térről a forgalom kitiltása, a tér rekonstrukciója - Nemzet Főtere Steindl Imre Program),
- Március 15. tér északi része, (Budapest Szíve Program, Hídfőterek és Új Pesti Korzó kiépítése),
- Károly körút. (Budapest Szíve Program, Reprezentatív Kaputérség Kiépítése),
- M4 metróvonal felszínrendezésével Kálvin tér és Fővám tér.

Intézményrendszer

Az V. kerületben városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testülete rendelkezik. A Képviselő-testület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az e célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmentően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló helyi építési szabályzat és szabályozási terv, illetve a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXVI. törvény szerinti településképi rendelet és településképi arculati kézikönyv elfogadása és/vagy módosítása. A Képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a Képviselő-testület bizottságai.

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének működésének szabályait és szervezeti rendjét a Szervezeti és Működési Szabályzatról szóló - többször módosított - 30/2014.(XI.20.) B-L.Ö rendelet határozza meg. Az önkormányzati jogokat a Képviselő-testület, mint a legfőbb döntéshozó szerv gyakorolja. A városfejlesztési kérdések döntés előkészítésében a Városfejlesztési, Műemlékvédelmi és Környezetvédelmi Bizottság (7 fő) vesz részt. A leginkább érintett további bizottságok:

- Pénzügyi Bizottság
- Tulajdonosi, Elidegenítési és Lakás Bizottság
- Jogi, Ügyrendi és Közbeszerzési Bizottság

Az Önkormányzat belső szervezeti egységeinek részletes tevékenységi leírása az alábbi linken található: *http://www.belvaros-lipotvaros.hu/szervezeti-egysegek*

Szervezeti egységek:

- Belső ellenőrzés
- Építési és Műszaki Osztály
- Főépítész Iroda

- Igazgatási Osztály
- Ipari és Kereskedelmi Osztály
- Jegyzői Titkárság
- Népjóléti Osztály
- Pénzügyi Osztály
- Polgármesteri Titkárság
- Társadalmi és Külkapcsolati Osztály
- Vagyon-nyilvántartási és Hasznosítási Osztály

A városfejlesztés három fő tevékenység köré szerveződik, úgymint tervezés/előkészítés – fejlesztés/kooperáció – fenntartás/üzemeltetés. A fejlesztés fenti lépcsőihez – szintén időrendi sorrendben - hozzárendelődik egy nyilvántartó - döntés-előkészítő – döntéshozó – végrehajtó - ellenőrző feladatkör, melyek különböző szervezeti sémák mentén kapcsolódhatnak szervezeti egységekhez. A döntéshozás két lépcsője a bizottsági véleményezés, illetve javaslattétel és a tényleges döntéshozás.

Az V. kerület jelenlegi településfejlesztési intézményrendszere két pilléren áll, a Polgármesteri Hivatal Főépítész Irodája, illetve az Önkormányzat által 2008-ban létrehozott, 100%-ban az V. kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő Belváros-Lipótváros Városfejlesztő Kft.

Főépítész Iroda fő tevékenységei:[47]

- az Önkormányzat településrendezési terveinek és helyi építésügyi szabályzatainak, településfejlesztési koncepciójának, integrált településfejlesztési stratégiájának elkészítése és felülvizsgálata
- az Önkormányzat Településképi Arculati Kézikönyvének és Településképi Rendeletének elkészítése
- fővárosi településrendezési terveinek, településfejlesztési koncepciójának, integrált településfejlesztési stratégiájának véleményezése, módosítási javaslatok kidolgozása
- önkormányzati fejlesztési, beruházási döntések, véleményezése
- helyi építészeti örökség értékeinek nyilvántartása, védelme, védettségi rendeletek előkészítése
- főépítészi nyilatkozat kiadása, a véleményre benyújtott terveket esetén és az engedélyezési tervdokumentáció központi, területi, műemléki, helyi tervtanács elé kerülés esetén
- szakmai tanácsadás nyújtása az építtetőknek és tervezőknek

Belváros –Lipótváros Városfejlesztő Kft. fő tevékenységei:
A városfejlesztési tervek végrehajtása, valamint pályázati dokumentációk előkészítése, pályázatok megvalósítási és fenntartási feladatainak menedzselése. A Kft. végzi el az Önkormányzat által delegált feladatokat a projektmenedzsmenttől kezdődően, a projekttel

[47] http://www.belvaros-lipotvaros.hu/index.php?pg=_szervezet&id=3

összefüggő kommunikáción keresztül, a projekt utógondozásáig bezárólag, továbbá a fejlesztéssel érintett területen a pénzügyi elszámolások és a munkálatok folyamatos ellenőrzését. Továbbá a városfejlesztő társaság végzi a közösségi közlekedésszervezéshez kapcsolódó stratégiai feladatokat, valamint a lakossági életkörülményeket befolyásoló kérdésekben a lakossági érdekképviseletet látja el.

A fentiek alapján látható, hogy Belváros-Lipótvárosban a város rehabilitáció intézményi háttere rendkívül összetett és szerteágazó, ami egyfelől a feladat komplexitását tükrözi, másfelől viszont az egyes szervezeti egységek közötti rendkívül magas-szintű koordinációt igényel. A koordinációt a polgármester és az alpolgármesterek látják el.

A városüzemeltetési feladatokat Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft. látja el az 1.11 fejezetben foglaltak szerint. Belváros-Lipótváros Vagyonkezelő Zrt. a társasházkezelésben, és az önkormányzati projektek előkészítésében, és azok műszaki bonyolításában vesz részt a BLV Zrt. magasépítési és mélyépítési mérnöki irodákon keresztül. A BLV Zrt. Társasházkezelő Iroda társasházak kezelését is végzi a kerületben - jelenleg közel 4000 albetét (138 társasház) kezelése tartozik hozzájuk.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az V. kerület speciális helyzetéből, jellemzőiből, a kiemelkedő turisztikai szerepköréből adódóan a kerületben végzett közterület rehabilitáció, a terek, parkok rendben tartása, az épületállomány állagmegóvása, homlokzatok védelme és felújítása, továbbá a közbiztonság megteremtése direkt gazdaságfejlesztési tevékenységnek is tekinthető, hiszen a turisták számára a vonzó, patinás, tiszta és biztonságos belvárosi környezet már önmagában is vonzerőt jelent.
Az elmúlt évek nagyléptékű közterület rehabilitációs projektjei, amelyek hatására Budapest belvárosa sokkal vonzóbb, élhetőbb lett, ami tükröződik a turisztikai forgalom növekedésében is.

A helyi gazdaságfejlesztés részét képezik a turizmusfejlesztés érdekében történő látogatóközpontok, bemutatóhelyek létrehozása is:

- Parlament látogatóközpont - Kossuth tér,
- Királyi Pál utcában a régi városfalat bemutató helyiség (kerületi DBM projekt része).

Mind a lakosság, mind a turisták informálását szolgálják azok a kerületi fejlesztések, mint pl. a Vonzerőtérkép fejlesztése vagy a City Walk turisztikai kiadvány terjesztése (5000 angol nyelvű példány).

A kerület gazdaságát támogató további projektek és fejlesztések:

- A kiskereskedelmi egységek elérhetőségének fejlesztése, számukra a fogyasztókkal való kapcsolat kialakítása érdekében a tájékozódás elősegítése közterületi eszközökkel.

- A helyi kiskereskedelem fejlesztése, a kedvezőbb kereskedelmi összetétel kialakítása céljából.

Jelentős megvalósult és sikeres gazdaságfejlesztési projekt a Hold utcai gasztropiac (Belvárosi Gasztro és Gourmet Piac) létrehozása. Ma Hold utcai Vásárcsarnok és Belvárosi Piac néven működik és egyre több TOP kategóriás étterem és séf nyit a piacon büfé jellegű éttermet (pl. Széll Tamás), étkezdét, ezért a piac csúcsgasztronómiai központként, felkapott, közkedvelt kulináris vonzerőként kezd funkcionálni. A kerület pályáztatja a betelepülő szolgáltatókat, melynek célja a magas minőség biztosítása, színvonalas rendezvényeket szervezése.

A fenntartható városi gazdaság megteremtése az V. kerületnek és a fővárosnak egyaránt fontos célkitűzése. Ennek részeként a kerület sajátosságaiból adódik, hogy a gazdaság a helyi és turisztikai igények kielégítését elsősorban az itt található attrakciók sokasága okán, a kiskereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató és idegenforgalmi tevékenységeken keresztül tudja ellátni.

Az V. kerület a kiskereskedelem és vendéglátás színvonalának fejlesztésére és a kínálat bővítésére 2007-ben önálló intézkedéscsomagot dolgozott ki, az alábbi fő elemekkel: tematikus utcák, mesterségek utcája; húzónevek, vezérmárkák idecsábítása, a bérbeadási feltételek szabályozásának újragondolásával, és új bérleti díjak megállapításával. Ez részben a 2008-as válság, részben az elmúlt 10 évben bekövetkezett változások okán módosult, illetve a gazdasági folyamatokat tekintve az eszközrendszer lecsökkent.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

Alapesetben egy budapesti kerület, vagy bármely település igen szűk mozgástérrel rendelkezik a foglalkoztatáspolitikájának egyedi szempontú kidolgozására és megvalósítására, hiszen az csak az országos, kormányzati foglalkoztatáspolitikával együttmozogva, ahhoz illeszkedve történhet.
Ezt támasztja alá a foglalkoztatáspolitika jelenlegi hazai intézményrendszere is, mely gerincét egy hivatalos, alapvetően állami szerkezeti struktúra alkotja, amelyet kiegészít egy érdekegyeztetési mechanizmus:

I. Kormányzati szint: Nemzetgazdasági Minisztérium - Munkaerőpiacért és Képzésért Felelős Államtitkárság
II. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat
III. Fővárosi és megyei kormányhivatalok foglalkoztatási főosztályai, kerületi és járási hivatalok foglalkoztatási osztályai

A foglalkoztatáspolitika: *„A munkaerőpiac olyan külső szabályozó rendszere, amelyik a munkaerőpiacot úgy igyekszik befolyásolni, hogy ezáltal harmonikusabb legyen a működése, és egyúttal érvényesüljenek, mozgásteret, megvalósulási lehetőséget kapjanak a társadalmi funkciók. A munkaerőpiac nem ragadható ki a társadalmi-gazdasági*

összefüggésekből azonban a két oldal más szereplőket érint és más megoldási módokat, igényel ezért indokolt ezeket különválasztani és foglalkoztatáspolitikára, illetve munkaerőpiaci politikára."

„Az Európa 2020 stratégia legfontosabb célkitűzései közé tartozik a munkahelyek számának és minőségének javítása. Az európai foglalkoztatási stratégia, valamint a foglalkoztatáspolitikai iránymutatások és támogató programok (például a foglalkoztatás és a szociális innováció európai programja) arra szolgálnak, hogy elősegítsék a növekedést, a munkahelyteremtést, a munkaerő mobilitását és a társadalmi haladást. Az Európa 2020 stratégia (2010–2020) tíz évre szóló, a foglalkoztatást és az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó stratégia először határozott meg kiemelt célokat, többek között a következőket:

- *munkaerőpiac: a 20–64 éves korú népesség munkaerő-piaci részvételének 75%-ra növelése 2020-ig;*
- *társadalmi integráció és szegénység elleni küzdelem: legalább 20 millió ember kiemelése a szegénység és a társadalmi kirekesztés helyzetéből;*
- *az oktatási és a képzési rendszerek minőségének és teljesítményének javítása: a korai iskolaelhagyók arányának (15%-ról) 10%-ra történő csökkentése és a 30–34 éves korúak körében a felsőfokú vagy azzal egyenértékű végzettséggel rendelkezők arányának (31% helyett) legalább 40%-ra való növelése."*[48]

Kiemelten fontos, hogy a foglalkoztatáspolitika és a munkaerőpiaci politika más-más szereplőket érint, ennek megfelelően a beavatkozási lehetőségek, a konkrét feladatok is eltérnek.

A foglalkoztatáspolitika feladata elősegíteni:

- a kereslet igényeinek megfelelő, a munkaerőpiacra belépő kínálat nagyságának és szakmai/képzettségi struktúrájának kialakítása. Ez a feladat olyan kérdéskört érint, mely túlmutat egy települési önkormányzat hatáskörén, illetékességén. Azáltal, hogy középfokú intézmények fenntartása és üzemeltetése elkerült az önkormányzatoktól, így a szakmai/képzettségi struktúra befolyásolására kevés ráhatása maradt. E tekintetben az V. kerület pozícionálása még nehézkesebb, mert az oktatási rendszere csak a fővárossal együtt értelmezhető, vagyis a kerületi foglalkoztatáspolitikának nem lehet része e feladatban való megjelenés. Természetesen az Önkormányzatnak lehetősége van, hogy a Belső-Pesti Tankerületi Központtal és a kerületben tevékenykedő piaci szereplőkkel együttműködve a duális képzés lehetőségeit feltárja, annak kialakításában tevékenyen részt vállaljon. Jelenleg erre nincs egyértelmű kezdeményes az V. kerületben.
- a munkaerő-kínálatnak a kereslethez, valamint a munkaerő-keresletnek a kínálathoz való folyamatos igazodását.

[48] http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.10.3.html

Az V. kerület e tekintetben is csupán másodlagos szereplő, főként a saját fenntartású intézményeinél található illeszkedési pont és beavatkozási lehetőség ebbe a folyamatba.

- a társadalmi gondoskodás és szolidaritás elve alapján azok megélhetésének biztosítását, akik önhibájukon kívül kerültek ki a munkaerőpiacról. Az V. kerületi Önkormányzat segélyezési és támogatási politikája igyekszik ezt a feladatkört ellátni, az alábbi, célhoz igazodó támogatásokkal:
  - lakhatási, hátralékkezelési, létfenntartási, jövedelempótló és krízistámogatás,
  - tömegközlekedési támogatás
  - szociális tanulmányi ösztöndíj
  - fiatalok helyi életkezdési támogatása.

A fenti beavatkozások mentén segíti a munkaerőpiacról kiszoruló aktív korú népesség megélhetését, támogatja őket visszatalálni a munka világába.

Közfoglalkoztatás

A helyi munkaerő foglalkoztatásában aránylag kis szerepe van a közfoglalkoztatási programnak. Ennek oka egyrészt, hogy a kerületben rendkívül alacsony a munkanélküliségi ráta, másrészt pedig a közfoglalkoztatási pályázatok finanszírozásának keretrendszere is korlátokat szab.

Az V. kerületben a közfoglalkoztatással kapcsolatos feladatokat, annak koordinációját az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) látja el 2008 óta. 2008-2011 évek között a kerület valamennyi közfeladatot ellátó intézményében dolgoztak közfoglalkoztatottak, de a 2011. évi Közfoglalkoztatásról szóló. CVI. számú törvény hatályba lépése óta már csak az ESZI-n belül alkalmazhatók. A törvény kimondja, hogy közfoglalkoztatott csak olyan munkakörben dolgozhat, amelynek ellátása nem közalkalmazotti, közszolgálati, vagy kormányzati szolgálati jogviszonyhoz kötött. Ebből következik, hogy a közfoglalkoztatottak kisegítő munkákat látnak el (takarító, portás, konyhai kisegítő, szociális segítő) a kerület idősek klubjaiban, illetve a Vadász utcai Nyugdíjasházban.

2016-ban 39 főt alkalmaztak közfoglalkoztatottként, ebből 19 fő az év folyamán elhelyezkedett a nyílt munkaerő-piacon. Ezzel a kerület messze meghaladta az MTA kutatásában közzétett országos, 13,3%-os elhelyezkedési rátát. A program 12 fővel zárult 2017. február 28-án.

A közfoglalkoztatás finanszírozása pályázat útján történik Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. kerületi Hivatala Hatósági Főosztály Foglalkoztatási Osztályán keresztül. A 2017. március 01.-től 2018. február 28-ig tartó időszakra rendelkezésre álló keretösszeg 13 fő közfoglalkoztatását teszi lehetővé 10% önerő vállalása mellett, melyet Belváros-Lipótváros Képviselő-testülete megszavazott az ESZI számára. A rendelkezésünkre álló keret által elsősorban az egyedülálló édesanyák és nyugdíjhoz közelítő, idősebb álláskeresők bevonása tervezett az 2017. évi közfoglalkoztatásba.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Kerületi lakásállomány

A kerületi lakások több mint 90%-a még 1946 előtt épült, míg 1995 és 2015 között mindössze 470 db. Ugyanezen idő alatt 289 db meg is szűnt, így a tényleges növekmény csupán 181 db lakás volt (ez nem éri el kerületi lakásállomány 1%-át). **A kerületben az épületállomány összetétele minimális mértékben változott az elmúlt 70 évben.**

A KSH 2015. évi adatai alapján, a kerületben 19 737 db lakást tartottak nyilván, ami igen lassú, de folyamatos növekedést mutat (2001-ben 19 153 db, 2011-ben 19 683 db volt). Ezzel párhuzamosan ugyanakkor megfigyelhető az elmúlt években a lakások rendeltetésváltozása (emeleti irodák, több mint 500 db orvosi magánvállalkozás, közel 1000 db üzleti célú közösségi és egyéb szálláshely kialakítása), melyek a lakódominanciát csökkentik. A lakások egyéb funkciójú hasznosítása mellett növekszik az üres, hasznosítatlan, befektetésnek céljára vásárolt lakások aránya is.

A kerületben minimális az üres építési telek (4 db foghíj), így elsősorban a tetőtér-beépítések megvalósulásával nőhet a lakásszám, miközben a meglévő lakások nem lakás célú hasznosítása negatívan befolyásolja a folyamatot. A lakások közösségi és egyéb szálláshelyként történő hasznosítása ugrásszerűen megnőtt, s ez jellemzően a belvárosi kerületek sajátossága. A kerület nemcsak a jómódú turisták kedvelt úti célja, sokan keresnek alacsonyabb ár kategóriájú szállásokat is. Belváros-Lipótváros szinte teljes területén homogén eloszlásban megtalálhatók ezen közösségi és egyéb szálláshelyek, bár a köz- és államigazgatási intézményekkel jobban ellátott északi városrészben – értelemszerűen - alacsonyabb sűrűségű a kínálat. A lakások ilyen módon történő hasznosítása a társasházi közösség állandó lakóit zavarja, a mindennapi életüket hátrányosan befolyásolja. Sajnos a társasházak semmilyen jogi eszközzel nem rendelkeznek a tulajdonosi vagy üzemeltetői túlkapásokkal szemben, ezért indokolt a jogszabályi környezet teljes újragondolása, a hatósági szerepkörök és bírságolási lehetőségek kiszélesítése.

Az V. kerület világörökségi terület, rengeteg műemléki és helyi védettségű épület található, melyek teljes körű felújítására a társasházak önerőből nem képesek, ehhez jelentős anyagi támogatásra, háttértámogató intézményekre lenne szükségük.

Az V. kerületi Önkormányzat minden évben társasházi pályázatot ír ki. A vissza nem térítendő társasházi támogatás elnyerése érdekében önkormányzati rendeletben megnevezett munkafolyamatok elvégzésére, 2016-ban közel 270 millió Ft támogatást osztott szét a pályázó társasházak között, így mintegy 1,2 milliárd Ft értékben történtek felújítások az érintett épületeken.

Javasolt lenne **egy összehangolt, következetes támogatási rendszer kidolgozása** fővárosi és állami szinten is a világörökségi területen lévő épületek homlokzatainak felújítása, megújulása, rekonstrukciója érdekében.

2016-ban a Főváros 3 témakörben (műemléki keret – 200 millió, építészeti értékvédelem – 135 millió, állagmegóvás – 165 millió) írt ki pályázatot összesen 500 millió Ft keretösszegben az egész főváros területére vonatkozóan.

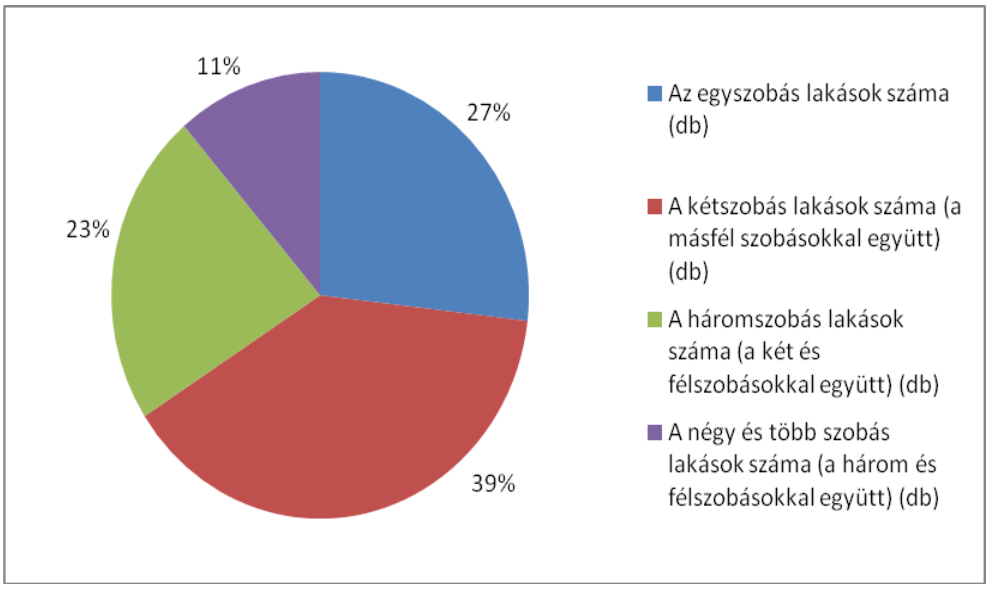

35. ábra A kerületi lakásállomány megoszlása szobaszám szerint, 2015
Forrás: KSH, Területi Statisztika

A kerületi lakásállomány 25%-a csupán egyszobás, több mint 60%-a két- vagy háromszobás. A régi polgári lakásokra jellemző négy vagy többszobás lakások aránya 11%.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások Összesen	Költségelven megállapított lakbérű bérlakás	Piaci bérlakások	Szociális bérlakás
1015 db	40 db	497 db	478 db
100 %	3,9%	48,9%	47,2%

Önkormányzati bérlakás állomány, 2016. (Forrás: Önkormányzat)

Az V. kerületben 1015 db lakás van önkormányzati tulajdonban, ebből 142 db a Vadász utcai nyugdíjasházban található. A bérlakás állományon belül közel azonos a szociális bérlakások és a piaci alapon bérbe adható lakások száma, továbbá 40 db bérlakást költségelven ad bérbe az Önkormányzat.
2016 tavaszától az önkormányzati szociális lakásbérleti díjakhoz hasonlóan, a kedvezményes és piaci alapú lakbér megállapítása – korábbi forgalmi érték alapján történő számítási mód helyett – négyzetméter és a komfortfokozat alapján történő lakbérszámítás módszerével történik. Minden esetben a bérlő jövedelmi és vagyoni helyzetét vizsgálják. A fenti változást a legutóbb 6/2016. (III.24.) önkormányzati rendelettel módosított, az önkormányzati tulajdonban lévő lakások lakbérének mértékéről és a lakbértámogatásról szóló 34/2007.(X.19.) önkormányzati rendelet tartalmazza.

Szociális bérlakások megoszlása komfortfokozat szerint, 2016

Összesen	Szükséglakás	Komfort nélküli	Félkomfortos	Komfortos	Összkomfortos
478 db	16 db	15 db	16 db	194 db	237 db
100 %	3,3%	3,1%	3,3%	40,4%	49,4%

(Forrás: Önkormányzat)

A kerületen belül található szociális bérlakások száma 480 db, melyek 90%-a összkomfortos és komfortos fokozatú, ez az összes bérlakás 50%-a. A lakások, köztük a bérlakások számának megőrzése, illetve számának bővítése a jövőben is a kerület kiemelt célja. Fontos szempont az általános igényekhez illeszkedő lakásméret és komfortfokozat kialakítása, a házakon belül a megfelelő funkcionális elhelyezés biztosítása. A lakásszám bővítés lehetséges megoldásai:

- a nem lakás célú (emeleti) helyiségek, irodák lakásfunkcióvá történő rendeltetésváltozása,
- a megüresedett, nehezen hasznosítható irodák lakásprogramba történő bevonása,
- a meglévő, beépítetlen tetőterek beépítése,
- alacsony komfortfokozatú üres lakások komfortossá tétele,
- lakásvásárlás életjáradék programon[49] keresztül.

1941 és 1970 között az V. kerület lakónépessége lényegében nem változott, - kb. 60 ezer fő körül mozgott - sőt minimális mértékben növekedett, 1980-ra viszont már az 1970-es népességhez képest 16 %-kal csökkent, amely 2005-re már 63% volt. A folyamat visszafordítása elsődleges cél.

A lakódominancia csökkenését idézi elő a külföldi lakástulajdonosok megnövekedett száma. A kerületben lakást vásárló külföldiek száma az elmúlt években megnégyszereződött, míg 2013-ban 42 fő külföldi állampolgár vásárolt lakást a kerületben, addig 2015. évben 187 fő, 2016. évben 151 fő külföldi állampolgár vásárolt lakásingatlant. A helyi tapasztalatok alapján a társasházi lakások kevesebb, mint a felében laknak életvitelszerűen.

Helyiséggazdálkodás

Helyiség állomány összetétele, 2016

Helyiség elhelyezkedése	Darabszáma, db	Terület (m2)	Ebből üres, db
pincék	329	48 984	246
földszinti, utcai helyiségek	558	79 409	166
földszinti udvari és emeleti helyiségek	252	50 695	121
Összesen	**1139**	**-**	**533**

[49] Életjáradék program: Az Önkormányzat többször módosított, 20/2006. (IV. 18.) sz. rendelete szól a Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat által életjáradéki szerződés keretén belül nyújtott szolgáltatás feltételeiről.

Forrás: Önkormányzat; A táblázatban nem került feltüntetésre az Önkormányzati intézményekben lévő helyiségek, melyekkel együtt a teljes nem lakáscélú helyiségek száma 1705 db

Az önkormányzati tulajdonú nem lakáscélú helyiségek száma 2017 januárjában 1139 db volt, melyből 533 db (46,8%) állt üresen, ebből 246 db pincehelyiség, melyek hasznosítási lehetőségeit a fejlesztési dokumentumokban vizsgálni kell.
A piaci környezet ismeretében az Önkormányzat szinte minden évben, többször is meghirdeti az üres helyiségek bérbevételi pályázatát, csökkentve a kihasználatlan, amortizálódó helyiségek számát. A Kossuth Lajos utca környékén 2014-ben elindított köztes használat projekt, mely keretében piaci bérbeadásig kedvező feltételekkel vehetik bérbe művészeti tevékenységre a használaton kívüli helyiségeket a bérlők, jelenleg is hatékonyan működik.

Társasházkezelés
100%-ban önkormányzati tulajdonú a Belváros-Lipótváros Vagyonkezelő Zrt., Társasházi Irodája 135 db társasház közös képviseletét, kezelését látja el. Amennyiben az adott társasházon belül az önkormányzati tulajdoni hányad meghaladja az 50%-ot, akkor a közös képviseletet minden esetben a Társasházi Iroda adja.
A Vagyonkezelő által kezelt társasházakat érintő legnagyobb jelenlegi problémák:

- egyéb szálláshelyek, hostelek problémája: többlethasználat, zaj problémák, rongálások,
- éttermek üzemeltetése kapcsán felmerült problémák: hulladékkezelés, szagelvezetés, takarítás, zajterhelés,
- épületek leromlott műszaki állapota miatti felújítások szükségessége,
- gazdasági társaságok közös költség tartozásának problematikája
- tulajdonosváltozás esetén, a jogelőd tulajdonos időszaka alatt fennmaradt tartozás problémája

A felvetett problémák megoldására tett javaslatok:

- A társasházaknak nincs szankcionálási lehetőségük a tulajdonossal vagy üzemeltetővel szemben. Komplex jogszabályi változásra, illetve hatósági jogkörökkel ellátott felügyeleti szerv létrehozása szükséges.
- Sokkal szigorúbb, rendszeres hatósági ellenőrzés, komoly összegű bírságolás kilátásba helyezésével.
- Állami támogatás, esetleges uniós források bevonása.
- Számos esetben teljesen eladósodott gazdasági társaságok tulajdonúak a társasházi ingatlanok, az évekig tartó felszámolási eljárás eredményeként az elmaradt közös költség hiányát a közösség szenvedi el. Jogszabályi változással elérhető a társasház felé fennálló tartozás elsődleges rendezése.

Általános problémát jelent a kerületi társasházakban, hogy egyre több lakásból lesz közösségi vagy egyéb szálláshely. A hostelek, illetve a meghirdetett egyéb és magánszálláshelyek a többlethasználat és zajpanaszok sok esetben zavaró hatással bírnak a társasházakban életvitelszerűen lakókra. A lakások rendeltetésmód változásába gyakorlatilag a lakóközösségnek nincs beleszólása a jelenleg hatályos jogszabályok

alapján. A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 67. §-a alapján, városképi illetve kereskedelmi szempontok alapján – az építésügyi, illetve a kereskedelmi jogszabályokkal összhangban – a kerület rendeletben határozhatja meg a nem lakás céljára szolgáló helyiség használatának, hasznosításának, illetve ezek megváltoztatásának módját, feltételeit.

1.10.6. Intézményfenntartás

A kerület intézményeinek fenntartását a Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft. látja el:

- az általános iskolák (Tankerülettel kötött külön szerződés keretében)
- bölcsődék, óvodák,
- szociális intézmények,
- a Hold utcai Belvárosi Piac (Vásárcsarnok) üzemeltetését.

A kerületi középiskolák fenntartása és működtetése a Klebelsberg Központ Tankerületi Központjaiból a Belső-Pesti Tankerületi Központhoz kerültek, melyhez az V.-VI.-VII.-VIII. és IX. kerületek intézményei együttesen tartoznak. Belváros-Lipótváros kerületi közintézményeinek rendszeres (nyári) felújítási munkáival is támogatja az intézményfenntartást.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén a kerület jelenleg külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor több intézkedéssel támogatja a hatékonyabb energiafelhasználást. A kerület energiaellátása alapvetően a földgázra épül. Távfűtési rendszer nincs kiépítve a kerületben. Az Önkormányzat a tudatos energiagazdálkodási tevékenysége részeként számos energetikai korszerűsítést célzó pályázatot nyújtott be a KEOP 5.5.0/A konstrukcióra. 2013-ban az alábbi épületekre készített és nyújtott be korszerűsítési pályázatot a kerület:

- 1051 Budapest V. Nádor u. 12. Hild József Általános Iskola;
- 1054 Budapest V. Szemere u. 3-5. általános iskola;
- 1056 Budapest V. Váci utca 43. általános iskola;
- 1051 Budapest, Erzsébet tér 4. Belváros-Lipótváros Önkormányzat irodaépülete és a vele egy rendeltetési egységet alkotó szomszédos épületrészek;
- 1054 Budapest, Vadász utca 11-13 Idősek otthona.

Sajnos a pályázatokból végül csak a Vadász utcai Idősek Otthona nyert támogatást.

Egyes Önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítése, felújítása:

- Nyugdíjas Ház (Vadász utca 11-13.): Az épület épületenergetikai korszerűsítését az Európai Unió és a Magyar Állam 239 023 399 Ft-al támogatta, 85% támogatási intenzitás mellett. A Támogatási Szerződés megkötésére 2014. június 4.-én került sor, a munkálatok 2014. szeptember 30-án fejeződtek be. A beavatkozás során megvalósult az épület külső oldali hőszigetelése, a nyílászárók cseréje, valamint a gépészeti rendszerek felújítása, szabályozástechnikai bővítése. A korábbi állapothoz képest jelentős mértékben csökkent az épület energiafelhasználása, valamint javult a fűtési rendszerek szabályozhatósága is.

- Hold utcai Vásárcsarnok felújítása: A felújításra a Városüzemeltető Kft., a Vagyonkezelő Zrt., a Városfejlesztő Kft. és az Önkormányzat adtak be pályázatokat (4 db) a Nemzeti Agrár-szaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézethez. A pályázatok végül összesen 228 300 000 Ft támogatást kaptak, így a beavatkozás összértéke elérte a 253 700 000 Ft-ot. A felújítás keretében a Vásárcsarnok új arculatot kapott, emellett belsőépítészeti és gépészeti felújítás történt. A felújítás 2014 áprilisában fejeződött be.
- Játékkal-mesével Óvoda (Kossuth tér 9.) fűtéskorszerűsítés történt, mintegy 7,5 millió Ft értékben;
- Kazánház és hőközpont felújítása Hild József Általános Iskola, Szemere Bertalan Általános Iskola és Gimnázium, Szent István Általános Iskola, Váci Utcai Ének-Zenei Általános Iskola intézményekben.

Társasház-rekonstrukciós program

A kerület intézményeinek energiaracionalizálása mellett törekszik a társasházak ilyen célú fejlesztéseit is támogatni. Az évente kiírásra kerülő társasház rekonstrukciós pályázat keretében számos épület kisebb-nagyobb beavatkozását támogatja. Az energiagazdálkodáshoz kapcsolódó beavatkozások a társasházak esetében

- udvari homlokzat, tűzfalak, légudvar felújítása, szigetelése
- kazán, fűtési rendszer, hálózati vezetékek korszerűsítése, hőcserélő beépítése
- kémények bélelése, felújítása
- nyílászárócsere
- tető felújítása, tetőszigetelés megújítása, padlásfödém hőszigetelése

A kerület a jövőben is fenn kívánja tartani a társasházak támogatására vonatkozó támogatási rendszerét. Ugyanakkor célja a saját intézményeinek energiaracionalizálást célzó fejlesztése is, ami elsősorban az elérhető épület-energetikai pályázatok függvénye.
Az ilyen célú beavatkozások eddigi korlátozták a kerületben található világörökségi környezet és a műemléki épületek megújulását, mert a pályázati kiírások ezen különleges építési előírásokra nem voltak alkalmazhatók. Fontos lenne, hogy az energiahatékonyság javítása, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználása terén mind nagyobb mértékben bevonhatók legyenek az Európai Uniós források.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. törvény szól Magyarország helyi Önkormányzatairól, melynek 13. § (1) bekezdése részletezi a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat. A bekezdés 2. pontja tartalmazza a településüzemeltetés, mint ellátandó feladatot, azon belül is különösen az alábbiakat:

- *köztemetők kialakítása és fenntartása,*
- *közvilágításról való gondoskodás,*
- *kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,*
- *helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,*
- *közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,*
- *gépjárművek parkolásának biztosítása.*

Budapest főváros és kerületeinek sajátos jogi, adminisztratív helyzete, viszonya okán a fenti tevékenységek egy részét Budapesten a kerületi önkormányzatok helyett a Fővárosi Önkormányzat látja el. A Főváros és kerületei közötti feladatmegosztás alapja e feladatokkal kapcsolatban, hogy a Budapest egészét érintő településüzemeltetési feladatokért a Főváros felel, míg a kerületi önkormányzatok a kategóriába nem besorolt feladatokat látja el.

A törvény a közös feladatok definiálása tekintetében lehetőséget nyújt az együttműködések egyedi kidolgozására, 23. § (1):
„A fővárosi Önkormányzat az e törvényben meghatározottak szerint ellátja mindazokat a terület- és településfejlesztési, valamint területrendezési, településrendezési és településüzemeltetési feladatokat, amelyek a főváros egészét érintik, vagy amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak.”
A településüzemeltetés minden település esetében azt a célt szolgálja, hogy a helyi lakosság, a településen működő intézmények közszolgáltatási szükségleteit folyamatosan kielégítse, és biztosítsa a megfelelő életminőség feltételeit.

Az V. kerületi Önkormányzat az előbbiekben említett kötelezettségeit a 100%-ban önkormányzati tulajdonú **Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft.** működtetésével teljesíti, az Önkormányzat és a Kft. között létrejött „Közszolgáltatási szerződés” keretében. A cég 2007-ben alakult az egykori GAMESZ bázisán. Jelenleg mintegy 250 főt foglalkoztat, melyből 40 fő látja el az önkormányzati intézmények üzemeltetési, karbantartási feladatait. Működésének forrását az Önkormányzat biztosítja éves költségvetéséből, ugyanakkor a cégnek van saját bevételszerző tevékenysége is (pl. filmforgatáshoz kapcsolódó feladatok, egyéb intézmények karbantartása).
Az illetékes Tankerülettel történt szerződéses megállapodás alapján a Kft. végzi a kerületi általános iskolák üzemeltetési feladatait, miközben a fenntartással kapcsolatos feladatok, továbbá a középfokú intézmények fenntartása és üzemeltetése továbbra is a Tankerület feladata. Ehhez kapcsolódóan sürgető feladat a Hild József Általános Iskola teljes vízvezeték rendszerének és ablakainak cseréje, mintegy 70 millió Ft értékben. A cég által üzemeltetett intézmények műszaki állapota megfelelő, azonnali beavatkozás nem mutatkozik e téren.

Az V. kerület fővároson belüli fekvéséből adódóan kiemelt figyelmet kap, mind városüzemeltetési, mind várospolitikai szempontok alapján, ezért a kerületi és a fővárosi városüzemeltetésben tevékenykedő cégek között szoros, napi szintű együttműködés alakult ki. A területi illetékesség különbözősége ellenére jó és a problémák megoldásában előremutató kapcsolat van közöttük.
A cég tevékenysége széleskörű. A közterületek, közintézmények karbantartásához kapcsolódóan számos feladatot lát el, illetve kezdeményez. Az elmúlt években bővült a településüzemeltetés kerületi feladata, mivel az általános iskolák, bölcsődék, óvodák és a szociális intézmények üzemeltetése, nyári táboroztatások megszervezése, de a Belvárosi Piac működtetését is a cég látja el.
A köztisztaság javítása érdekében új, modern takarító/tisztítógépeket alkalmaz. Éves őszi nagytakarítást szervez és végez a köztereken, a társasházi lakóközösségek bevonásával. Továbbá őszi kertészeti beavatkozásokat (lombgyűjtés, virágok cseréje, ültetése, talajregenerálásról) végez a parkokban, fasorokban. Téli időszakban a szükséges jogszabályban előírt csúszásmentesítést, síkosság-mentesítést végzi a balesetveszély elkerülése érdekében. A járdákon történő hó eltakarításban és szórásban 4 db új mobileszközt használnak. A csúszásmentesítés speciális, környezetbarát (emberre, állatra és növényre ártalmatlan) anyaggal történik. Részt vesz a csikkgyűjtési, tavaszi virágtelepítési akciókban, az Önkormányzat által kiírt zöldpályázatok lebonyolításában.
A **településüzemeltetés alapvetően egy értékmegőrző tevékenység**, mely hosszabb távon akár a létrehozott fejlesztési elem beruházási összegével azonos mértékű költséget is igényelhet. Fontos, hogy a felelősségteljes településüzemeltetés állandó folyamatot képezzen a kerület életében, mert a rendszeresen karbantartott érték színvonalának megőrzése mindannyiunk érdeke.

További 100%-os Önkormányzati tulajdonú cég, melynek tevékenysége közvetve köthető a településüzemeltetéshez (pl. társasházak kezelése), **a Belváros-Lipótváros Vagyonkezelő Zrt.**
Sajátos településüzemeltetési feladatot lát el az Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező **Szent István tér Mélygarázs Kft**. melynek feladata a Szent István téri mélygarázs (Bazilika Garázs) üzemeltetése.
Belváros-Lipótváros Közterület-felügyelet elsősorban az V. kerület tulajdonában lévő közterületek (külön szerződés alapján más területek) jogszerű használatának, a közterületen folytatott engedélyhez, illetve útkezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzését, a kerületi tulajdonú közterületeken a parkolás üzemeltetését és ellenőrzését látja el.
Feladatai közé tartozik még a várakozási övezetek üzemeltetésének biztosítása, várakozási díj, várakozási díjkülönbözet és pótdíj beszedése, ezen díjak jogi úton való behajtása, továbbá a kizárólagos használatú várakozóhelyek üzemeltetésével kapcsolatos feladatok ellátása és a védett övezetbe szóló lakossági behajtási, lakossági behajtási-várakozási, gazdálkodói behajtási-várakozási valamint egészségügyi behajtási-várakozási illetve egyéb hozzájárulások kiadása, a várakozási zónákba szóló lakossági várakozási, gazdálkodói várakozási és egészségügyi várakozási hozzájárulások kiadása.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Budapest, illetve városelődei a két eltérő jellegű táj - hegység és alföld - Duna vonala menti találkozásánál alakultak ki. A Duna - a korai középkor óta fontos vízi út - Budapest térségében lép ki a hegyek szorításából az Alföldre. Az eltérő domborzati egységek érintkezési vonala, a különböző termények cseréjére alkalmas vásárvonal mindig is fontos szerepet játszott a települések kialakulásában. A vásárhely létrejöttéhez jó átkelési lehetőségre is szükség volt. A Duna bal parti, alföldi szakaszán az ártér mindössze két helyen - Pestnél, majd délebbre legközelebb csak Bajánál - szűkül össze. A budapesti Duna-szakasz legkeskenyebb, mindössze 285 m széles részénél, a mai Erzsébet-híd térségében kialakított tabáni rév így a megtelepedés újabb fontos elemét jelentette. A vásárvonal, az átkelőhely tehát Pest térségében adott volt.
A Kárpát-medencében eleve központi fekvésű terület az átkelőhely adottságai révén maga felé vonzotta az Alföld és a Dunántúl, illetve Észak-Magyarország kereskedelmi útvonalait. Az Alföld felől érkező utak a Budai-hegységet tagoló törések, illetve a hegységet szomszédaitól elválasztó törésvonalak - pl. a ma Budakeszin keresztül Zsámbékra vezető út, a Budaörsi-medencét, illetve a Pilisvörösvári-árkot átszelő út - mentén természetes folytatást találtak nyugat felé. A megtelepedésben fontos szerep jutott az építőanyagoknak: a Budai-hegység fájának, mészégetésre alkalmas mészkövének, téglagyártáshoz szükséges agyagának (pl. a geológiai besorolás szerinti nevében is lelőhelyére utaló kiscelli agyagnak). A domborzati és kőzet-adottságok, az átkelőhely, a Duna, mint vízi út tehát egyaránt szerepet játszottak abban, hogy a Kárpát-medence természetes központja éppen itt alakult ki. *(Cograf Lexikon, Geomarket alapján)*

Éghajlat[50]
A város éghajlati képe egyszerre tükrözi Budapest természeti, elsősorban domborzati viszonyait, illetve a nagyváros mint mesterséges képződmény éghajlatmódosító hatásait. Az éghajlati elemek területi eloszlásában Buda tagoltabb domborzata, Pest egyhangúbb felszíne egyaránt érvényesül. A hőmérsékleti térképek (a januári középhőmérséklet értékei Budapesten, a júliusi középhőmérséklet értékei Budapesten) – kis túlzással – a domborzati térkép szintvonalait követik.

Fővárosunk éghajlata összességében kedvező:

- A napsütéses órák számának évi összege meghaladja a 1930 órát, nyári hónapokban van a maximum (havi 250-270 óra), míg november-januárban a minimum (havi 50-70 óra).
- A Dunántúli-középhegység védelmét élvező területen a szélsebesség mérsékelt, az évi átlagos szélsebesség 2-3 m/s, erősebb széllökések főleg a keletebbi kerületekben fordulnak elő, az uralkodó szélirány északnyugat-délkelet irányú. Az

50 Forrás: OMSZ

őszi és téli időszakban gyakori a szélcsend, emiatt a ködképződés, ezáltal szmogfelhő. A Duna ugyanakkor szélcsatorna is.

- Az évi középhőmérséklet 11° C, a leghidegebb és legmelegebb hónap (a -2 és -2,5° C közötti január és a 19,5 és 20° C közötti július) középhőmérsékletéből számított évi közepes hőingás kb. 21,1° C.
- Az évi csapadékmennyiség az országos átlaggal nagyjából megegyezően 533 mm, a legtöbb csapadék (60–70 mm) májusban és júniusban, a legkevesebb (35–38 mm) február-márciusban érkezik.
- A havas napok száma átlagosan évente 26.

A főváros területén az eddig észlelt legzordabb hideget –23,4 °C (1929. február 11.), a legnagyobb meleget (39,5 °C-ot) pedig 1935. június 28-án mérték. Az évi átlagos csapadékmennyiséghez képest mértek már Budapesten 989 mm/év, de 326 mm/év csapadékot is. Budapestet sokévi átlagban évente 27 zivatar és 2–3 jégeső sújtja. Százévente 1–2 alkalommal rövid idő alatt több mint 100 mm-nyi csapadékot hozó, súlyos felhőszakadások is előfordulhatnak.

36. ábra Fővárosi klímatípusok Dr. Tőkei László klímavizsgálata alapján
(Forrás: Budapest Környezeti állapotértékelése 2014)
Az V. kerület a tömör beépítésű városmag jelet kapta, melyben a Lipótváros az erősen szennyezett, míg a Belváros a kritikusan szennyezett övezetbe tartozik.

A legsűrűbben beépített pesti kerületek ún. hősziget-jellege olvasható le az évi középhőmérséklet területi eloszlását mutató ábráról: a pestlőrinci meteorológiai állomáson mért 10,5° C-os hőmérséklethez képest a pesti belvárosban 1° C-kal melegebb terület jön létre. A belvárosi hősziget az év minden hónapjában megmarad, de legmagasabb értékét (a pestlőrinci értékhez képest +1,5° C) januárban éri el (lásd még 1.20. Városi klíma c. fejezetet). A legrosszabb lehűlési adatokat nyáron lehet tapasztalni.

1.12.1.1. Domborzat, geológiai felépítés, talaj

A pesti oldal domborzata jóval egyhangúbb, mint Budáé. A korábbi folyómedrek, pl. a mai Nagykörút vonalán húzódó Duna-ág napjainkra éppúgy eltűntek, mint a Nagyvárad tér és Orczy-kert vagy a Városliget helyén egykor terpeszkedő mocsarak. A sűrű, többemeletes beépítés miatt ma már alig tűnik fel, hogy kelet felé haladva mégis egyre magasabbra jutunk.

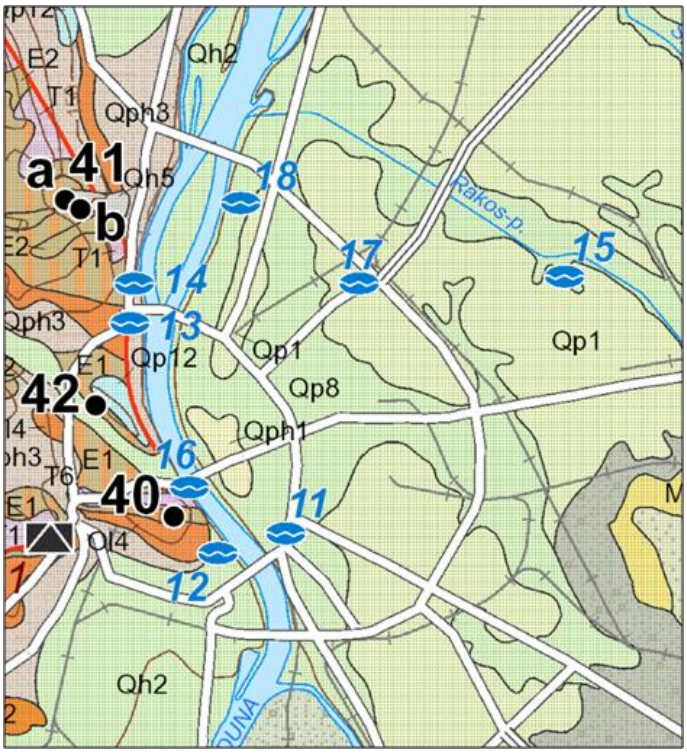

37. ábraMagyarország földtani térképe kivágat
(Forrás: Magyar Földtani és Geofizikai Intézet 2005.)
jelkulcs: Qp1: Folyóvizi eolikus homok (felső pleisztocén), Qp8: Folyóvizi homok, kavics (középső-felső pleisztocén), Qph1: Futóhomok (pleisztocén, holocén)

A felszín enyhe emelkedése az egykor erre vándorló Duna-lerakta hordalékanyagnak köszönhető, amely kelet felé fokozatosan magasodó folyóterasz-szintekben őrződött meg. (A Szent István Bazilika elődje, pl. egy kis dombra épült.)

Budapest földtani felépítésére a Duna mentén észak-dél irányban húzódó törésvonal a jellemző. A hegységperemen az Alföld felé áramló folyók, később maga a Duna is, egyre mélyebbre vágta magát, így korábbi árterületei teraszokká alakultak át. Eredetileg a talajok a Pannon tenger kemény üledékeire rakódott vastag, laza folyami hordalékon keletkeztek.

1.12.1.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A város kialakulása szempontjából fontos tényezők között szerepet játszottak a felszíni és a felszín alatti vizek. **A Duna hajózási útvonalként, ipari- és ivóvízforrásként századok óta és ma is meghatározó földrajzi tényező a város életében.**

A felszíni és felszín alatti vizeket egyaránt összegyűjtő Duna azonban nem csupán áldásairól, hanem pusztító áradásairól is híres volt. A legveszedelmesebbek ezek közül a jeges árvizek, amikor tél végén a levonuló jég összetorlódik, és ez a jégdugó duzzasztja fel és vissza a Duna vizét. Ilyen, a Csepel-sziget csúcsánál keletkezett jégtorlasz okozta 1838 márciusában a város legpusztítóbb árvizét. A nagy pesti jeges árvíz kiterjedését mutató térképről (Az 1838. évi árvíz pusztítása a főváros mai területén) a város belterületének domborzati viszonyai is leolvashatóak: kirajzolódnak a jobb part alacsonyfekvésű területei (pl. a Lágymányos) éppúgy, mint a pesti oldal ármentes „szigetei" is. Egy ilyen magaslaton épült később – az ott menedéket talált pesti lakosok felajánlásából – a Szent István Bazilika. A város mai topográfiájában a hely domb jellege már egyáltalán nem rajzolódik ki.

A Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság jelenleg végez felméréseket e témakörben (lásd még 1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek).

Talajvíz

„Tartósan alacsony, valamint 97,8 m Balti szint alatti folyó vízállás esetén a talajvíz a folyó felé áramlik és kialakul a folyó és a talajvíz között egy ideiglenes egyensúlyi állapot. Ez a helyzet azonnal megváltozik, ha a folyó árad. Ekkor a folyó megcsapoló szerepe megszűnik és megindul a folyó felől a beáramlás a víztartó rétegbe. Így az áradásból eredően a Duna vízállása 1-1,5 m-el magasabb, mint a környezet talajvízszintje, mivel a talajvíz csak késleltetve, a folyótól való távolság függvényében és csak bizonyos idő eltelte után követi a folyónál bekövetkezett vízszint-emelkedést. A vizsgált területre vonatkoztatva a késleltetési időt 1 napban lehet meghatározni. A fenti folyamat addig tart, míg a folyó árad és a víztartó réteg telítődik. Amennyiben megindul a folyónál az apadás, a rendszer eddig leírt feltöltődése megszűnik és elkezdődik a réteg leürülése, szintén késleltetve. Ebből adódóan a part közelében a talajvíz szintje és a Duna vízállása között 1-1,5 m-es szintkülönbség alakul ki időlegesen a talajvíz javára. Ez a késleltetett dinamikus vízszintmozgás oda és vissza, azaz a folyó és a talajvíz között a területen állandóan ható folyamat, a vízjáték, állandóan ható tényező. Az előzőeknek megfelelően a területen akkor alakul ki magas vízállás, ha a folyón jelentős nagyságú árhullám vonul le. A megadott becsült maximális talajvízszint kialakulása akkor várható, ha a Dunán az 1965 és 2006 évi árvizeket megközelítő, vagy azt elérő árhullám alakul ki és vonul le. Meg kell jegyezni, hogy a kiépült partfal kis mértékben, de befolyásolja a folyó és a talajvíz közötti kapcsolatot azzal, hogy növeli a késleltetési időt. A talajvíz alacsony és átlagos vízszintek idején csak a kavicsos rétegekben helyezkedik el. Magas vízállások alkalmával már felemelkedik a fedő rétegbe, illetve feltöltésbe is, és abban tározódik, míg a Duna árhulláma le nem vonul.

Különösen Budapest belvárosában az ellehetetlenülő parkolási problémák megoldása érdekében kormányrendelet rögzíti az építmények rendeltetésszerű használatához kapcsolódó személygépkocsik számát, melyek elhelyezését telken belül kell megoldani. Ennek megfelelően – leginkább a sűrűn lakott belvárosban – nagy kitörésű szelvénnyel készülő többszintes mélygarázsok építése vált, illetve válik szükségessé, mind az új, mind

pedig a meglévő és üzemelő létesítmények alá. A közel vízzáró betonból készülő résfalas, vagy cölöpfalas oldalhatárolású földalatti létesítmények jelentős akadályt képeznek a talajvíz áramlásának útjában. E jelenség még inkább fokozódhat az által, hogy kihasználva speciális geológiai adottságokat, az oldalhatárolások bekötnek a vízzáró rétegekbe. Így nagy felületen teljesen lezáródik a szivárgás útja.
Mind Budapesten, mind a vidéki városokban az épülő földalatti létesítmények akadályt képeznek az áramló víz útjába és ezzel visszaduzzasztást, illetve apadást eredményeznek. Ennek következtében, egyrészt a megemelkedő talajvíz elöntheti a létesítmények környezetében lévő épületek pincéit vagy egyéb földalatti műtárgyakat. Különös gondot okoz ez azoknál az épületeknél, amelyeket víznyomásra nem szigetelték, vagy életkoruk miatt egyáltalán nem szigeteltek, illetve szigetelésük már tönkrement. Másrészről a talaj állékonysága a víz hatására jelentősen romolhat, amely probléma az épületek süllyedéséhez vezethet."[51]

Szintén gondot okozhatnak azok az épületek, melyek alapozási síkja magasabban van, mint az szükséges lenne. **A talajvízszint miatt hidrogeológiai vizsgálatot és szakvéleményt kér be adott építési tevékenységek esetében az illetékes hatóság.** A Duna áradásával, pedig minden mélyépítési tevékenység ütemezésének számolnia kell. A Duna árhullámának levonulása tekintetében fontos, hogy a térfalakat milyen építési tevékenységek bolygatják.

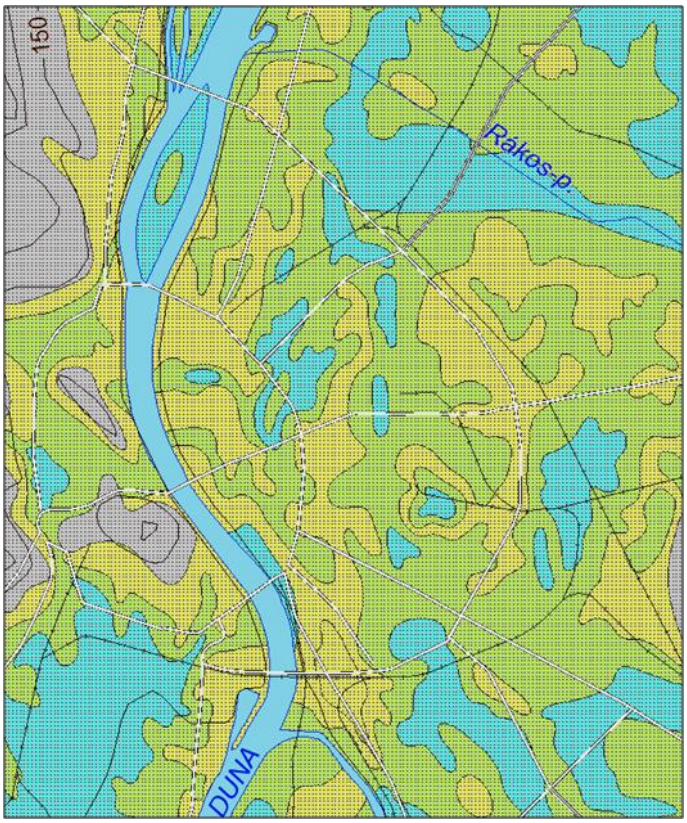

38. ábra Magyarország talajvíz térképe kivágat (Forrás: Magyar Földtani és Geofizikai Intézet 2006.)
jelkulcs: világoskék: 0-2 m, világoszöld: 2-5 m, sárga: 5-10 m

[51] *Forrás: Keszeyné Say Emma: Műtárggyal befolyásolt talajvízáramlás hidrodinamikai modellezése Ph.D. értekezés*

1.12.1.3. Élővilág

A parkok növényzete mesterséges telepítés eredménye, és a fajtaválasztékot tekintve mindig az adott kornak megfelelő irányzat jegyeit viseli magán. Dominálnak a díszfák és díszcserjék. A parkok állatvilágára a beköltöző madarak, kisemlősök a jellemzők.
A városi élőhelyeken csak olyan fajok maradhatnak meg, amelyek hozzászoktak, alkalmazkodtak a városok fizikai és biológiai tényezőihez és a folyamatos, nagymértékű emberi közelséghez.
Az elmúlt években több mint 260 madárfajt figyeltek meg a város légterében (ez a szám országosan több mint 400), melyek alkalmazkodtak a városi körülményekhez. Ezek közül a legfontosabbak

- parlagi galamb
- fekete rigó
- varjak
- házi veréb
- vörös vércse
- fülemüle
- dankasirály

A Duna part, mint élőhely tekintetében a rakpartok 1800-as évek végén, 1900-as évek elején lezajlott kiépítésével, hosszú szakaszokon megszűnt a parti sáv élővilága, a meder melletti sáv mesterséges területté alakítása a folyó természetes életét gátolja. A víz mozgásából adódóan, azonban ezen a szakaszon is van halállomány, amit a horgászok nem engedélyezett halfogása bizonyít. A Duna fővárosi szakaszán fürödni tilos.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

A főváros V. kerülete, Belváros-Lipótváros tipikus városi táj. Lényege a „művi” – épített környezet, melyben a tájalkotó elemek közül az élővilág a számára kijelölt helyeken, mesterséges körülmények között kap helyet.
A Dunának, mint tájalkotó elemnek kiemelt szerepe van a kerület kialakulásában.
Budapest egyes részein több ezer éves leletekkel bizonyíthatók az emberi élet nyomai.
Az ember megtelepedésének, illetve fejlődésében egyik fontos tényezője a folyó jelenléte: ivóvíz, halászat, energia, közlekedés (átkelés), öntözés, ipari víz, de nem elhanyagolható hadászati-védelmi szerepe sem.

Római kor – Contra-Aquincum erődítménye

A mai Belváros területe már az ókorban lakott terület volt. A rendelkezésre álló adatok szerint Contra-Aquincum római kori erőd, a pannóniai limes egyik fontos állomása volt. A II. század elején épült, majd a III. század végén alapjaitól átépítették. Jelentőségét szokatlanul vastag falai, az eraviszkusz (kelta) "főváros" ellenőrzése, valamint egy ősi kereskedelmi révátkelő felügyelete adja. A „Contra-Aquincum” újkori név, antik neve feltehetően: „Pesszion (Πέσσιον)”. Maradványai a Március 15. téren találhatók, nem messze az Erzsébet hídtól.

A katonai célú erőd rombikus formájú volt, 84 × 86 méter belméretű építmény, sarkain egy-egy legyező alakú saroktornyokkal, és patkó alakú bástyákkal, az egész együttest kiterjedt árokrendszer vette körül. Az erőd falának nyomvonala jól kivehető a Pallas Nagy Lexikonban található térképen, mely Rómer Flóris anyaga alapján készült, nem sokkal Contra-Aquincum felépítése után átszervezték a provinciákat.

Aquincumban csak a katonai parancsnokság maradt. Állandósultak a katonai betörések, majd egyre több népcsoport menekült biztonságosabb helyre, a Birodalom belseje felé. Végül Kr.u. 430 körül a Nyugat-római Kormányzat szerződés keretében ürítette ki Valeria tartományt, és átadta a hunoknak. Az erődítmény természetes pusztulása megkezdődött. A népvándorlás idején az erőd lakott volt, csak feltételezés, de egy biztos: a honfoglalás idejében falai még álltak.

Anonymus tudósítása szerint Taksony vezér a volgai (muszlim) bolgároknak adta a helyet, örök időkre. A hajdani sacellum (oltár, oltár helye) alapjain felépül a román stílusú plébániatemplom (a Belvárosi plébániatemplom őse), mely körül szokás szerint a temetőt alakították ki. A XIII. század elején a dominikánusok masszív falú kolostort építenek a mai Irányi utcában; ennek vonalában alakították ki a városfal új, déli szakaszát. Ezzel párhuzamosan bontották le a római erőd déli falát, teret adva a román templom bővítésének. A mongol veszély növekedésével megpróbálták átalakításokkal biztonságosabbá tenni az erődöt. Emlékünk az északi torony kitörőkapuja, melyet elfalazással szűkítettek 56 cm-re. Sajnos a tatár hordák bevették és felgyújtották a várat. Lassan indult újra az élet, de az új királyi székhely közelsége itt is fejlődést hozott. Zsigmond király korában már újabb nagyszabású építkezések történtek; a római erőd adta keretek szűkössé váltak. Köveit lassan széthordták a pesti házak építéséhez, a török korra a felszínen már nyoma sem maradt.

A pesti városfal és várárok kiépítése

A XV. sz.-ban a mai Belváros már teljesen beépült, ezt vette körül az erőteljes új középkori városfal.

A török uralom alatt (1541-1686) Pest kereskedelmi jelentősége nagymértékben csökkent, Buda visszafoglalásakor pedig teljes lakossága elpusztult. Az 1690-es években csak néhány száz német telepes lakott a romok között. A XVIII. század elején a németek mellett szerb és görög telepesek érkeztek.

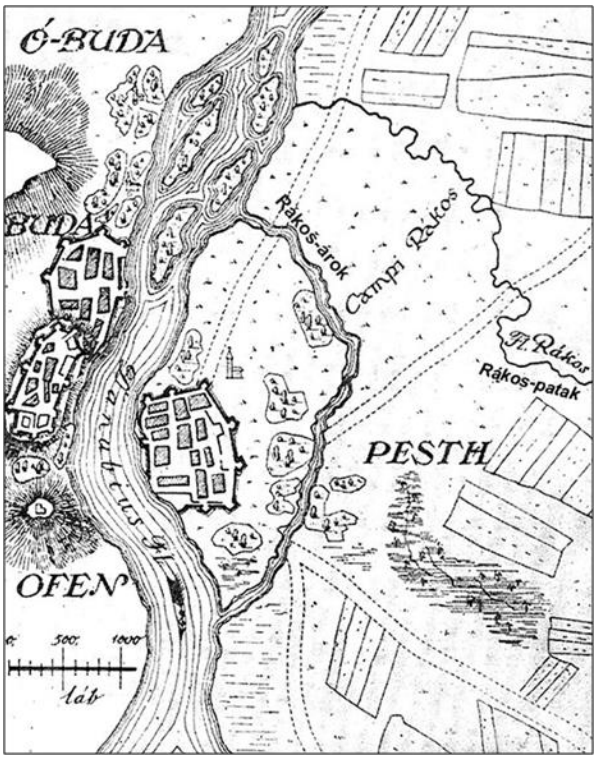

39. ábra Buda és Pest térrajza Mikoviny Sámuel 1737. évi térképén (Forrás:erdekesvilag.blog.hu)

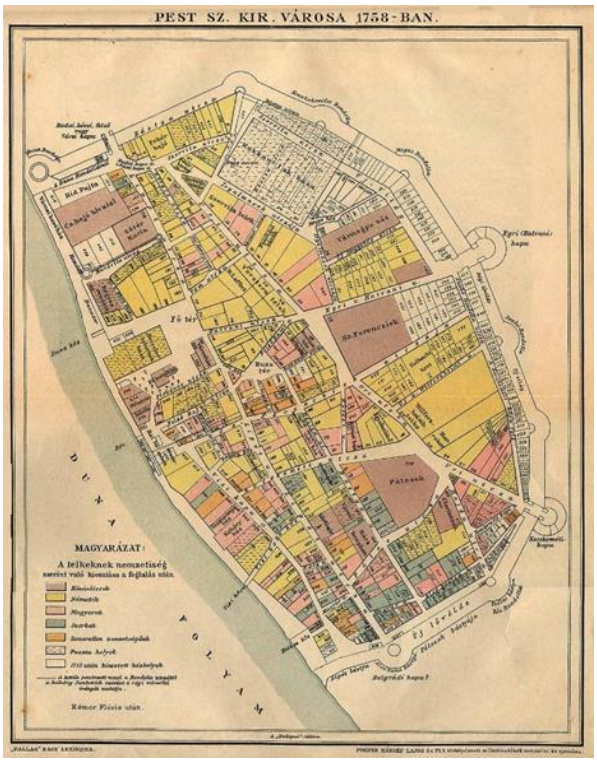

40. ábra Pest térképe 1758-ban (Forrás: Antiktérkép.hu)

A pesti középkori városfal lebontása, a fal menti árok feltöltése

A XVIII. század végére Pest túlterjeszkedik a városfalon, melynek következménye lett a városfal lebontása, a fal menti árok feltöltése, ahol a mai Kis-körút kialakult.

Ekkor született meg Teréz-, József-, Ferenc- és Lipótváros valamint általánossá vált a Belváros elnevezés használata.

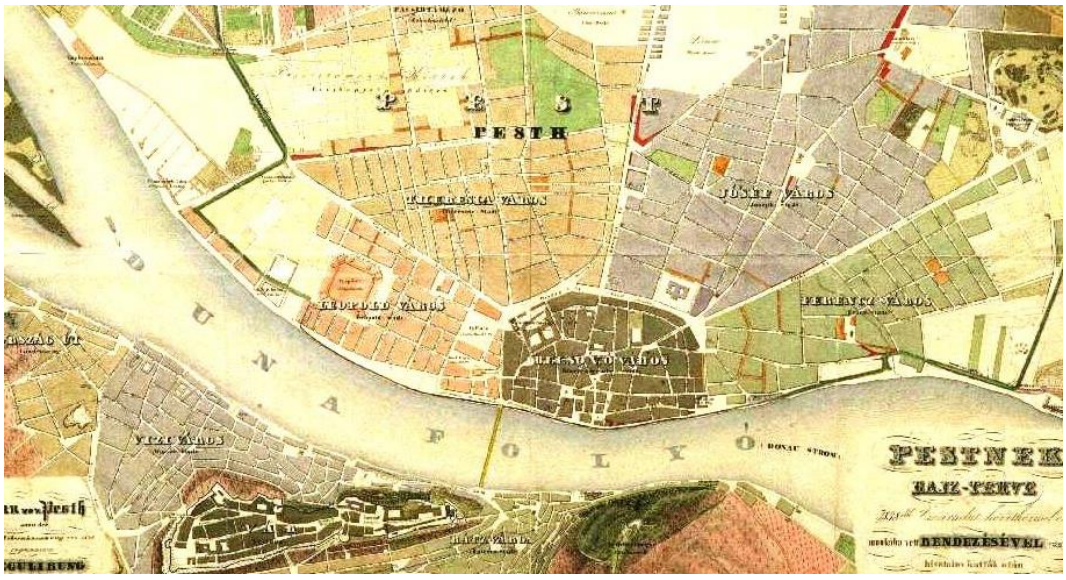

41. ábra Belvárosi térkép anno (Forrás:mapire)

Lipótváros területének kiépítése a XVIII. sz. második felétől indult meg a Terézvárostól nyugati irányban, mivel a Duna parti mocsaras, lápos, árvízveszélyes területek a szabályozást megelőzően még nem voltak alkalmasak beépítésre. A városrész kialakítása József nádorhoz fűződik, ezért kapta a középkori városfalon kívüli északi tér a „József nádor tér” nevet és az onnan északra induló utca a „Nádor utca” nevet.
A tájhasználat egyik legnagyobb kihívása a mindenkori városlakóknak a Dunán való átkelés megoldása volt. Több hónapon át működő és évről évre felállított hajóhidat először a törökök építettek. A török uralom utáni időkben sokáig nem építettek hajóhidat, helyette rév működött. Új hajóhíd építésére 1767-ben került sor (nagyjából a mai Erzsébet híd helyén), melyet évről évre felépítettek és szétszedtek. Így működött egészen az első állandó híd, a Lánchíd átadásáig.

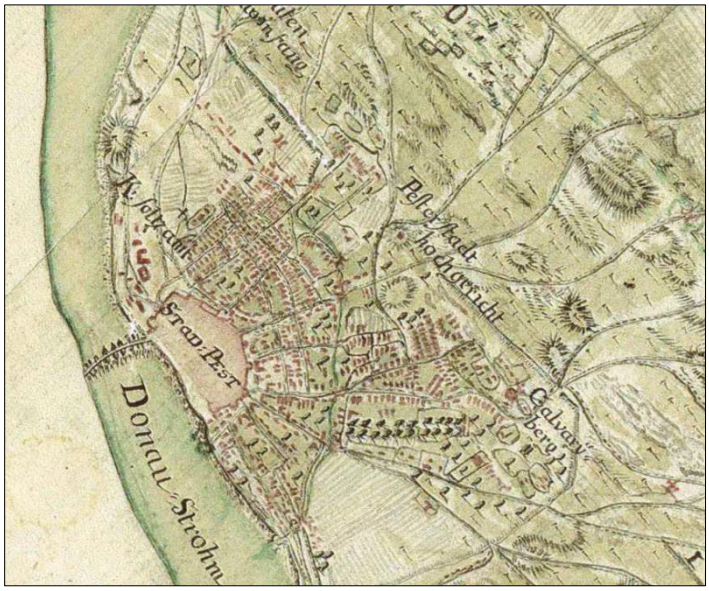

42. ábra A Belváros környékét ábrázoló 1775-ben készült áttekintő térképen a Lipótváros kiépítése még nem látható. (Forrás: mapire)

43. ábra Pest kiépítettsége az 1830-as térképen (Forrás: mapire)

A tájhasználat fejlődésében nagy lépést jelentett 1808-ban a szintén József nádor nevéhez köthető Szépítő Bizottmány megalakulása. Tevékenységének főbb elemei:

- Hild János városrendező terveinek elkészítése és megvalósítása
- régi városkapuk és várfalak eltüntetése (beépítésük az épülő lakóházakba)
- zajos, bűzös tevékenységek kitelepítése (vágóhidak, kovácsműhelyek)
- Haltér (mai Erzsébet híd környéke) szabályozása
- Redout (Pest első koncertterme) megépítése

A Szépítő Bizottmány (1808-1857) létrejöttét a József nádor kert és botanikai igénye és Széchenyi feleségének liget igénye indította el, a Bizottmánynak köszönhető az Erzsébet tér, a József nádor tér, a Szabadság tér déli részén a Széchenyi liget és a Városliget is.
Az Erzsébet tér (Vásár tér) parkosítása is csak jóval később (1856) valósult meg.

A Közmunkatanács (1870-1948) működése

Nagy lendületet adott a XIX. sz. második felében a városrész kiépülésének a szinte egy időben megindult fejlesztések, mint a Duna szabályozása, a rakpartok kialakítása, a Lánchíd megváltása, a Margit-híd és a Lipót körút megépítése.

Az Újépület lebontásával, annak központi gyakorlóterének helyén létrejött a Szabadság tér.

A Közmunkatanács működését megelőzte a 1868. évi LVI. törvény, mely lehetővé tette közlekedési, közegészségügyi és szépészeti célból a kisajátítást. Ennek köszönhető pl. a Sugár út (Andrássy út) és a Lánchíd összekötése bár az végül nem az 1904-es rendezési terv szerint valósult meg. 1871 márciusában pályázatot írtak ki Budapest általános szabályozási tervének elkészítésére is, a pályaművek sok eleme megvalósult később (pl. az Országház, a Kossuth tér, minisztériumok, egyetemek, vásárcsarnokok, csatornarendszerek, parkosítások, stb.). A Közmunkatanács tevékenysége, valamint a Millenniumra való készülődés nagyban hozzájárult Budapest világvárossá fejlődéséhez.

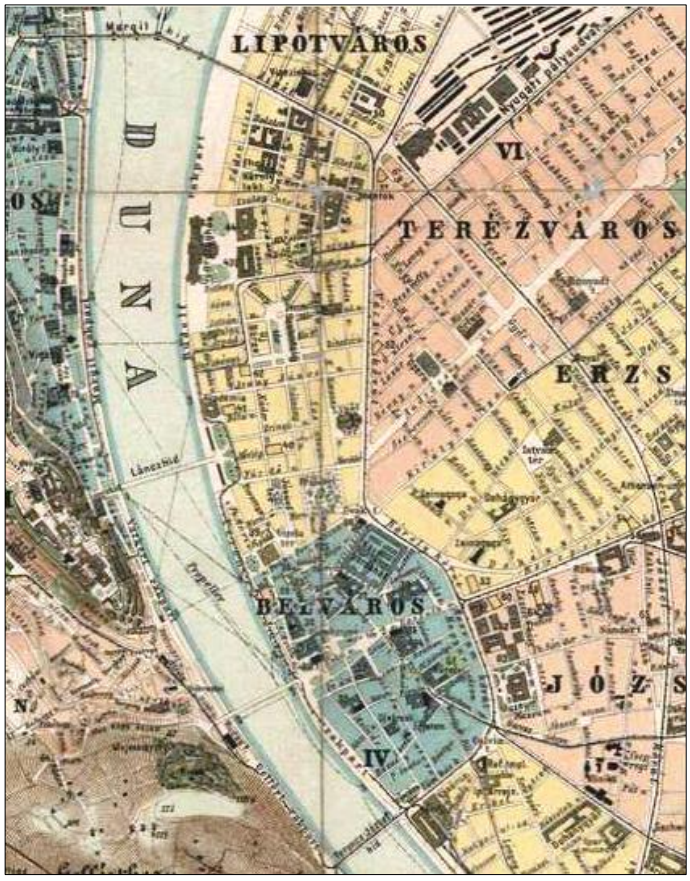

44. ábra A Belváros-Lipótváros térképe a XIX. sz. végén (Forrás:mapire - A Habsburg Birodalom Történelmi Térképei)

A Duna szabályozása

A tájhasználat tekintetében jelentős változást hozott a Duna budapesti szakaszának szabályozása, mely szintén a Közmunkatanács feladatai közé tartozott.

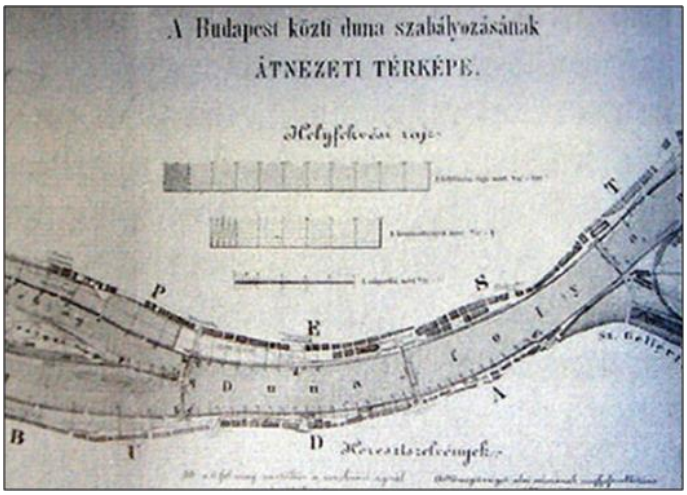

45. ábra A Duna szabályozása (Forrás: egykor.hu)

A Duna budapesti szakaszának legkeskenyebb része a Gellérthegynél van, kb. 300 m. A város Duna-menti területei az 1800-as évek elejéig alig mutatnak változást: szabálytalan folyómeder, rendezetlenség, mocsaras, sáros területek, gyakori árvizek jellemzik. Az 1775-ös árvíz 611 épületet pusztított el. Ekkor már voltak törekvések védművek kiépítésére, de ezek még nem tudtak megfelelően ellenállni az árvizeknek.
Már az 1838-as árvíz több mint 10000 házat döntött romba és 3000-et megrongált.
Az emberéletben keletkezett kár is hatalmas volt, több mint 120-an haltak meg a jeges árban csak Pesten.

46. ábra A nagy pesti árvízáltal elöntött terület (Forrás: img10.indafoto.hu)

A kor legnagyobb természeti katasztrófája nyilvánvalóvá tette a partvédelem szükségességét, azonban a főváros csak az 1860-as évek második felében jutott el oda, hogy ezt meg tudja valósítani. A rakpartok és gátak kiépítésével a meder szabályossá vált és jelentősen leszűkült.

47. ábra A Vigadó előtti tér a folyó szabályozása előtt
(Forrás: egykor.hu)

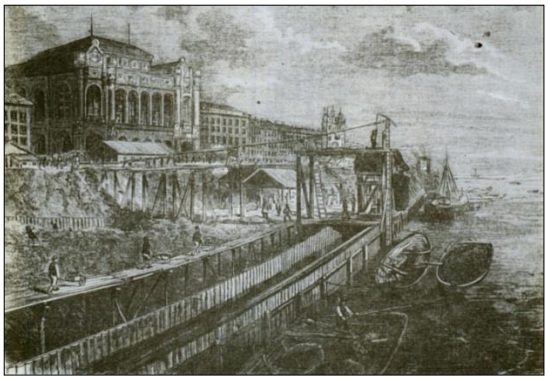

48. ábra A Vigadó előtti tér a rakpart építési munkák közben
(Forrás: egykor.hu)

A rakpartok kiépítésével azonban hosszú szakaszokon megszűnt a parti sáv élővilága, a meder melletti sáv mesterséges területté alakítása a folyó természetes életét gátolja.
A mederszabályozás átnézeti helyszínrajza (46. ábra) és az egykori metszetek jól mutatják, hogy a folyómeder leszűkítésével a meglevő beépítések és a Duna közötti terület jelentősen megnövekedett. Az új partfal és a meglevő szárazulat közötti területet feltöltötték. Egy ilyen feltöltésre épület az Országház épülete is.
A feltöltések lehetőséget biztosítottak parkok, sétányok kialakítására, melyre nagy szükség volt, mivel a sűrűn beépített Belvárosban új zöldfelületek kialakítására már nem volt igénybe vehető szabad terület.
A XX. század elejére kialakult tájhasználat, tájszerkezet a mai napig fennmaradt és lényegében nem változott. Erre az időszakra kialakult a közparkok zöme is. A mai Olimpia park, a Honvéd tér és a Hild tér, melyek eredendően építési telkek voltak, később épültek ki (lásd részletesen 1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata címszó alatt).
A kerület bővelkedik egyedi tájértékekben. Ezek egy része természeti érték, mint értékes, különleges fák, fasorok, másrészt művi értékek, mint a köztéri szobrok, emlékművek, kutak, régészeti emlékek stb.

Természeti érték példák:

Jászai Mari tér platán

Olimpia park

Szabadság tér platán fasor

Művi érték példák:

Batthyány örökmécses

Régi városfal a Bástya utcában

Egyetem tér szobrok és térplasztikák

49. ábra Tájérték példák (Forrás: saját fotók)

A tájértékek összegyűjtésével a TÉKA (Tájérték Kataszter) foglalkozik. A TÉKA a Corvinus Egyetem által kidolgozott, országos szintű, bárki által szabadon látogatható és szerkeszthető adatbázis, melyben az egyes tájértékek kategóriák alapján is kereshetők.
A TÉKA Belváros-Lipótváros területére vonatkozó térképen található. A pontok sűrűsége a tájértékek sokaságát jelzik.

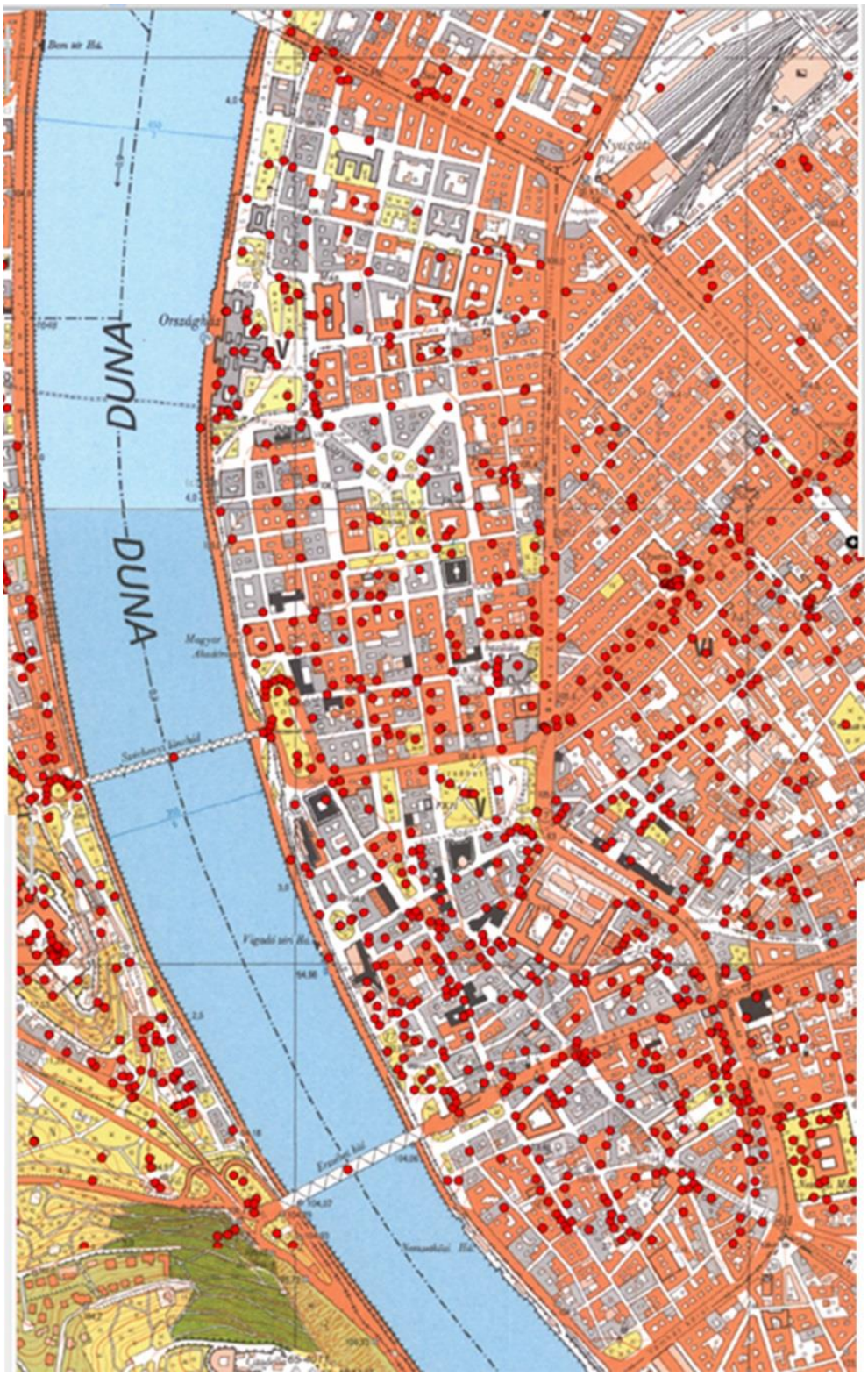

50. ábra Téka - Tájérték kataszter (Forrás: TÉKA)

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Országos, fővárosi védett terület vagy természeti emlék a kerületben nincs, bár sok a védelemre érdemes értékes fa, egyedi tájérték.

A magasabb szintű tervek közül az OTrT övezetei közül:

- az Országos ökológiai hálózat övezete Duna folyam medrét,
- a Tájképi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete a Belvárost és a Duna partot fedi le.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet (BVKSZ) 5. számú melléklete a városkép, a növényzet értéke és az idegenforgalom szempontjából védett közparkok, terek, kertek, temetők, fasorok között szerepeltet V. kerületi közparkokat és fasorokat: Károlyi kert, Kossuth Lajos tér, Széchenyi tér, Szabadság tér, Vörösmarty tér. Ezek a területek értékes idős növényállománnyal rendelkeznek.

51. ábra Ökológiai folyosó, tájképvédelmi övezet (Forrás: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgálatatása 2017.03.)

Az **UNESCO Világörökség** Bizottsága 1987. december 11-én vette fel a világörökségek listájára a Budapest Duna-parti zónáját a Margit-hídtól a Szabadság-hídig és a budai Várnegyedet. A védelem legfőbb oka a városkép megőrzése, ebbe igen hangsúlyosan beleértve az épületállományt, sziluett védelmet, látképvédelmet. (Ehhez 2002-ben csatlakozott az Andrássy út és a Hősök tere.)

A kerület szempontjából lehatárolt területen a legfontosabb cél az értékeknek, az integritás és a hitelesség megőrzése, a Duna és a Duna partok, mint a táj karakterét meghatározó elemek védelme és megfelelő minőségi színvonalon tartása.

Lehatárolásra került a világörökség területek pufferterülete is, mely a Belváros-Lipótváros esetében egybeesik a magterület védelmével, hiszen az egész kerület területét lefedi. A világörökségi terület pufferzónája a világörökségi helyszínt körülvevő terület, melynek fejlesztésére és használatára éppen ezért ugyanolyan korlátozásokat vezettek be a

világörökségi területek védelme érdekében. A pufferzóna az 52. ábrán jelölt terület közvetlen környezetét tartalmazza, olyan területeket, jellegzetességeket, panorámákat, melyek nagy jelentőséggel bírnak a helyszín védelme szempontjából.

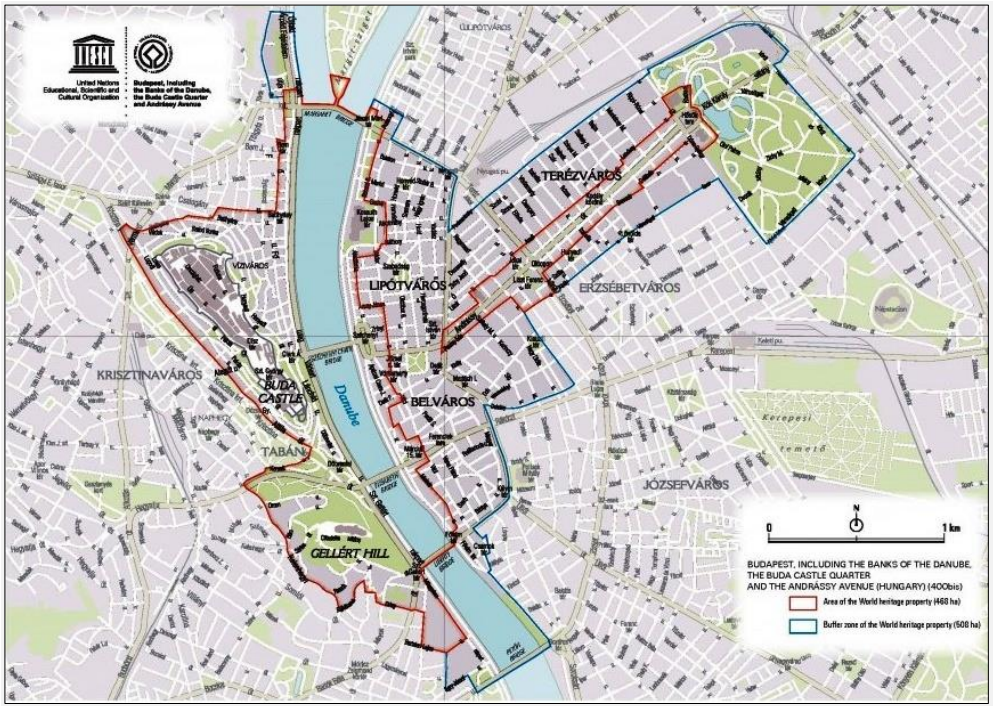

52. ábra Világörökség helyszíni és a pufferterület (Forrás: UNESCO)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználat szempontjából a parkok, közterek mellett a Duna folyam konfliktusai meghatározóak, mint:

- Duna part nem megfelelő gyalogos megközelíthetősége.
- A Duna part és a víz látványa ellenére, a közvetlen vízélmény korlátozott a gépjármű forgalom miatt.
- A Duna parti sétány és a korzó csak rövid szakaszokból áll, nem folytonos.

Ezen fenti szempontok érdekében a fővárosi RAK-PARK pályázat keretei között a fejlesztések előkészítése már megkezdődött.

TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK
SWOT ELEMZÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
▪ történelmileg kialakult tájszerkezet ▪ a Duna, mint erőteljesen karakteres táji elem jelenléte, látványa, kondicionáló hatása ▪ a Budai vár és a Gellért-hegy látványa ▪ a meglevő zöldfelületek egy részén a tájalkotó növényzet megléte ▪ hatékony zöldfelület üzemeltetés, intenzív fenntartás	▪ a Duna parti adottságok nincsenek kihasználva, pl. rossz átszellőzési jellemzők ▪ a rejtett állapotban levő korábbi tájalkotó elemek (városfal) megközelíthetőségének problémája ▪ a tájalkotó növényzet kiöregedése ▪ közművek miatt kevés új fasor telepítési hely
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
▪ a Duna part fejlesztése	▪ árvízvédelmi fejlesztések hiányában problémák, katasztrófák veszélye nő

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Zöldfelületi rendszer

A kerületben a zöldterületek a történelmileg kialakult településszerkezetből adóan mozaikosan helyezkednek el, de az egymáshoz közel esők között kapcsolat fedezhető fel:

- Jászai Mari tér – Olimpia park – Parlament körüli zöldfelületek – Honvéd tér - Vécsey u. - Vértanúk tere – Vécsey u. - Szabadság-tér – Aulich u. – Batthyány örökmécses
- Károly körút – Deák tér – Erzsébet tér - Vörösmarty tér – József nádor tér – Hild tér – Széchenyi István tér
- A Duna korzóra fűződő zöldterületek: Eötvös tér – Vigadó tér – Petőfi tér – Március 15. tér - Fővám tér.

A zöldterületek közötti kapcsolatot erősítik a fasorokkal, növénykazettákkal rendelkező sétálóutcák vagy korlátozott forgalmú utcák, közterületek.

A kerület zöldfelületi rendszer elemei mozaikosan helyezkednek el, ugyanakkor a különálló zöldfelületek hálószerű szövetet képeznek.

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

A kerület zöldfelületi rendszerét a közcélú zöldfelületek (közparkok, közkertek), egyéb közterületi zöldfelületek, fasorok, és a nem közterületi zöldfelületek jelentik.

A magasabb szintű jogszabályok közül a zöldterületekkel az alábbiak foglalkoznak:

- 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről – OTÉK
- 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fás szárú növények védelméről
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 14/1993. (IV. 30.) Önkormányzati rendelete a kiemelt közcélú zöldterületekről
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelete a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról. (A hatályos Kerületi Építési Szabályzat 2018. dec. 31-ig alkalmazhatja)
- Budapest Főváros Településszerkezeti terve (TSZT 2015)

Helyi szinten pedig az alábbi rendeletek tartalmaznak zöldfelületi szabályozást:

- Belváros-Lipótváros Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 29/2004.(VI.04) önkormányzati rendelet 23.-, és 24. §-a
- Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 35/2009. (IX.16.) önkormányzati rendelete a fás szárú növények védelméről

A TSZT Településképvédelmi jelentőségű meglévő fasor jellel (sötétzöld pöttysor) látta el az alábbi közterületek fasorait: Balassi Bálint utca, Falk Miksa utca, Alkotmány utca, Hold utca, Petőfi Sándor utca, Kecskeméti utca, Vámház körút, Kálvin tér, Múzeum körút, Károly körút, Bajcsy Zsilinszky út, Szent István körút, rakpartok.

Településképvédelmi jelentőségű tervezett fasor jellel (53. ábrán világoszöld pöttysorral jelölve) látta el az alábbi közterületek fasorait: Honvéd utca, Október 6. utca, Kossuth Lajos utca

Karakterében megőrzendő közpark, köztér jellel (53. ábrán zöld sraffozással jelölve) látta el az alábbi közterületeket: Kossuth tér, Szabadság tér, Széchenyi István tér, Erzsébet tér, Vörösmarty tér, Károlyi kert.

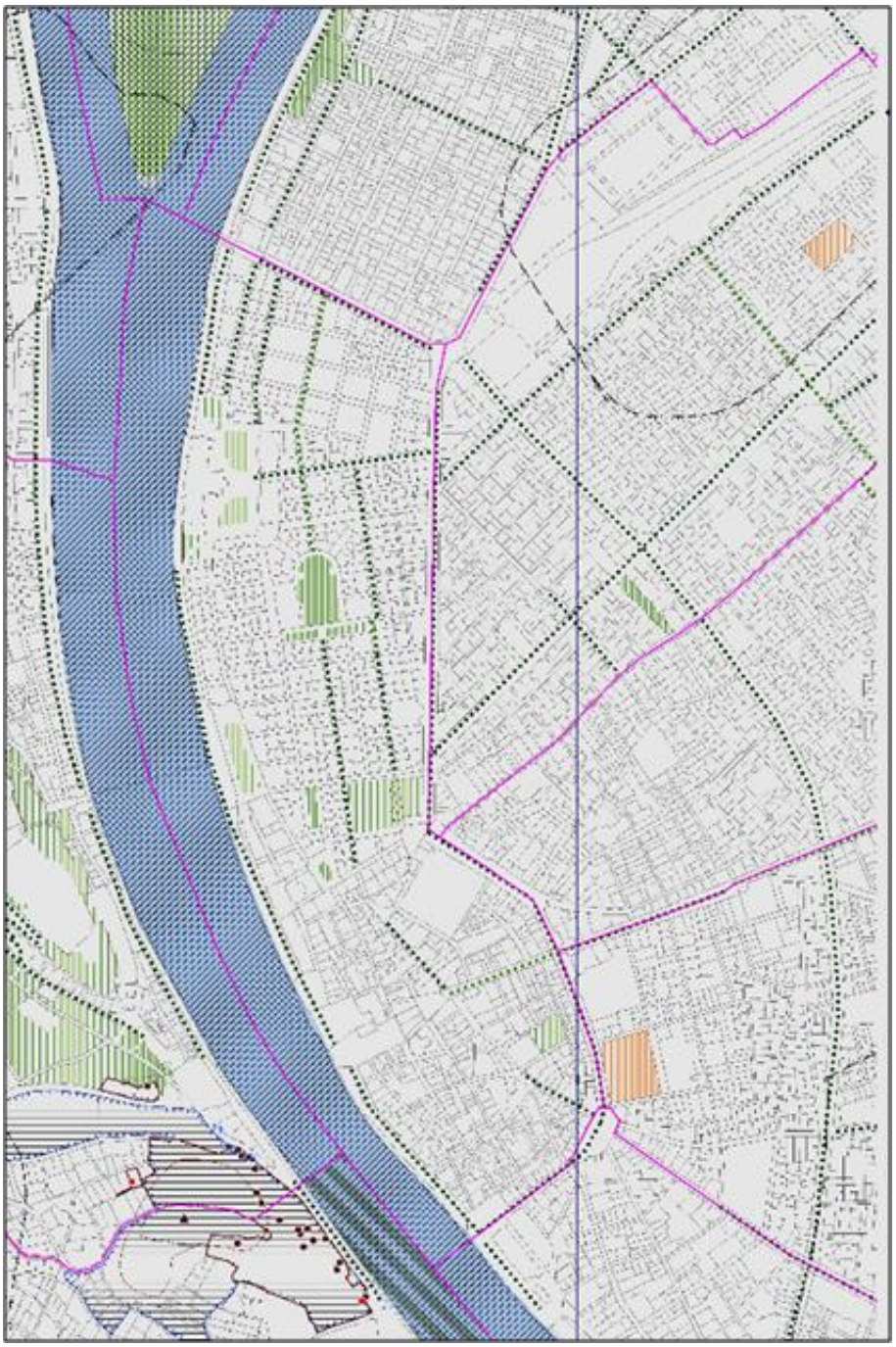

53. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT) 2015.

Közcélú zöldterületek és közterületek zöldfelületei

A zöldterületek, közcélú zöldfelületek aránya Budapest Környezeti Állapotfelmérésének 2015-ös adatai szerint egy lakosra vetítve fővárosi átlagban 5 m^2, míg a kerületben megközelítőleg 2 m^2 *(Forrás: TEIR 2012)*

A kerület zöldterületei közül a legtöbb rekreációs, pihenő, játszó, kulturális funkciót tölt be, a nehezen megközelíthető vagy kisméretű területek esetében a kondicionáló-esztétikai-látvány funkció dominál.

A kerület közparkokkal való ellátottsága nem egyenletes. A Kossuth Lajos utcától északra fekvő területen több a játszóteres közpark, míg az attól délre eső területen kevesebb, a Fővám téren és a Károlyi kertben áll rendelkezésre.

Az utóbbi 15 év fejlesztéseinek köszönhetően a kerület zöldterületei megújultak, a lakosság igényeinek és a kor követelményeinek megfelelő felszerelési és berendezési tárgyak elhelyezésére került sor. Nagyszámú fasor telepítési program valósult meg az utcák, közterületek felújításával egyidejűleg. Ahol a közművek elhelyezkedése gátolta, akadályozta az alapkőzettel közvetlen kapcsolatban levő természetes talajba telepítést, ott edényes fasor telepítésre került elhelyezésre (pl. Stollár Béla utca).

A közterületek megújításának egyik fontos eleme a **vízfelületek** kialakítása. A közterületekre új vízfelületek, vízjátékok kerültek (pl.: Kossuth tér, Fővám tér Október 6. utca, Petőfi Sándor utca, Egyetem tér, Bécsi utca, Szabadság tér, Szent István tér, Március 15. tér, Hild tér).

54. ábra Közösségi terek, játszóterek, kutyafuttatók
(Forrás: CompArt saját szerkesztése az aktuális adatok alapján- 2017.március)

Közcélú zöldterületek és közterületek zöldfelületei összefoglaló táblázata a Főkert Zrt. és az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján (2017-ben érvényes utcaneveket használva):

Közcélú zöldterületek	m2	leírás
Astoria előtt	30	átlagos színvonalú növénykazetták
Astoria – 2 sziget	71	átlagos színvonalú növénykazetták
Batthyány örökmécses		pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Bazilika - apszis kertek	616	látvány kert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Belgrád rkp.	704	látvány kert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Deák tér	1975	pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Egyetem tér	0	**igényes köztér csak fákkal** szobrok, köztéri plasztikák
Eötvös tér	134	pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Erzsébet tér	n. a.	játszó és pihenő funkció, kutyafuttató szép, idős faállomány a nagy terhelés miatt leromlott állapotú gyepek túlzott mértékű burkolatok
Ferenciek tere	80	átlagos színvonalú növénykazetták
Fővám tér	1605	pihenőkert, játszótér **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** szép, idős faállomány túlzott mértékű burkolatok
Hild tér	2026	játszó és pihenő funkció **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** túlzott mértékű burkolatok
Honvéd park		**magas minőségben felújított közpark** játszó és pihenő és sport funkció kutyafuttató szép, idős faállomány
Jászai Mari tér	4214	pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** szép, idős faállomány
József nádor tér	n. a.	mélygarázs építése folyamatban
Kálvin tér	382	átlagos színvonalú növénykazetták
Kamermayer tér	76	**igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Károly körút.	3912	**igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Károlyi kert		játszó és pihenő funkció **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** szép, idős faállomány
Kossuth L. tér		**újonnan kialakított közterület**

Közcélú zöldterületek	m2	leírás
		igényesen fenntartott zöldfelületek, vízfelület
Lánchíd – északi oldal	8733	leromlott állapotú zöldfelületek és burkolatok
Március 15. tér	17333	pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** Castrum maradványok bemutatása
Nyugati tér		leromlott állapotú zöldfelület, avult burkolatok és utcabútorzat, felújításra szorul
Petőfi tér	2390	pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Podmaniczky tér	766	leromlott állapotú zöldfelület, avult burkolatok és utcabútorzat, felújításra szorul
Szabadság tér	25128	játszó és pihenő funkció **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** **új közterületi illemhely** szép, idős faállomány
Széchenyi rkp. Olimpia park	1980	**magas minőségben felújított közpark** játszó és pihenő funkció, kutyafuttató szép, idős faállomány szép fasor
Széchenyi István tér	10955	látvány kert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** szép, idős faállomány, idős akácfa
Szervita tér	371	**igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Szomory Dezső tér		**igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Vértanúk tere	505	**igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület**
Vigadó tér	2377	pihenőkert **igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület** szép, idős faállomány, alakra nyírt örökzöldek
Vörösmarty tér	1067	**igényesen kialakított és fenntartott zöldfelület a szobor körül** túlzott mértékű burkolt felületek

Forrás: szakági tervező saját szerkesztése

Közterületi zöldfelületek a teljesség igénye nélkül:

Erzsébet tér

Olimpia park

Szabadság tér

Honvéd tér

Petőfi tér

Károlyi kert

Kossuth Lajos tér

Batthyány örökmécses körüli teresedés (Hold utca)

55. ábra Zöldfelületek fotói (Forrás: Főépítész Iroda)

Napjainkban a kerület zöldterületei és közterületi zöldfelületeinek nagy többsége minden szempontból magas minőséget képvisel. Az intenzív használat és a fenntartási költségek optimalizálása érdekében, azonban **túl nagy a burkolt felületek aránya a növényzettel fedett felületekkel szemben**. A játszóterek gumi, beton, homok, gyöngykavics burkolattal ellátottak, a bekerített területen belül a fás szárúakon kívül nincs növényzet. Az egyéb közterületeken is óriási a burkolt felületek aránya. A burkolt felületek magas aránya növeli a hősziget-hatást, bár az aszfalt burkolat természetes térkő burkolatra cserélése jelentősen javít a mikroklímán.

Kiemelendő az intézményekhez, társasházakhoz tartozó előkertek szerepét, mivel a közterülethez közvetlenül kapcsolódva változatossá teszik az utcaképet. Előkertekkel több helyen is találkozhatunk a kerületben, például a Markó utcában, a Balaton utcában, a Vajkay utcában és a Ferenczy István utcában is:

Balaton utca

Markó utca

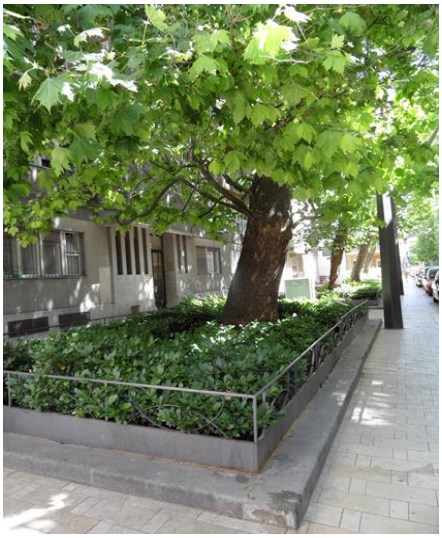

Ferenczy István utca

Vajkay utca

56./1 ábra Előkertek (Forrás: Főépítész Iroda)

A zöldfelületek általános problémája a kutyasétáltatás. A kerületben kialakított kutyafuttatók az Erzsébet téren, az Olimpia parkban és a Honvéd téren, a Vajkay utcában találhatóal. A Szabadság tér egy része hallgatólagosan kutyafuttatóként működik, de sajnos nincs lekerítve a szomszédos játszóterektől. A kevés kutyafuttató miatt a tiltás ellenére a tulajdonosok a gyepfelületekre engedik állataikat.

Olimpia park

Honvéd tér

Vajkay utca

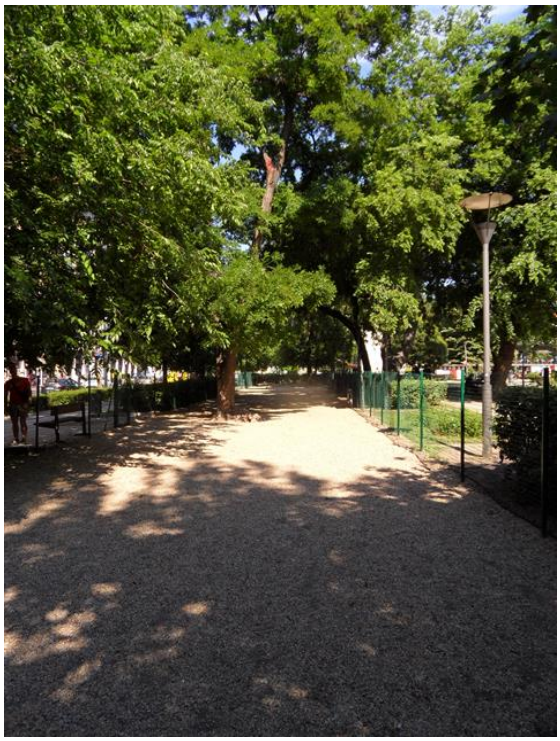

Erzsébet tér

56./2 ábra Kutyafuttatók (Forrás: Főépítész Iroda)

Kifogásolható minőségű közterületek:

- Alsó-rakpart zöldfelületei: a terület nagyon közkedvelt a víz látványa és kondicionáló hatása, valamint a kilátás miatt, annak ellenére, hogy a burkolatok rossz minőségűek az utcabútorozás elavult. A terület nehezen hozzáférhető és veszélyes a nagy gépjárműforgalom miatt. Ugyanezen okokból rossz a levegő minősége is.
- A Podmaniczky tér, Nyugati tér: a nagy igénybevétel miatt a burkolatok, utcabútorok elavultak, rossz állapotúak, a növényzet állapota is kifogásolható.

Ezen közterületek megújítása a Fővárosi Önkormányzattal, mint tulajdonossal való szoros együttműködésben képzelhető csak el.

A kerületben szinte minden szabad hely ki van használva a rekreációs, pihenő, játszó funkció számára, hiszen az idegenforgalmi terhelés és a lakossági igények miatt erre igen nagy szükség van. A fokozott terhelés miatt a zöldterületek gyorsan elhasználódnak, a színvonal megtartása intenzív fenntartást, az átlagosnál több forrást és odafigyelést igényel.

Példák játszóterek, sportkertek kialakítására:

Olimpia park

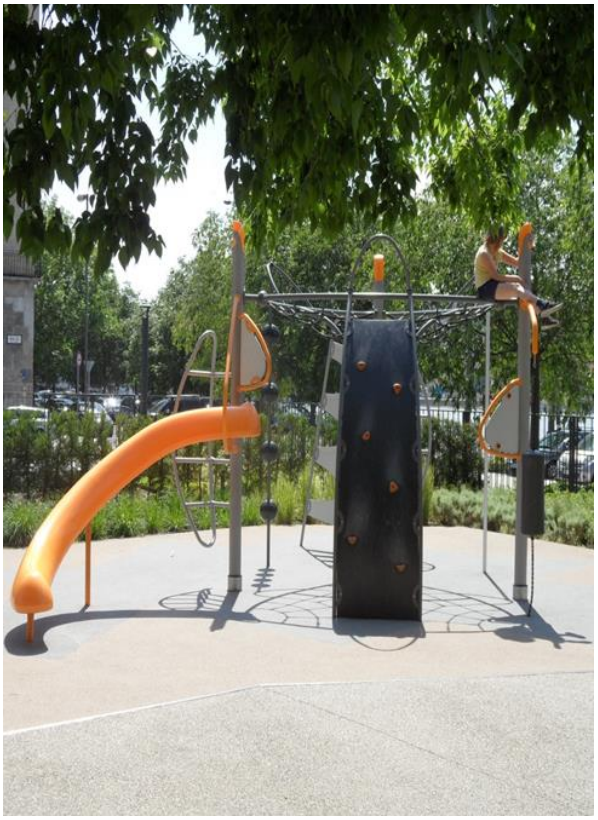

Olimpia park

Honvéd tér

Károlyi kert

Károlyi kert

Fővám tér

56./3 ábra Játszóterek, sportkertek (Forrás: Főépítész Iroda)

A kerületi fasorokról az Önkormányzat fakatasztert készíttetett. Az idős fasorok a szűk utcákhoz és a magas beépítéshez képest jó állapotban vannak, különösen vegetációs időszakban esztétikus képet mutatnak. Az utcák, közterületek megújításával, ahol csak lehetett az Önkormányzat fasorokat telepített. Általánosságban elmondható, hogy a fasor telepítéseket sok esetben csak nagy nehézségek árán sikerül megvalósítani a közművek hálózata és a tűzvédelmi és egyéb korlátozások miatt.
A fiatal fasorok, a kondicionáló hatás mellett nagyban emelik az utcák esztétikai megjelenését, javítják a komfortérzetet.
Problémát jelent a fák és a cserjék rongálása a közterületi rendezvények és a vendéglátó létesítményekhez csatolt teraszok kialakítása, ezek szállítással, rakodással terhelt területek. Más esetekben a kerékpártámasz hiánya, vagy figyelmen kívül hagyása miatt a fához támasztják a kerékpárokat, motorkerékpárokat, ez sokszor helyrehozhatatlan károkat okoz.

57. ábra Fasorok (2017.03.havi adatok alapján)

Fasor fotók

Bécsi utca

Falk Miksa utca

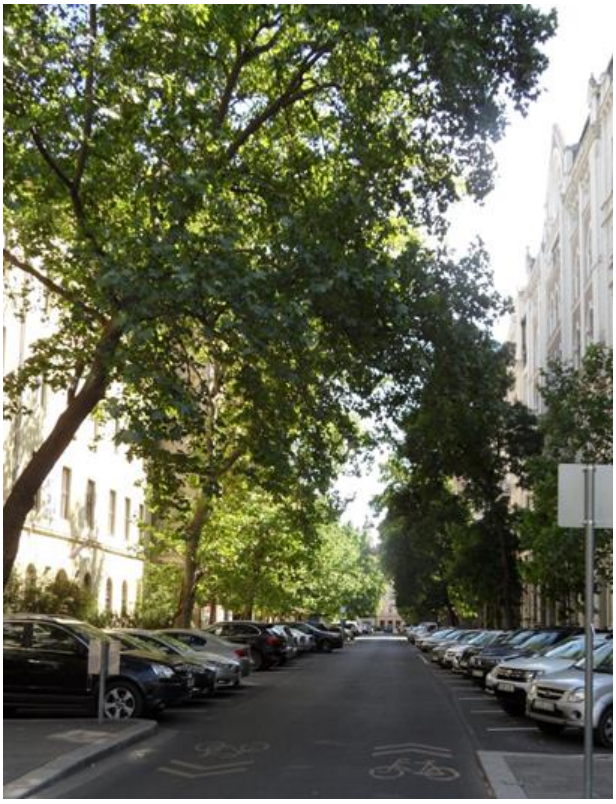

Hold utca

Október 6. utca

Veres Pálné utca

Veres Pálné utca

Nyáry Pál utca

Duna korzó

Magántulajdonú ingatlanokon belüli zöldfelületek

A társasházak, intézmények belső szabad terei esetében zöldfelületről alig beszélhetünk, csak ritkán találni egy fát, esetleg edényes növényt. Ahol a behajtás megoldott ott a belső szabad terek burkoltak és parkolási célt szolgálnak. Ahol az épülettömböt több telek alkotja, ott a telekhatárok menti lekerítés miatt összefüggő zöldfelület nem tud kialakulni, az egyes kis felületek kihasználhatósága alacsony. Előfordulnak kivételek, mint pl. a Honvéd utca – Stollár Béla utca – Szemere utca – Balaton utca által határolt épülettömb.

Az Önkormányzat pályázat útján támogatja a magántulajdonú ingatlanok zöldfelületeinek rendezését. A tulajdonosok kertterv alapján készített költségvetés benyújtásával pályázhatnak. Az elmúlt években 22 kert újulhatott meg önkormányzati segítséggel. Cél a belső kertek zöldítésének ösztönzése, különösen ott, ahol nincs pince a szabad terület alatt. A burkolt felületek csökkentésével növelhető a növényzettel fedett felületek aránya.

Az ablakok, erkélyek, belső kertek díszítésére az Önkormányzat minden évben virágosítási programot indít. A Balassi Bálint utca 9-11-ben a Belső Kertek Csoport a 2017. évi Budapest 100 rendezvényen is az udvarok zöldítésére hívta fel a figyelmet.

Fakivágások kérelmére engedélyezési eljárással, illetve a kivágott fák bejelentése pótlási kötelezéssel hivatalból folyó környezetvédelmi hatósági eljárás. Az Önkormányzat 35/2009. (XI.16.) rendelete értelmében a magánterületen lévő fás szárú növény kivágása is hatósági engedélyhez kötött.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A zöldfelületi intenzitás a zöldfelületek és a nem zöldfelületek százalékos terület-arányát jelenti. Fővárosi szinten a zöldfelület intenzitása a kerületben a legalacsonyabbak közé tartozik.

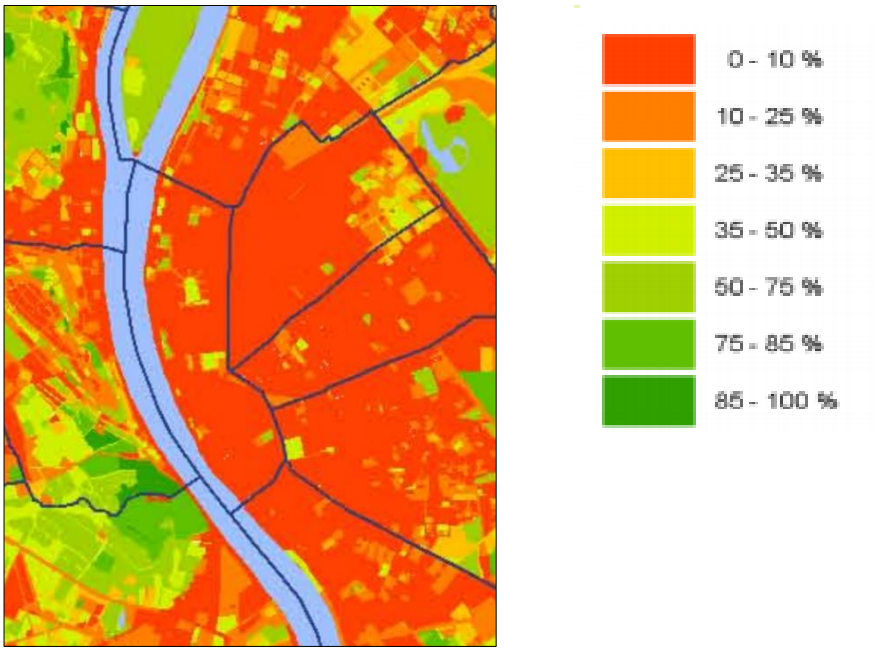

58. ábra Zöldfelületi intenzitás érték százalékban kifejezve
(Forrás: Budapest városfejlesztési koncepciója – Budapest 2030)

Új zöldterületek kijelölésére, azonban nincs érdemi lehetőség. Az utcák, közterületek felújítása során a parkolás mellett a közművek jelentenek nehézséget, ellehetetlenítik a termett talajba történő fatelepítést. A legtöbb esetben csak edényes növények elhelyezése lehetséges, ami viszont nem megfelelő.

A mélygarázs program keretében készült terepszint alatti parkolókon kialakított zöldfelületek esetében minimum 2,5 m-es földfeltöltés kötelezettséget jelent a B-LVSZ szerint. Egyes zöldterületek (pl. Széchenyi tér) a gépjármű közlekedésből származó környezeti terhelés és a nehéz megközelíthetőség miatt játszó-pihenő funkció fogadására nem alkalmasak, csak a magas esztétikai minőség, mint látvány és térélmény, valamint a zöldfelület jellegből adódó kondicionáló hatás érvényesül.

A magántulajdonú ingatlanokon belüli zöldfelületek aránya nagyon csekély a kialakult magas beépítettség miatt. A tömbbelsők zöldfelületei a telekhatárok mentén történt lehatárolástól elaprózódottak, megfelelő szabadtéri funkciók fogadására nem alkalmasak.

A sokemeletes házak szűk belső udvaraira alig jut napfény, ami kedvezőtlen a növények megfelelő fejlődése szempontjából.

Hatalmas területeket foglal el a parkolás közterületen és nem közterületen egyaránt.

A parkolók többsége közmű okokból nem fásított.

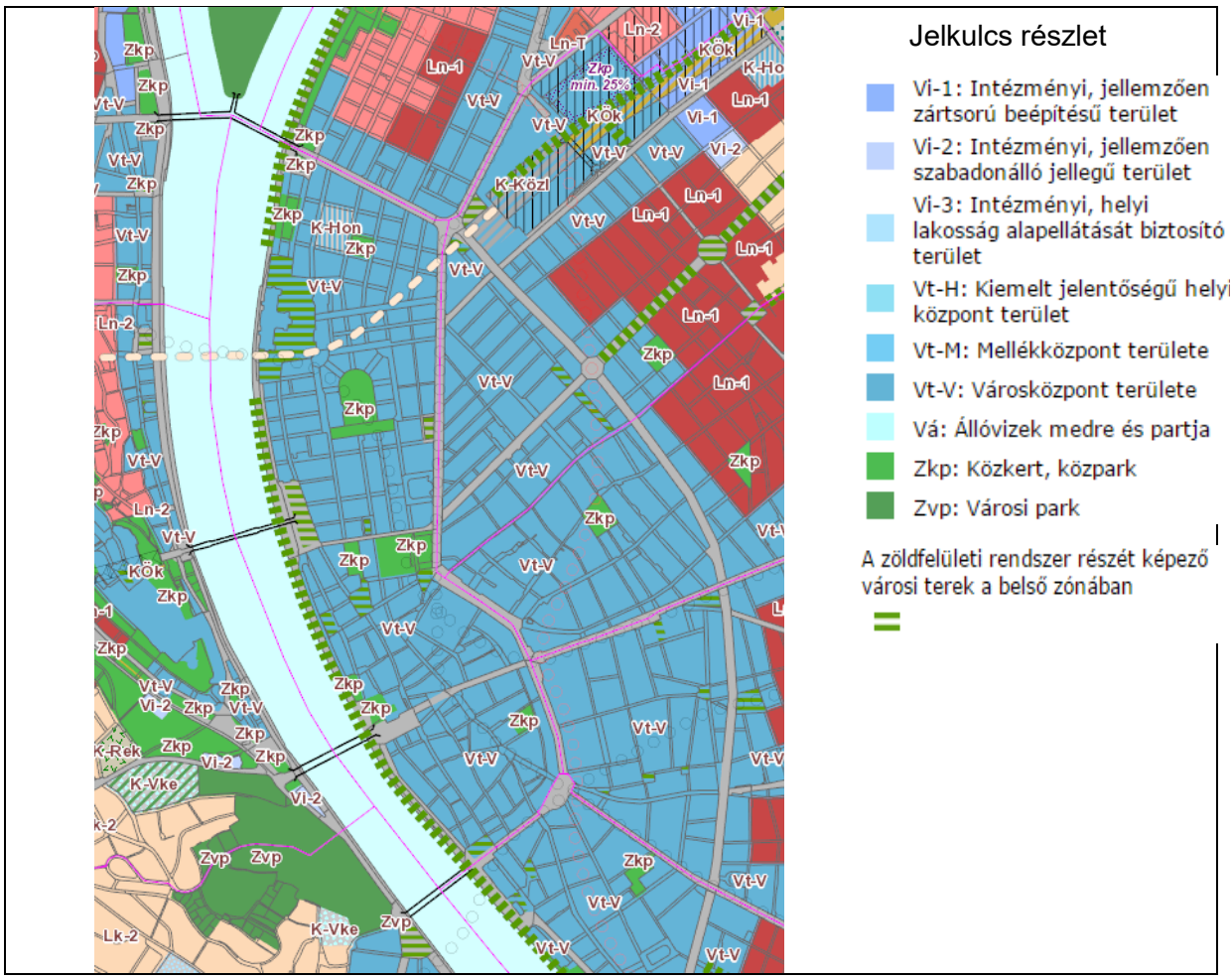

59. ábra Településszerkezeti Terv – A zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában

(Forrás: Budapest TSZT 2015).

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER
SWOT ELEMZÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
▪ többségében jó minőségű zöldfelület, jól felszerelt játszó, pihenő és sport funkciókkal ▪ szép, idős, jó állapotú faállomány a parkokban és a fasorokban ▪ környezettudatos, lokálpatrióta lakosság ▪ zöld pályázatok	▪ a lakosságszámhoz viszonyított alacsony zöldfelületi ráta (1,7 m^2 /fő) ▪ az V. kerületben 0-10% közé esik a zöldfelületi intenzitás, azaz a zöldfelületek és nem zöldfelületek aránya ▪ a magántulajdonú zöldfelületek gyenge minősége és rossz hatékonysága
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
▪ burkolatok arányának csökkentése a zöldfelület javára ▪ előkertek, falak zöldítése ▪ további fasorok telepítése, a meglevő hiányos fasorok pótlása ▪ elöregedett faállomány felújítása pótlásokkal, fasor rekonstrukció ▪ Duna part fejlesztése, funkciók széthúzása magántulajdonú zöldfelületek fejlesztése ▪ társasházi zöldpályázat keretében a belső udvarok zöldítése ▪ tervszerű fajtaválasztással a betegségek kialakulásának csökkentése, megelőzése	▪ a lakosság gyermeket vállaló korcsoportja a kedvezőtlen levegőminőség és zajártalom miatt elhagyja a kerületet ▪ az éghajlatváltozás miatt új kórokozók, megbetegedések megjelenése a növényállományon

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A Duna földrajzilag elválasztja Budát és Pestet, a történelem során azonban egymást erősítve fejlődtek, amely Budapest létrejöttével felgyorsult. A pesti belváros az 1873. évi városegyesítés idejére már városias arculatot mutatott.

Belváros-Lipótvárosban összpontosulnak a legfontosabb közintézmények, itt található a műemlékállomány jelentős része, itt a legsűrűbb a városi szövet, a beépítés.

A középkori Pest a római erődítmények romjain indult fejlődésnek. A fallal körülvett város fokozatosan bővült, azonban a török alóli felszabadító harcok romba döntötték az addig kialakult várost. Az újjáépítés nagyrészt megtartotta az utcahálózatot, és részben a telekosztást is. A város a török idők után újra növekedésnek indult, és hamar kinőtte a középkori városfal által kijelölt (kiskörút és Deák Ferenc utca nyomvonala közötti terület) határokat. Az újjáépítésben nagy szerepet kapott az egyház, pl. a különböző szerzetesrendek a kerület bizonyos pontjain (Ferenciek tere, Szervita tér, stb.) nagy telkeket kaptak. A XVIII. században épültek: az Invalidusok háza, a Vármegyeháza, a Károlyi-palota.

Az egykori városfalon kívül és a külvárosokban elsősorban mezőgazdasági tevékenység volt jellemző, Mária Terézia idejében kezdték támogatni ezen területek beépítését. A jelentőségét vesztett városfalat a reformkorra szinte teljesen átalakították, azonban a falra épült házak udvaraiban, pincéiben maradványai láthatóak még és hatása a mai napig érezhető, hiszen az egykori városkapuk helyén (Hatvani kapu - Astoria; Kecskeméti kapu - Kálvin tér) alakultak ki a mai közlekedési csomópontok.

A Hild János által készített 1805. évi szabályozás, városrendezési terv külön kezeli a Belvárost és Lipótvárost, valamint a külvárosok beépítési rendjét. Jellemző mindegyik kategóriára, hogy a tömb önálló telkekből áll, az épület alaprajza a zárt belső udvarra szervezett.

A Kiegyezés és az I. világháború közötti korszakban épültek be a külvárosok, és alakultak ki a szomszédos kerületek, a mai Teréz-, Erzsébet-, József-, és Ferencváros nagykörúton belüli területei. Erre az időszakra tehető, hogy az egykori földszintes, vagy 1 emeletes házak helyett elterjednek a magasabb, 3-4 emeletes épületek.

A XIX. századi folyamszabályozás során a kerület városszerkezete jelentősen már nem változott, mindössze a rakparti sávok alakultak át jelentősen, majd a hidak (Lánchíd - 1849; Margit híd - 1876; Szabadság híd - 1896; Erzsébet híd – 1903, új Erzsébet híd 1964) felépülésével átrendeződtek a hangsúlyok, lépték-, és funkcióváltásokat generálva.

A kerület két legjelentősebb épülete (Országház - 1902; Szent István Bazilika - 1905) a XIX-XX. század fordulóján készült el.

A XX. század elejétől jelennek meg az első ötemeletes épületek, majd a szabályozásban a mai átlagos építménymagasságként 25,0 m is meghatározásra került.

A II. világháború után az eredeti lakosság összetétele megváltozott, az államosítással és a társbérleti rendszerrel a tulajdonjog-viszonyok átrendeződtek, a rendszerváltásig az épületállomány leromlott, a gépjárművel történő közlekedés szempontjai kerültek előtérbe.

Az ötvenes évek végétől a Kossuth Lajos utca menti házak földszintjén a metró miatt árkádokat alakítottak ki, sok épület földszinti és félemeleti szintjének homlokzatát stílusidegen eszközökkel alakították át, majd a hatvanas évektől fokozatosan átalakult a Duna korzó is az egykori városszövetet alkotó épületek lebontásával, helyükre városszövet-idegen épületek építésével. A diktatúra utolsó éveiben ismerték fel, hogy a meglévő történeti város struktúrája megtartandó, értékei megőrzendők.
Az 1990-es évektől kezdve az állami tulajdon nagy része magántulajdonba került, és ezzel párhuzamosan különböző városrehabilitációs stratégiák fogalmazódtak meg. A Belváros-Lipótvárosban nem történtek nagymértékű káros beavatkozások, így a rehabilitáció az egyes épületek tekintetében megvalósítható.
Még megtalálhatók a késő barokk és klasszicista stílusban épült, és a kerületben leggyakoribbak az eklektikus stílusú épületek is. A kerület északi része a XX. század elején épült be, itt látható a szecessziós építészet néhány kiemelkedő alkotása is.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Belváros-Lipótváros teljes területe belterület. Termőföld, erdő nem található a kerületben.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

2015. január 28-án fogadta el a fővárosi Közgyűlés Budapest új településszerkezeti tervét (a rendezési szabályzattal együtt), mely terv meghatározza a kerület tervezett területfelhasználási egységeit beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeken egyaránt. A két kategórián belüli, Belváros-Lipótvárost érintő egységeket az 1.6.2. fejezet részletesen tárgyalja.
A kerületben ma hatályban lévő B-LVSZ azonban még az FSZKT által meghatározott övezeteket és építési övezeteket tartalmazza. Ez alapján a kerületi szabályzat beépítésre szánt területe - az FSZKT alapján - a VK – városközponti terület, mely a kerületi szabályzatban VK-V – városközponti területek és VK-V-R/L – rehabilitációs szabályozást igénylő lakódomináns városközponti területekként jelenik meg. A beépítésre nem szánt - FSZKT szerinti - közlekedési területek és zöld területek a B-LVSZ-ben mint közlekedési célú közterületek, valamint Z-FK fásított köztér, Z-KK közkert, Z-KP közpark szerepelnek.

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A kerületben az egyes épületek funkciói nem egyértelműen tiszta funkciók. A lakóépületnek gondolt épületekben jelentős számú lakás irodaként, vagy szállást adó egyéb közösségi szálláshelyként funkcionál, de nem ritka, sőt meglepő módon igen sok az üresen álló, használaton kívüli lakás is.
Az alábbi térkép – 60. ábra intézmények vizsgálata – tulajdonképpen a kerületben lévő, különböző szintű intézményeket tünteti fel. Ezek a funkciók a kerületen belül, a lakóterületek közé ékelődve, mozaikszerűen helyezkednek el.
Az V. kerület esetében az itt található intézmények köre nem csak a kerület ellátásáról gondoskodnak, hanem jelentős fővárosi és országos szerepeket is betöltenek. Az önálló

intézményeket az ellátás szolgálatába állított épületföldszinti funkciók egészítik ki, de találkozhatunk egy-egy lakóépületben emeleti szinten elhelyezett közfunkcióval is (pl. óvoda).
Belváros-Lipótváros területén **az eltérő földszinti funkciók** szinte minden épületben megtalálhatók, már ahol az épület földszintjének kialakítása és a főfunkcióval való együttélés ezt lehetővé teszi.
Az épületek földszinti kialakítása, így a közterülettel való kapcsolata adja azt a struktúrát, amelybe a közterületek gyalogos, illetve forgalomcsillapított szerkezete beilleszthető.

Intézmények
A kerület területén lévő intézmények részben a helyi alapellátást biztosítják, részben fővárosi, de jelentős részben országos ellátást is szolgálnak. A helyi, akár a fővárosi ellátást biztosító intézmények inkább a Belvárosban, az országos ellátást biztosítók inkább Lipótvárosban helyezkednek el. (Az intézmények listáit a 3. melléklet tartalmazza.)
Közigazgatás
A kerület legfontosabb közintézményei az Országház, az Önkormányzatok (Budapest Főváros Önkormányzat, Belváros-Lipótváros V. kerületi Önkormányzat), a minisztériumok, melyek - néhány kivételtől eltekintve – mind itt találhatók az V. kerületben. (lista: 3. melléklet - *Minisztériumok*)
Itt találhatók a pest megyei és a fővárosi kormányhivatalok, a fővárosi ügyészség, kerületi rendőrkapitányság és a fővárosi rendészeti igazgatóság. A Magyar Nemzeti Bank, a számvevőszék, az államkincstár, a versenyhivatal, az alkotmányvédelem, büntetés végrehajtás, törvényszék, Kúria, kerületi bíróság, a pénzjegyeket is a kerületben nyomják, itt van a Magyar Tudományos Akadémia és a Nemzeti Adó és Vámhivatal, valamint egyéb kutatóintézetek, tudományos tanácsok, kamarák. (lásd 3. melléklet – *Egyéb intézmények*)
Nevelési oktatási intézmények
A kerület nevelési és oktatási intézményekben minden szinten bővelkedik. (A bölcsődék, óvodák, alap-, közép- és felsőfokú oktatási intézmények részletes listája a 1.8.1.1 fejezetben.)
Egészségügyi intézmények
Egészségügyi intézmények közül itt található a kerület ellátását biztosító szakorvosi rendelőintézeten kívül az Országos Mentőszolgálat és talán idesorolható a Vadász utcában lévő nyugdíjasház is. (lásd 3. melléklet – *Egészségügy*)
Egyházi intézmények
A kerületben jelentős számú egyházi létesítmény, templom található, közöttük a Szent István Bazilika. Elhelyezkedésük szétszórt, a kerület teljes területét lefedi. (lásd 3. melléklet – *Templomok*)
Nagykövetségek
Belváros-Lipótváros területén több nagykövetség és számos konzuli képviselet található, közülük a legnagyobb a Szabadság téren az Amerikai Egyesült Állomok Nagykövetsége.
Kulturális intézmények
Kultúra tekintetében a különböző galériák mellett említést érdemelnek a

- múzeumok: Néprajzi Múzeum, Petőfi Irodalmi Múzeum, Evangélikus Országos Múzeum, továbbá

- a Pesti Vigadó,
- a színházak: a Pesti színház és a Katona József színház,
- a mozik: a Puskin, Toldi és a Cirko Gejzír mozi,
- az egykori buszállomás helyén megnyílt Design Terminal, mely a fiatal művészek és designerek részére biztosít bemutatkozási lehetőséget,
- a közeli Akvárium klub (volt Gödör) a könnyűzenei kultúra egyik legjelentősebb központja, ahol gyakran rendeznek különböző kiállításokat, egyéb eseményeket, így sok érdeklődőt vonz.

Kereskedelem, szolgáltatás

A kerületben nincs mega-hipermarket. Az ellátórendszer azonban nem teljesen elégíti ki az igényeket (pl. nincs nagyméretű bútorbolt, kevés a technikai üzlet).

Az eltérő földszinti funkciókat elsősorban a kereskedelem és szolgáltatás fedi le. Ezen kívül a kerületben élők és napközben itt tartózkodókat szolgálja ki a Hold utcai Vásárcsarnok és Belvárosi Piac, a Millennium Center Irodaház és bevásárlóközpont.

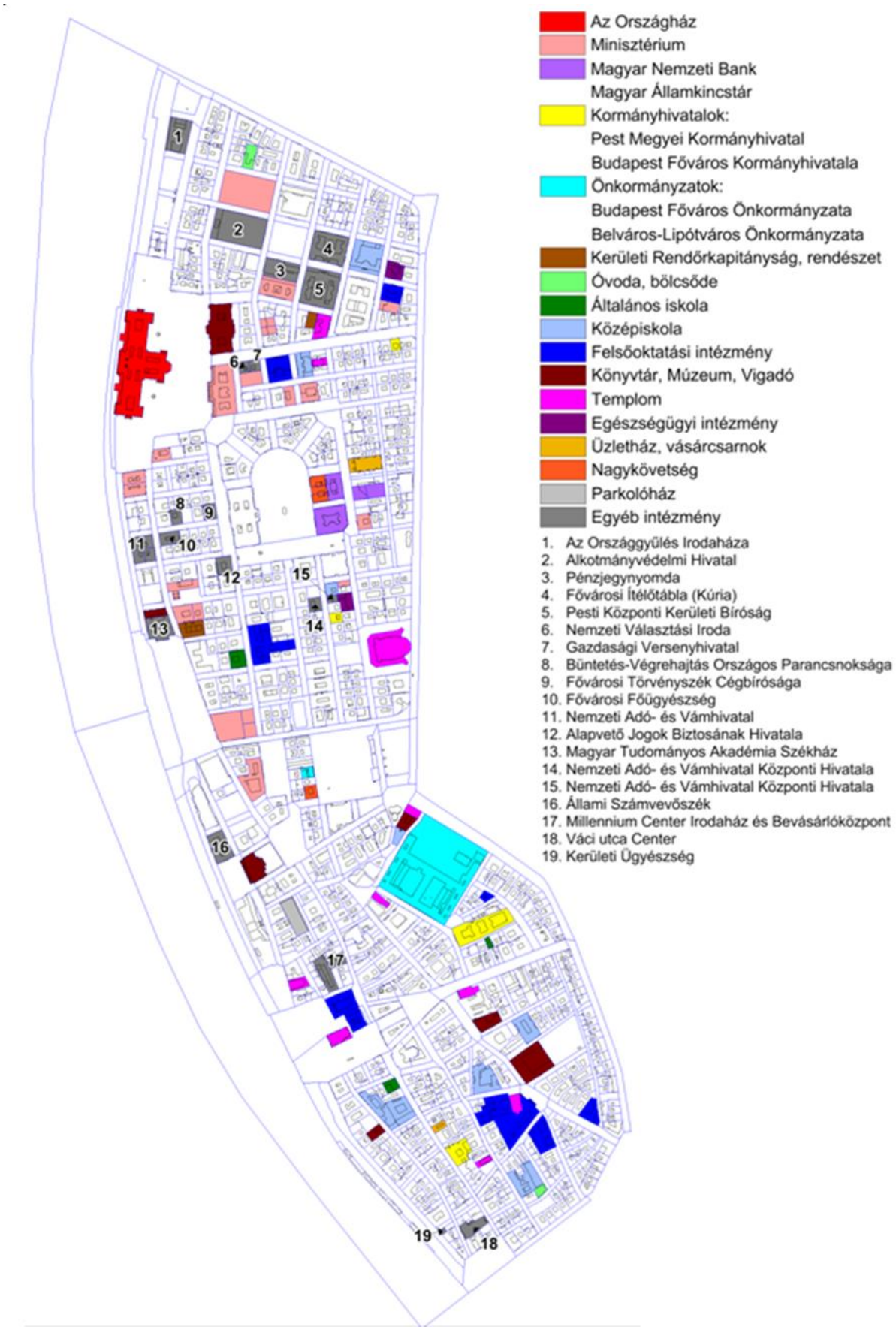

60. ábra Intézmények vizsgálata (Forrás: funkcióvizsgálat alapján saját szerkesztés- 2017. március)

Szállodák

A Budapestre érkezőknek Belváros-Lipótváros mindenképpen célterület. Tulajdonképpen egy kulturális szolgáltatásokkal teli, történelmi városrész, időnként „megfűszerezve” egy-egy alkalmi, akár világra szóló rendezvénnyel (pl. Vizes VB Budapest 2017.) Ha valaki nem itt tölti az éjszakát, akkor is megfordul a kerületben, de sokan elsősorban az itteni szállodákat, szálláshelyeket célozzák meg, hiszen a legtöbb látványosság akár gyalogosan is elérhető.

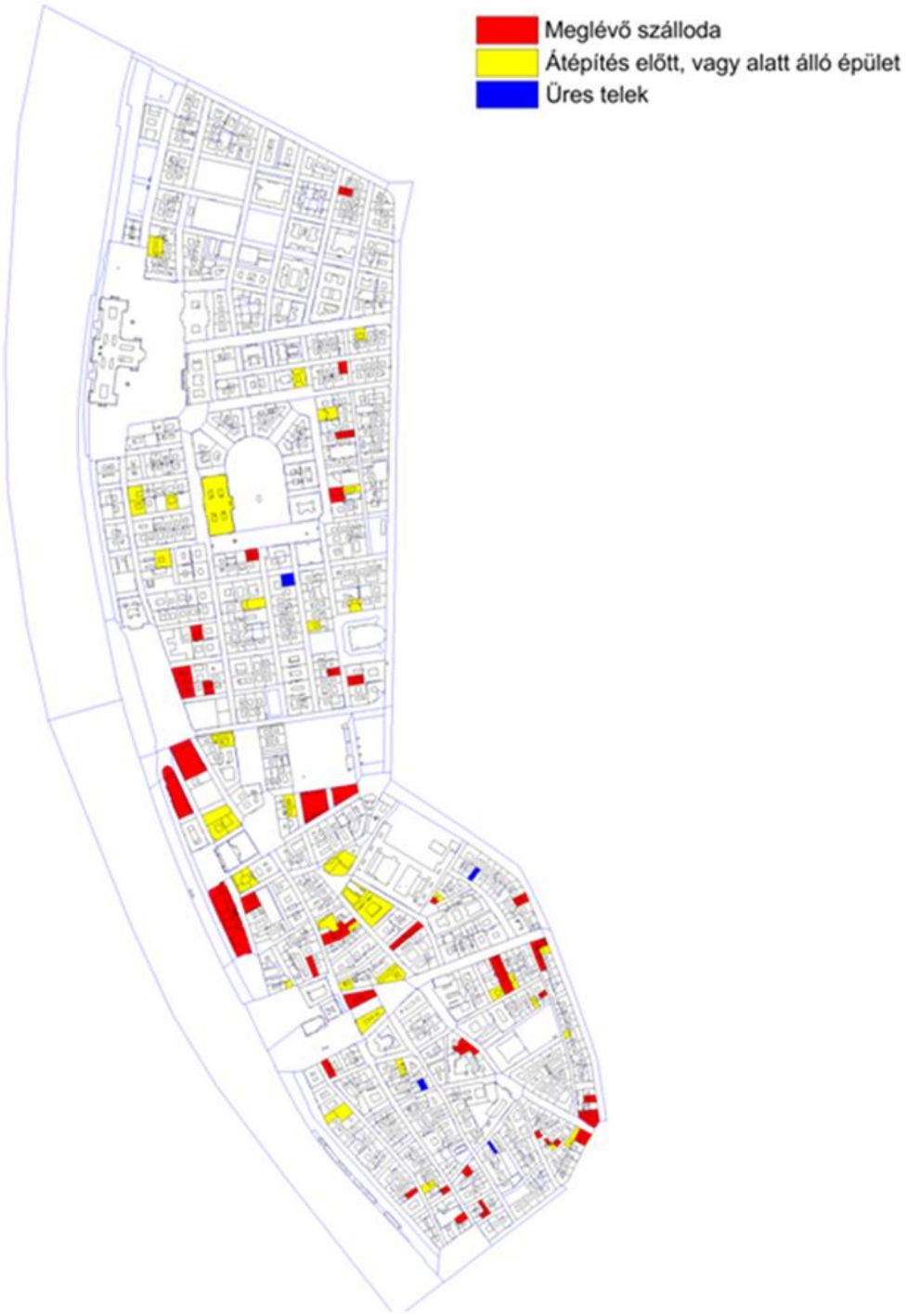

61. ábra Szállodák, átépítés előtt, vagy alatt álló épületek és üres telkek eloszlása a kerületben (Forrás: funkcióvizsgálat alapján saját szerkesztés – 2017. március)

Ma működő szállodák listája a 4. melléklet – *Meglévő szállodák* címszó alatt található. A működő szállodák mellett igen nagy a szálloda építésre irányuló beruházás a kerületben. Legalábbis a folyamat elindítása még nagy lendülettel zajlik, de sajnos több olyan beruházás is található, mely vagy nagyon lassan halad vagy elakad, így városképi szempontból romboló látványt nyújtanak. A behálózott, félig építési területet mutató épület és környéke adott esetben a történelmi értékek pusztulását is jelentheti.

Üres telkek, valamint átépítés előtt vagy alatt álló épületek

A kerület nem bővelkedik üres telkekben, mivel kiemelkedő építészeti értékekkel rendelkező, beállt, kialakult terület. Mindezek ellenére a kerület területéhez képest meglepően sok a jelenleg üres, átépítés előtt vagy alatt álló épületek száma. Ezek egy részéről ismert a tervezett funkció, de vannak olyan épületek és félbe maradt beruházások, melyek jövője ismeretlen.

Ma létező néhány üres telek:

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés	Megjegyzés
24242	Semmelweis utca 21	Parkoló – átmeneti hasznosítás	Lakásra és irodára is volt terv, de a védett övezet miatt nem valósult meg.
24609	Sas utca 24	Parkoló - átmeneti hasznosítás	Szállodára és irodára is volt terv, a tulajdonosváltozást követően nem valósult meg.
23989	Nyári Pál utca 12	üres	

Az átépítés előtt vagy alatt álló épületek listáját a 4. melléklet – *Átépítés előtt vagy alatt álló épületek* tartalmazza.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

A kerület nem rendelkezik alulhasznosított barnamezős területekkel.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A kerület nem rendelkezik kifejezetten konfliktussal terhelt nagyobb területekkel, ami ennek ellenére problémát okoz:

- turisztikailag frekventált, romkocsmás területek (lakók zajpanaszai),
- megjelenő szlömösödés az árkádokban, a nagy beruházások építési területének környezetében,
- egyéb szálláshelyek terjedése (lakossági panaszok),
- rendezvények miatti lezárások, helyi lakók nehézkes közlekedése.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

Egy településen belül a telekosztás, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálata ezért kulcsfontosságú.

Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

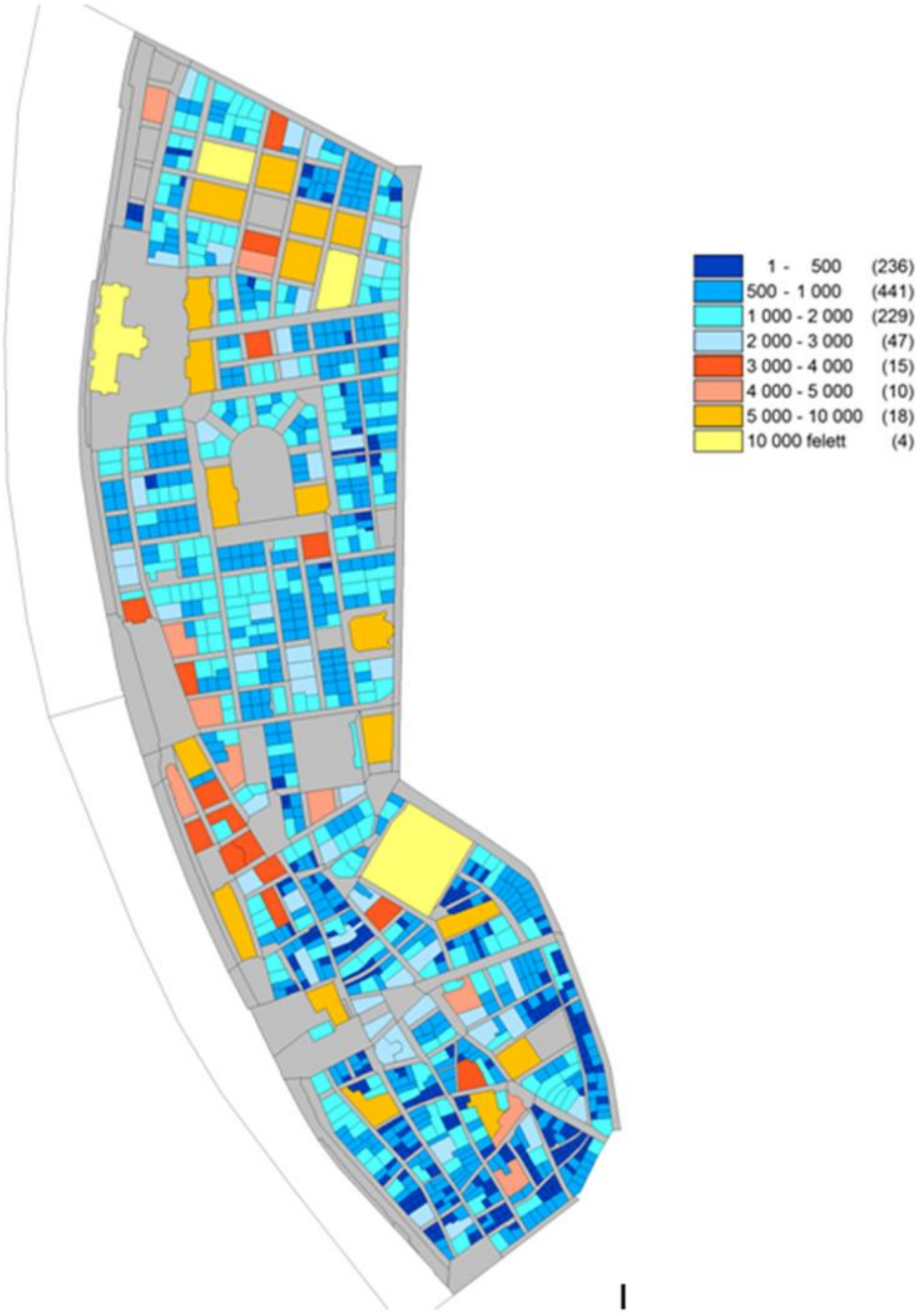

62. ábra Jellemző telekméret területi megoszlása (m^2)(Forrás: saját szerkesztés a földhivatali alaptérkép 2016. 12. 01. állapota alapján)

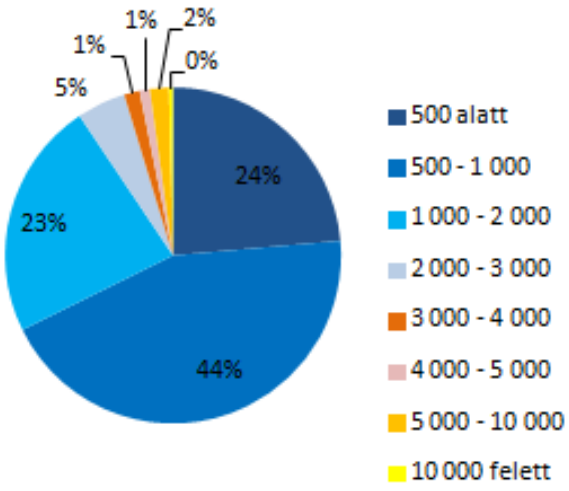

63. ábra Jellemző telekméret (m^2) számossága szerinti megoszlás a kerület egészén - közterületek nélkül

Belváros-Lipótváros telekstruktúrája egyértelműen mutatja melyik városrészben járunk, Belvárosban, vagy Lipótvárosban. A két városrész közötti különbség korukból, adottságaikból eredeztethető. A Belvárosban – a városfalnak is köszönhetően – spontán módon, pókhálószerűen alakultak ki az utcák, ezzel együtt a szabálytalan tömbök. Északon, Lipótvárosban már a tervezett, raszteres utcahálózat, így szabályos tömbökkel találkozhatunk.

A telkek méretét tekintve tulajdonképpen minden kategória megtalálható mindkét városrészben. A Belvárosra inkább az apróbb telkek – 1000 m^2 körüliek és alattiak - jellemzőek, leginkább a szabálytalanság, a geometria adta felaprózódás miatt. (Nagyobb szembetűnő eltérést a Fővárosi Önkormányzat ingatlana mutat.) Lipótvárosban elterjedtebb az egy-egy telekből álló tömb, a szabályos utcahálózatnak, többek között a nagy épületeket igénylő intézmények jelenlétének köszönhetően.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

A kapott adatszolgáltatás alapján a 100%-ban önkormányzati tulajdonú ingatlanokat és a részben önkormányzati tulajdonú ingatlanokat mutatja a 64. ábra (közterületek nélkül) mutatja.

Egyértelműen látszik, hogy a 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok aránya kevés, mindössze 17 db. A jelentős számú rész-tulajdon indoka a társasházakban még megmaradt néhány önkormányzati tulajdonú lakás, üzlet vagy pincerész, kazánház.

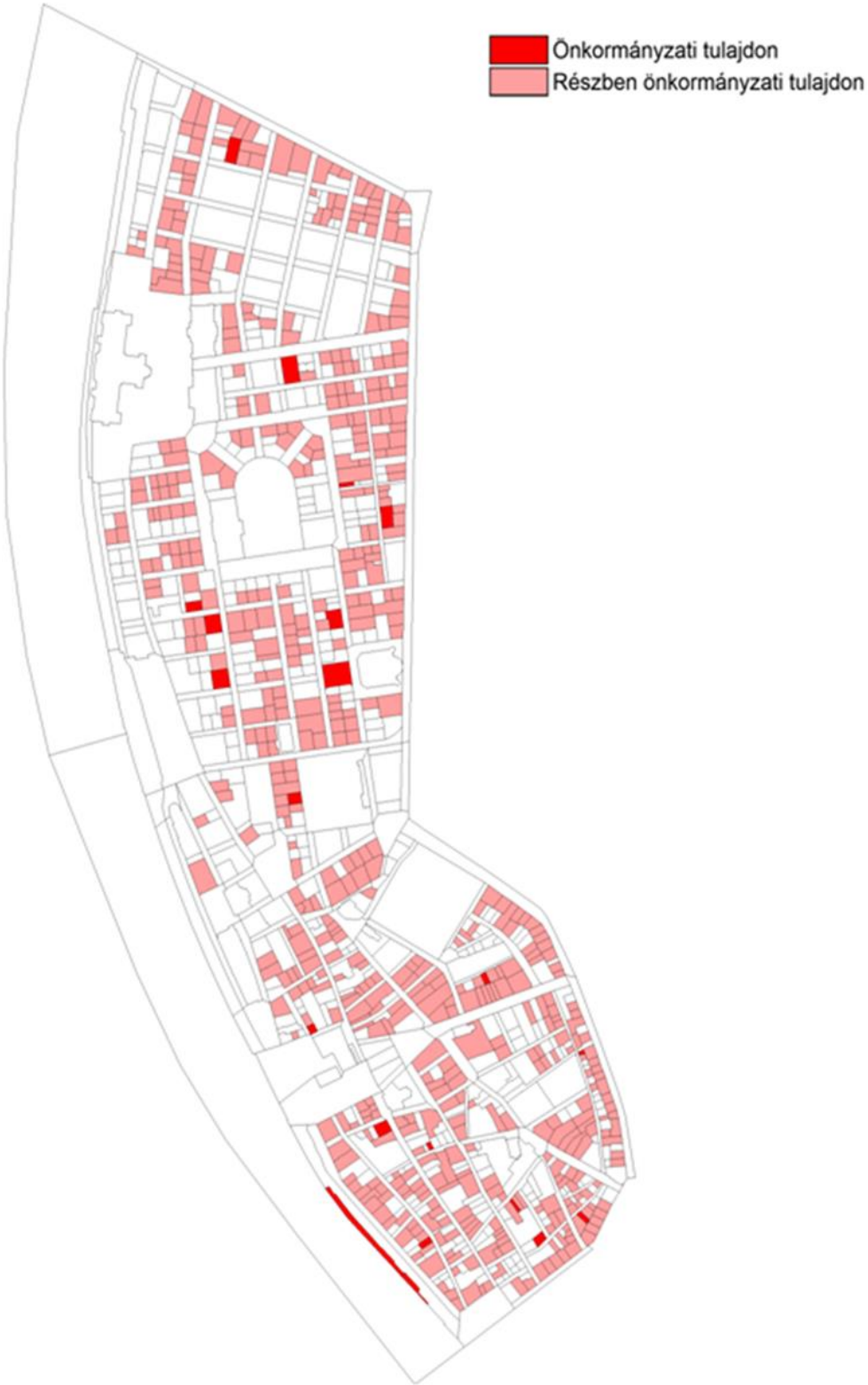

64. ábra Önkormányzati tulajdonok részben, vagy egészben (Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása - 2017. 03. 29.)

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Munkánk során az Önkormányzattól kapott, hivatalos, földhivatali, állami alapadatokat tartalmazó térképet használtuk.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

Az építmények vizsgálata folyamán az egyes funkciók, kapacitások, a meghatározó beépítési jellemzők, jellemző magassági viszonyok kerülnek feltárásra. Ezek segítségével és a további helyi sajátosságaik alapján lehet meghatározni a kerületben jellegzetesen elváló karakterű területeket.
Jelen megalapozó vizsgálattal párhuzamosan a kerület épületállományáról egy, minden építményre kiterjedő, részletes vizsgálat készül, mely külön, később kerül dokumentálásra.

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

Lásd a *1.14.1.4. Funkció vizsgálat* fejezetben.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Az épületek korából adódóan a beépítési mód nem mutat nagy változatosságot. Szinte a kerület egészére a zártsorú beépítési mód a jellemző. Ezen kívül minimális, elenyésző a szabadon álló és oldalhatáron álló beépítés. Egyéb beépítésű telekként kerültek feltüntetésre az előbbiekben felsorolt kategóriák közül egyikbe sem sorolhatóak. Ilyenek pl. a templomok, az Országház, ahol a telek szinte akkora mint maga az épület, melyet egy nagyobb közterület vesz körül.

65. ábra Jellemző beépítési mód területi megoszlása (Forrás: saját szerkesztés a beépítési mód természetbeni állapotának vizsgálata alapján – 2017. március)

Beépítési mérték

A beépítési mérték a beépítés sűrűségének egyik fontos sajátossága. Az épülettel beépített terület és telek területének hányadosából adódó érték jól jellemzi az egyes területeket.

A 66. ábra szerinti térkép is és a 67. diagram is jól mutatja azt a beállt, védett, az adott korra jellemző körbeépített udvaros, zártudvaros beépítést, mely olyan intenzitást ad, hogy 50% beépítési mérték alatt alig van ingatlan, de valójában a 70% beépítettség jellemző az ingatlanok 90%-ára a kerület teljes közigazgatási területén, függetlenül attól, hogy a Belvárosra vagy Lipótvárosra gondolunk.

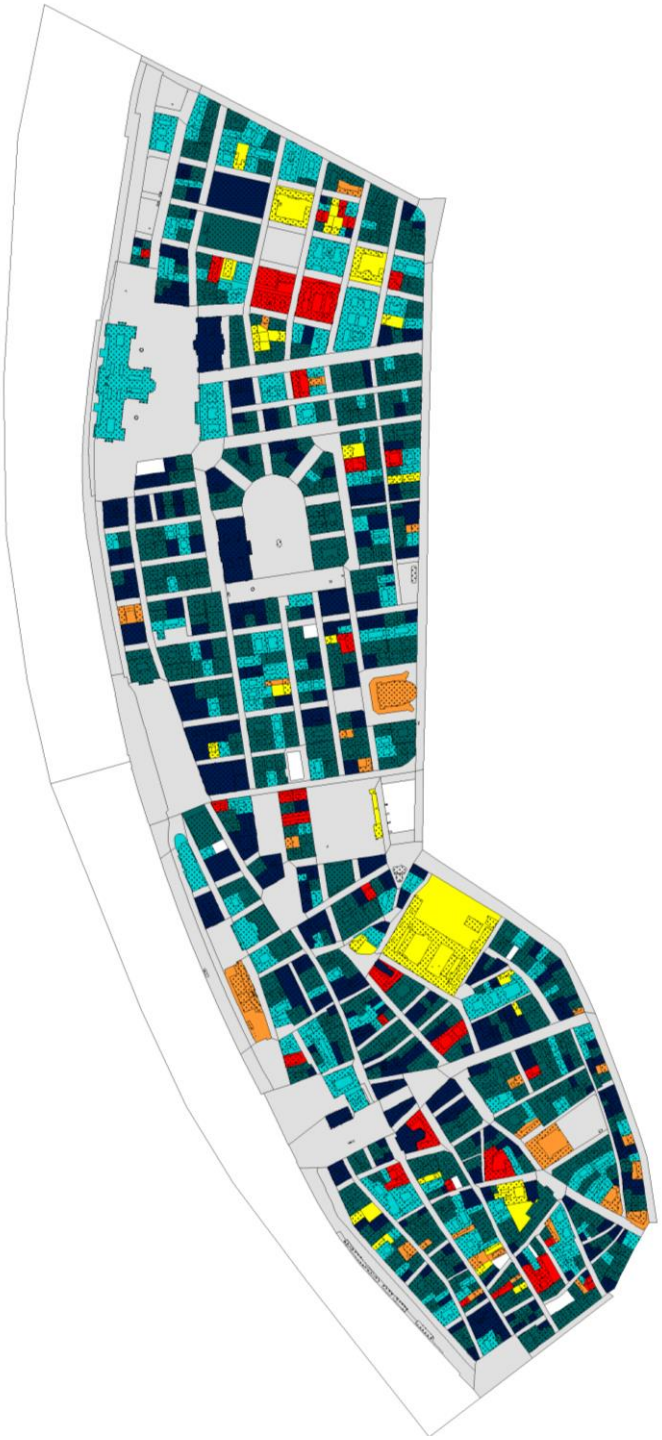

66. ábra Jellemző beépítési mérték területi megoszlása (Forrás: saját szerkesztés a 2016. 12. 01 földhivatali alaptérkép alapján vizsgált beépítési mértékről)

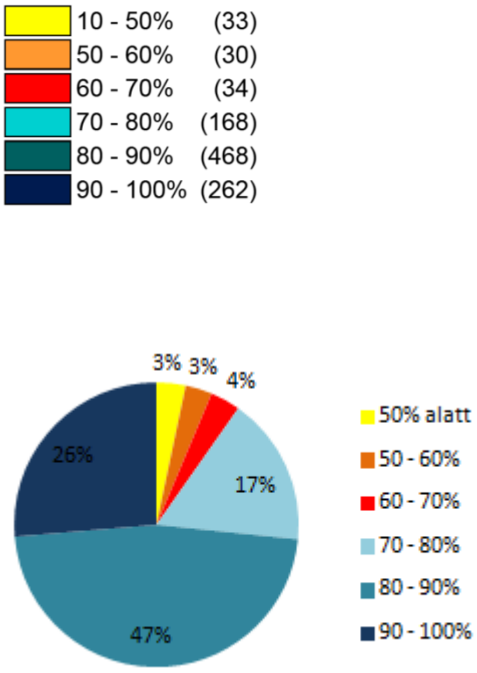

67. ábra Jellemző beépítési mérték (%) megoszlása a telkek darabszáma alapján, a kerület egészén (Forrás: saját szerkesztés a beépítettség vizsgálata alapján 2017. március)

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

Magasság, szintszám vizsgálat

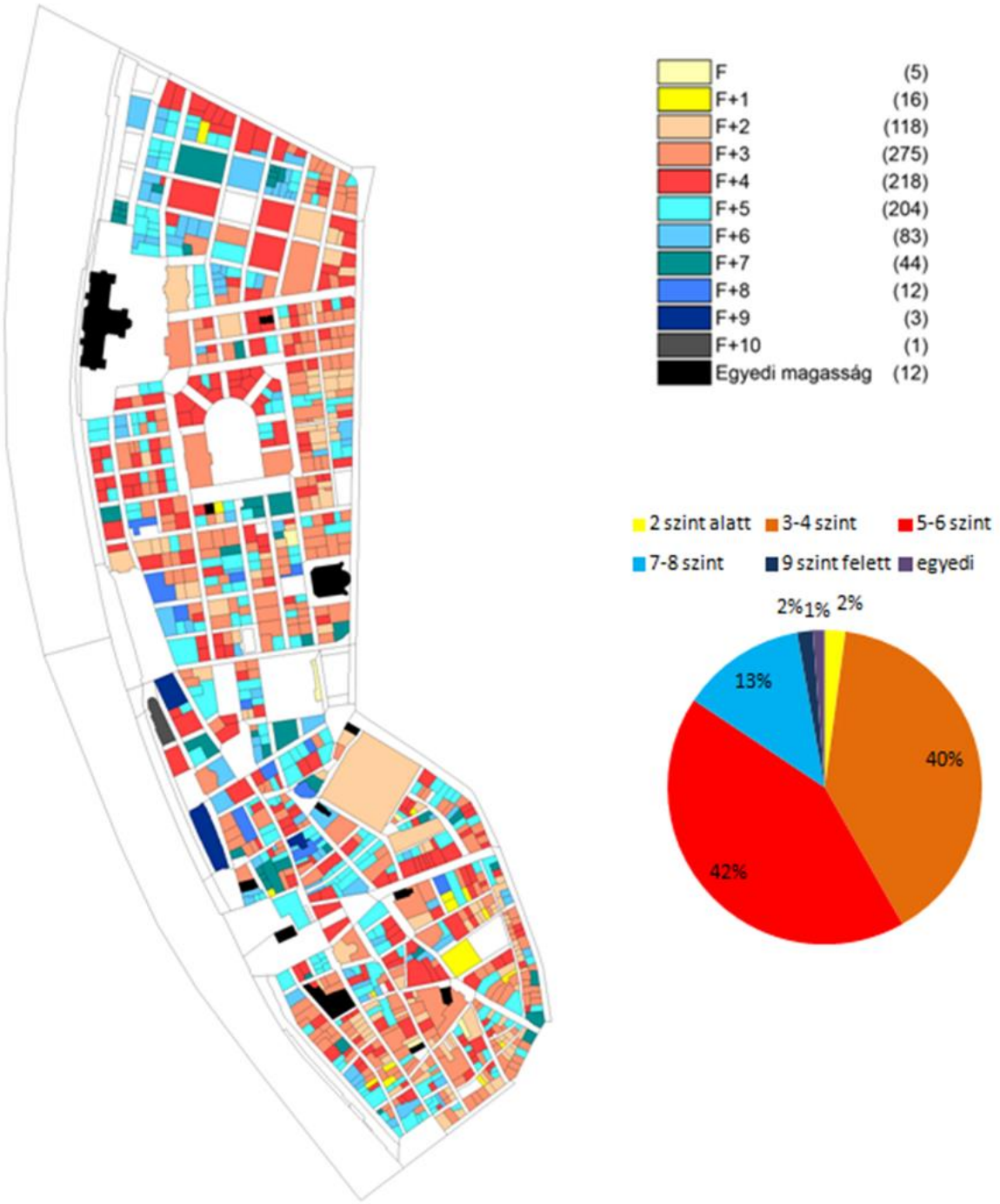

68. ábra Jellemző szintszám területi megoszlása (saját szerkesztés az épület szintszámának vizsgálata alapján- 2017. március)

A beépítési magasság ugyanolyan meghatározó eleme a városképek, mint a sűrűség.
Az épületek szintszámáról készült 68. ábra szerinti térkép ebben a kerületben nem mutat valós képet az épületek magasságáról, hiszen egy-egy épület szintjeinek belmagassága igen változatos, építési koronként jelentősen eltérve. Elég, ha a tömbnyi méretű intézményi

épületek földszintjének nevezett szintmagasságát megfigyeljük, hiszen megfelelhet más épületek esetében kettő vagy akár két és fél szintnek is.
„Egyedi magasság” jelölést kaptak azok az épületek, melyek szintszámmal egyáltalán nem jellemezhető, főleg egyedi építészeti kialakítása, kupolái, tornyai miatt. Ilyen az Országház, a Bazilika és a templomok.

Tetőidom vizsgálat

A tetőidom vizsgálat ortofotó alapján, vegyes tetőidom esetén a tetőfelület nagyobb részén jellemző tetőidom feltüntetésével készült.

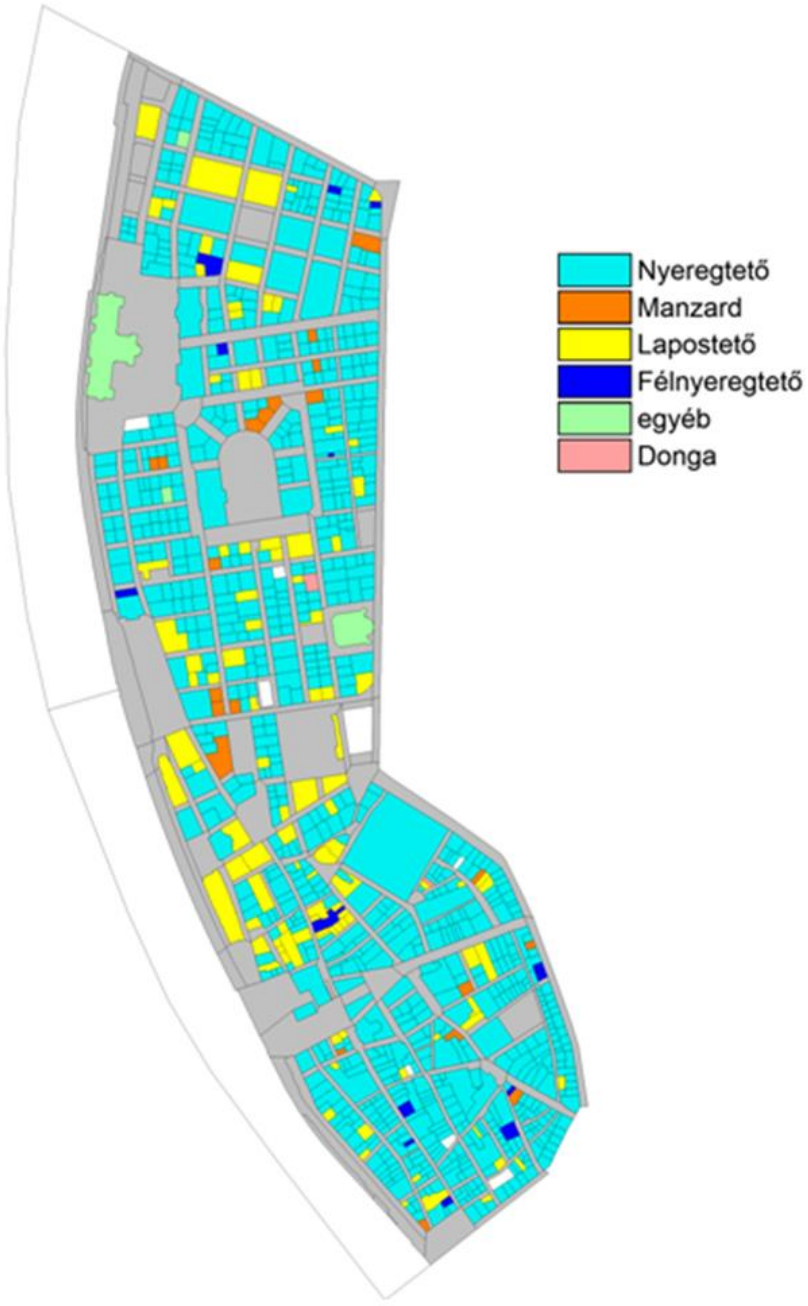

69. ábra Jellemző tetőidom területi megoszlása (Forrás: saját szerkesztés a tetőidom természeti állapotának vizsgálata alapján- 2017. március)

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A vizsgálat célja, hogy feltárja a kerület beépített területeinek azon legjellemzőbb vonásait, amelyek meghatározzák az adott épített környezet arculatát, jellegét, hangulatát. Területi bontásban meghatározhatóak azok a közös jellemzők (karakterjegyek), amelyek egy-egy területen hasonlóak, ezért ezek típusként leírhatóak, térképen körülhatárolhatóak. A vizsgálat során az adott kerületrészre jellemző, sajátságos karakterrel bíró területek kerültek meghatározásra, melyek a feltárt karakterjegyeket, jellemzőket magukba foglalják, és melyekre a területek megkülönböztetése (vagy meghatározása) szempontjából általánosítható megállapítások tehetők.

Önálló típust képviselnek az olyan sajátságos karakterrel bíró területek, amelyek közös jellemzői másutt is megtalálhatók, és az alább felsoroltak szerinti hasonló általános jellemzőkkel rendelkeznek: beépítés típusa, intenzitása, magassága, kora, környezethez való viszonya, térfal helyzetei, építészeti megjelenés, épülettípusok.

Helyi, egyedi arculatot biztosító jellemzők

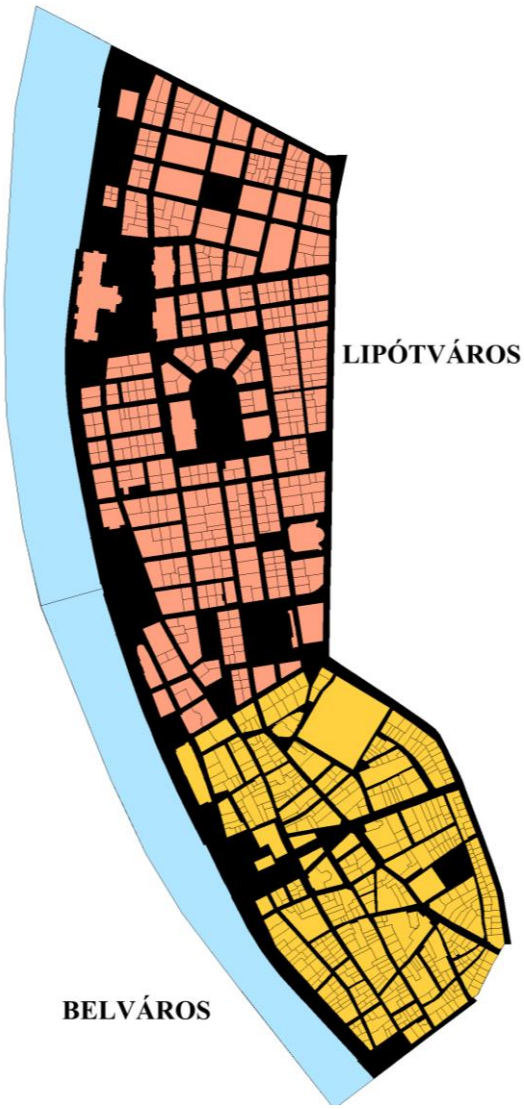

70. ábra Városrészek (Forrás: V. kerületi szabályozási terv)

A két városrész különbözősége, eltérő kialakulásuk egyértelmű lenyomat az utcahálózaton.
A **Belváros** magától fejlődésének a városfal szabott határt. Így pókhálószerű, egymástól nagyon eltérő utcaszélességű, kicsit kusza hálózat alakult ki, ennek következtében szabálytalan alakú, eltérő nagyságú terek, tömbök és telkek jöttek létre. A közterületek hierarchiájából a kelet-nyugati irányú Kossuth Lajos utca emelhető ki szélesebb keresztmetszetével, észak-déli irányban – a határoló utak kivételével – esetleg a Kecskeméti utca vonala a határozottabb.
A többi utca, köz nagyon eltérő szélességet mutat. Vannak a 12,0 m-t megközelítő szélességek, de a 10,0 m-t sem elérő, sőt akár 5,0 m alatti szélesség is előfordul (pl. Pilinszky János köz, Pintér utca). Az utcaszélességektől függetlenül azonban itt is jellemző a 4,5 akár 6,7 szintes épületek is, így az utcalégtér arány igen jelentős. (Keskeny utcák, két oldalt magas beépítés.)
Északon, **Lipótváros** területén, a tervezett utcahálózatnak köszönhetően határozottan szélesebb, szabályos utcák, látványosan kiemelkedő útvonalak jöttek létre. A beépítés egy-két szinttel magasabb a Belvárosnál, de a szélesebb (15,0 m) utcák miatt a légtérarány kellemesebb, a benapozottság jobb.
A kerület arculatához hozzá tartoznak teljes tömbnyi épületek, az intézményi ellátottságból, szállodai funkcióból adódóan. Egyes esetekben (Országház, Bazilika, Szabadság tér, Széchenyi tér épületei) a teresedésre néző, illetve saroktelkek esetében adódott lehetőség magasabb épületet építeni (fotókat lásd. az 5. mellékletben).

1.14.6. Az épített környezet értékei

A megalapozó vizsgálathoz Örökségvédelmi Hatástanulmány készül, mely jelen fejezet adatait kiegészítve, azokat bővítetten tartalmazza.

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Pest városának kialakulását egyértelműen a dunai átkelés kedvező lehetősége határozta meg. A Duna keskenysége adott lehetőséget a római Contra Aquincum (Castellum contra Teutanum) kiépítésére, aminek romjaira épült fel a középkori város magja. Erre épült Pest első temploma, a későbbi plébániatemplom, és körülötte a középkori város. A ma ismert középkori városfal kiépítésére a XV. sz. második felében került csak sor. Ez a fal viszont - vonalvezetésével, kapuinak helyével - máig meghatározóan jelentkezik a város szerkezetében. Ekkor alakultak ki a Belváros utcaszerkezetének legfontosabb elemei: a Hatvani, a Váci, a Kecskeméti és a Belgrádi városkapukhoz vezető utak vonalvezetése máig fennmaradt. A terület döntő részén - az Erzsébet-híd hídfőjének környezetét leszámítva - máig felismerhető a középkori telekosztás, tömbosztás.
A Belváros utcahálózatának gerince három országos jelentőségű főút volt. Egyik a Dunával párhuzamosan futó és északon Vác város felé vezető Váci utca. Erre merőlegesen érkezett Hatvan-Kerepes felől a mai Kossuth Lajos utca, a harmadik nagy út, amely Szeged felől érkezett a Kecskeméti utca vonalán.
A középkori város egyik legfontosabb eleme a két periódusban megépült városfal. A **pesti városfal** maradványainak első megfigyelője Jankovich Miklós volt. A szabadon is látható

falszakaszok, régi térképek és metszetek, valamint írásos források alapján elsőnek Römer Flóris kísérelte meg a városfal rekonstrukcióját, röviden vázolva egyúttal történetét is.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

- Az V. kerület teljes területét lefedik a nyilvántartott régészeti lelőhelyek, melyek a Forster Központ, - 2017. jan.1-től Miniszterelnöki Hivatal- közhiteles nyilvántartásában szerepelnek az alábbi lista szerint. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek 2001. évi LXIV. Tv. 11. §-a alapján általános régészeti védelem alatt állnak.
- A nyilvántartott régészeti lelőhelyek alábbi táblázatban foglalt területei kiemelten védett régészeti lelőhelyek, melyekre a védettség tényét minisztériumi határozattal, illetve miniszteri határozattal mondták ki.

Egyedi azonosító	Lelőhely	Védettség jellege	Határozat száma
15658	Belvárosi plébániatemplom és Pest középkori városmagja	kiemelten védett	83385/1961.MM, 2/2005.(I.24.) NKÖM
15461	Kálvin tér - Kecskeméti utca sarok (Kálvin tér 1.)	kiemelten védett	46163/1974 MM
15462	Kálvin tér 4	kiemelten védett	46163/1974 MM
15517	Magyar utca 48-50	kiemelten védett	20083/1976 KM
15535	Múzeum körút 9	kiemelten védett	20083/1976 KM
15538	Múzeum körút 23-25	kiemelten védett	20083/1976 KM
15635	Városház utca 9-11.	kiemelten védett	33197/1975. KM
15656	Piarista utca 1-3	kiemelten védett	83385/1961.MM, 2/2005.(I.24.) NKÖM
42729	Belváros keleti része (régészetileg védett terület)	kiemelten védett	46163/1974MM, 46163/1974.MM, 33197/1975.KM, 33282/1975.KM, 20083/1976.KM
15661	Contra Aquincum erődök	kiemelten védett	8630-8153/1956.NM, 83385/1961.MM, 2/2005.(I.24.) NKÖM
34289	Bástya utca 1-11	kiemelten védett	46163/1974 MM
59807	Semmelweis u. 21.	kiemelten védett	33282/1975. KM
15657	Március 15. tér	kiemelten védett	83385/1961.MM, 2/2005.(I.24.) NKÖM

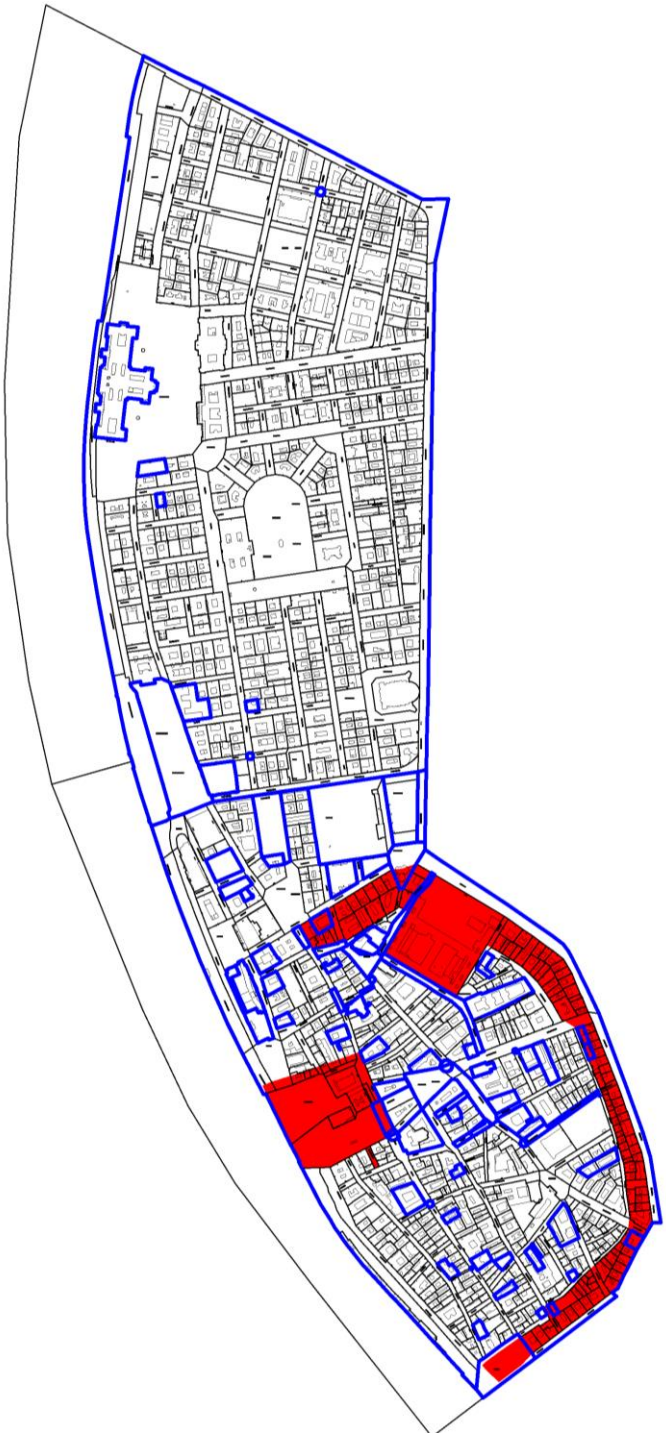

Az adatokat a Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkár előzetes véleményében adott adatszolgáltatás alapján tüntettük fel.

71. ábra Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

Nyilvántartott régészeti lelőhelyre, védetté nyilvánított régészeti lelőhelyre vonatkozó törvényi előírás szerint a földmunkával járó beruházásoknál megelőző régészeti feltárást kell végezni. Következésképpen a konkrét beruházási tervek ismeretében az engedélyezési eljárás során elkészítendő **Előzetes Régészeti Dokumentációban** kell meghatározni azokat a területeket, ahol az eddig ismert adatokat mérlegelve elegendő a régészeti megfigyelés, illetve milyen mértékű megelőző régészeti feltárást szükséges végezni az eddig feltáratlan területeken a 2001. évi LXIV. örökségvédelmi törvény alapján. A védett régészeti lelőhelyen megvalósuló tevékenység, építmény engedélyezésére indult eljárásokban szakhatóságként a 496/2016 (XII.28.) Korm. rendelet alapján szakigazgatási szervként a Budapest Főváros V. kerületi Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala az illetékes.

Az V. kerület földrajzi elhelyezkedésénél fogva a főváros egyik régészetileg legfrekventáltabb területe. A szórványos őskori lelőhelyek és a római kori erőd mellett a középkori Pest város maradványai miatt számít a terület kiemelkedő jelentőségűnek. A mai utcahálózatban megőrződött a középkori településhálózat. A középkorból eredeztethető az utcahálózat ellenére eredeti középkori alapokon nyugvó mai épület a templomokon kívül nem valószínűsíthető, legalábbis az eddigi kutatások során ilyet nem találtak. A felszínen, több szakaszon teljes magasságában látható a XV. században kiépült városfal. A Károly körúton 2 méteres magasságban 140 méteres szakaszon tárták fel a városfal maradványait. A Belvárosi plébániatemplom középkori részletei jelentősek. Az eddig megismert részletek alapján, a Duna u. 2. szám alatt feltárt és visszatemetett gótikus épület, a Szerb utcai templom körüli temető és néhány eddig feltárt lakóház ismerete alapján elmondható, hogy **a Pesti sziget Árpád-kori négy településmaradványa, a középkori város további épületei, köztük az eddig ismeretlen domonkos kolostor maradványainak előkerülése várható.**

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Lásd a 1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok fejezetben.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

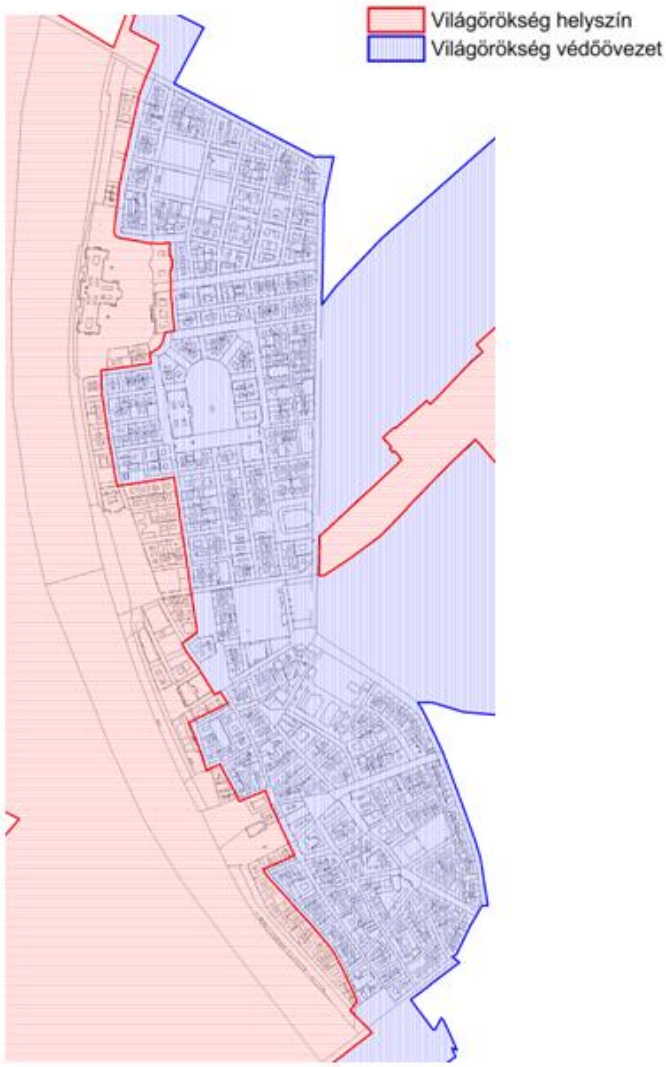

72. ábra Világörökség területe (Forrás: UNESCO)

Belváros-Lipótváros teljes területe világörökségi terület: a Duna-parti rész világörökségi helyszín, a többi terület pedig a világörökség védőövezete okán.

A lehatárolásokat a Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkár előzetes véleményében adott adatszolgáltatás alapján tüntettük fel. Az Andrássy út világörökségi területe a kerület közigazgatási határánál kezdődik.

Világörökségi várományos terület a 27/2015. (VI.2.) MvM. rendelet alapján

- a római birodalom határai - Duna limes magyarországi szakasza.
  Az 5. kerületben a következő ingatlanokat érinti:
  - Váci u. 38. - hrsz. 23994/1
  - Duna folyó - hrsz. 23810/2 (Március 15. tér, Erzsébet híd lábánál, a Belgrád rakpartnál)

  - Duna folyó - hrsz. 23810/2 (Petőfi tér, Erzsébet híd lábánál, a Jane Haining rakpart)
  - Piarista u. 6. - hrsz. 24329
  - Váci u. 26. előtti közterület - hrsz. 24340/1 (Párisi utca sarok)
- „Lechner Ödön független, premodern építészete”:
  - az V. kerület vonatkozásában a Postatakarékpénztár (Hold utca 4.-Kiss Ernő utca 4.-Perczel Mór utca 3.) épületét érinti.

A világörökségi listára felvétel alapja, mint minden világörökségi helyszín esetében, a helyszín kiemelkedő egyetemes értéke (KEÉ). A KEÉ alapja a következő: kulturális hatásokat befogadó és továbbadó központként Budapest kiemelkedő példája a pusztulások és megújulások periódusait magába foglaló közép-európai történelmi városfejlődésnek.

A 2011. évi világörökség LXXVII. törvény 2. pontjának 3.§-a értelmében: *„A várományosi helyszín kiemelkedő értéket hordoz, amelyet – a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján fennálló védettséggel összhangban – mindenki köteles megóvni.”*

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Jelen fejezet részletes tartalmát az Örökségvédelmi Hatástanulmány tartalmazza.

73. ábra Műemléki nyilvántartás

A szerepeltetett adatokat a Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkár előzetes véleményében adott adatszolgáltatása alapján tüntettük fel.

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai

A kerületben történeti kert, temető és temetkezési emlékhely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület

A teljes kerület Műemléki jelentőségű terület. Műemléki környezetet a 73. számú ábra tartalmazza.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

74. ábra KNEB területe

Belváros-Lipótváros területén *a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény* szerint **Kiemelt Nemzeti Emlékhely (KNEB): Budapest, V. kerület, Kossuth Lajos tér**
Lehatárolása:

- a Kossuth Lajos tér és az Országház épülete – 1055 Bp., Kossuth Lajos tér 1-3.
- a Néprajzi Múzeum épülete – 1055 Bp., Kossuth Lajos tér 11.
- valamint a 1055 Bp., V. kerület, 24897/4 hrsz.-ú belterület.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény A Kiemelt Nemzeti Emlékhelyekre vonatkozó különleges szabályokról szóló 5. Fejezet 61/I. § (1) bekezdése szerint:
„A kiemelt nemzeti emlékhely és annak környezete fenntartható használatának megóvása érdekében a Kiemelt Nemzeti Emlékhely Bizottság vagy a Kiemelt Nemzeti Emlékhely Bizottság meghatalmazása alapján az Országgyűlés Hivatala látja el az e Fejezetben meghatározott feladatokat.”
Továbbá a kiemelt nemzeti emlékhely használatának rendjéről szól a 119/2014. (IV.8.) Kormányrendelet.

Történelmi emlékhely
Az V. kerületben a Magyar Tudományos Akadémia székháza és a Batthyány-örökmécses történelmi emlékhely. Mindkét helyszínen emlékoszlop is található a történelmi emlékhely tájékoztatásával.

1.14.6.9. Helyi védelem

Fővárosi helyi védelem
Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű - műemléki védettség alatt nem álló - elemeinek védelme érdekében Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 37/2013. (V.10.) Főv. Kgy. rendeletében határozza meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat.

Kerületi helyi védelem
Belváros-Lipótváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti értékek védelme érdekében Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata Képviselő-testülete *az építészeti örökség helyi értékeinek védelméről szóló 14/2008. (IV.03.) Önk. rendeletében* határozza meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat.

Fővárosi és kerületi helyi védelem alatt álló épületek listáját lásd az 8. és a 9. számú mellékletekben.

Mindkét helyi védelem elsődleges célja a település karakterének, látképének, identitásának, szövetének védelme, ezért ezen ingatlanok nem bonthatóak.

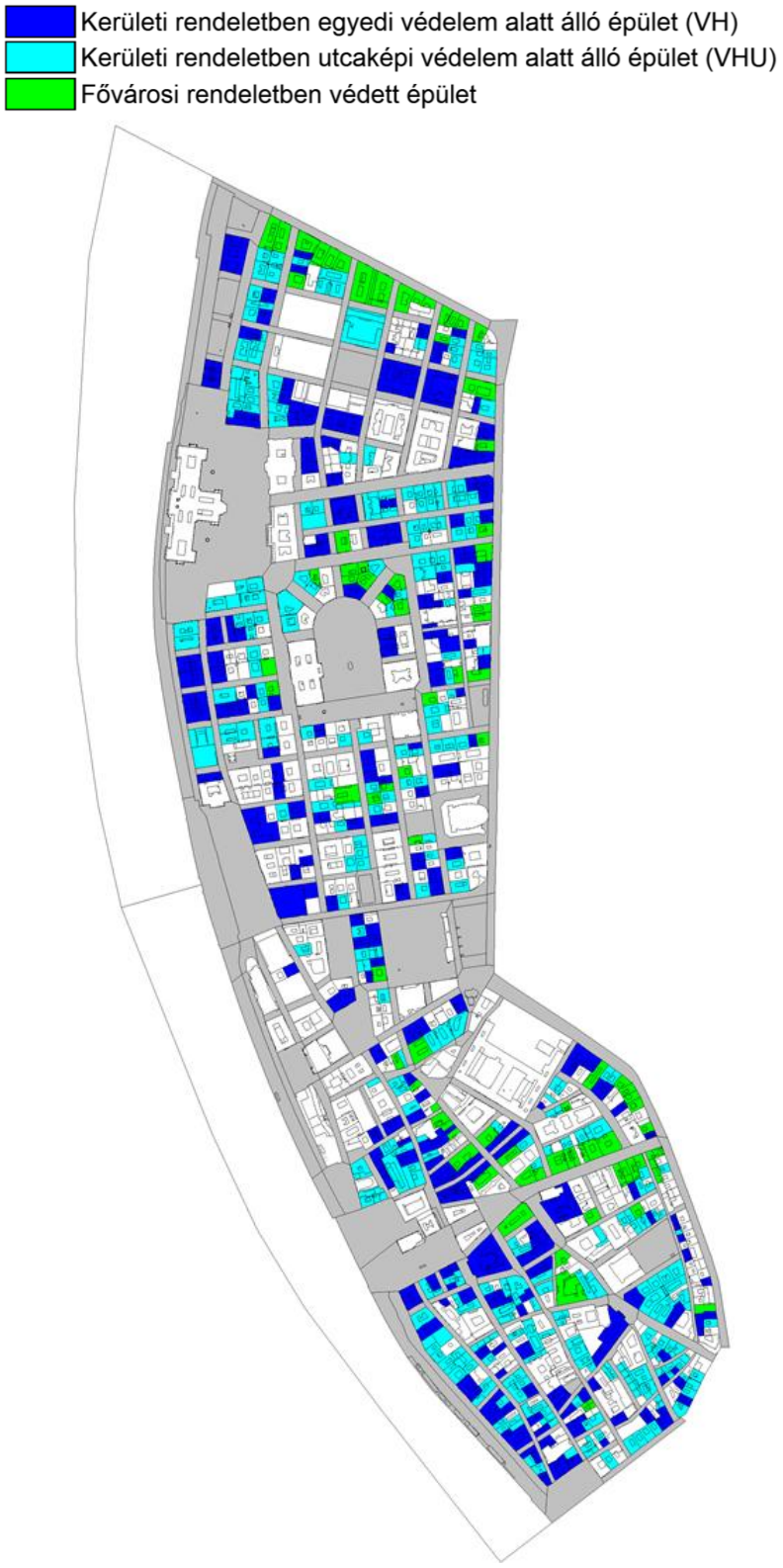

75. ábra Helyi védelem (Forrás: az Önkormányzat adatszolgáltatása – – Fővárosi védelmek a 37/2013. (V.10.) Főv. Kgy. rendelet, a kerületi védelmek a 14/2008. (IV. 03.) Önk. rendelet alapján, mely utolsó módosítása: 29/2015. (XI.17.)

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A kerület épített környezetének tulajdonképpen ami az értéke az a problémája is.
A kerület szinte minden épülete védett valamilyen szinten. Ebben a környezetben igen soknak mondható az, hogy közel 1000 építési telken álló épületből közel 40 üresnek mondható (39 db), átépítés előtti, vagy alatti épület. Ezek az épületek a kerületben zárványszerűen, elszórtan helyezkednek el. Ezek között vannak védett, jelentős értékkel bíró épületek (pl. volt MTV Székház, volt Posta palota) és vannak olyanok, melyek a 70-es évek elején, az akkori kor igényeinek épült. Mindkét esetben városkép romboló látvány a pusztuló, funkció nélküli épületek, vagy a befejezetlen átépítések.
Mivel ezek az épületek magántulajdonban vannak, az Önkormányzatnak csekély lehetősége van a város érdekeit képviselni.

76. ábra Átépítés előtt, vagy alatt álló épületek a kerületben (Forrás: helyszíni bejárással végzett vizsgálat – 2017. március)

A védett épületek, társasházak egyetlen fejlesztési lehetősége, akár bevételi lehetősége a **tetőtér beépítése**, értékesítése. Ez a védettség, az épületek jellege, kora miatt bonyolult szituációt szül. Nagyfokú építészeti érzékenység és megfelelő épületadottságok szükségesek ahhoz, hogy az épített környezet igényeinek, előírásainak és a megrendelő igényeinek egyaránt megfeleljen a tervezett beruházás.

ÉPÍTETT KÖRNYZET
SWOT ELEMZÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
▪ A belső pesti kerületekhez képest kimagaslóan magas a felújított épületek-homlokzatok aránya az Önkormányzat társasházi támogatása és a tetőtérbeépítések társasházi feltételei miatt. ▪ Döntően megőrizte történeti építészeti arculatát, számos kimagasló értékű építészeti alkotás gazdagítja, igen nagy a műemléki és helyi védelem alatt álló épületek aránya, az egész kerület a világörökség része. ▪ Egyes területei ingatlanpiaci szempontból az ország legjobb pozíciójú területei közé tartoznak. ▪ Jelentős turisztikai potenciállal rendelkező történelmi városszerkezet, kulturális örökségi értékek; jelentős turisztikai látogatottság. ▪ A kerület élen jár az országos és nemzetközi szintű központi funkciókban az államigazgatás, a gazdaság, a bankrendszer, a felsőoktatás és a kutatás terén, valamint központi egyházi intézményekben gazdag, bővülő a kulturális és vendéglátó kínálat. ▪ A bölcsődei, óvodai, általános iskolai férőhelyszám megfelelő, a szociális ellátások színvonala magas. ▪ A hazai pénzvilág központja, jelentős üzleti gazdasági szervezetek telephelyeinek/ cégközpontjainak helye. ▪ Az állandó népességet sokszorosan meghaladó nagyságú nappali népesség jelentős keresletet biztosít a szolgáltatások iránt. ▪ A Belváros Új Főutcája projekt megvalósulása az érintett területeken az üzlethelyiségek iránti kereslet mérhető növekedését eredményezte. ▪ Több ezerre tehető a külföldi tulajdonosok száma, ami a kerület nemzetközi szinten is magas presztízsét jelzi. ▪ Az egész kerületen végighúzódó Duna-parttal rendelkezik. ▪ Közösségi közlekedési infrastruktúra igen jó ellátottságú.	▪ Épületállomány elöregedett, lassú ütemű a felújítás. ▪ Társasházak elaprózott tulajdonviszonyai nehezítik a megújulást. ▪ A nagymértékben megnövekedett parkolási igény a közterületeket szétfeszíti, használatukat ellehetetleníti. ▪ Kikötők szolgáltatási színvonala nem elégséges, nem közművesített az alsó rakpart. ▪ Gépjármű-parkolásból, áruszállításból, valamint filmforgatásból, rendezvények miatti közterület-használatból adódó területhasználati konfliktusok, környezetterhelés jelentős. ▪ A lakosság kiskereskedelmi, szolgáltatási ellátottsága alacsony, a kereskedelmi funkció visszaesése egyes területeken, alacsony szintű kiskereskedelmet generál (pl. „second hand” boltok terjedése). ▪ A zöldfelületek aránya igen alacsony és nem növelhető jelentősebben. ▪ Kevés a gyalogos kapcsolat a Duna és a város között. ▪ Az átmenő forgalom elválasztó hatása mind kelet nyugati, mind észak-déli irányban jelentős.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
▪ Jelentős a nemzetközi tőke érdeklődése, több nagyobb beruházás van folyamatban, illetve áll előkészítés alatt. ▪ A növekvő arányú ideiglenes, részben külföldi népesség új növekvő mértékű multikulturális keresletet teremt. ▪ A kormányzati negyed elköltözésével erősödhet, térben továbbterjedhet a térség pénzügyi-üzleti és diplomáciai központ szerepe, növekedhet a szállásférőhelyek száma. ▪ A szomszédos kerületek fejlesztései, programkínálata és adottságai kölcsönös előnyöket, pozitív színenergiákat gerjesztenek, amely a teljes, nagykörúton belüli terület fejlődését, világvárosi „city”-vé válását szolgálhatja. ▪ Növekvő hazai kereslet az élhető, kulturált, revitalizált belvárosi terek felé.	▪ A közterületek tulajdonjoga sok esetben nincs összhangban a közterület fenntartási, üzemeltetési feladatkörével. ▪ A parkolási nehézségek negatívan befolyásolhatják a kerület kiskereskedelmét. ▪ A szomszédos kerületek kínálata fokozott versenyhelyzetet jelent a kerület számára, amellyel ha nem képes kínálati oldalon lépést tartani, hosszú távon elszívhatja a fizetőképes keresletet a vendéglátás, szolgáltatás és a szórakozóhelyek, szálláshelyek, továbbá a kiskereskedelem esetében is. ▪ Minden eddiginél magasabb, a kerületet is veszélyeztető dunai árvíz.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Az V. kerület, kiváltképp a déli része, a Belváros, Budapest egyik közlekedési középpontja.

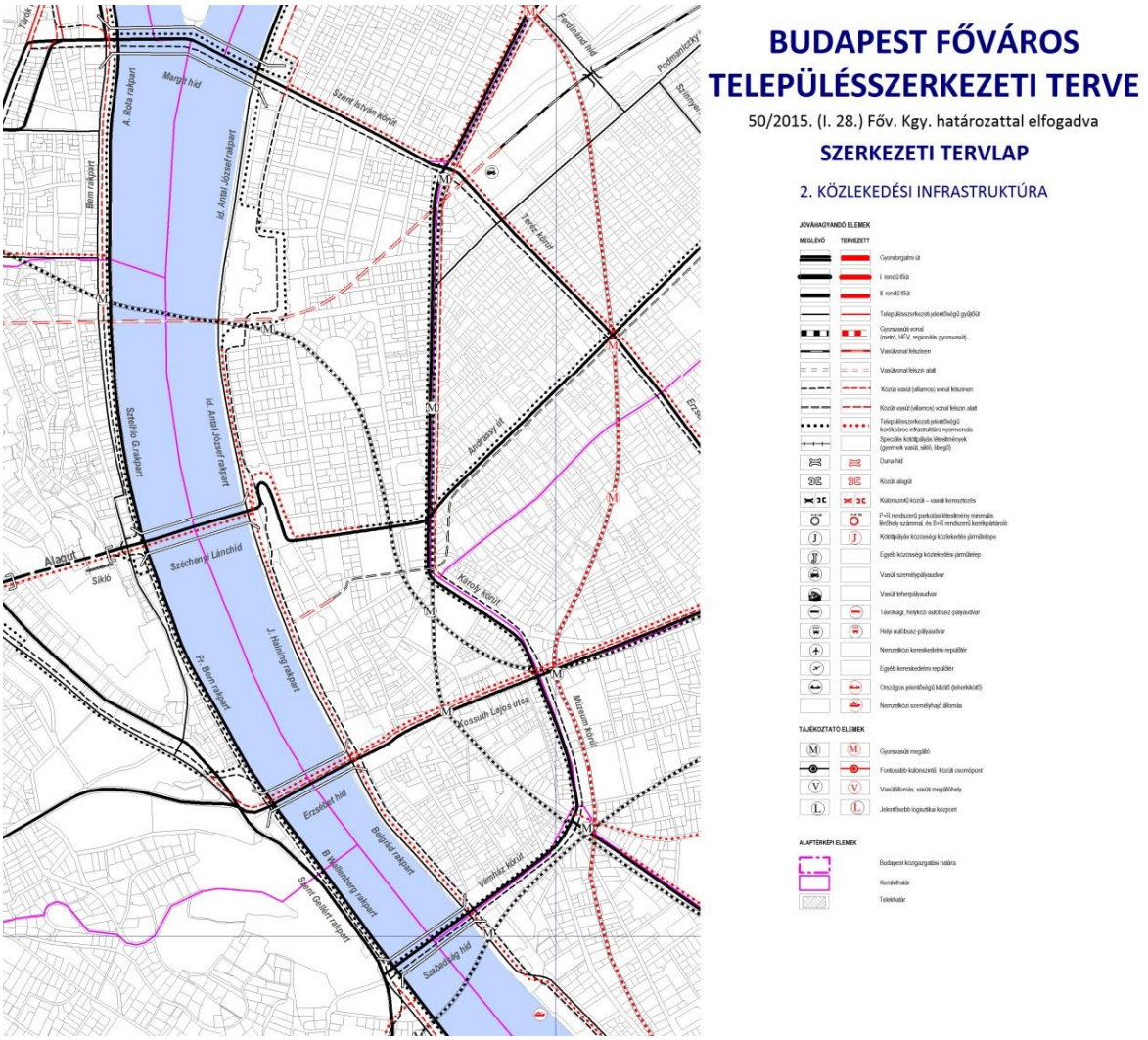

77. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve 2015.

A Főváros gyűrűs – sugaras úthálózatának belső gyűrűje az egykori városfal vonalát követő Kiskörút (Vámház körút. – Múzeum körút. – Károly körút.), melynek északi ága, a Deák Ferenc utca már nem lett a főútvonal hálózat tagja, (sőt mára már gyalogos utca), helyette az 1800-as évek végén a településrendezés a József Attila utcát jelölte ki, amely az északi ág szerepét csak részlegesen vett át. Hiányzik a délről északra tartó gépjárműforgalom részére a Bajcsy-Zsilinszky Endre útról történő balra kanyarodás lehetősége (az Andrássy úti csomópont nagyfokú terheltsége miatt), ezért ez a forgalom az Erzsébet teret körüljárva a környezetet terheli.

A következő gyűrű, a Nagykörút (Szent István körút.) északon határolja a kerületet. Ez már teljes körútnak tekinthető, hiszen két dunai hídja van, és a budai oldalon is teljesen zár a kör.
A középkori városfal egykori kapui szerint kialakult sugárirányú útvonalak közül – melyek a történelmi szállítási útvonalak mentén alakultak ki – a legjelentősebb a Hatvani kapu szerint szerveződött Erzsébet híd – Kossuth Lajos utca – Rákóczi út – Kerepesi út, mely a Főváros kelet – nyugat irányú tengelye. A Főváros további két legjelentősebb és leghosszabb sugárirányú útvonala a Kiskörúttól indul, északi irányban a Bajcsy-Zsilinszky út – Váci út, délkelet felé az Üllői út.

Az Andrássy út, mely első nevében hordozta a Sugár út megjelölést, egy városrendezési terv eredménye. Mivel a teljes településrendezési terv nem került megvalósításra, ezért kapcsolata a belvárossal, Budával, a Lánchíddal nehézkes, kapacitása korlátozott.

Megállapítható, hogy a kerületet határoló utakon kívül csak két fővárosi hálózati jelentőségű útvonal található a kerületben, a Kossuth Lajos utca és a József Attila utca, melyek a két belső hídhoz vezetnek. A kerület belsejében a tömbök közötti úthálózatot az elmúlt években kidolgozott és alkalmazott forgalomcsillapítási koncepció szerint mentesítették az átmenő forgalomtól.

1.15.2. Közúti közlekedés

A Szabadság tér és környező utcáinak a rendezése, 2002-ben megépült mélygarázs, 2009-ben az Egyesült Államok Nagykövetségének magánerős biztonsági intézkedései, az új emlékművek környezte, a szomszédos épületek funkcióváltása kihatott a közterületre mind útépítési, mind forgalomtechnikai vonatkozásban.

Hasonló nagy átalakulás történt a Bazilika környezetében 2001 – 2004 között. A Szent István téri mélygarázs lehetővé tette a felszíni közlekedés kiszorítását a tér peremére. Ennek következtében a Sas utca (2008) és a Hercegprímás utca (2009) díszburkolattal épült át.

A Belváros északi részének nagyobbik része József Attila utca és a Kossuth Lajos utca között védett övezet, ahová behajtani csak engedéllyel lehetséges. Ez alól kivétel a Petőfi Sándor utca – Bécsi utca északi irányban (2009-2010), illetve az Apáczai Csere János utca déli irányban. Az északi irányú útvonal burkolatában is átépült a Főutca kialakítása során 2010-ben, a Deák Ferenc utca és a Miatyánk utca 2007 - 2008 között viszont magánerős fejlesztés során épült át.

A Belváros déli részének forgalomcsillapítását (2009 - 2010) főként az utcák egyirányú rendszerének oly módosításával érték el, hogy az átközlekedést a területen megakadályozzák. Fizikai bezárás az Egyetem téren valósult meg, ahol csak a BKV járatai és a rendvédelmi, katasztrófavédelmi és mentő járművek hajthatnak keresztül. Továbbá néhány kisebb forgalmú utcát is lezártak a gépjármű forgalom elől: Cukor utca, Duna utca

(2009). A lakosokat a helyismeretük segíti az útvonal előre megtervezésében, a területre behajtó idegent a célforgalom jelzőtábla figyelmeztet, illetve útvonaltervező programok.

A kerület belső úthálózata a forgalomcsillapítás érdekében, a helyi lehetőségek és igények figyelembevételével lett átalakítva. Ezt egyrészt forgalomtechnikai, másrészt útépítési eszközökkel érték el.
A Kossuth Lajos teret a Steindl Imre Projekt keretén belül, a Nemzet Főtere kialakítása miatt 2014-ben teljes egészében lezárták a gépkocsi forgalom elől. Ezzel a környező úthálózaton is forgalomtechnikai változásokat kellett alkalmazni (egyirányúságok megváltoztatása illetve kétirányúvá tétele, parkolósávok módosítása elsőbbségek újraosztása).

Településfejlesztési megállapodás keretében 2007 – 2017 között magánerős támogatással megvalósított közterület-fejlesztések történtek (lásd 1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések).

Jelentős változást hozott az Erzsébet híd pesti hídfőjének rendezése a Március 15. tértől a Ferenciek teréig. A Ferenciek terén megszűnt a közúti aluljáró, amely az Erzsébet téri hídfelhajtó és a délről északra tartó jármű forgalmat szolgálta ki. A kerékpáros forgalom, a gyalogosok, és a közösségi közlekedés buszai a felszínen keresztezik a Kossuth Lajos utca forgalmát. A gyalogosok számára a Metró aluljárón keresztül az átjárás a felszín alatt is biztosítva maradt. A Belgrád rakpartról és az Erzsébet hidat elérni kívánó gépkocsi forgalom átterelődött a Március 15. téri hídfelhajtó irányába, ezáltal a Kecskeméti utca, Irányi utca, Ferenciek tere és a környező kis utcák forgalma radikálisan csökkent.

1.15.3. Közösségi közlekedés

Az V. kerület, mint Budapest központja a tömegközlekedési hálózatnak középpontjában helyezkedik el. Szinte mindegyik tömegközlekedési ág képviselteti magát a kerületben, ahol a különböző ágak egymásra épülnek, egymást kiegészítik.

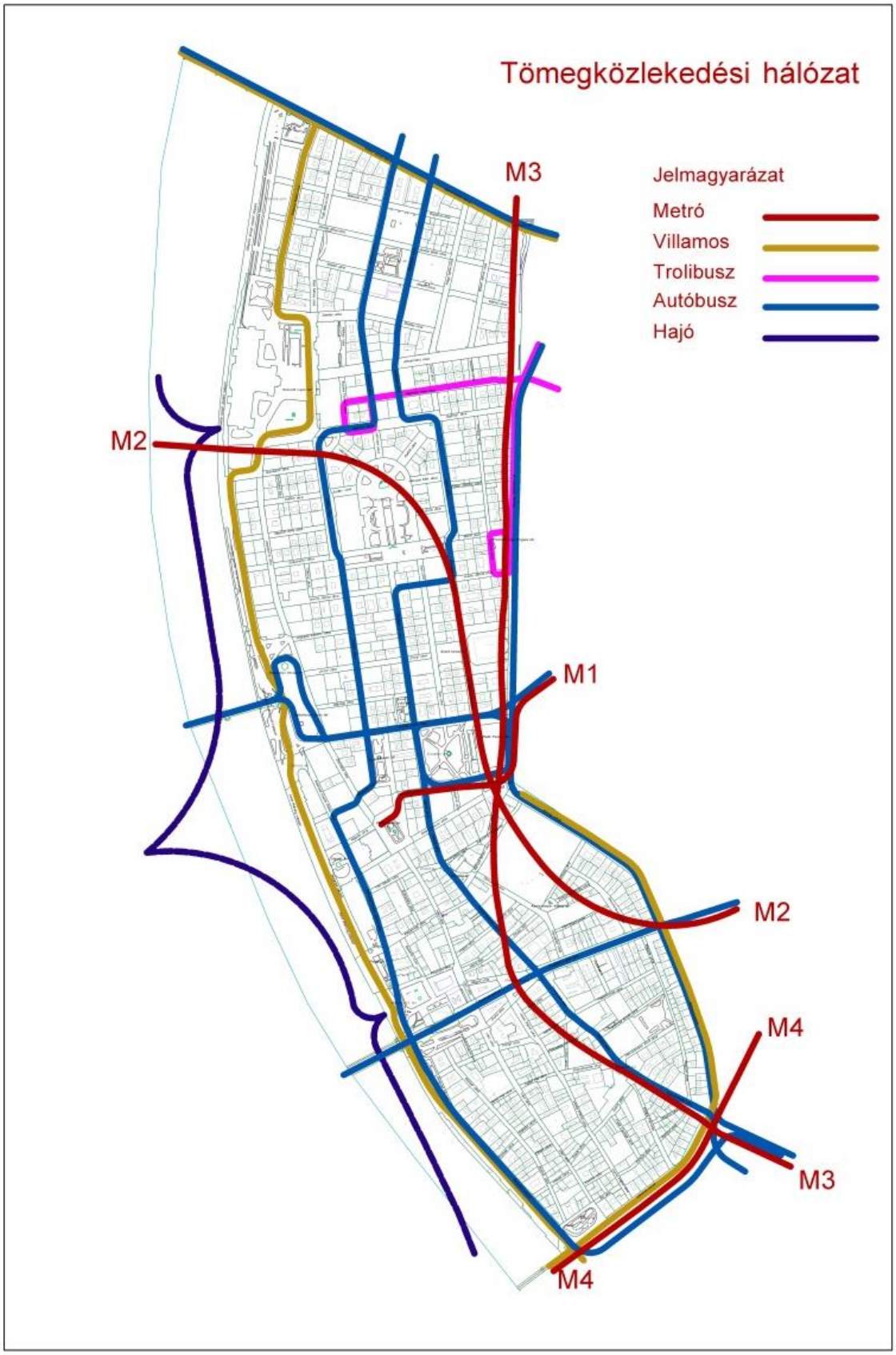

78. ábra Forrás. tervező szerkesztése a jelenlegi tömegközlekedési adatok (BKV, BKK) alapján

1.15.3.1. Közúti közlekedés

Autóbusz

A kerület helyzetéből adódóan az autóbusz járatok nagy száma áthalad annak területén, viszonylatként, a 16-os járatnak a Deák Ferenc téren található a végállomása. Az áthaladó járatok közül kettő kivételével (15, 115) minden járat valamelyik hídon keresztül Budával teremt összeköttetést. Az említett két viszonylat abban is különbözik, hogy ezek a kerület belső útjain, annak súlyvonalában tárják fel a területet. Sűrűbb megállóhely távolsággal és jó átszállási lehetőségekkel szolgálják az utasokat. Ezen 2 viszonylat (járat) fenntartásáért sokat küzdött már a kerületi Önkormányzat. A korábban itt járt City busz időközben megszűnt, azonban az igények és kihasználtságok vizsgálatai alapján, a belső, kerületi célforgalmat a tervek alapján ismét Citybusszal kívánják megoldani a Nagyvásárcsarnok és Lehel Piac közötti szakaszon a 15-ös buszjárat helyett. A járatokat az épített környezethez illeszkedő midibuszokkal lehet üzemeltetni, mivel gyakran kényszerűen terelő úton kell a szolgáltatást végezni.

A 15/115-ös járatokon már megjelentek elektromos midibuszok, azonban ezeknek a járműveknek a szélessége sem teszi lehetővé, hogy a kijelölt úttól eltérő utcákban is közlekedhessenek, így további járműbeszerzések szükségesek a szolgáltatás biztonságos fenntartása érdekében.

A 9-es busz csak a kerület határán halad, azonban rendkívül fontos hálózati szerepet tölt be a külsőbb kerületek belvárossal történő összekötése kapcsán.

A Budapesti Közlekedési Központ, - mint a közösségi közlekedés biztosításához szükséges szolgáltatást megrendelő társaság - tájékoztatása szerint ismét napirendre került a járatok felülvizsgálata a legoptimálisabb megoldás megtalálása érdekében figyelembe véve a napszakonként változó utasszámot és utazási igényeket.

Az alábbi járatok érintik a kerületet:

5 Pasaréti tér – Rákospalota, Kossuth utca
7 Albertfalva vasútállomás – Újpalota, Nyírpalota út
8E Kelenföld vasútállomás – Újpalota, Nyírpalota út
9 Kőbánya-alsó vasútállomás – Óbuda, Bogdáni út
15 Gyöngyösi utca – Boráros tér
16 Széll Kálmán tér – Deák Ferenc tér
26 Nyugati pályaudvar – Árpád híd M
91 Széll Kálmán tér – Nyugati pályaudvar
105 Gyöngyösi utca – Apor Vilmos tér
108E Gazdagréti tér – Újpalota, Nyírpalota út
110 Bosnyák tér – Thomán István utca
112 Bosnyák tér – Thomán István utca
115 Árpád híd M – Boráros tér
133E Nagytétény, Erdélyi utca – Újpalota, Nyírpalota út
178 Keleti pályaudvar – Naphegy tér

191 Sarolta utca – Nyugati pályaudvar
226 Nyugati pályaudvar – Óbudai sziget
291 Zugliget, Libegő – Nyugati pályaudvar

A legtöbb járat az Erzsébet híd – Kossuth Lajos utca vonalán közlekedik. Ennek zavartalan lefolyását biztosítja a buszsáv mindkét irányban. Az M4 metróvonal átadása kis mértékben változtatta meg az autóbusz járatok útvonalát. A Március 15. tér felújítása sokkal inkább kihatott a közlekedésre, egyrészt megszűnt a végállomás, másrészt csökkent a Dél-Buda felé közlekedő járatok száma és sűrűsége. Csupán a 7-es járat tart kapcsolatot Újbuda központjával, a 8E és a 108E járatok hegyvidéki kerülővel jutnak el Kelenföldre.

A Lánchídon két viszonylat közlekedik: a 16-os járat a budai Várat szolgálja ki, a 105-ös járat a Hegyvidék és Angyalföld között teremt kapcsolatot. A híd szűk keresztmetszete és nagy forgalma gyakran okoz torlódást. A József Attila utcában és a Széchenyi téren buszsáv segíti a Buda felé haladó járműveket, viszont az ellenkező irányban ez csak szakaszosan valósult meg.

A Margit híd – Szent István körút vonalon közlekedő járatok közül többnek a Nyugati pályaudvar mellett található a végállomása. A körút egy szakaszán buszsáv segíti a forgalmat, de a hídon gyakori a torlódás mindkét irányban.

A Bajcsy-Zsilinszky úton csak egy viszonylat közlekedik, mégis szükséges a buszsáv a jellemzően csúcsidőben kialakuló torlódásokra való tekintettel, amit a kerékpárosokkal közösen használnak.

1.15.3.2. Kötöttpályás közlekedés

Metró

A metróhálózat adja a tömegközlekedési hálózat gerincét. Gyűjtő és elosztó funkciója meghatározza a felszíni ráhordó járatok útvonalát. A kerületben egyrészt jelentősek a vonalak közötti átszálló kapcsolatok, másrészt az ide irányuló forgalom is nagy. A kerületet mind a négy metróvonal érinti.

M1 Vörösmarty tér – Mexikói út
M2 Déli pályaudvar – Örs vezér tere
M3 Újpest központ – Kőbánya Kispest
M4 Keleti pályaudvar – Kelenföld vasútállomás

A metróvonalak közül kettő Budával ad összeköttetést, a pesti oldalon a három égtáj felé irányul. Az átszálló forgalom két csomópontban jelenik meg: Deák Ferenc tér (M1, M2, M3) és Kálvin tér (M3, M4). Míg az M2 és M3 között viszonylag kiegyenlített az egyes irányok közötti utasáramlás, addig az M3 és M4 között jelentős különbség van a budai irány javára.

Villamos

A villamos hálózat szinte bekeretezi a kerületet. Északon a Szent István körúton, keleten és délen a Kiskörúton, míg nyugaton a Duna-parton közlekedik villamos.

Az alábbi járatok érintik a kerületet:

2	Közvágóhíd – Jászai Mari tér
4	Széll Kálmán tér – Újbuda központ
6	Széll Kálmán tér – Móricz Zsigmond körtér
47	Deák Ferenc tér – Városház tér
47B	Kamaraerdei Ifjúsági park – Deák Ferenc tér
48	Deák Ferenc tér – Savoya park
49	Deák Ferenc tér – Kelenföld vasútállomás

A nagykörúti 4-es, 6-os villamosoknak jelentős az elosztó szerepük a sugárirányú járatok között a legnagyobb kapacitású villamos vonal, Mind a négy metróvonalat keresztezi, mindkét végállomása Budán van. A kerület északi részének szempontjából jelentős a Margit-hídon át Budával a kapcsolata.

A kiskörúti villamosok közül a 47B csak hétköznap reggel közlekedik két járattal, és csak a Deák tér irányában. A 48-as viszonylat csak hétvégén közlekedik. A 47-es és a 49-es jelentős forgalmat bonyolít le a Belváros és Újbuda központja között. E járatok északi továbbvezetésének megszűntetése egy érezhető hiánya a hálózatnak.

A 2-es villamos a Duna-parton közlekedik, a Parlament megkerülésével. A Kossuth Lajos tér rendezése óta csak a villamos haladhat át a téren, a gépjármű forgalom megszűnt. A Kossuth Lajos téren tartott rendezvények idején esetenként autóbusz pótolja a kieső szakaszt, ez azonban nehézséget okoz a környező úthálózat viszonyai miatt. Sem a rakpart, sem a belső kiszolgáló úthálózat nem ad kielégítő megoldást.

Trolibusz

A fővárosi trolibusz hálózat két helyen érinti a kerületet: a Kossuth Lajos téren és az Arany János utcánál. Mindkét helyen két-két járatnak van a végállomása, kapcsolatot a Teréz- és Erzsébetvároson keresztül Zuglóval adnak. A járatok közös jellemzője, hogy a belső végállomásuk egy-egy metróállomáshoz kapcsolódik. A Nagykörúton áthaladás mindegyiknél jelentős utaslépcső, azon belül kisebb kihasználtsággal közlekednek.

A Kossuth Lajos tér átépítése óta a végállomásnál a minisztériumi tömböt kerülő fordulás nem lehetséges a gépjármű behajtási tilalom miatt. Ezért a végállomás kb. 50 m-rel távolabbra került a metróállomástól, ami az átszálló utasoknak többlet gyaloglással jár. Új, további akkumulátoros, önjáró járművek beszerzése esetén lehetőség nyílik a járatok vonalainak újragondolására. A Kossuth teret elérő egyik járat kerület határán belüli megszüntetése (visszafordítása) és a trolibusz végállomás fordulójának módosítása a forgalmi terhelés csökkentését és így a helyi lakosság életkörülményeinek javítását eredményezheti, és egyben lehetőséget biztosít a Vértanúk tere és környezetének forgalomtechnikai és építészeti megújítására.

A Podmaniczky téri trolibusz végállomás megszűntetése tervezett, a teret elérő trolik járat-összevonásával csak megálló marad a Bajcsy Zsilinszky úton a metrókapcsolat biztosítása mellett. A felszabaduló területtel kiegészülő Podmaniczky téren egységes, új városi tér jöhet létre.

Az alábbi trolibusz járatok érintik a kerületet:

70 Erzsébet királyné útja aluljáró – Kossuth Lajos tér
72 Arany János utca – Zugló vasútállomás
73 Arany János utca – Keleti pályaudvar
78 Kossuth Lajos tér – Keleti pályaudvar

Hajó

Külön említést érdemelnek a rendszeres hajójáratok. Nemcsak a rendszeres városnéző, hanem a rendszeres közösségi közlekedési eszközök is. Ez utóbbiak néhány éve jelentek meg a fővárosban, és hamar nagy népszerűségre tettek szeret. Különösen a nyári idényben közkedvelt, amikor az igényeket a járatok bővülésével elégítettek ki. A jelenleg üzemelő mindkét közösségi közlekedési járat érinti a kerületi kikötőket: Kossuth Lajos tér és Március 15. tér.

Az alábbi járatok érintik a kerületet:

D11 Újpest, Árpád út – Haller út
D12 Rómaifürdő – Boráros tér

A D11-es járat egész évben üzemel, míg a D12-es csak március közepétől októberig. A két kikötő közül a Kossuth Lajos téri később, pótlólag épült meg, de forgalma ennek a legnagyobb. Értelemszerűen a metró a Kossuth Lajos téren épület átépítés miatt nem áll meg.

Éjszakai autóbuszjáratok

Az éjszakai járatok folyamatos szolgáltatást adnak a főváros fontosabb útvonalain, összekötve a belvároson át a külső városrészeket. A járatok többsége keresztülhalad a kerületen.

6 Széll Kálmán tér – Móricz Zsigmond körtér
907 Kelenföld vasútállomás – Örs vezér tere
908 Móricz Zsigmond körtér – Cinkotai autóbuszgarázs
909 Deák Ferenc tér – Kispest, Kossuth tér
914 Káposztásmegyer – Dél-pesti autóbuszgarázs
914A Újpest központ – Határ út metró
916 Széll Kálmán tér – Uránia
923 Békásmegyer HÉV – Dél-pesti autóbuszgarázs
931 Árpádföld, Dezsőfia utca – Nyugati pályaudvar
934 Békásmegyer HÉV – Nyugati pályaudvar
950 Pestszentimre, vasútállomás – Rákospalota, Székely Elek utca

950A Pestszentimre, vasútállomás – Rákospalota, Kossuth utca
956 Hűvösvölgy – Pécel, Kun József utca
973 Újpalota, Szentmihályi út – Nagytétény, Ipartelep
979 Újpalota, Nyírpalota út – Csepel, Csillag telep
979A Deák Ferenc tér – Csepel, Csillag telep
990 Normafa – Rákoskeresztúr városközpont

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros közlekedés népszerűsége folyamatosan növekszik, főként a fiatalabb korosztályban. A kerékpáros lobbi érdekérvényesítő ereje nem elhanyagolható, aminek eredményeképpen több számukra kedvező forgalomtechnikai és útépítési beavatkozás történt a kerületben.

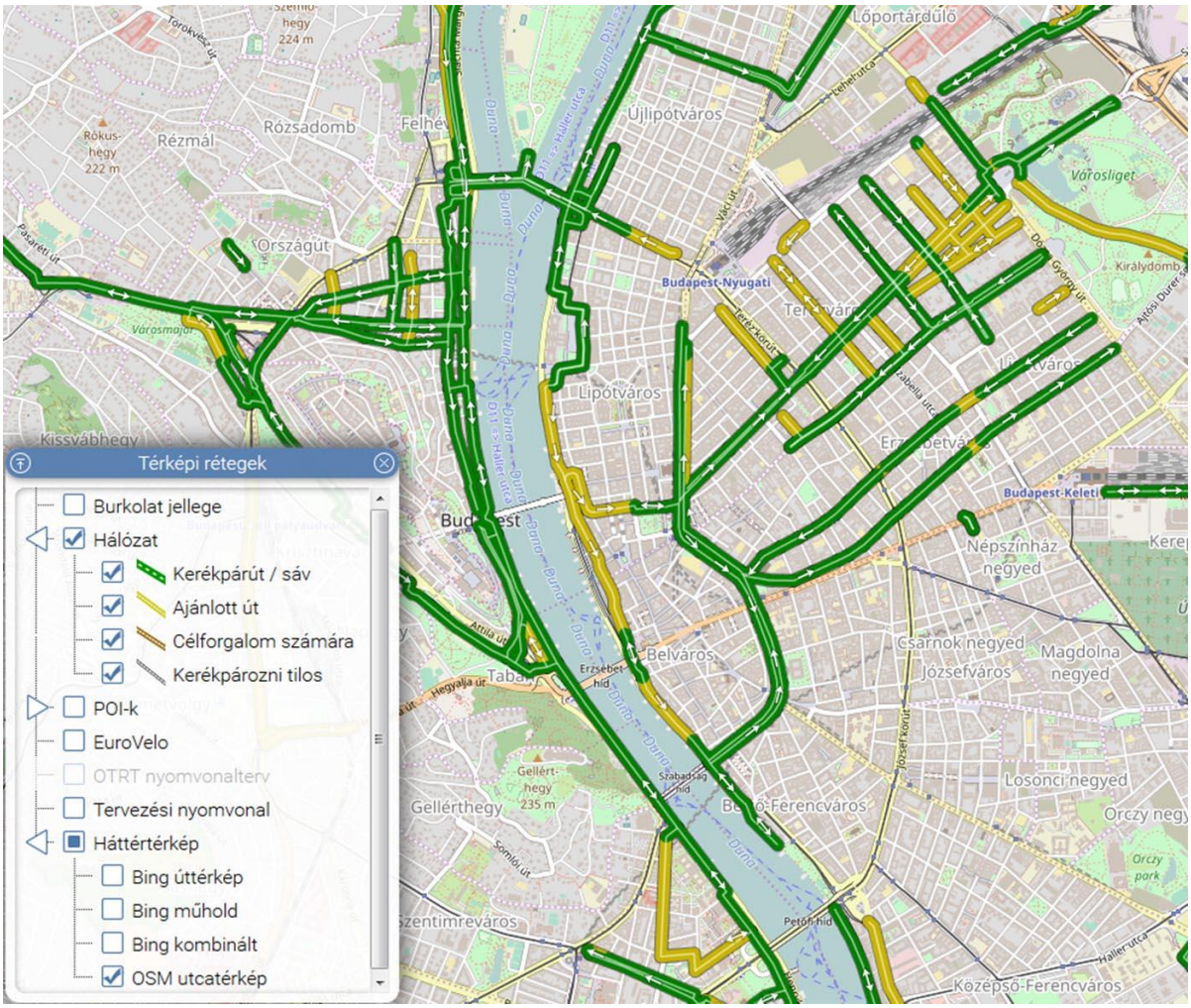

79. ábra Forrás: Kerékpárút Nyilvántartási Rendszer (KENYI)

A kerékpáros közlekedés számára egyrészt fontos, hogy minden úticél minél jobban megközelíthető legyen, a kerékpártároló és a célállomás közötti gyaloglást minimálisra szorítsa, másrészt fontos az is, hogy a távolabbi úti célt minél rövidebb és konfliktusmentes útvonalon érhesse el. Ez utóbbi érdekében a kerület kerékpárral való átjárhatóságát a fő

útvonalak mellett kialakított kerékpársávokkal, kerékpárutakkal, kerékpárnyomokkal biztosítja.

A Kiskörúton a Fővám tértől az Erzsébet térig 2010-ben a parkolósáv rovására kétoldali irányhelyes kerékpársáv létesült. Az északi irányú folytatása a Bajcsy Zsilinszky úti kerékpárút a nyugati oldali járdán épült meg. Az érintett útvonalon 2015-ben kétoldali buszsávot jelöltek ki, ahol szintén megengedett a kerékpárforgalom, melyet inkább az északi irányú kerékpárforgalom veszi igénybe a kétirányú kerékpársáv az Alkotmány utcában folytatódik a Kossuth Lajos térig.

A Váci úti kapcsolat, a Nyugati téri átvezetés nagy hiányossága a hálózatnak. A felüljáró sem keresztmetszetében, sem esésviszonyaiban nem alkalmas a kerékpáros közlekedésre, a felszínen való átvezetés pedig jelentős forgalomtechnikai korrekciót igényel.

A kerületet északról határoló Szent István körúton szintén a buszsávot vehetik igénybe a kerékpárosok. Buda, illetve a Margitsziget felé jelentős forgalmi igényt a híd északi járdáján kialakított kétirányú kerékpárút mellett a külső sávban is lehetővé tett haladás segíti.

Különösen fontos a hidakon át Budával a kapcsolat. A Lánchídon néhány éve megengedett a forgalmi sávban haladás, tekintettel a járdán megnövekedett gyalogos forgalomra. A József Attila utcában az Október 6. utca és a Széchenyi tér közötti szakaszon hiányzik a kapcsolat, az Erzsébet tér mellett a déli oldalon a járda mellett épült meg a kerékpárút.

Az Erzsébet hídon és a Szabadság hídon sem tiltás, sem szabályozás nincs, a KRESZ előírásainak betartásával lehet kerékpározni.
A felső rakparti kerékpárút egyelőre csupán egy – egy szakaszon valósult meg (pl. Fővám tér), az Akadémia utcában kijelöltek ellenirányú kerékpársávot, de a Széchenyi téri átvezetés egyelőre szintén megoldatlan.

A kerület súlyvonalában, a Kálvin tér – Kecskeméti utca – Ferenciek tere – Petőfi Sándor utca – Október 6. utca vonalán a kerékpáros közlekedés az egyébként egyirányú utcákban Magyarországon elsőként megengedett mindkét irányban. Az útvonal azonban csak az Arany János utcáig tart, a Szabadság téren az átvezetés a gyalogosok miatt nem megengedett. Északra a Hold utcán vagy a Bajcsy-Zsilinszky úton, délre a Nádor utcán vagy az Akadémia utcán lehet haladni. A forgalommal szembevezetett kerékpár sávok, nyomok, egyre sűrűbben hálózzák be a kerületi utakat.

Egyre népszerűbb a kerékpáros közlekedés a MOL BUBI kerékpárok használatával is, melyre a legtöbb BUBI állomás az V. kerületben létesült. A piac is reagált a kor kihívásaira, megjelentek az applikációkon keresztül is bérelhető kerékpárok Belvárosban.

80. ábra Forrás: Budapesti Közlekedési Központ (molbubi.bkk.hu)

Gyalogos közlekedés

A gyalogos közlekedés a közlekedési szabályok betartásával természetesen minden közterületen megengedett. Vannak olyan közterületek, ahol kizárólag csak a gyalogosok, illetve vannak kerékpárosokkal vegyesen használt közterületek. A gyalogosutcák „őse” a Váci utca északi szakasza, mely Budapest első gyalogos utcája és a Vörösmarty tér, mely Budapest első gyalogos tere. Ezt követte a Váci utca déli szakasza és egyes mellékutcái.

Az elmúlt évek fejlesztései szintén jelentősen növelték a kizárólag gyalogosok által használt felületeket. A Kossuth Lajos téren csak a villamos haladhat keresztül, a gyalogosoké lett a Szent István tér, a Deák Ferenc tér és az Egyetem tér. A Deák Ferenc utca a Váci utcához kapcsolódva a magas színvonalat képviselő üzletek utcája lett.
Különösen a nyári szezonban növekszik meg a gyalogos forgalom rakpartokon. Mivel ez az egyetlen útvonal, ahol megengedett a 7,5 tonnás járművek közlekedése, a balesetmentes, biztonságos megoldásra fokozottan kell törekedni.

Igen kedvelt útvonal a Duna korzó a Március 15. tér és a Széchenyi tér között. Egyes tereken csökkentették a keresztező útpályák számát, szélességét, így alakítva ki nagyobb gyalogos felületeket (Szabadság tér, Ferenciek tere, Szervita tér, Március 15. tér).

A gyalogos-közlekedés biztonságának növelése érdekében új gyalogos átkelőhely létesült a Kossuth tér előtti szakaszon északra és délre is.
Új buszmegállók és busz várakozóhelyek létesültek az id. Antall József rakparton 2015-ben a Kossuth tértől északri irányban.
Az utóbbi években igen jelentős számban jelentek meg főleg a belváros frekventáltabb részein (jellemzően gyalogos utcákban) olyan elektromos járművek, melyek használatát sem a KRESZ, sem más jogszabály nem szabályozza. (Kerékpár, teherszállító kerékpár, tricikli, riksa, segway, gördeszka, roller, hoverboard, beerbike stb). Közlekedésük a gyalogos közlekedés biztonságát veszélyezteti, ezért azok korlátozását, illetve használatuk kereteit vizsgálni, és szabályozni szükséges. A lakossági panaszok súlya miatt az utak használata vonatkozásában a KRESZ módosítására van szükség.

1.15.5. Parkolás

Mind a lakosság, mind a kerületbe látogatók részéről az egyik legnagyobb probléma a parkolás. A kerület egésze tulajdonviszonytól függetlenül parkolási vagy védett övezetbe tartozik a hatályos fővárosi közgyűlési rendelet szerint. A védett övezetbe a behajtás engedélyhez kötött. A lakosság ingyenes várakozási engedélyt kaphat lakásonként egy gépkocsi után, a második után csak térítés ellenében. Jelenleg 7500 lakossági engedélyt adtak ki, ami lényegesen több a rendelkezésre álló férőhelyeknél.

A felszíni férőhelyek számát illetően 2016-ban 5292 db felszíni várakozóhelyet üzemeltetett Belváros-Lipótváros Közterület-felügyelet, azaz az V. kerületi várakozóhelyek száma lényegében stagnál. A felszíni várakozóhelyeken túl 452 db kizárólagos használatú várakozóhely, 148 db mozgáskorlátozott férőhely, 186 db központi rakodóhely, 69 db taxidroszt, illetőleg 14 db busz férőhely üzemelt az év folyamán.

A felszíni, fizetős helyek 86,16%-a kerületi tulajdonú területen, míg 13,84%-a fővárosi kezelésű területen található. Napi szinten átlagosan 262 db várakozóhely esik ki különböző okok (területfoglalás, építkezés, filmforgatás stb.) miatt. A férőhelyek kihasználtsága 8.00 – 20.00 közötti időszakban átlagosan 80-85% körül mozog.

A közlekedésfejlesztés egyes megnyilvánulásai a parkolásra negatívan hatnak. Az elektromos gépkocsik elterjedésével szükségessé váló töltőhelyek kijelölése szintén parkolóhely veszteséggel jár. Az elektromos gépkocsik a jelen szabályozás értelmében egyelőre ingyenesen parkolhatnak, ami bevételkiesést okoz az Önkormányzatnak. Ez az elektromos járművek számának növekedésével várhatóan csak fokozódik, ezért az elektromos gépjárművekhez kapcsolódó ingyenes parkolási kedvezmények felülvizsgálata szükséges.
Csökkentik a férőhelyeket azok az ingatlan előtti burkolati jellel felfestett behajtók, ahol az adott épületbe fizikailag sem lehet behajtani, és a férőhely szabvány méret növekedése is. Ugyancsak csökkentik a szabad helyeket a BUBI állomások, a kizárólagos férőhelyek, rakodó helyek.

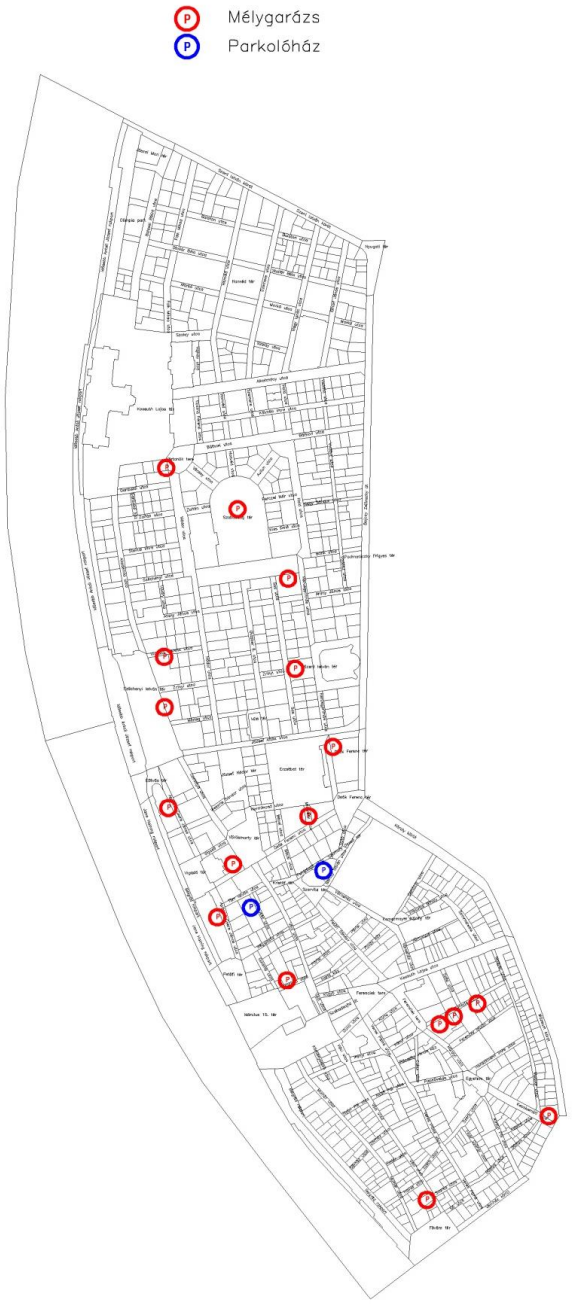

81. ábra Mélygarázsok, parkolóházak (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

Az első parkolóház a Belvárosban épült, a Szervita téren, bontása 2017 tavaszán indult. Azóta több parkolóház (Aranykéz utca, Korona szálló, Reáltanoda utca, stb.) és mélygarázs (Szabadság tér, Szent István tér, Erzsébet tér, Széchenyi tér, stb.) épült a kerületben. Jelenleg is folyik a József nádor téri mélygarázs építése. Sok esetben épületen belül biztosítanak parkolási lehetőséget az ott dolgozóknak, vendégeknek, azonban ezek sem fedezik a tényleges igényeket. Közforgalmú férőhelyekkel is rendelkező parkolóházak, mélygarázsok (térképen ábrázolva a 81. ábrán).

Neve	Címe	Férőhelyeinek száma
Aranykéz utcai parkolóház	Aranykéz utca 4-6.	480 db
Bank Center Mélygarázs	Szabadság tér 7.	475 db
Bazilika Garázs	Szent István tér	404 db
Erzsébet téri mélygarázs	Erzsébet tér	134 db
First Site Szálloda és Irodaház és mélygarázs	Reáltanoda utca 9-11.	191 db
Franklin garázs	Reáltanoda utca 5.	199 db
Gresham mélygarázs	Széchenyi tér 5-6.	130 db
Intercontinental Hotel mélygarázs	Apáczai Csere János utca 12.	74 db
Kempinski mélygarázs	Erzsébet tér 7-8.	234 db
Korona parkolóház	Kecskeméti utca 14.	130 db
Lipót garázs	Szabadság tér	804 db
Mariott Hotel mélygarázs	Apáczai Csere János utca 4.	80 db
Millenium Center mélygarázs	Piarista utca 4.	160 db
Nádor Garázs	Vértanúk tere 1.	70 db
Széchenyi István tér 7-8 mélygarázs	Széchenyi tér 7-8.	220 db
Szervita parkolóház	Szervita tér	304 db
Váci utca center mélygarázs	Váci utca 81.	166 db
Vörösmarty 1. mélygarázs	Vörösmarty tér 1.	158 db
Ybl Palota mélygarázs	Reáltanoda utca 1-3.	56 db

(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

1.15.6. Teherforgalom, áruszállítás

A kerület teljes területe 3,5 tonnás súlykorlátozás alá esik, kivéve a rakpartot, ahol 7,5 t a korlátozás. A korlátozás 7.00 – 18.00, illetve 22.00 – 05.00 óra között érvényes, az ezen kívüli ún. nyitott időszak, amikor a súlyosabb járművek is behajthatnak külön behajtási engedély nélkül, de csak fővárosi útvonal engedélyek beszerzésével. A korlátozás alól felmentést a Budapest Közút adhat. Az engedélyek beszerzése egyszerű és gyors, online felületen történik.

Gondot a rakodóhelyek elhelyezkedése és foglaltsága okozhat. Lehetőség szerint a főutak mentén jelölik ki ezeket, hogy a lakó- és kiszolgáló utcákat a többletforgalom ne terhelje, azonban a busz- és kerékpársávok létesítése ezt megakadályozza. Ilyen esetekben a csatlakozó mellékutcákban adnak helyet az áruszállításnak, például a József Attila utca helyett az Október 6. utcában. Egyes helyeken, ahol a járda szélessége ezt lehetővé teszi, kisméretű furgonok részére (max. 1t tengelyterhelés) jelöltek ki rakodóhelyeket (Múzeum körút. Vámház körút.)

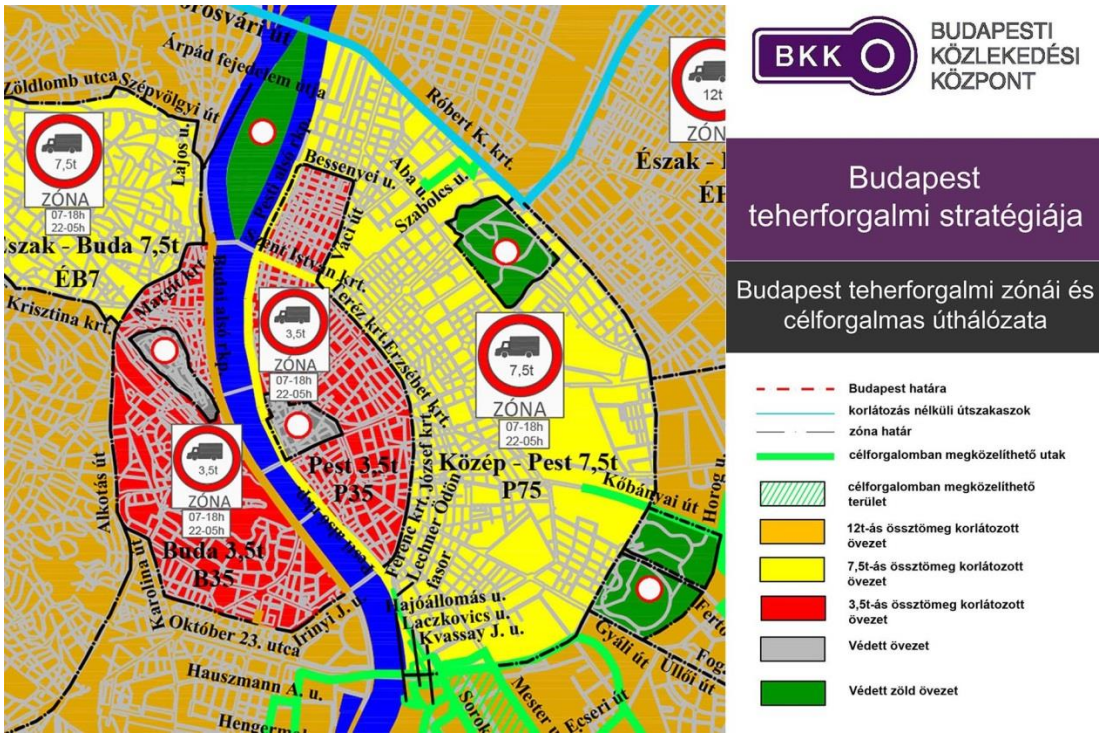

82. ábra

Forrás: Budapest teherforgalmi stratégiája 2016.01.01. – Budapesti Közlekedési Központ

KÖZLEKEDÉS SWOT ELEMZÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
▪ központi fekvés, jó megközelíthetőség ▪ 4 híd kapcsolat Budával ▪ 4 metró, jó közösségi közlekedés ▪ kiépített úthálózat ▪ célforgalom fókusz	▪ parkolóhelyek hiánya ▪ balra nagyívek hiánya ▪ sok ideiglenes lezárás rendezvények, tüntetések, filmforgatás miatt ▪ áruszállítás nehézsége ▪ kevés szabad mélygarázs férőhely ▪ forgalomcsillapítás kiterjesztése

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
▪ ráhordó jellegű midibusz járat a belső úthálózaton ▪ rakparti gyalogos-kapcsolatok kiépítése	▪ lakosság elvándorlása a parkolási problémák és tranzitforgalom miatt ▪ kerékpáros fejlesztések férőhelyek rovására ▪ buszsáv létesítése parkoló helyett ▪ elektromos töltőhelyek kialakítása parkolók helyett ▪ turistaforgalom további erősödése ▪ új közlekedési eszközök terjedése (pl.:segway, hoverboard)

1.16. Közművesítés

Közművesítés fejlődése

A főváros V. kerületének közműellátása történelmi múltú. A kerület a főváros régen beépített területe, így közműellátásának kiépítése is történelmi múltú. Már a múlt század elején is a kerület, döntő hányada teljes közműellátással rendelkezett. Már akkor biztosított volt a villamos energia ellátás, a vezetékes ivóvíz ellátás, a közcsatornás vízelvezetés, az energiaellátásra a városi gázellátás jellemző, bár azt jellemzően csak főzésre hasznosították. A kerület területét a 60-as, 70-es években zajló nagyméretű lakótelep építési programok elkerülték, a közműellátása így viszonylag egyenletesen fejlődött. Mára a kerület teljes területe teljes közműellátással rendelkezik.

Népszámlálás					
Felszereltség	**1970**	**1980**	**1990**	**2001**	**2011**
Lakott lakások száma	**20477**	**19810**	**19357**	**14167**	**19683**
Villanyvezetékkel	20463	19803			
Vízvezetékkel		19784			
Vezetékes ivóvízzel	20274				
Vízellátás hálózati vízvezetékből				14167	19683
Vízellátás házi vízvezetékből			19356	n.a.	n.a.
Vízellátás egyéb módon	210		1		
Melegvíz távvezetékből, meleg folyóvíz			18543	14028	19540
Gázzal-, hálózati gázzal	17659	17804	17616	13143	
Vezetékes gáz			17616		
Gázzal - palackos gázzal	64	63	35	18	
Gázzal - hálózati és palackos gázzal	17723	17867	17651		
Vízöblítéses wc-vel lakásban	18245	18484	18668		19378
Vízöblítéses wc-vel lakáson kívül	2201	1322	647		
Vízöblítéses wc-vel - lakásban és lakáson kívül	20446	19806	19315		
Csatornával - közcsatornával	20474	19809			
Közcsatornára csatlakozó lakások száma		19809	19357		19642
Csatornával - házi csatornával					41
Csatornával - köz- és házi csatornával	20474		19357		19683
Fürdőszobával, mosdófülkével					
Fűtés - távfűtés				439	
Fűtés - épület egyedi kazán, etázs és egyedi helyiségfűtés				13714	

A táblázatban bemutatott felmérés a lakott ingatlanokra terjedt ki és jól mutatja a kerület fejlődési folyamatát.

Komfortosság	1970	1980	1990	2001	2011
Összkomfortos			7953	7040	12941
Komfortos	17195	17509	9533	5987	5685
Félkomfortos	1175	1084	735	435	396
Komfort nélküli	2107	1217	649	111	188
Szükség és egyéb lakás			487	594	473
összesen	**20477**	**19810**	**19357**	**14167**	**19683**

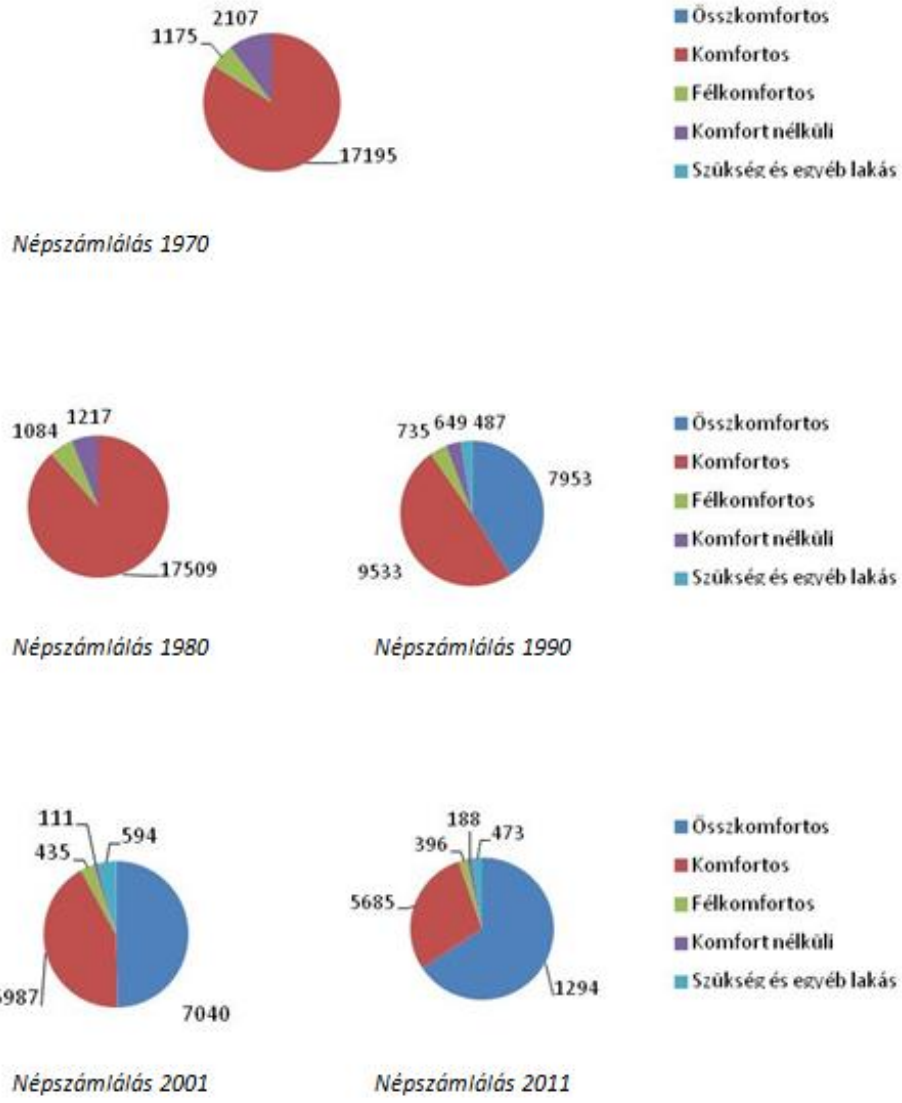

83. ábra A lakott lakások komfortosság szerint
Forrás: Népszámlálási adatok

Bár az ellátottságot a kerületben levő lakásokra vonatkozó adatok alapján lehet vizsgálni, a kerület történelmi múltja, a fővárosban betöltött helye szerepe, központi fekvése, belvárosi szerepköre jelzi, hogy a kerületben az intézményi, irodai hasznosítás túlsúlyban van. Ezeket legpregnánsabban az energiafogyasztási adatok jelzik.

2015-ben a kerületben 24020 villamos energia fogyasztót tartottak nyilván, amelyből darabszámra ugyan 20734 volt lakossági fogyasztó, az összes fogyasztók 86,3 %-a, de a fogyasztás mértéke jelzi a kontrasztot, a villamos energia éves fogyasztásának csak a 14,7 %-át fogyasztotta a lakosság, a többit a kerületben levő intézmények, irodák, stb. Ez jelzi a lakáson kívüli fogyasztók közműfogyasztási túlsúlyát. A kerületben a közműellátás igényét és annak kielégítését így az intézmények ellátási feladata határozza meg.

1.16.1. Vízi közművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Ivóvíz ellátás

Az ivóvíz ellátás, mint a komfortos ellátás egyik legfontosabb eleme kerületi szinten kiépített. Az ivóvíz ellátási rendszere a főváros egységes vízellátási rendszeréhez, a fő- és gerinchálózatához csatlakozik. A főváros ivóvíz ellátását a Fővárosi Vízművek Zrt szolgáltatja.

A kerület a főváros egyik legrégebben közüzemű vízellátásban részesülő területe. Kezdetekben a kerületen belül a Kossuth téren saját medergalériás vízkivételt, tápgépházat üzemeltettek az Országház északi oldalán. Ezt a vízkivételt 2004-ben elszennyeződés miatt üzemen kívül helyezték, a Kossuth tér rendezésekor részben felszámolták, részben áttelepítették.

A vízellátás vízbázisai a Szentendrei szigeten, a Duna észak-nyugati és észak-keleti partjain üzemelő kutak, ahonnan gerincvezetékek szállítják a vizet az egyes ellátási körzetek gépházához. A kerület területén jelentős fő-gerincvezeték is áthalad. Az Észak-Pesti vízbázis felől, a Káposztásmegyeri Vízműtől induló ún. IV. számú nagyátmérőjű főnyomócső, amely a Széchenyi rakpart-Belgrád rakpart nyomvonalon NÁ 1200-as mérettel halad át az V. kerület területén, majd az Erzsébet-hídon áthaladva kapcsolódik a főváros budai oldalán haladó főhálózatokkal, azon keresztül a Gellért-hegyi medencerendszerrel.

Az V. kerülettől délre, a Lónyai utcánál csatlakozik az NÁ 800-as, csepeli vízbázisról táplált Boráros téri hálózathoz.

A kerület területét érinti még a Szent István körúton haladó NÁ 800-as gerincvezeték, amely csatlakozik a nagykörúti NÁ 1400-as, NÁ 1200-as és NÁ800-as gerinchálózati rendszerekhez. A gerinchálózatok közötti kapcsolatot a vezetékeket összekötő NÁ 500-as, NÁ 400-as és NÁ 300-as gerincvezetékek biztosítják. Ezek a vezetékek alkotják a kerület főelosztó hálózatát, amelyről táplálják a kisebb paraméterű (NÁ 200-NÁ 80) elosztó hálózati szakaszokat.

A rakparton haladó NÁ 1200-as vezeték nyomvonalát a közelmúltban jelentős beruházások érintették, az érintett szakaszokon a szükséges nyomvonal korrekciót megoldották.

A vízellátó hálózat a főváros nagy kiterjedtsége és az eltérő topográfiai viszonyai miatt különböző ellátási zónákra van felosztva. Az V. kerület közel sík fekvése lehetővé tette, hogy a kerület vízfogyasztói egyetlen zónáról elláthatók, az ellátás a 20-as számú ún. Pesti alapzónáról biztosított.

A zónákban a megfelelő hálózati nyomást a zónákban üzemelő gépházak, medencék, tározók biztosítják. A 20-as számú ún. Pesti alapzóna hálózati víznyomását az ellennyomó medencék: a Gellérthegyi, Kőbányai, Rákosszentmihályi és Gilice téri medencék biztosítják. Az V. kerület vízelosztó hálózatában a mértékadó nyomást a Gellérthegyi-medence biztosítja, amelynek folyásfenék-szintje 137,9 mBf szinten van. A kerület terepszintje 106,8-103,9 mBf közötti. Ez jelzi, hogy a hálózati nyomás megfelelően biztosított.

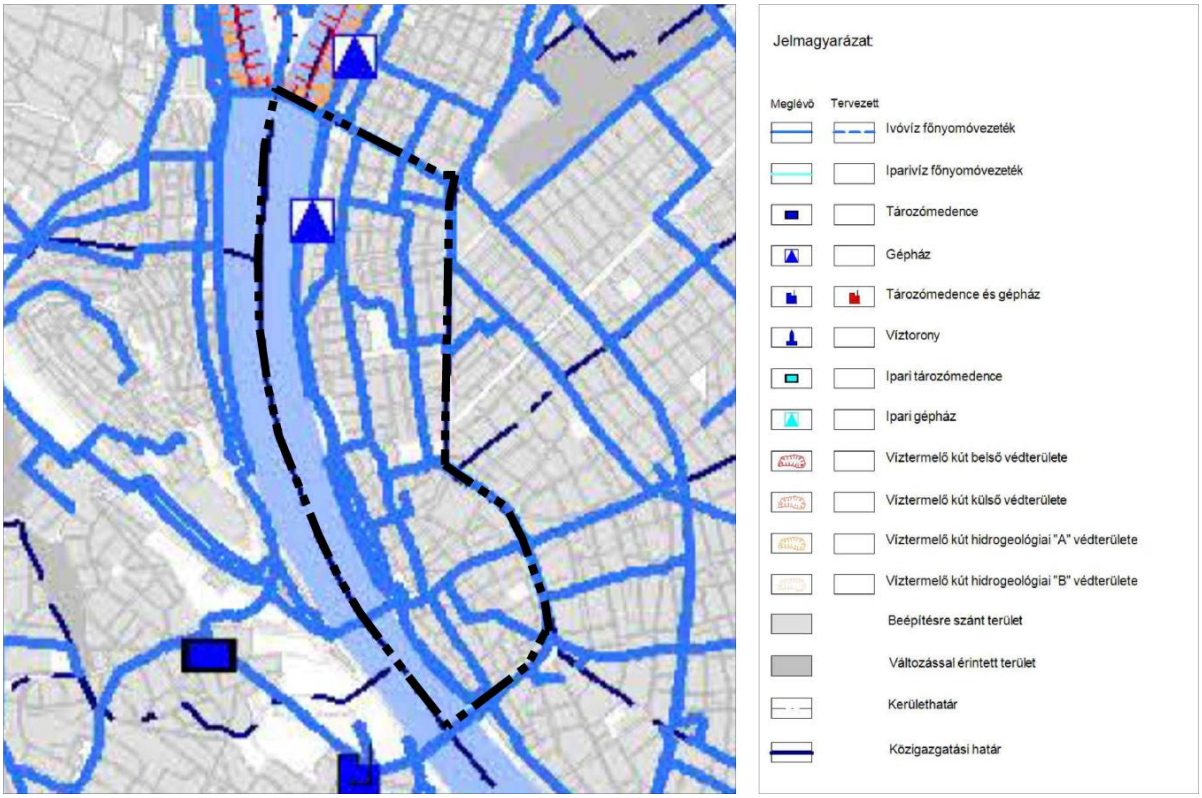

84. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve
50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva
Közmű infrastruktúra - Vízellátás összefüggései

A kerület minden utcájában üzemel vízellátó vezeték, a régebbi építésű vezetékekre jellemző, hogy ac anyagú, az újabban építettek már műanyag alapanyagú csövekből épültek. A régebbi építésű vezetékek fokozatos cseréjének igénye is lassan előtérbe kerül.

Előzetes tájékoztatójában a szolgáltató jelezte a közeljövőben megvalósítandó fejlesztési szándékait.
2017-2018 tervezett vezeték cserék:

- Belgrád rakpart (Irányi utca-Belgrád rakpart 8. között) NÁ 1200-as sentab vezeték cseréje
- az V.-XIII. kerület Szent István körút (Hegedüs Gyula utca- Nyugati tér között) a még fel nem újított NÁ 800-as öntöttvas vezetékszakasz cseréje
- az V. kerület Váci utca (Irányi utca-Sóutca között) NÁ 300-as öntöttvas és NÁ 150-es ac vezetékek cseréje

Tűzivíz ellátás

A kerület tűzivíz ellátása általánosan az ivóvíz hálózatra telepített tűzcsapokkal megoldott. Újabb, nagyobb beruházásoknál a megfelelő tűzivíz ellátásról a beruházás megvalósítása során gondoskodtak.

Ipari víz és öntözővíz ellátás

A kerületben közüzemű ipari víz szolgáltatást nem építettek ki, a szolgáltató által korábban üzemeltetett ipari víz ellátó hálózat sem érintette a kerület területét. Helyi vízkivétel, talajvíz kút előfordulhat a kerületben a nem ivóvíz minőségű vízigények (locsoló víz) kielégítésére, de erről nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

Karszt- és hévizek, fürdő ellátás

A kerületben karsztvíz, hévíz kivétel nem üzemel.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII.25) KvVM. rendelet szerint az V. kerület területe fokozottan érzékeny felszín alatti vizek és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik. A hidrogeológiai adottságok a szennyvíz közcsatornával való elvezetését igénylik.

A kerületben a közcsatornás szennyvízelvezetés megvalósítása is már történelmi múltú, a főváros legrégebben csatornázott területe, ahol valamennyi vezeték 50 éven felüli, de vannak 100 évet jóval meghaladó vezetékszakaszok is.

A kerületben egyesített rendszerű vízelvezetést építettek ki. Az egyesített rendszerű csatornahálózattal összegyűjtött, szenny- és csapadékvizek befogadója az ún. Pesti Duna-parti főgyűjtő és a Nagykörúti főgyűjtő, amelyek a kerület területén a Balassi Bálint utca-Széchenyi rakpart-Belgrád rakpart nyomvonalon haladnak, majd déli irányba tovább, elhagyva a kerültet a Sóház utca, Közraktár utca, Soroksári út nyomvonal a befogadó Ferencvárosi Szivattyútelepig, ahonnan nyomócsatorna szállítja tovább a vizeket a Budapest Központi Szennyvíztisztító Telepre.

A kerület utcáiban kiépített gyűjtőcsatornák részben a kerület, részben a szomszédos kerület területén összegyűjtött vizeket szállítják a főgyűjtőbe. A főváros, így az V. kerület közigazgatási területén is a közcsatornás vízelvezetéssel kapcsolatos feladatokat a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el.

Megemlítendő, hogy a Fővárosi Önkormányzat megbízásából a FŐMTERV Zrt. által készített általános csatornázási tervet fontos figyelembe kell venni, mint kerettervet, amiben rögzítettet meghaladó többlet vizek fogadását a szolgáltató nem tudja biztosítani és a csatornaépítési feladatokra anyagi fedezettel nem rendelkezik, pedig erre a köz WC-k újbóli üzembehelyezése miatt rendkívüli módon szükség lenne.

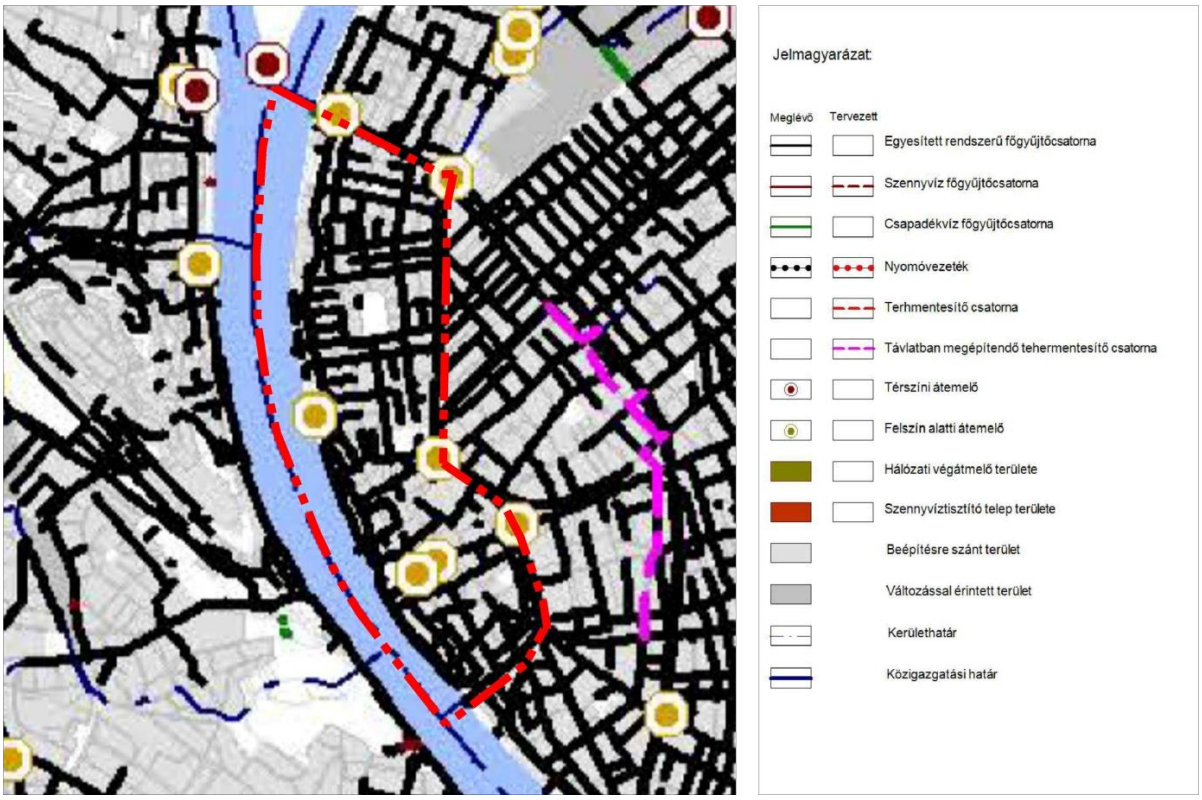

85. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve
50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva
Közmű infrastruktúra - Csatornázás összefüggései

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A kerület a Duna részvízgyűjtőjén fekszik, a kerület területéről elvezetendő csapadék- és felszíni vizek befogadója a kerület nyugati oldalát határoló Duna.

A kerület területén egyesített rendszerű vízelvezetést építettek ki. A 1.16.1.2. szennyvízelvezetés fejezetében részletezésre került az egyesített rendszerű vízelvezetés, ahonnan a csapadékvizeket a szennyvizekkel együtt zárt, egyesített rendszerű csatornahálózat szállítja el átemelők segítségével a befogadó szennyvíztisztító telepig.

A V. kerület közvetlen Duna menti elhelyezkedése a csapadékvíz és a felszíni vizek számára kedvező befogadóként áll rendelkezésre. A kerület Dunába torkoló élő vízfolyással nem rendelkezik, a Duna menti területekről előforduló közvetlen dunai bevezetések zárt csatornával történnek. A Dunán levonuló árhullámokra tekintettel a dunai bevezetés árvízi átemelő műtárgyon keresztül történik.

A Pesti Duna-parti főgyűjtő építésével egyidejűleg- kihasználva azt a kedvező adottságot, hogy a főgyűjtő lényegében párhuzamos vezetésű a Dunával, hét helyen önműködő záporkiömlőt is építettek (Jászai Mari téren, Régi posta utcán, Széchenyi utcán) abból a célból, hogy a csatornahálózat túlterheltsége esetén a csatornahálózat tehermentesíthető legyen.

Azonban a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadékot hozó záporok, esők miatt is szükségessé vált a csatornaátépítések, csatornák fejlesztése (pl. felszín alatti tározók).

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás, energiaellátási rendszerek

A kerület energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamos energia és a földgáz áll rendelkezésre. Bár már régóta a kerületben a teljes energiaigény vezetékes energiahordozókkal kielégített, a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is előfordul.

A vezetékes energiahordozók rendelkezésre állása a kerület korszerű, környezetbarát energiaellátását teszi lehetővé.

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világítási, erőátviteli vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljes körűen kielégíthetők. A kerület területét északról és délről is megközelíti a távhőhálózat, de távhőszolgáltatás nincs a kerületben.

A természeti adottságként rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiahordozó hasznosításával világörökségi és műemléki védettségek okán kerület szinten csak néhány ingatlannál termelnek villamos energiát, illetve igénybe veszik termikus célú energiahasznosításra is.

1.16.2.2. Villamos energia ellátás

A főváros villamosenergia-ellátását az ELMŰ Hálózati Elosztó Kft. biztosítja. A villamos energiát a MAVIR Zrt. által üzemeltetett együttműködő országos nagyfeszültségű átviteli hálózati rendszerről vételezi az iparági alállomásoknál. Az iparági alállomásokról induló 132 kV-os főelosztó hálózat táplálja a szolgáltatás hálózati rendszerének bázisainak tekinthető alállomásokat. Az V. kerület területén jelenleg alállomás nem üzemel, az ellátás bázisai a szomszédos kerületekben üzemelnek. A Kresz Géza utcai, a Dob utcai és a Csarnoktéri alállomások tekinthetők az ellátás bázisainak. Az alállomásokat betápláló 132 kV-os hálózat nyomvonala viszont áthalad a kerület területén, a hálózat felszín alatti elhelyezéssel épült.

A V. kerület fogyasztóinak ellátására a szomszédos kerületekben üzemelő alállomásokról induló középfeszültségű elosztóhálózatot építettek, amely felfűzi a fogyasztói transzformátor állomásokat. A V. kerület a szolgáltató 10 kV-os középfeszültségű ellátási körzetéhez tartozik.

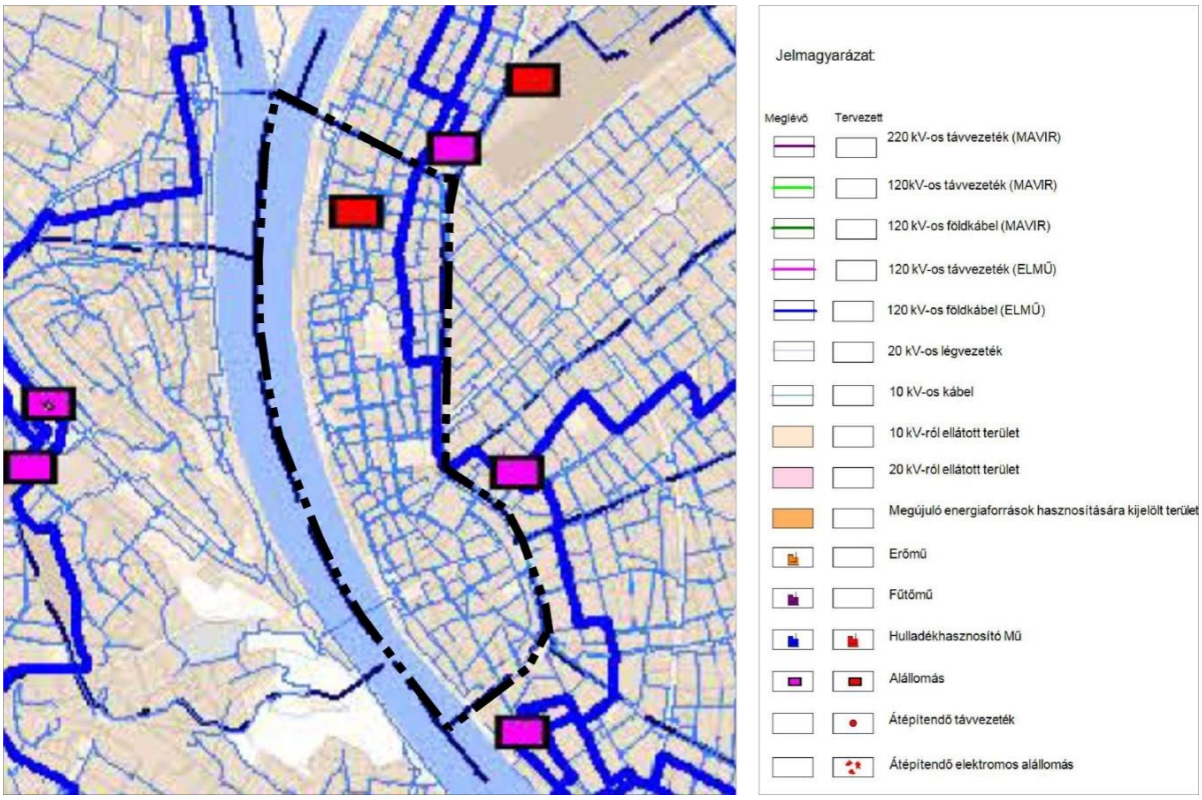

86. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve
50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva
Közmű infrastruktúra – Villamosenergia hálózatok összefüggései

A 10 kV-os hálózat földalatti elhelyezéssel épült. A középfeszültségű 10 kV-os hálózatok fűzik fel az igények kielégítéséhez szükséges fogyasztói transzformátorokat.
A fogyasztói igények a transzformátoroktól táplált kisfeszültségű hálózatról elégítik ki. A kisfeszültségű elosztóhálózat, hasonlóan a középfeszültségű hálózatokhoz, kizárólag földalatti kivitelezéssel épült.
A kerületben az utóbbi időkben épített, vagy rekonstrukció során felújított közvilágítású útszakaszokon már korszerű, energiatakarékos közvilágítást létesítettek lámpatestek, energiatakarékos világító testek alkalmazásával, a közvilágítást a BDK üzemelteti. Felmérésük alapján a legalulvilágítottabb területek a Belgrád rakpart (Március 15. tér és Fővám tér közötti szakasza), valamint a Podmaniczky Frigyes tér.

1.16.2.3. Földgázellátás

A főváros földgázellátásának üzemeltetője a FŐGÁZ Földgázelosztási Kft. a főváros gázellátása egységes hálózati rendszerrel épült ki. A V. kerület gázellátása is a fővárosi egységes hálózati rendszerének része.
A gázszolgáltatás a kerületben régen kiépítésre került, a kezdeteknél a gázellátás a gázgyárban előállított városi gázzal történt. A városi gáz szerepét a 70-es években a természetes szénhidrogén alapú földgáz vette át.
A főváros gázellátása az FGSZ Zrt. által üzemeltetett országos nagynyomású szállítóhálózati rendszerről biztosított, mely a fővárost körülvevő nagynyomású földgázszállító-gyűrűről épült ki. A nagynyomású hálózatra telepített gázátadók közelébe

telepített gázfogadó és nyomáscsökkentő állomásról indul a kerület ellátását szolgáló, nagyközép-nyomású gerincelosztó hálózata.

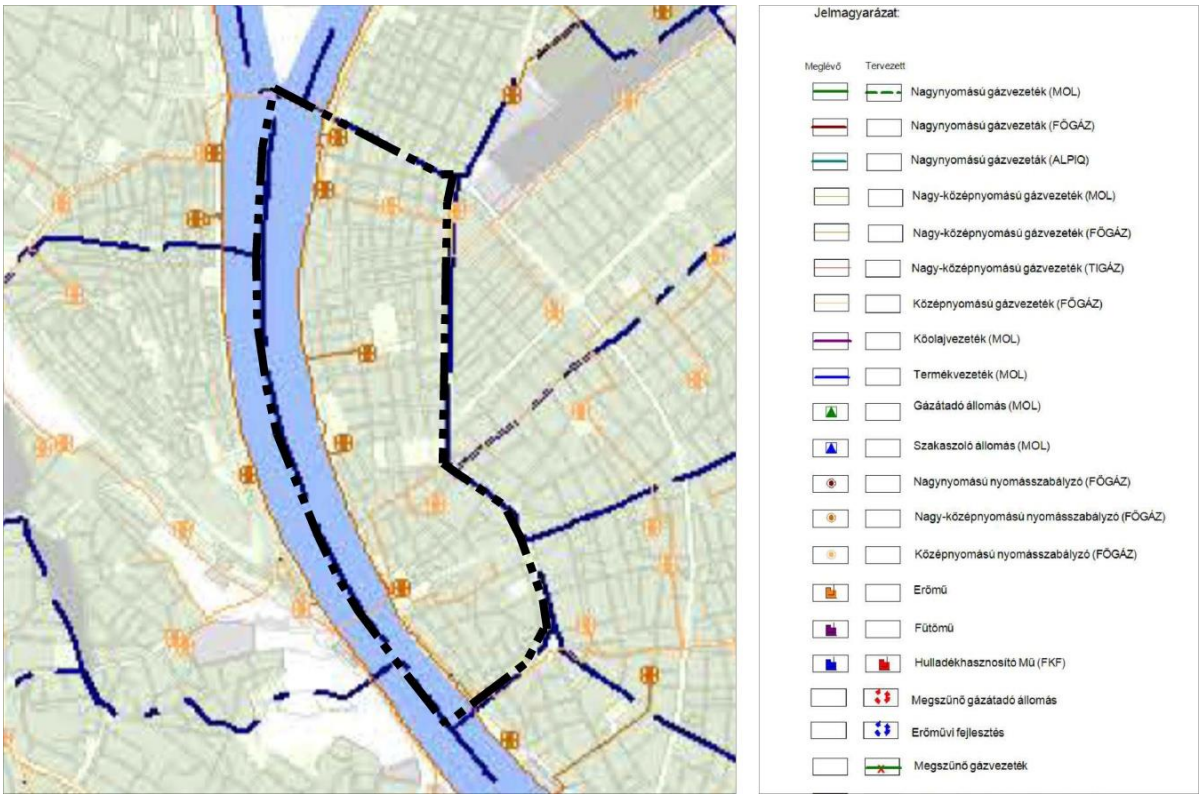

87. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve
50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva
Közmű infrastruktúra - Földgázhálózatok összefüggései

A kerület fogyasztóinak ellátási gerince a nagyközép-nyomású hálózat. A nagyközép-nyomású vezeték táplálja a körzeti, illetve a nagyobb fogyasztók helyi nyomáscsökkentőit. A körzeti nyomásszabályozókon keresztül jut a földgáz a kisnyomású elosztóhálózatba, amelyről közvetlen elégítik ki a fogyasztói igényeket.

1.16.2.4. Távhőellátás

A V. kerület a főváros két távhőellátási körzete között helyezkedik el, de a kerület nem veszi igénybe a távhőszolgáltatást, a kerületen belül jelenleg egyetlen fogyasztó sincs, azonban 2016. évben a távhővezeték-hálózat kiépítése megkezdődött (Városház utca).

1.16.2.5. Hagyományos energiahordozó ellátás

A nem vezetékes energiahordozók szerepe korábban, a lakosság komfort igényének növekedésével, az automatikus üzemvitelű hőellátás kialakításával csökkent. Fa és egyéb tüzelés lehetőségét fővárosi rendelet tiltotta meg a belvárosi kerületekben. Automatikus ellátás lehetőségét nyújtotta a vezetékes földgázellátás, amely kiépítettségével a kerület energiaellátásában meghatározó lett.

1.16.2.6. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók hasznosítását szolgáló berendezés beruházását követően szinte ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

Szélenergia

A topográfiai és légköri, meteorológiai viszonyok alapján kialakuló szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét.

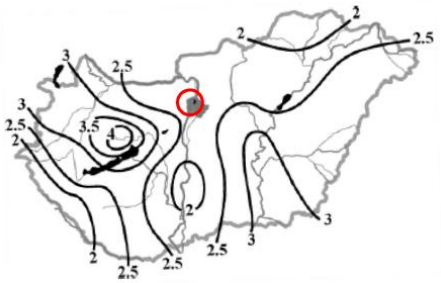

88. ábra Bartholy – Radics – Bohoczky (2003)
A szél energiája Magyarországon
Forrás: Dr. Tar Károly Debreceni Egyetem Meteorológiai Tanszék & Magyar Szélenergia Társaság

89. ábra
Az évi átlagos szélsebességek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009)
Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. A térképről is leolvasható, hogy az V. kerület nem fekszik a szélenergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen, de a kerület beépítettsége és zajterhelése nem is teszi lehetővé a szélenergia hasznosítását.

Napenergia

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

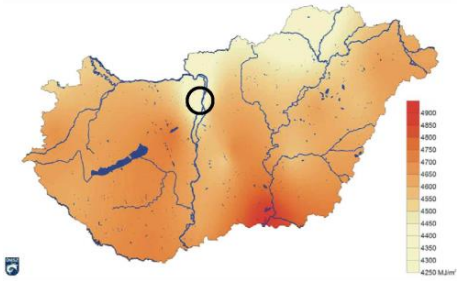

90. ábra
A globálsugárzás (MJ/m2) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009)
Forrás: www.met.hu

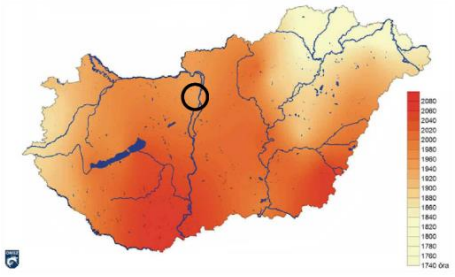

91. ábra
Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszakalapján
Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Budapest, illetve az V. kerület területén 1800-1900 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamos energia termelésre biztosított.
A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről, naperőművekről.
Az újabb építésű épületeknél már a napenergiát hasznosító napkollektorok, napelemek alkalmazása általánosan megjelenik.
Fontos, hogy az elektromos hálózatba való áramtermelés kiépítése egyelőre nem könnyen megoldható, a napenergia csak saját háztartásban használható. Továbbá a kerület egésze világörökségi terület, így a látható tetőfelületeken a Budai várból, Gellért-hegyről látható tetőtájban napelemek, napkollektorok megjelenése tiltott.

Vízenergia

A vízfolyások esésével, mint megújuló energiaforrással lehet energiát termelni. A kerület központi elhelyezkedése, beépítettsége a vízenergia hasznosítását nem teszi lehetővé.

Biomassza-biogáz

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki.

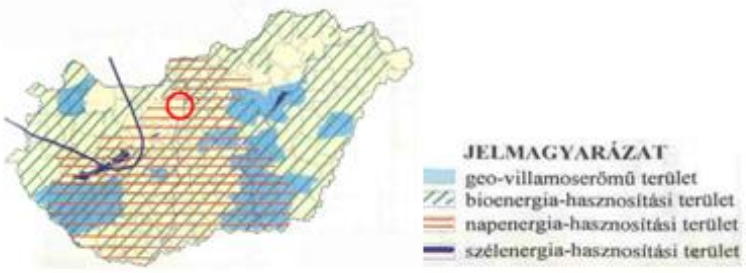

92. ábra Megújuló energiaForrások hasznosítására javasolt területek
Forrás: Pylon Kft.

Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így a kerületben is elméletileg lehetőség, de a kerület városközponti elhelyezkedése és beépítettségének mértéke nem teszi lehetővé a hasznosítását.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével részben a földfő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség.

A geológiai adottságok alapján a geológusok elkészítették a termikus energia várhatóan rendelkezésre állását bemutató térképet.

93. ábra
Magyarország 50 C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe
Összeállította: Bélteky Lajos, Dr. Kőrössy László Felsőpannon alapján, 1962
Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó)

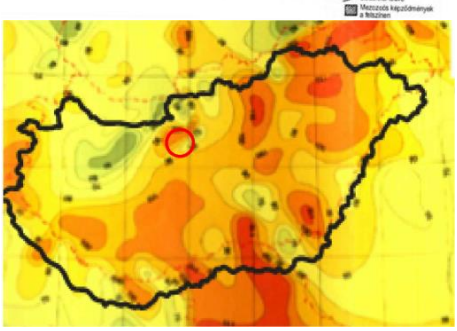

94. ábra
Magyarország geotermikus energiahordozó hasznosítási lehetősége – A Pannon-medencének és régiójának geotermikus hőtérképe (részlet)
Forrás: PannErgy, Portfolio.hu

Geotermikus energia – Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei

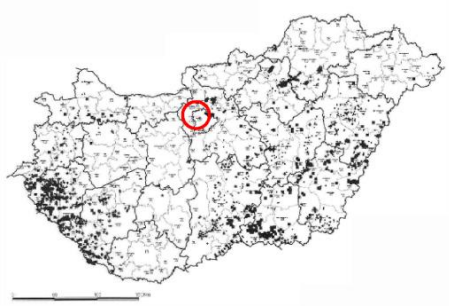

95. ábra
Magyarországon geotermikus energia hasznosítási lehetőség a felhagyott CH meddő kutak – Magyarország CH meddő kútjainak területi megoszlása
Forrás: Pylon Kft. (Szerkesztette 2001-ben)

A kerületben a földhő hasznosítására hőszivattyú alkalmazásával ingatlanonként elméletileg lenne lehetőség, de a kerület beépítettsége csak nagyon korlátozottan teszi lehetővé az igénybevételét. Mivel a telkek alapterülete gazdaságos földhő kitermelést nem tesz lehetővé, a beruházók új épület létesítése esetén nem alkalmazzák, viszont a kerületen belüli hasznosítás lehetőségét vizsgálják.

1.16.2.7. Az Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával megoldott. A villamos energia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk az intézmények jelentős hányadában földgáz hasznosításával biztosított, helyi hőbázis segítségével.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások történtek szinte valamennyi

önkormányzati intézménynél, részben már megvalósításra kerültek, vagy folyamatban vannak. Az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása szórványosan fordul elő, erről teljes lista nem áll rendelkezésre. Az egyes intézmények tetején üzemelő megoldásról, a napenergia hasznosító berendezések alkalmazásáról, csak a pályázati támogatást igénybe vevőkről van információ, amely nem teljes körű.

1.16.3. Elektronikus hírközlés

1.16.3.1. Vezetékes elektronikus hírközlés

Budapest, így az V. kerület vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A budapesti szekunderközponthoz tartozó Budapest primer központ a kerület vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A főváros teljes közigazgatási területe 1-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

Budapest V. kerülete jelenlegi vezetékes távközlési ellátottsága teljes körűnek tekintendő, azaz valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A kiépített vezetékes távközlési hálózat földalatti elhelyezéssel épült. A kerület 2004 óta tiltja a felszín feletti kapcsolószekrény létesítését.

A kedvező távközlési ellátottság ellenére folyamatosan csökkenő számban üzemelnek nyilvános távbeszélő helyek, részben önálló szabadtéri létesítményként, részben és döntően kereskedelmi, vagy egyéb intézményi célú létesítmények területén belül elhelyezve.

A korszerű adatátvitel is egyelőre a vezetékes távközlési hálózaton keresztül oldható meg nagyobb biztonsággal.

A kedvező műsorvétel érdekében kiépített műsorelosztó kábelhálózat áll rendelkezésre. Ezt a hálózatot a vezetékes távközlési hálózattal párhuzamosan föld alatt a járdában helyezték el jellemzően alépítménybe fektetéssel.

„Az EU Digitális Menetrendje alapján a kormány célul tűzte ki, hogy 2018-ra Magyarország teljes területén biztosított legyen a 30 Mbps sávszélességű internet elérése, rendelkezésre álljon az ehhez szükséges hálózati infrastruktúra. A Digitális Nemzet Fejlesztési Program (DNFP) meghatározta a végrehajtáshoz kapcsolódó konkrét feladatokat, többek között a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökséghez rendelte a Szupergyors Internet Projekt (SZIP) keretében Magyarország széles-sáv ellátásának teljes, országos felmérését, és egy országos szintű térképes adatbázis elkészítését az újgenerációs hálózati lefedettségre vonatkozóan.

A távlati célokat is figyelembe véve a SZIP mapping a szélessávú internet lefedettségi adatokat négy kategóriában sorolta:

1) az adott végponton nincsen internet ellátás

2) az elérhető hálózatsebesség kisebb, mint 30 Mbps

3) az elérhető hálózatsebesség meghaladja a 30 Mbps-t

4) a végpontra egy szolgáltató önerős vállalást tett.”

A bankszektor és a kormányzati intézmények kerületben összpontosulása miatt a hálózatfejlesztés folyamatos, az optikai kábelek telekommunikációs hálózata abszolút modern.

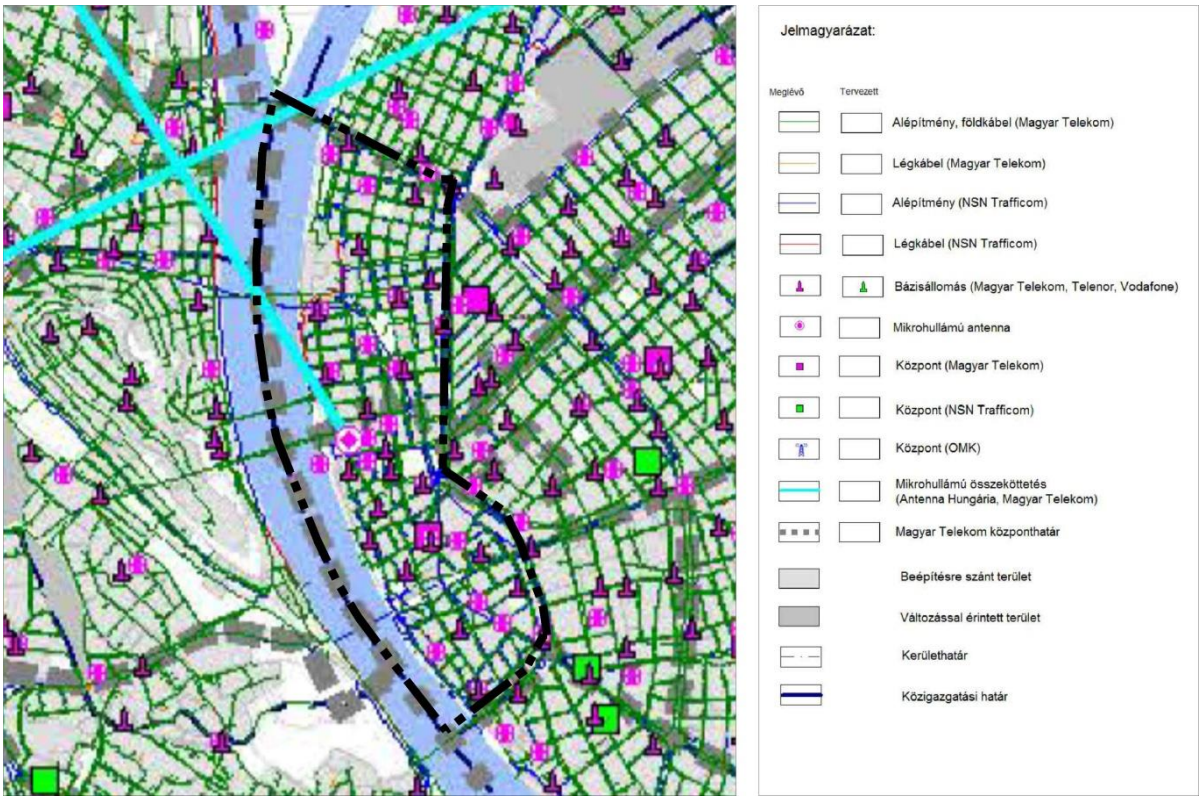

96. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve
50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva
Közmű infrastruktúra - Táv- és hírközlési hálózatok összefüggései

1.16.3.2. Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A távközlési ellátottságot tovább növeli a vezeték nélküli mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátozottsága nincs. Budapest V. kerület területén valamennyi vezeték nélküli táv- (Telekom, Telenor, Vodafone) szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

A jó vételi lehetőséget a kerület területén belül elhelyezett antennák biztosítják. Az antennák az épületek tetején kerültek elhelyezésre.

A kerület területén mikrohullámú sáv halad át, amely magassági korlátozást okoz. Természetesen ez a magassági korlátozás magasabban van a javasolt beépítési magasságnál, tehát tényleges építési korlátozást eddig nem okozott.

1.16.3.3. Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózatának és létesítményeinek szerepeltetése a településrendezési tervben

A településrendezési eszközök keretében készülő tervek elektronikus hírközlési fejezetére vonatkozó alátámasztó munkarészek elkészítésének tartalmi követelményeit az ágazat a közelmúltban elfogadott 14/2013. (IX.25.) NMHH rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni szükséges a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező igények, a hálózati ütközési, érintettségi konfliktusok feltárhatóak legyenek. A hálózatengedélyesekről nyilvántartás nem érhető el.

Az NMHH a területen szolgáltatási jogosultsággal rendelkezőkről vezet nyilvántartást. A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre lényegesen bővebb, mint ahány szolgáltató tényleges szolgáltatást végez, a piaci verseny a szolgáltató szabad kiválasztására biztosított tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.
Budapest V. kerület területén **68 vezetékes távközlési szolgáltató** áll rendelkezésre az ágazati nyilvántartás szerint (lásd 12. melléklet).
A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. Jelenleg az ágazat által **vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltató**ként a térségben 10 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat.

2017.03.27. szerinti állapot

Sorsz.	*Ágazati sorsz.*	Szolgáltató neve	Tényleges kezdés
1	*1*	Agnátus-Pont 2004 Távközlési Szolgáltató Kereskedelmi és Ipari Kft.	2013.02.14.
2	***3***	**Magyar Telekom Távközlési Nyrt.**	**1993.11.04.**
3	*4*	Netfone Telecom Távközlési és Szolgáltató Kft.	2012.12.01.
4	*5*	NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	2011.10.06.
5	*6*	Stratos Wireless Inc.	2006.05.08.
6	*7*	Telefonica International Wholesale Services Hungary Kft.	2011.06.01.
7	*8*	Telenor Magyarország Zrt.	1994.06.16.
8	*9*	UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.	2014.11.10.
9	*10*	Vodafone Global Enterprise Limited	2011.12.14.
10	*11*	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	2002.07.16.

Fontos megjegyezni, hogy az első magyar telefonközpont is a kerületben működött, illetve a második is, mely többszöri fejlesztés révén részben még ma is működik.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A Belváros-Lipótváros környezeti állapotát a természeti környezet, a városrész központi szerepe, a beépítés jellege, és a zöldfelületi intenzitás alakítja.

A környezet állapotát alakító tényezők egymás hatását erősítik vagy gyengítik:

- természeti környezet
  - a Duna mentén kialakuló légcsatorna segíti az átszellőzést
  - a Duna vízfelülete növeli a környezet páratartalmát
  - az egyre sűrűbben jelentkező árvizek veszélyeztetik a rakpartok infrastruktúráját
- a városrész központi szerepe
  - átmenő forgalmú utak hálózata érinti a kerületet, a közúti közlekedés környezeti ártalmakat okoz
  - az országos közigazgatási, kulturális, idegenforgalmi szerepkör jelentős környezeti terhelést okoz
- beépítés jellege
  - a városias sűrű beépítés nehezíti az átszellőzést
  - a burkolt felületek nagy aránya miatt hősziget alakul ki
- zöldfelület intenzitása
  - a zöldfelületek csökkentik a hősziget jelenség kialakulását, javítják a jó közérzetet, az életminőséget.

A környezet állapotát befolyásoló tényezők közül az egyik legfontosabb zaj- és rezgésártalom lényegében a kerületen kívülről érkezik, az átmenő forgalmú utakon folyó közúti közlekedés során keletkezik. A zajártalom tekintetében további terhelést okoz az idegenforgalom, melyet a lakossági panaszok sokasága jelez a kerületben.

A levegőszennyezésért részben szintén a közúti közlekedés a felelős, de a terhelés egy jelentős részét fővárosi vagy fővároson kívüli, sőt az országhatáron kívüli kibocsátók okozzák.

Belváros-Lipótváros központi szerepét mi sem jellemezi jobban, mint a négy Duna-híd, mely érinti a kerületet: Margit-híd, Széchenyi Lánchíd, Erzsébet-híd, Szabadság-híd. Budapesti viszonylatban az V. kerület Duna szakaszán helyezkednek el a hidak a legsűrűbben. A kis távolságra levő hídfőknél a környezeti ártalmak egymás negatív hatását erősítve jelentkeznek.

A környezeti ártalmak csökkentésére, a helyben lakók és dolgozók egészséges életkörülményeinek biztosítása érdekében számos fejlesztés történt fővárosi és kerületi szinten, melyek közül a legfontosabbak:

- városközpontot elkerülő útvonalak kijelölése,
- M0 körgyűrű hiányzó szektorai építésének ütemezése

- forgalomkorlátozás (egyirányú utcák rendszerének kialakítása, kisebb forgalmú utcák lezárása a gépjármű forgalom elől, közösségi közlekedés előnyben részesítése)
- tehergépjárművek súlykorlátozása
- kerékpáros közlekedés fejlesztése
- zöldfelületek fejlesztése

A fenti törekvések ellenére a kerület mindmáig a Főváros a levegőtisztaságot tekintve legszennyezettebb területei közé tartozik.

A helyben lakó népesség, a környezetvédelem és a kerületben folyó tevékenységek érdekellentétének mérséklését a kerületi Önkormányzat környezetvédelmi rendeletek megalkotásával segítette:

- Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 57/2012 (XII. 24.) Önkormányzati rendelete **a közösségi együttélés alapvető szabályairól** és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről;
- Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 35/2009.(IX.16.) Önkormányzati rendelete **a fás szárú növények védelméről;**
- Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 36/2011. (X.17.) Önkormányzati rendelete **az üzletek éjszakai nyitvatartási rendjéről;**
- Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 16/2009. (IV.23.) Önkormányzati rendelete **az állattartás rendjéről**.

Településtisztaság

A közterületek tisztán tartását az Fővárosi Önkormányzat az V. kerületi Önkormányzattal együttműködve, jogszabályban előírt feladatmegosztás szerint látja el, melyet az 1.11. Településüzemeltetés fejezet részletez, illetve a következő munkamegosztás áll fenn:

- A fővárosi közterületeket az FKV Zrt. tartja rendben.
- A közösségi közlekedés megállóit a BKV Zrt. takarítja.
- Az ingatlantulajdonosoknak kell gondoskodni az ingatlan előtti járdaszakasz tisztántartásáról.
- Az Önkormányzat feladata a kisebb utcák, a közintézményeik és a fizetős parkolóhelyek takarítása.

A nagy idegenforgalmi terhelés, valamint amiatt, hogy az ingatlantulajdonosok gyakran elmulasztják takarítási kötelezettségüket, a **Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft.** jelentős erőkkel hozzájárul a településtisztaság fenntartásához.

A településtisztaság témához tartozik a kerület **rágcsáló**mentesen tartása. A rágcsálóirtást a Fővárosban egyedi kérelmek alapján a Bábolna Környezetbiológiai Központ végzi. Az egyedileg végzett rágcsálóirtás, azonban nem eredményez tartós sikert, a környezetből a rágcsálók a mentesített területre visszaköltöznek.

Mindemellett gondot okoznak a hirtelen lezúduló **nagy intenzitású csapadékok**, melyeket a csatornahálózat nem képes elég gyorsan elnyelni. Ezek a vizek a felszínen, különösen a mélyebben fekvő területeken összegyűlnek és akadályozzák a forgalmat, esetleg elöntenek pincéket, garázsokat.

A településtisztaság témakörnek fontos része a **közterületi illemhelyek** helyzete (Budapest City.org. Fővárosi Csatornázási Művek honlapja alapján).
A közterületi illemhelyek megfelelő száma és minősége jelzi egy világváros idegenforgalmi infrastruktúrájának színvonalát, nagyban befolyásolja a komfortérzetet.
A Fővárosi Közgyűlés 2009-ben hozott döntése alapján a fővárosi illemhelyeket üzemeltetését a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. (FCSM) végzi. A döntéssel 2010-ben megkezdődött a meglevő fővárosi közterületi illemhelyek felújítása, a bezárt létesítmények megnyitása (pl. Deák Ferenc téren). A felújítás során kiemelt szempont volt az energiatakarékos üzemeltetés.

97. ábra Nyilvános WC-k a kerületben (Forrás: Index, kék: fizetős, zöld ingyenes, fekete: nem üzemel)

A **teljes körű** felújítás 12 esetben a kor követelményeinek megfelelő akadálymentesített, gyermek pelenkázóval, zuhanyzókkal, hajszárítókkal, gyermekre méretezett szaniterekkel felszerelést jelent.
Mivel a kerület a KVSZ-ben kötelezően előírja, a mélygarázs program keretében új illemhelyek kialakítására is sor került: a Szent István tér és a Szabadság tér is új létesítménnyel gazdagodott, valamint az épülő József nádor téri mélygarázsban is lesz illemhely.
Az illemhelyek többsége kezelő személyzettel működik, egy részük ingyenes, a legtöbb, azonban fizetős.
A jelentős fejlesztések ellenére is maradtak még ellátatlan területek, ilyen a népszerű és nagy forgalmú Március 15. tér, Erzsébet tér. Kerületi üzemeltetésűek a Károlyi kertben és az Olimpia parkban levő illemhelyek.

1.17.1. Talaj

A talajfelszín zömében burkolt, kivéve a közparkokat és egyéb zöldfelületeket. Az alapkőzet a Duna hordaléka, kavics, homok, de a mélyben megtalálhatók a Pannon tenger üledékei is.
Az eredeti talajfelszín már szinte sehol sem található. Ennek oka, hogy a tatár és török dúlásokat, tűzvészeket követően a város a romokon épült újjá, a térszín több méterrel emelkedett. Erről árulkodik, hogy a Március 15. téren feltárt egykori Castrum

falmaradványai a jelenlegi terepszint alatt több méterrel találhatók. A Duna parti területeket a Duna szabályozásával töltötték fel. A felszínt borító talajok, ahol nincs növényzettel való borítottság, roncsolt talajoknak minősülnek.
Jellegzetes a problémája a városi zöldfelületeknek, hogy a helyben keletkező szerves anyag (kaszálék, lomb, egyéb növényi eredetű szerves anyag) folyamatos takarítása és elhordása miatt humusz természetes úton nem keletkezik, ezért rendszeres, intenzív tápanyag utánpótlásról gondoskodni kell.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A Duna vízjárása

A vízjárás a folyó vízhozamának ingadozása, mely elsősorban éghajlati tényezőktől függ. Kora tavasszal és nyár elején a legmagasabb a vízszint a hóolvadás, ill. a kora nyári csapadék maximumok miatt.
A Duna vízjárása az 1646,5 Fkm-nél (Vigadó tér) tág határok között mozog: a legnagyobb víz (LNV) magasságát 2013-ban mérték: 891 cm, míg a legkisebb víz (LKV) magasságát 1947-ben: 51 cm-t.
A Dunán, a Vígadónál a budapesti vízmérce 0 pontjának magassága: 94,98 m Bf. Az alsó rakpart elöntése 645 cm-nél történik, II. fokú készültség 700 cm-nél, míg III. fokú készültség 800 cm-nél aktiválódik.
Az árvizek egyre nagyobb kihívásokat jelentenek, mivel az elmúlt 20 évben háromszor dőlt meg az árvíz rekord, és az éghajlatváltozás miatt az árvizek egyre nagyobb vízhozammal és egyre hosszabb időtartammal érkeznek. Ezen az állapoton rontanak a Duna felsőbb szakaszain elhelyezett mobilgátak, amelyek az elöntési területek csökkentésével növelik a belsőbb területek vízmagasságát.
A korábban 11/2010 (IV. 28.) KvVM rendelet helyett a 41/2014. (VIII.5) BM rendelet lépett hatályba, mely tartalmazza az új szabályozást. Eszerint a mértékadó árvízszint: 104,24 mBf.

A Duna vízminősége

A Budapesti Központi Szennyvízkezelő Telep (mely az eddig ellátatlan budai kerületek vizét tisztítja meg) 2010-ben kezdte meg működését. Azóta a Dunába közvetlenül tisztítatlan szennyvíz nem kerül, ennek köszönhetően a Duna vízminősége jelentősen javult. A Duna-menti vízkivételi művekből az ivóvíz hálózatba kerülő víz minősége kiváló.

Vízbázisok, védőterületeik

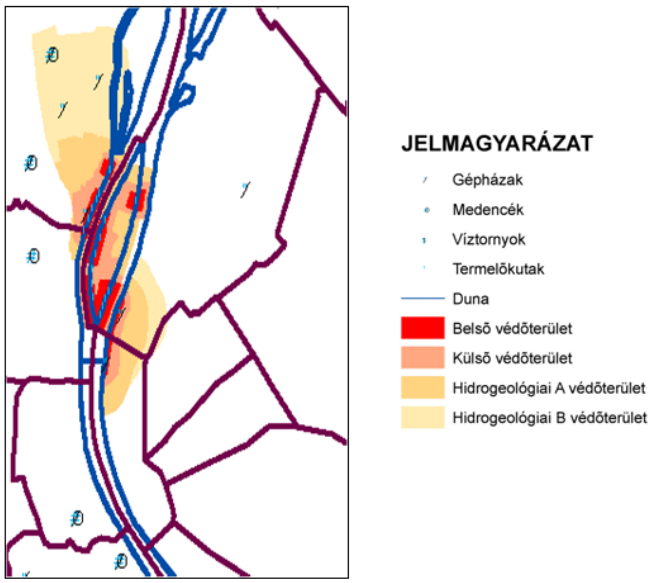

98. ábra Ivóvízvízbázis védőterületek
a Fővárosi Vízművek üzemeltetési területén(Forrás: vizmuvek.hu)

Budapest térsége hidrogeológiai szempontból rendkívül kedvező adottságú, európai viszonylatban is a legnagyobb partiszűrésű ivóvízkészlettel rendelkezik. A partiszűrésű víz homokos-kavicsos, természetes fizikai- kémiai-biológiai szűrést biztosító szűrőrétegen át jut a kutakba. A Fővárosi Vízművek kezelésében lévő összes vízbázis sérülékeny környezetben helyezkedik el, azaz a vizet tároló kavicsrétegeket nem védik vízrekesztő fedő, illetve vízzáró rétegek, a szennyeződések akadálytalanul juthatnak a víztartóba. Ezért kiemelkedő figyelmet kell fordítani a vízkészlet elszennyeződésének megelőzésére.
Az „Országos Területrendezési Tervről” szóló 2003. évi XXVI. törvény 3/7. melléklete alapján a kerület egésze országos vízminőség-védelmi terület övezetébe esik.

99. ábra
Forrás: Közép-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság

A vízbázisok védelmének fontos részét képezik a vízbázis védőterületek, amelyeken területhasználati korlátozások érvényesek. A területhasználati korlátozásokat a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet rögzíti. A Lipótváros északi részét belső külső védőterület, a Lukács fürdő és margitszigeti Magda-kút közösen meghatározott hidrogeológiai „B" védőidoma is érinti.

A kerület a felszín alatti víz állapota szempontjából *fokozottan érzékeny*, ezen belül is *kiemelten érzékeny* felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik, *„a felszín alatti vizek védelméről"* alkotott 219/2004. (VII.21.) számú Kormányrendelet 2. sz. melléklete, valamint a *„felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról"* szóló 27/2004.(XII.25.) KvVM rendelet melléklete alapján.
Budapest V. kerületét az alábbi vízrajzi létesítményt érinti (a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján):

Törzsszám	Állomásnév	EOVx	EOVy	Állomás jellege	Állomás elhelyezkedése
1217	Bp. Erzsébet tér	239368	650342	felszínalatti	Budapest, V. ker. Erzsébet tér parkjában

Fenti állomás az Országos vízrajzi törzshálózat része, így kiemelt fontosságú, megóvása kötelező.

Csatornázottság

A kerület csatornázottsága 100 %-os lefedettségű. A csatornahálózat egyesített rendszerű, a csapadékvíz is a csatornahálózatba kerül. A burkolt felületek dominanciája miatt a csapadékvíz nagy része nem tud elpárologni vagy a talajba beszivárogni és azonnal elhagyja a térséget a csatornán keresztül, a csapadék visszatartás lehetősége csekély. Többek között ez az oka a légnedvesség alacsony szintjének.
Gondot okoznak az egyre gyakrabban előforduló hirtelen lezúduló nagy intenzitású csapadékok, melyeket a csatornahálózat nem képes elég gyorsan elnyelni. Ezek a vizek a felszínen, különösen a mélyebben fekvő területeken összegyűlnek és akadályozzák a forgalmat, esetleg elöntenek pincéket, garázsokat, trafókat.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A kerület levegőminőségének alakulása szervesen összefügg Budapest egésze, sőt az agglomeráció állapotával. A nagy térség szennyezőanyag kibocsátásait a nagy levegőmozgások szállítják, de fontos szerepet játszanak a helyi légáramlások is, elsősorban a hegy-völgy irányú áramlások, melyek a légcsatornákon keresztül a sűrűn beépített, szennyezett belső városrészek átszellőzését biztosítják.
A levegőminőséget az évszakok is befolyásolják, télen rosszabb a helyzet, mint a vegetációs időszakban.
A levegőben található szilárdanyag részecskékkel (PM) kapcsolatos kutatási eredmények alapján már köztudomású, hogy a fővárosi PM10 szint *(Forrás: Budapest Környezeti állapotértékelése 2014):*

100. ábra Mérőállomás az Erzsébet téren

- az őszi-téli időszakban a háztartási eredetű (szilárd tüzelésből származó) kibocsátás mennyisége a fővárosi átlaghoz képest elhanyagolható;
- a levegőszennyezés lényegében nem helyi kibocsátásból származik, ezért csökkentése helyi intézkedésekkel csak korlátozottan lehetséges;
- mintegy 5%-a a gépjárművek gumiabroncsainak kopásából származik;
- a kialakulásához a közlekedés és/vagy a szél által felkavart por is – Budapesten a PM10 és PM2,5 közötti rész kb. felével, 52% ásványi anyag tartalmával – járul hozzá;
- kialakulását erősen befolyásolják a (nagyobb) régióban lezajló környezeti és meteorológiai folyamatok (gyenge vízszintes és függőleges irányú légköri átkeveredés);
- kialakulását az országhatárokon átterjedő hatások is befolyásolják (Budapest térségére vonatkozóan a számítások azt mutatják, hogy 2010-ben az országhatáron túli források hozzájárulása a fővárosi PM10 szennyezettséghez 65% volt, továbbá Magyarországra külföldről 30%-kal több aeroszol részecske érkezik, mint amennyit Magyarország területén összesen kibocsátanak, vagy itt keletkezik).

A szálló por tekintetében a több éves mérések azt mutatják, hogy a tendencia javuló, de még mindig rosszabb, mint a peremkerületeké.
Az ózon esetében a helyzet fordított, a belső kerületekben mért értékek határértéken belül vannak a peremkerületekhez képest.

Levegőtisztaság védelmi besorolás: A Főváros és környéke a „Budapest és környéke” légszennyezettségi agglomerációba tartozik.

A 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet alapján a légszennyezettségi értékeket az alábbi táblázat tartalmazza Budapest és környéke vonatkozásában:

Légszennyezettségi agglomeráció	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM10	Benzol	Talaj-közeli	PM10 Arzén (As)	PM10 um (Cd)	PM10 (Ni)	PM10 Ólom (Pb)	PM10benz(a)-BaP)
Budapest és környéke	F	B	D	E	F	O-I	F	F	F	F	B

101. ábra Légszennyezettségi értékek (Forrás: 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet

A zónák típusait a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 4. sz. melléklete határozza meg az alábbiak szerint:

***"B csoport:** azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.*

***C csoport:** azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határérték és a tűréshatár között van.*

***D csoport:** azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.*

***E csoport:** azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.*

***F csoport:** azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.*

***O-I csoport:** azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.*

***O-II csoport:** azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a hosszú távú célként kitűzött koncentráció értéket."*

Légszennyezés helyi szinten a gépjármű közlekedésből származik. Elsősorban az 5-6 évnél idősebb dízel üzemű járművek (buszok) égéstermékei rontják a levegő minőségét. Szmog riadó esetén, sajnos nem (csak) az idős dízel járművek korlátozására kerül sor, pedig ezzel hatékonyabban lehetne csökkenteni a levegőbe jutó szennyezőanyagok kibocsátását. Jelentős (50-60 %) a tágabb környezetből érkező levegőszennyezés.

A Belvárosban az átmenő forgalom erősen korlátozott, ezeken a területeken a levegőminőség kedvezőbb. A sűrű beépítés miatt, azonban az átszellőzés problémás, ezért a főváros legrosszabb levegőminőségű területei közé tartozik.

Szmog riadó esetén a térképeken jól látható a gépjárműforgalmi utak fokozatos tisztulása annak ellenére is, hogy sajnos nem a légszennyezésért leginkább felelős dízelgépjárműveket tiltják ki az utakról, amivel hamarabb lehetne nagyobb tisztulási eredményt elérni. (Megjegyzendő, hogy a BKV járműpark jelentős része is dízelüzemű).

Légcsatornák

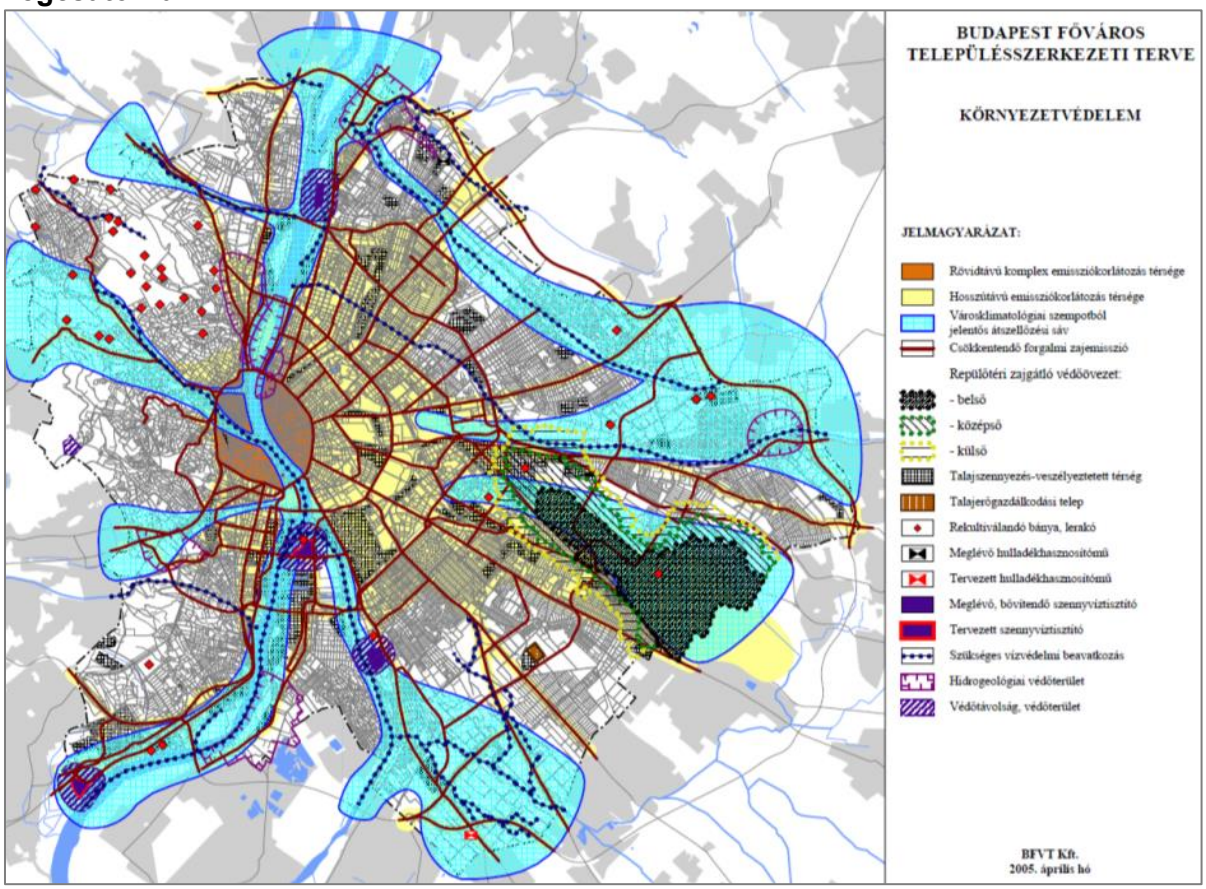

102. ábra Légcsatornák (Forrás: TSZT 2005)

A kerület tekintetében a Duna a legfontosabb légcsatorna. Kedvező széljárás esetében a sugárutak is segítik az átszellőzést. A Duna légcsatorna hatását rontja a Duna part szinte zártsorú beépítése. A városrész többi részén is a zártsorú beépítés gátolja az átszellőzést, a szűk utcák, ugyanakkor segítik a szálló por kiülepedését, valamint a szmog helyzet kialakulását.

Legutóbb 2017. január 22-én került sor riasztási fokozat elrendelésére, ami a gépjármű forgalom korlátozásával járt. A BKK külön járműveket biztosított a közösségi közlekedés számára a megnövekedett forgalom lebonyolítására.

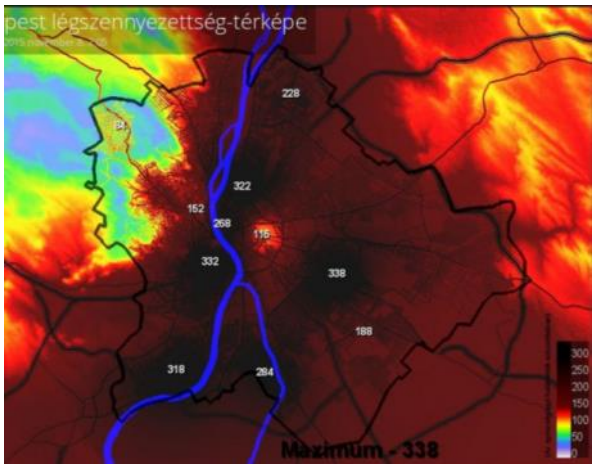

2015. nov. 8.

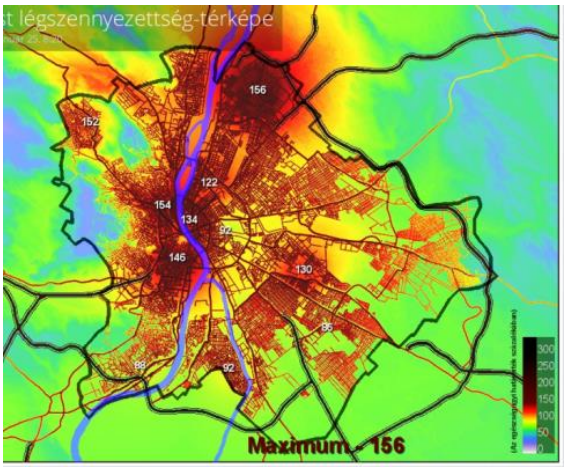

2016. jan. 25.

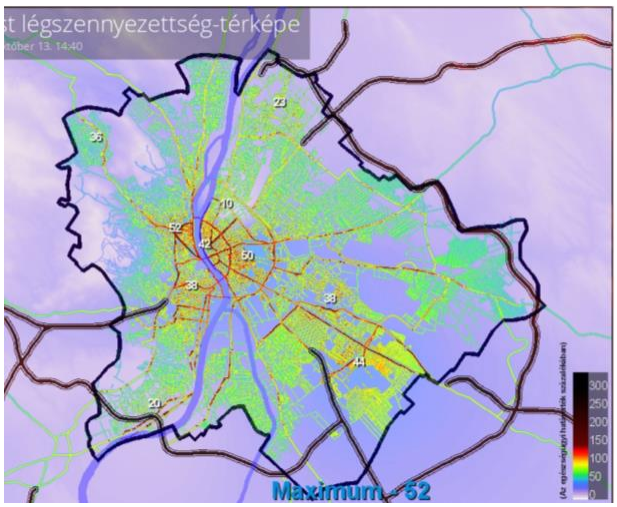

2016. okt. 13.

2017. április 6.

103. ábra Példák szmoghelyzetekre (Forrás: Időkép)

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Az Önkormányzat rendelkezik helyi zajvédelmi rendelettel: a 45/2012 (X.11.) Önkormányzati rendelet a zaj- és rezgésvédelem helyi szabályozásáról egységes szerkezetben a módosításról szóló 30/2013. (X. 17.) Önkormányzati rendelettel. A rendeletre azért van szükség, mert a rendezvények, a forgalmas helyek (hajóállomások környéke), az idegenforgalom (turisták éjszakai zavargása) és a szórakozóhelyek zaja terheli a lakosságot.

A rendelet az építési tevékenység tekintetében úgy rendelkezik, hogy tilos építési tevékenységet végezni hétköznap 18-07 óra között, szombaton és vasárnap egész nap. A közterületi rendezvények tekintetében: közterületen zenélni közterület használati engedély birtokában 10-20 óráig lehet. 1000 fő alatti rendezvényt közterületen 10-22 óra között tartható.

A Polgármesteri Hivatalhoz beérkezett zajpanaszok évenkénti darabszám mutatójához fontos hozzáfűzni, hogy a zajpanaszok kivizsgálása gyakran éveken áthúzódó, ismétlődő panaszokból állnak. Jellemzően évről-évre ismétlődő panaszos területek a közterületi rendezvényekkel határos épületek esetében fordul elő. Ezen területek: Erzsébet tér, Deák

tér, Városháza és Kiskörút közötti zöldfelület, Szent István tér, Szabadság tér, Vörösmarty tér, Március 15. tér. Fentieken túl zajártalom a gépjármű közlekedésből is származik.

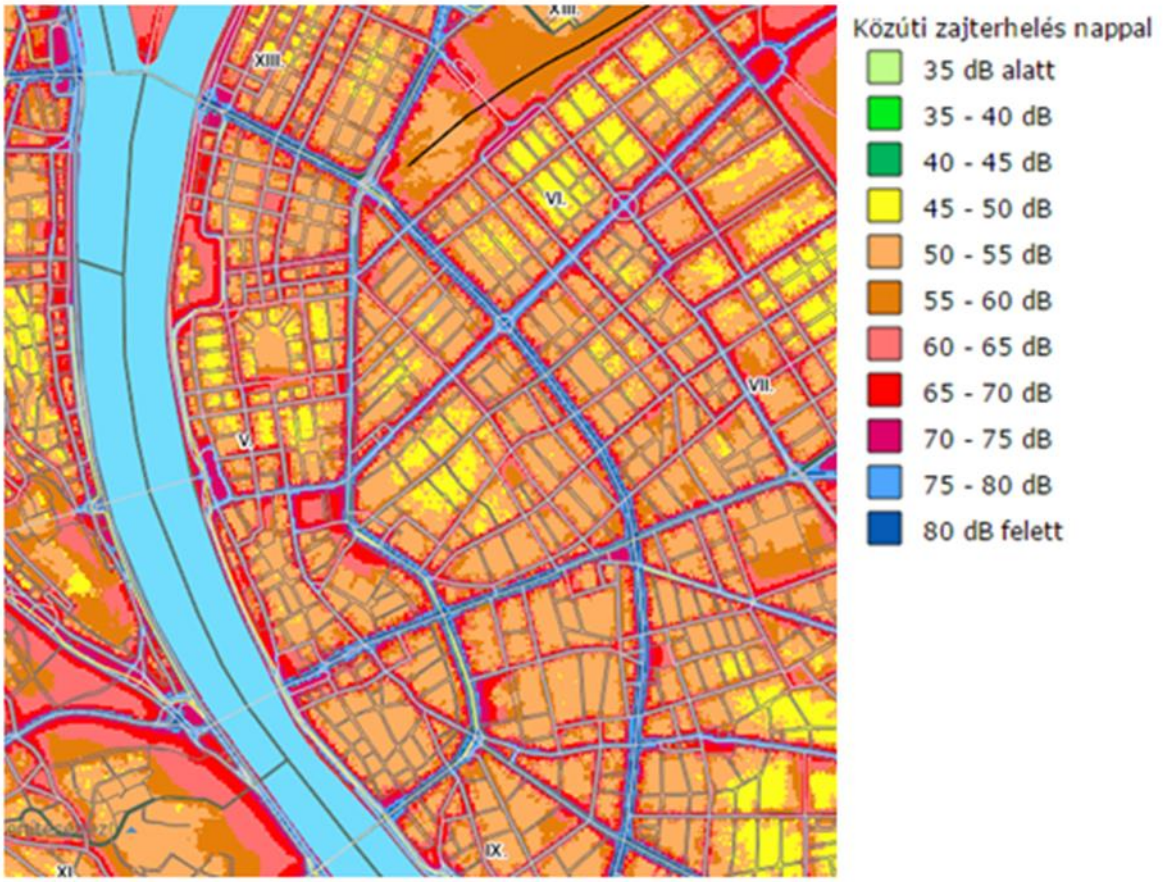

104. ábra Budapest stratégiai zajtérképe nagyítás az V. kerületre
(Forrás: Budapest stratégiai zajtérképe 2007)

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. számú melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM'kö megítélési szintre* (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel és leszállóhelytől*** származó zajra	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

(Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0800027.KVV)

A térkép és a táblázat összevetéséből megállapítható, hogy a legsúlyosabb zajszennyezés az átmenő forgalmú utak mentén jelentkezik: Kiskörút, József Attila utca, Irányi utca, rakpartok.

Budapest Stratégiai Zajtérképe 2007-ben készült. Az azóta eltelt időszakban (2008-2017) jelentős útépítési és forgalomtechnikai változások történtek a Fővárosban, melyek nagymértékben hozzájárultak a zajszennyezettség csökkenéséhez. A kerület belső úthálózata a helyi igények figyelembevételével lett átalakítva. Ezt egyrészt forgalomtechnikai, másrészt útépítési eszközökkel érték el:

- beavatkozások történtek a tranzitforgalom kiszűrésére;
- a Kossuth Lajos teret teljes egészében lezárták a gépkocsi forgalom elől 2013-2014);

- a Szabadság téri mélygarázs építésével együtt a környező utcák rendezése is megtörtént;
- a Bazilika környezetében mélygarázs építése lehetővé tette a felszíni közlekedés kiszorítását a tér peremére;
- Sas utca és a Hercegprímás utca díszburkolattal épült át korlátozott forgalommal;
- a Belváros északi felének nagyobbik része védett övezet, ahová behajtani csak engedéllyel lehetséges. Ez alól kivétel a Petőfi Sándor utca – Bécsi utca északi irányban, illetve az Apáczai Csere János utca déli irányban;
- a Belváros déli felének forgalomcsillapítását főként az utcák egyirányú rendszerének oly módosításával érték el, hogy az átközlekedést a területen megakadályozzák. Fizikai zárás az Egyetem téren történt, ahol csak a BKV járművei hajthatnak keresztül, továbbá néhány kisebb forgalmú utcát is lezárásra került a gépjármű forgalom elől (Cukor utca, Duna utca).
- Településfejlesztési megállapodás keretében magánerős támogatással megvalósított közterület-fejlesztések történtek (lásd 1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések).

Az elmúlt időszak közlekedés terén történt fejlesztések a zajszennyezés tekintetében is érezhető változást eredményeztek. Ezek a változások érzékelhetővé válnak a stratégiai zajtérkép folyamatban levő aktualizálása során.

1.17.5. Sugárzás védelem

Természetes háttérsugárzás[52]

Az ionizáló sugárzások mindenütt jelen vannak környezetünkben, így testünk folyamatos sugárzásnak van kitéve. Ennek az ún. természetes háttérsugárzásnak az intenzitása alacsony és helyről helyre változik, de függ például az időjárástól is. A földi élőlények szervezete az évmilliárdok során alkalmazkodott ehhez a háttérsugárzáshoz, így hatása (káros vagy hasznos) kimutathatatlan. A radioaktív háttérsugárzás cca. 40 %-át a radon és bomlástermékei okozzák.

Budapest Főváros Környezetvédelmi Programja a 2011-2016 Időszakra c. dokumentum H-4 célkitűzései (ipari balesetekkel szembeni védelem, kémiai és sugárbiztonság) keretében az alábbi feladatot jelöli meg:

H-4.2. feladat: A fővárosi radon-térkép elkészítése, épületek radon koncentrációjának felmérése. A radon koncentráció szintjének felmérése és ismerete szükséges a cselekvési tervek kidolgozásához.

[52] Forrás: *www.chem.elte.hu/departments/magkem/hun/oktatas/mka/leirasok.../meres-1.pdf*

A feladat meghatározásához a radon rákkeltő hatása miatt van szükség:[53]
„A radioaktív bomlás során keletkező nemesgázok kidiffundálnak a talajból. Az Argon 40-es izotópja teszi ki földünk légkörének 1%-át a radon és a toron viszont radioaktivitást visz a levegőbe. A radont belélegezzük, majd – nemesgáz lévén – kilélegezzük. De bomlástermékei fémionok, ráülnek a lebegő porszemekre, belélegezve a tüdő falára tapadnak. Több közülük alfa-sugárzó, ami a tüdőfalat roncsolva tüdőrákhoz vezethet.
Éjjel (csukott ablaknál) összegyűlik a radon, reggeli szellőztetéskor a radon-koncentráció leesik. Szellőztetés után lassan emelkedik, de ajtónyitogatás miatt mérsékelt marad. (A napsütés felmelegíti a talajt, ami szabad levegőn nappal mérsékli a radon-koncentrációt.) Szeles időben a huzat (és a Bernoulli-törvény által leírt szívóhatás) miatt leesik a szoba radon-koncentrációja. Télen kevesebbet szellőztetünk. A fűtés miatt a szobalevegő melegebb és könnyebb, fölszáll és kiszökik a kéményen, ablaknyílásokon át. Ezért a szobában télen lecsökken a légnyomás, ami szívóhatást fejt ki: a talajból, pincéből intenzívebben áramlik be a radon. A téli radon-koncentráció kétszerese lehet a tavaszinak, sokszorosa a nyárinak. Ezért a lakó dózisterhelésének megítéléséhez egyetlen rövid mérés használhatatlan. A detektort hálószobában kell elhelyezni párnamagasságban. Hosszú ideig kell ott tartani, hogy a napi és időjárási ingadozások kiegyenlítődjenek.”

A radon mérések és radon térkép készítése csak országos szinten végezhető el a nyilvánosság széleskörű bevonásával. Helyi szinten a figyelem felkeltésére, a probléma megismertetése, a **gyakori szellőztetés fontosságá**nak hangsúlyozására van lehetőség.

1.17.6. Hulladékkezelés

Budapesten a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya közel 100%-os. A Fővárosi Önkormányzat a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt.-vel (a továbbiakban: FKF) kötött közszolgáltatási szerződés útján biztosítja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást (vagyis a települési hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását és kezelését). A **házhoz menő szelektív gyűjtés** keretében három hulladék frakció (papír, műanyag, fém) gyűjtése történik, gazdaságossági okokból a műanyag és fém frakció gyűjtése ugyanabban az edényzetben történik, különválasztásukra válogatóműben kerül sor. A szelektív gyűjtés bevezetése óta több hulladékgyűjtő autó közlekedik ugyanazon az útvonalon, ezért a környezetterhelés a kerületben ezáltal nőtt.

A nagy idegenforgalmi terhelés miatt a Városüzemeltető Kft. (VÜZ) jelentős erőkkel hozzájárul a településtisztaság fenntartásához, ugyanis ráhordja a hulladékgyűjtőkre a széthagyott hulladékot.

Külön zöldhulladék gyűjtés nincs a kerületben csak a FŐKERT Zrt. és a VÜZ a saját tevékenységében gyűjti. Az intézmények, iskolák, magán ingatlanok lombgyűjtése nem megoldott. A zöldhulladék a nem válogatott hulladékokkal együtt kerül elszállításra. A szelektív hulladékgyűjtők nem váltak be, ezért nem maradtak meg a kerületben,

[53] Marx György Atommag – közelben

hulladékudvar nincs. (A legközelebbi hulladékudvar a VIII. kerület Sárkány u. 5. és a IX. kerület Ecseri út 9. sz. alatt található.)

Kiépített kutyafuttató van a kerületben (Olimpia park, Honvéd tér, Erzsébet tér, Vajkay utca), melyek mind a Lipótvárosban helyezkednek el. Vannak területek, ahol tilos a kutyasétáltatás, a kerület egészén tilos a póráz nélküli sétáltatás.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A kerületben vizuális környezetterhelés szerencsére ritka. Vizuális környezetterhelést jelentenek a foghíjak, a romos, használaton kívüli épületek, a graffiti, a reklámok (fényreklámok, molinók, matricák, szórólapok).

1.17.8. Árvízvédelem

A kerület közvetlen a Duna mentén fekszik. A Duna 1648,8 fkm-nél lép a kerület területére és 1645,2 fkm-nél hagyja el a kerületet. A Duna a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít, amely a folyón árhullámok kialakulását okozza, mederben tartása időnként gondot okoz és a nagyobb árhullámok a mélyebben fekvő part menti sávot el is önthetik. A víz kiterülését a kerület területén a kiépített mederfal, alsó rakparti partfal és a természetes védelmet nyújtó magas-parti elhelyezkedés szabályozza.
A bal-parti rakpart, Dráva utca - Petőfi-híd közötti szakasza 1858-1910 között épült, műszakilag egységes megjelenésű partvédmű és partfal rendszer változtatása nem tervezett, a Belgrád rakpart azon szakaszának kivételével, ahol a Molnár utcai mélyterület előtt halad.
A rakparti út V. kerületi szakaszának a mélyebben fekvő részét a magasabb árhullámok elöntik, de a magas parti elhelyezkedésű beépített területet már a vízelöntés nem veszélyezteti. A Lánchíd alatti gyalogos és villamos pálya alagutak viszont magasabb árhullámnál elönti a víz.
A főváros területén elsőrendűnek tekinthető biztonságot a mértékadó árvízszint felett 1,3 m biztonsági magasítással növelt védvonal nyújt. A levonuló árhullámok mértéke alapján meghatározott mértékadó árvízszintet korábban a 11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet 1. melléklete rögzítette, amely a kiegészített biztonsági magasítással kialakított védvonal mentett oldalán a beépített terület védelmét biztosította. Az elmúlt évek levonuló árhullámai azonban meghaladták a korábbi mértékadó árvízszinteket, ezért a korábbi MÁSZ-t felülvizsgálták.
A felülvizsgálat eredményeként elfogadott új 74/2014 (XII.23.) BM rendelet alapján a Duna V. kerületi szakaszára vonatkozó előírások a következő képen változtak (a rendeletben szereplő pontos adatokból a megfelelő fkm-hez az értékek lineáris interpolációval kerültek rögzítésre):

Budapest	fkm	MÁSZ		MÁSZ+ biztonsági magasítás		
V. kerület		11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet	74/2014 (XII. 23.) BM rendelet	11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet	74/2014 (XII. 23.) BM rendelet	eltérés
		mBf	mBf	mBf	mBf	cm
északi közig határ	1648,8	103,64	104,59	104,94	105,89	130
déli közig határ	1645,2	103,38	104,02	104,68	105,32	130

Ezzel a magassági biztonsággal kiegészítve a mértékadó árvízszintet, biztonságos árvízvédelmet lehet nyújtani. A táblázatban jelzett eltérés a korábbi védelemhez viszonyított többlet védelmi igény, amely felhívja a figyelmet a város jelenlegi rendelkezésre álló védelmének felülvizsgálati igényére.

A megváltozott MÁSZ-ra vonatkozóan a védekezés felülvizsgálatára a 83/2014. (III.14.) Kormányrendeletben előírtaknak megfelelően a vízügyi ágazat elkészítette a nagyvízi mederkezelési tervet, amelynek elfogadása még nem történt meg, de a kerület beépített területét, annak magas parti elhelyezkedése miatt érdemileg nem érinti. Az elsőrendűnek tekinthető védvonal változatlan marad. Az elsőrendű védvonal és a Duna meder közötti terület hullámtérként kezelendő, amely nagyobb árhullámok előfordulásakor víz alá kerülhet.

A főváros területén az árvízvédelmi feladatokat a Budapest Főváros Polgármesteri Hivatal megbízásával a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el.

Árvízvédelmi feladatok jelentkeznek a Duna bal parti csapadékvizeket szállító csatornák torkolati szakaszánál, valamint az alagutaknál, a mélyparkolónál, ahonnan a szállított vizek Dunába vezetését árhullámok levonulása idején árvízi átemelő műtárgyak segítik.

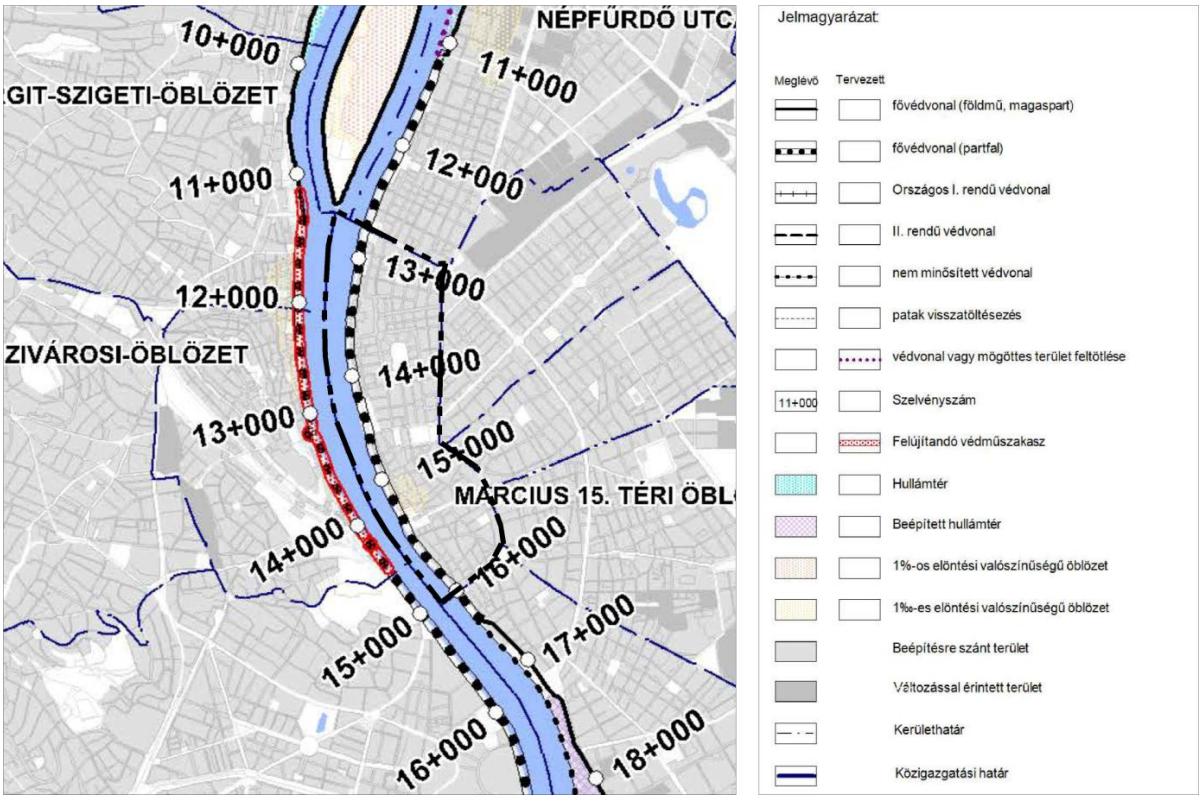

105. ábra Budapest Főváros Településszerkezeti Terve
50/2015. (I.28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva
Közmű infrastruktúra – Árvízvédelem

Árvízvédelem keretében az árvízvédelmi műnél, annak mentett oldalán az árvízi védekezés számára 10 m-es sávot szabadon kell hagyni, amelyben semmi építmény, még átmenetileg sem helyezhető el. Továbbá figyelembe kell venni a mentett oldalon 110 m-es fakadóvíz előfordulásával veszélyeztetett sávot, amelyben felszín alatti építési tevékenység csak az érintett szakhatóság hozzájárulásával végezhető. Ugyanúgy a hullámtéri oldalon 60 m-es sávon belül felszín alatti munkálatok csak nagy gondossággal, az illetékes hatóság hozzájárulásával végezhetők.
A Duna meder széle mellett 10 m-es mederkarbantartó sávot kell szabadon hagyni.
Az 1.17.8. Árvízvédelem fejezetében említeni kell az úgynevezett „villámárvíz” előfordulásának a lehetőségét is, amely nem klasszikus árvízi esemény, szélsőséges csapadékesemény kapcsán fordulhat elő. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elkészíttetett egy országos térképet, amely alapján a V. kerület a „villámárvíz” előfordulási eseményre a „magas” kockázatú területen fekszik. Ez ellen a csapadékvíz elvezetés gondos megoldásával lehet védekezni.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Településhigiéniai szempontból gondot okoznak a csatornákban, pincékben tenyésző rágcsálók. Az idegenforgalommal összefüggő éjszakai zajterhelés zavarja a lakosságot. A közterületek erős igénybevétele miatt keletkező feladatok többlet energiákat és forrásokat igényelnek az Önkormányzat részéről.

KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS) SWOT ELEMZÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
▪ eddigi (2007-2017) forgalomcsillapítási intézkedések eredményeképp javuló zaj és levegőszennyezettségi mutatók ▪ intenzív fenntartás a FŐKERT és B-L Városüzemeltető jóvoltából ▪ az Önkormányzat a Városüzemeltető Kft. révén minőségi zöldfelület fejlesztést és üzemeltetést végez	▪ a kerület Budapest légszennyezettségi adatait tekintve legszennyezettebb kerületei közé tartozik ▪ rossz átszellőzés ▪ alacsony páratartalom ▪ hősziget hatás ▪ burkolt felületek túlzott aránya a zöldterületekkel szemben ▪ vizuális környezetszennyezés ▪ zöldhulladék gyűjtés nem megoldott
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
▪ további közlekedési fejlesztésekkel (elektromos buszok) és szigorításokkal a zaj- és levegőszennyezés további csökkentése ▪ klimatikus viszonyok javítása növénytelepítésekkel (zöldtetők, zöld falak, fasorok), további új vízfelületek kialakításával, további párakapuk telepítésével	▪ fokozódik a hősziget hatás ▪ egyre gyakrabban jelentkező árvizek ▪ rágcsálók elszaporodásának veszélye ▪ közparkokban ideiglenes építmények állandósulása a zöldfelület rovására (gyakori rendezvénytartás)

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elkészíttetett egy országos térképet, amely alapján a V. kerület az ún. sodró árhullám, azaz „villámárvíz” előfordulási eseményre a „magas” kockázatú területen fekszik.

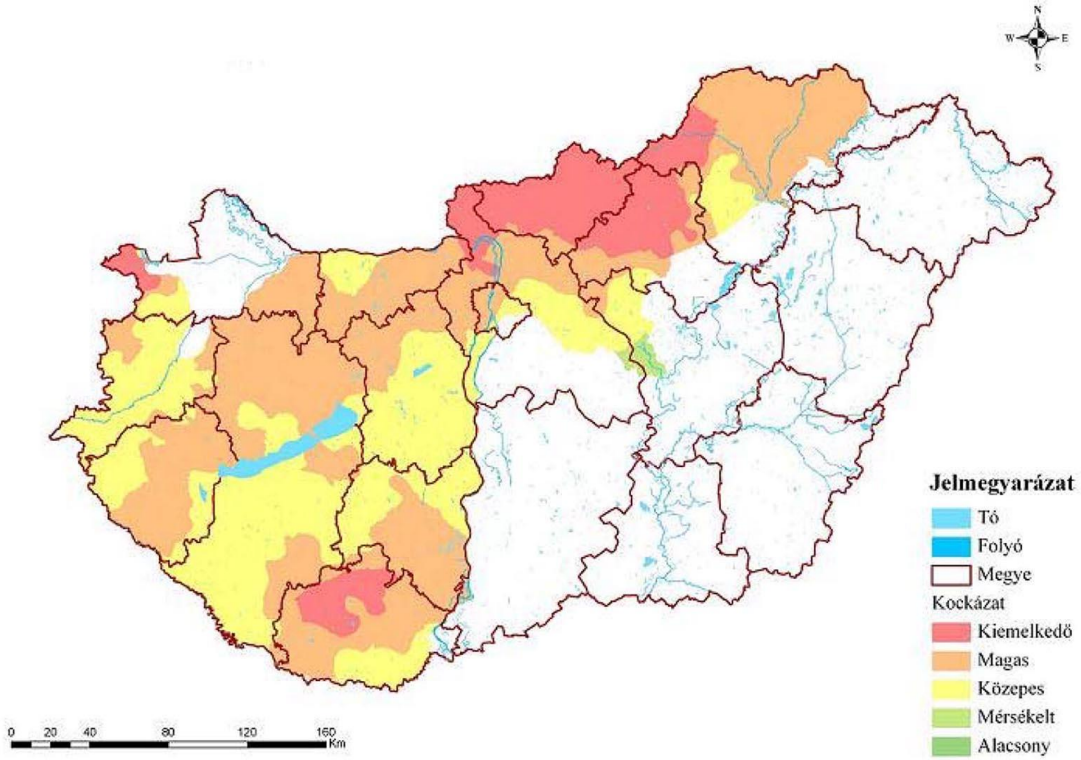

106. ábra Magyarország villámárvízi veszélytérképe
Forrás: Magyarország villámárvízi veszélytérképe

Árvizek (lásd az 1.17.8. Árvízvédelem fejezetben).

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok

Alábányászott területek, barlangok a kerületben nem találhatóak.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Csúszásveszélyes területek a kerületben nincsenek, de talajtömörség- illetve talajvízszint, rétegvizek miatt útpálya beszakadások egyre gyakrabban fordulhatnak elő.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Földrengés lehet a tektonikus lemezek határa miatt. Erőssége az epicentrum helye miatt eltérhet.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Lásd 1.17.8. Árvízvédelem pontnál.

1.18.3. Egyéb

A kerületben kedvezőtlen morfológiai adottságok földrajzi elhelyezkedésénél fogva nem jelentkeznek. Építésföldtani mélységi-, magassági-, tevékenységből adódó korlátozások nincsenek.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Ásványi nyersanyag lelőhelyek a kerületben nincsenek, ipari tevékenység folytatása tilos a kerületben. A kerület területe alatt termálvíz készlet található.

1.20. Városi klíma

A mezoklimatikus jelenségek közül a kerületben jelen van a **hősziget** hatás.
A hősziget a legkedvezőtlenebb klímájú terület, melyben az emberek komfortérzete a legrosszabb. Ez a kerület lakóinak, főleg a lakosság többségét jelentő időskorúakra nézve magas egészségügyi kockázatot jelent.

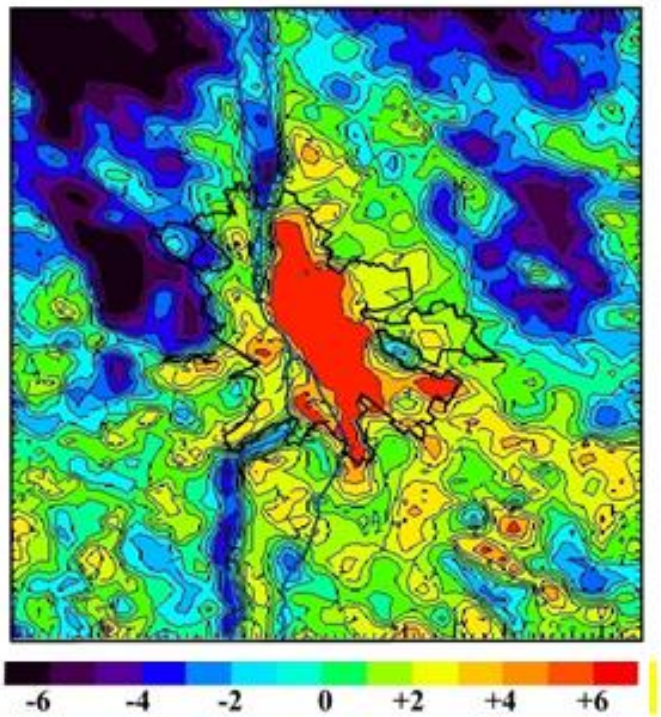

107. ábra Budapest felszínhőmérsékleti anomáliájának átlagos júniusi szerkezete délutáni időszakban 2013-ban (műholdfelvételek alapján) (Forrás: Bartholy-Pongrácz-Baranka (Ökomet Kft.) A felszínhőmérséklet és a városkörnyéki átlaghőmérséklet különbsége

A városi klíma alakulásában az alábbi tényezőknek nagy szerepük van:

- Beépített és burkolt felületek aránya – a beépített és burkolt felületek elnyelik a napsugárzást és hosszú hullámú sugarak formájában melegítik környezetüket, valamint itt a gyors lefolyás miatt nem érvényesül a csapadék hűtőhatása, a nagy

kiterjedésű beépített és burkolt felületeken könnyebben alakul ki hősziget. Az épületek homlokzatburkolata is meghatározó, a kőburkolatok kevesebb fényt vernek vissza, mint a fém és üvegburkolatok, így kisebb terhelést jelentenek a környezetüknek. Szintén befolyásoló tényező a műanyag nyílászárók alkalmazása, mely a belső terek felmelegedését növelheti, valamint a szellőzetlenség miatt a belső terek penészedését okozhatja. A kerületben tilos műanyag nyílászárók beépítése.

- Légmozgás – a jól átszellőző területeken nehezebben alakul ki hősziget, mint az átszellőzésre kevésbé képes beépített területeken. A Duna felőli szél a párhuzamos utcákba nehezen jut el. Az átszellőzést tereptárgyak (pavilonok, szélfogók, árnyékolók) akadályozhatják.
- Terepviszonyok – a lejtős terepen nehezebben alakul ki hősziget, mint a sík terepen, tehát az V. kerület földrajzi adottságai miatt hősziget kialakulásának kockázata szempontjából érzékenynek tekinthető.
- Napsütéses órák száma – a napsütéses órák számával arányos a levegő felmelegedése, ezáltal a homlokzati felületek és burkolatok felmelegedése, mértéke a hősziget-hatást befolyásolja.
- Növényzettel való borítottság – a növényzettel való borítottság több szempontból is fontos, mivel a lombkorona árnyékoló hatása miatt a talaj nem melegszik fel túlzottan, valamint a növényzet párolgása és a talajba beszivárogni képes csapadék kifejtheti hűtő hatását, azaz a zöldfelület képes kondicionálni környezetét, illetve oxigén termelése segíti a levegő tisztulását.
- Levegő szennyezettsége – a szennyezőanyagok segítik a szmog kialakulását, ami rontja a komfortérzetet és betegséget okoz.
- A gépjárműforgalom okozza a legnagyobb levegőszennyezést, ami kerülethatárokhoz nem köthető, egész fővárost érintő probléma, elsősorban a kerületben a tranzit utak mentén jelentkezik.
- Antropogén hőleadás – ide tartozik a benzin-gázolaj üzemű gépjármű közlekedésből származó hő és a fűtés-hűtés hőveszteségе.

A hősziget intenzitása a hősziget és a városkörnyék hőmérsékletének különbsége, mely a kerületben eléri a 3-6 °C-t.

VÁROSI KLÍMA
SWOT ELEMZÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
▪ nagyobb kiterjedésű parkok területén és a Duna parton hűvös sziget alakul ki ▪ 2006 óta több ezer m^2 –en lett az aszfalt burkolat természetes kő burkolatra cserélve, ami kevésbé melegszik fel és áteresztí a csapadékot	▪ az átmenő forgalmú utak mentén a gépjármű forgalom szennyezi és melegíti a levegőt ▪ a víz át-nem-eresztő aszfalt burkolatokon gyorsan lefolyó csapadékvíz nem tudja kifejteni levegőt hűtő hatását
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
▪ ahol lehet zöld felületek arányának növelése (átszellőzés biztosítása érdekében a Dunára merőleges utcákban inkább cserjékkel, párhuzamos utcákban fasorokkal) ▪ fásítással burkolt felületek árnyékolása ▪ további területeken is vízáteresztő burkolatok alkalmazása ▪ meleget termelő klímaberedezések használata helyett az épületek hőszigetelése, árnyékolók létesítése, műemlékek esetében a fa nyílászárók megtartása ▪ közösségi közlekedés vonzóvá tétele a személygépkocsi használat helyett ▪ további kerékpárutakkal és a kerékpáros infrastruktúra fejlesztésével a kerékpáros közlekedés vonzóvá és biztonságossá tétele ▪ további vízjátékok létesítése ▪ további utcák locsolásával a burkolat hűtése	▪ a burkolt felületek arányának növekedése a zöldfelületek rovására ▪ hősziget hatás további erősödése ▪ Duna folyam párát adó felületének lefedése úszóművel, építménnyel ▪ az átszellőzést akadályozzák az utcák beépítései ▪ a csapadékvíz rendszer fejlesztésének elmaradásával a műemlék épületek vizesednek és állékonyságuk romlik, élettartamuk csökken ▪ mértékadó árvízszint nőtt, árvízvédelmi fejlesztés nincs, a felsőbb Duna szakaszokon az elönthető területek csökkennek és gátak épülnek

2. HELYZETELEMZŐ ÉS HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

2.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

A kerület 2007-ben, a 762/2007. (12.19.) Önkormányzati képviselő-testületi határozata alapján elkészíttette az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS), mely 2007-2013 közötti időszakra készült, ez legutóbb 2013-ban lett módosítva, aktualizálva.

A kerület a 314/2012. (XI.12.) Korm. rendeletnek megfelelő tartalommal készített városfejlesztési koncepcióval és településfejlesztési stratégiával egyelőre nem rendelkezik, jelen anyag annak előkészítése, későbbiekben része lesz.

A kerület teljes területére ma hatályos Belváros-Lipótváros Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata és Szabályozási Tervét (B-LVSZ) Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat Képviselő Testülete a 29/2004. (VI. 04.) B-LÖ rendeletével fogadta el. A hatályos terv még a korábbi fővárosi tervi környezetben, korábbi jogszabályi háttér alapján készült (BVKSZ, FSZKT). A 2004-es rendelet megalkotása óta több mint tíz alkalommal lett módosítva, legutóbb 2016-ban.

A főváros új településrendezési eszközei, a TSZT 2015 és az FRSZ 2015. március 18-án léptek hatályba, de a kerületnek a 314-es kormányrendelet értelmében az új TSZT és FRSZ szerinti Kerületi Építési Szabályzat megalkotására és hatályba léptetésére 2018. december 31-ig van lehetősége.

2.1.1. Társadalom, Humán infrastruktúra

A kerület állandó lakosainak száma (2017.02.13.-án 25629 fő volt) csökkenő tendenciát mutat, természetes fogyás, és vándorlási többlet mellett. Ugyanakkor a kerület lakónépessége emelkedik, a tartózkodási hely bejelentések miatt, miközben életvitelszerűen nem a kerületben élnek.

A kerület jól ellátott nevelési, oktatási, kulturális, szociális és egészségügyi intézményekkel, és e tekintetben a kerület nem kezelhető önmagában, hanem kizárólag a fővárosi intézményrendszerrel integráltan.

A kerület foglalkoztatottsági potenciálja kimagasló, mely egyfelől az 1% alatti munkanélküliségi ráta, másfelől a népesség átlag fölötti képzettségéből következik. Alapjában teljes foglalkoztatottságról lehet beszélni a kerületben, és inkább munkaerőhiány mutatkozik egyes (kereskedelem, vendéglátás) ágazatokban. Az itt működő irodák, hivatalok, intézetek nagy száma is eredményezi a jelentős napi ingázó forgalmat, miközben a munkaszüneti napokon a kerület egyes részei gyakorlatilag elnéptelenednek.

2.1.2. Gazdaság

Erőteljesen növekvő turizmusforgalom.

Mivel a kerület vezető turisztikai szerepköre az ide irányuló döntően külföldi turistaforgalom miatt évről-évre nő, a külföldi turisták szálláshelyül is elsősorban az V. kerületet választják. Mindez kedvez a helyi és a budapesti – végső soron a hazai - gazdaságnak, a szálláshely szolgáltatóknak, kereskedelemnek, szolgáltatásoknak, vendéglátóknak megfelelő keresletet

szolgáltatva. A turisták költése ugyanakkor elmarad a kívánatostól és a vendégéjszakák száma is csökkenő tendenciát mutat. A nagy létszámú turistaforgalom pedig fokozott zavaró hatással terheli a helyi lakókat, különösen a turista-típusok átszerveződése miatt.

Az elit turizmus alapjainak kialakulása - öt csillagos szállodák, nemzetközi rangú és elismertségű éttermek.

A 2008-as gazdasági válságot követő erős visszaesés után a kerületben ismét a minőségi turizmus felé fordulás biztató jelei mutatkoznak az egyre több magas színvonalú szálloda működése, a jelenleg is futó szállodafejlesztések formájában. A magas színvonalat képviselő éttermek számára is a magasabb költésű külföldi turisták jelentik az egyik legfőbb célcsoportot, mely éttermek ismét egyre jelentősebb forgalmat képesek lebonyolítani. .

Az online, közösségi és applikációkon keresztül történő szállásközvetítői tevékenység elterjedése.

A szomszédos kerületekben felfutó „romkocsma" turizmus következtében Budapest, mint turisztikai célpont népszerűségének felfutása az internetes nemzetközi magánszálláshely közvetítő cégek megjelenését is magával hozta. Az új üzleti lehetőség hatására sokan költöztek ki és alakították át, illetve újították fel lakásukat turisztikai kiadás céljából. A szinte tömeges és egyre inkább üzletszerű befektetői igény jelentősen hozzájárult az ingatlanárak elmúlt 3 évben tapasztalt ugrásszerű emelkedéséhez. A megnövelt turizmus hozadékát több kapcsolódó szektor is élvezi, de a kereskedelmi szálláshelyektől vendégeket visznek el a magán szálláshelyek, illetve további negatív hatások is jelentkeznek: a lakáscélú ingatlanok csökkenése, a lakásbérleti piac beszűkülése, a tartósan kerületben lakók kiszorulása, a turisták olykor renitens viselkedése. Éppen ezért a közösségi szálláshely biztosítási jelenség sorsa egyelőre bizonytalan, várható a szabályozás változása, több más világvároshoz hasonlóan.

A turisták tekintetében az ott tartózkodási idő rövidülése.

A növekvő turistaforgalom mellett az átlagos tartózkodási idő rövidül. A turisták nem választják 2-3 napnál hosszabb, esetleg egy hetes célpontnak Budapestet. Jellemzően "City-brake" jellegű turizmus és üzleti turizmus irányul ide, utóbbiból ugyanakkor hiányzik a magas költési szintű konferencia turizmus, ami jelentős hátrány. Hiányoznak a kapcsolt programok mind a fővárosi, országos turisztikai marketingből, mind a szervezett programok terén, holott ezzel meghosszabbítható az ide érkező turisták tartózkodási ideje - igaz, ennek megteremtése inkább fővárosi és országos kompetencia.

A lakó funkció visszaszorulása, a tényleges helyi lakosság létszámának csökkenése és elöregedése.

Az V. kerület lakossága demográfiailag öregedő, a ténylegesen a kerületben lakók száma 15-20 ezer fő körül mozog. A lakófunkciót lassan fölváltja az üzleti célú hasznosítás: turizmus, irodák, üzlethelyiségek. A kerület alapvető célja e kedvezőtlen, a kerület kiüresedéséhez vezető folyamat lassítása, ugyanakkor új lakásépítésekre csekély lehetőség nyílik, az ingatlanárak pedig szinte megfizethetetlenek a más kerületekből,

vidékről betelepülők számára. Összességében kevés lehetőség van a lakosság megtartására, ami a kerület más kerületekkel való összeolvadásához vezethet.

A kiskereskedelem kiszorulása, minőségének csökkenése.
A kerületi kiskereskedelem minőségi jellemzői sajnos elmaradnak attól a szinttől, ami a kerület elit jellegéből és a nagyszámú külföldi turista és üzletember jelenlétéből következhetne. A prémium márkák és üzletek hiánya, színvonal csökkenése visszaüt, hisz erre nem tud az elit turizmus alapozni. A kereskedelem jövedelmezősége így nem megfelelő, sok a bezárt üzlet, és sokak helyére települ vendéglátóhely. Mindez hosszú távon a kereskedelem üzleti jellegének teljes átalakulását eredményezheti, és a vigalmi negyed jelleg felé irányul, ami nem kívánatos folyamat.

2.1.3. Az épített környezet

A kerület szerkezetének alakulását nagymértékben befolyásolta a Duna, a római erődítmények, a várost körülvevő középkori városfal.
Belváros-Lipótvárosban összpontosulnak a legfontosabb közintézmények, épületeinek jelentős része valamilyen szinten védett: nagy számú a műemlékállomány, a helyi (fővárosi, kerületi) védett épület, az egész kerület világörökségi védelem alatt áll.
A zártsorú, belső udvaros beépítés és a keskeny utcák miatt sűrű a városi szövet, kevés a zöldfelület.
A területfelhasználásra elsősorban a lakófunkció jellemző, de az utóbbi 30 évben a lakások hasznosítása átalakult, vegyes képet mutat. A lakótömbök közé mozaikosan beékelődtek a többnyire tömbnyi méretű intézmények, melyek a helyi ellátáson kívül fővárosi és országos ellátást is biztosítanak.
A kerület életét nagymértékben befolyásolja a turizmus, az ideiglenesen itt tartózkodók száma, meghatározó a különböző szintű szállásokra jelentkező igény.
A kerület kialakult, beállt, nincsenek tartalékterületei, összesen 4-5 db üres telekkel rendelkezik. Lehetőség – az adottságok függvényében - a meglévő épületek tetőtereinek beépítése.
A Deák Ferenc utcánál elváló Belváros és Lipótváros különbözősége elsősorban a kialakulásukban, szerkezetükben mutatkozik meg. A kerület teljes területén a telkek nagysága 2000 m^2 alatti, a beépítés egységesen zártsorú, a telkenkénti beépítés mértéke nagy. Az átlagos szintszámra a 4-5 szint jellemző, mely nem ad valós képet az épületek magasságáról, hiszen az egyes épületek eltérő belmagasságokkal épültek, különösen az intézmények, a földszinti területek.
A Belváros-Lipótváros területén fontos feladat az értékes, védett beépítés megőrzése, megújulása. Fontos a funkcióját vesztett, üresen álló, értékes épületállomány átmeneti hasznosítása és új funkciójának megtalálása, újrahasznosítása értékük megtartása mellett, valamint a tetőterek beépítési lehetőségeinek a felettes jogszabályok keretein belüli szabályozása, környezetbe illesztése.

2.1.4. Közlekedés

A kerület központi fekvése a fővároson belül kedvező, ami a minden irányból való megközelíthetőséget illeti, ugyanakkor ez a tranzitforgalom számára tekinthető kedvezőnek. Az M0-ás körgyűrű nélkül minden országos főút áthaladna a kerületen, ami a belváros elnéptelenedéséhez vezetne. Sajnos a körgyűrűk, körutak nem veszik ki a belvárosból a tranzit közlekedőket, ezért a kerület a forgalomcsillapítási beavatkozásaival 2007 óta küzd a lakosság érdekeiért az egyéb közlekedők érdekeivel szemben. A pesti oldal gyűrűs – sugaras úthálózata ezt is szemlélteti. Minden irányból jó a megközelíthetősége, azonban nem alkalmas korunk forgalmának kiszolgálására és a kapacitások bővítésére sem. A Duna kerületi szakaszán viszonylag sűrűn helyezkednek el a hidak, de a hidak és a ráhordó utak kapacitása sem megfelelő. A külső kerületekből hiányzó hídkapcsolatok (pl. Aquincumi híd) bevonzza tranzitforgalmat a belvárosba. A balra nagyívek hiánya miatt (pl. Bajcsy Zsilinszky útról József Attila utcára irányuló) a meglévő úthálózat a célforgalmat sem tudja ideálisan kiszolgálni. A behajtási korlátozás (dugódíj) kialakítási rendszerének bizonytalansága a tranzit forgalom szabályozásának gátja, amennyiben sor kerül bevezetésére, a kerületen belüli hálózati kapcsolatok újragondolására is sor kerülhet.
Ez azért lényeges kérdés, mivel a parkolóhelyek keresésével a célforgalmi okokból közlekedő autósok is csak nagy, többletkerülők útján érik el céljukat, amely környezetszennyező, pluszköltséget termelő és a haszontalanul kieső idő miatt a gazdasági életben is kárt okoz.
A gyakori forgalomkorlátozások és a rendszeres, eseti rendezvények tovább terhelik belváros közlekedési gondjait.
Budapest Főváros Önkormányzata a pesti rakpart forgalomcsillapítását tervezi mind kapacitásában, mind a járművek sebességének csökkentése vonatkozásában.
A déli-északi irány tranzit forgalmát Budára tervezik, azonban a pesti oldalon még ehhez hiányoznak a szükséges forgalomtechnikai intézkedések.

A közúthoz tartozó tömegközlekedési hálózat jó kapcsolatot ad a városrészekkel, de ezen felül az úthálózattól független metró vonalak még több és gyorsabb lehetőséget adnak.
A kerületben a legnagyobb problémát a parkolóhelyek hiánya okozza. Ez főként az aktív kereső lakosság elvándorlásában mutatkozik meg. Akiknek a munkájukhoz szükséges a saját személygépkocsi, akik kisgyermekekkel vagy idős szülőkkel élnek, jogosan szeretnék lakóhelyük közelében tartani a gépkocsijukat, s mivel ezt sok esetben nem tehetik meg, inkább elköltöznek.
Ehhez kapcsolódik a rakodóhelyek hiánya, aminek növelése csak a parkolóhelyek rovására történhet. A rakodóhelyek létesítése fővárosi engedélyhez kötött, melyet a kerület nem tud megvétózni. Ezen okból 2006-2007 óta a férőhelyek számának további csökkenése ellen küzd a kerület.
A turistabuszok 2015-ös kitiltása ugyan kedvező a honos lakosság és a dolgozók szempontjából, de az idegenforgalom számára kedvezőtlen. Manapság már egyre kevesebben érkeznek külföldről személygépkocsival, kedveltebb a repülőgép, illetve ismét

retro korszakát éli a buszos társas út. Ezek inkább a belvárosi szállodákat veszik igénybe, ahonnan az úticélok könnyen megközelíthetők.
A helyi lakosság és dolgozók számára a ráhordó jellegű, sűrű megállóhelyekkel közlekedő minibuszjáratok jelentenének megoldást a többi tömegközlekedési viszonylat megközelítésére, átszállásra.
A közlekedésben nincs csak jó vagy csak rossz, a kettő együtt jár. Tehát több olyan pozitív fejlesztési igény van, aminek súlyos negatív hatása is van. A busz- és kerékpársávok létesítése, a rakodóhelyek vagy az elektromos töltőhelyek kijelölése mindig a parkolóhelyek számának csökkentését eredményezik. Az egyirányú utcákban az ellenirányú kerékpár közlekedést általában a parkolási rend módosításával lehet bevezetni, ami szintén parkolóhely veszteséggel jár, továbbá az ún. „tolatós halszálka” parkolási rend a kipufogógázt a járdára, a gyalogosok és lakások felé tereli.
Mivel a parkolóhelyek elvesztését eredményezi a gyalogosutcák kialakítása, ezért az Önkormányzat a fejlesztései során 2007 óta csak a fogalomcsillapított vegyes forgalmú kialakításokat preferálja, ahol férőhelyek továbbra is létesülnek. Tisztán gyalogos utca a Zrínyi utca átalakítása óta nem létesült.
A fentiek alapján látható, hogy szinte minden javító szándék csak a parkolás rovására tehető meg. Ezért fel kell tárni azokat a lehetőségeket, amikkel ezt kompenzálni lehet. Olyan parkolóházakat vagy mélygarázsokat kell létesíteni, ahol a lakosság kedvezményesen tarthatja gépkocsiját. Esetleg érdekeltté lehetne tenni intézményeket, hogy fölös parkolóhelyeiket a lakosság rendelkezésére bocsássák. 2008-ban 11 db mélygarázs-létesítési szándék volt, abból csak a Kossuth téri épült meg, és most is még csak a József nádor téri, valamint a Molnár u. 7-9. alatti mélygarázs épül, a többi várhatóan elmarad.

2.1.5. Közművek és elektronikus hírközlés helyzetelemzés

A kerületben élők és dolgozók, valamint ide látogatók élet- és munkakörülményeit, a kerület környezeti állapotát a közmű-infrastruktúra kiépítettsége alapvetően befolyásolja. A komfortos körülmények feltétele a kedvező közmű-ellátottság, a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása. A kerület történelmi múltja, belvárosi elhelyezkedése, kialakított funkciója és betöltött szerepe a fővárosban, igényli és indokolja az igényesebb és egészségesebb közműellátás biztosítását.
A kerület közműellátása történelmi múltú. A város pesti oldala a legrégebben közművesített városrész, amelynek közüzemű vezetékes ivóvíz, közcsatornás vízelvezetés és villamos energia ellátása már 100 évet meghaladó múlttal rendelkezik (az ivóvíz hálózat 1900, egyes elemei pedig sok esetben 1870 körüliek). Bár a kerület múltja, a városban betöltött korábbi szerepe is indokolta, hogy a kerület, jelentős hányadát intézmények, irodák foglalják el, ennek aránya az utóbbi 20 évben még inkább az intézmények felé tolódott el. Az intézmények közüzemű közműellátásának biztosítása feltétele a fenntarthatóságukhoz.
A kerület lakásállománya az elmúlt 20 évben két-harmadára csökkent, ezzel is teret engedve az intézmények számára. Ez az átalakulás is hozzájárult elsősorban az elektromos és telekommunikációs közműellátás fejlesztéséhez. A közműellátás

szempontjából kevésbé ellátott lakóingatlanok helyét közműellátását korszerűsített intézmények vették át.

A kerületet védettségei okán elkerülte a lakótelep építés, ezzel az ahhoz kapcsolódó ugrásszerű közműfejlesztés sem érintette a kerületet. Így bár a kerületben szinten teljes ellátottsággal rendelkezésre áll a kiépített hálózati rendszerén keresztül a villamosenergia ellátás, vezetékes vízellátás, a közcsatornás vízelvezetés és a földgázellátás, valamint az elektronikus hírközlés is, azok kora, állapota igényel még fejlesztést, korszerűsítést. (ólom, azbeszttartalom),(Gerinchálózatok fejlesztése pl. 2014. Kossuth tér, 2017. Belgrád rakpart)

A kerületben élők 65,7 %-a összkomfortos, 28,9 %-a komfortos életkörülmények között él, de ma is a lakásállomány 5,4 %-ában komfort nélküli.

Az összkomfortos, illetve komfortos termikus energiaellátást biztosító vezetékes földgázellátottság, a kerület környezeti állapotának alakításában, a levegő tisztaságának biztosításában is nagyon fontos szerepet tölt be.

Megemlítendő, hogy a statisztikai adatok alapján, az utóbbi években a gázfogyasztó háztartások száma miközben stagnálónak tekinthető, a fűtési célra gázt hasznosítók száma 4,1 %-kal csökkent. Még drasztikusabb az elmúlt 7 évben az éves átlagos gázfogyasztás csökkenése. 7 év alatt 20 %-ot meghaladó csökkenés, ami részben magyarázható egyszerű takarékossággal, illetve korszerűsítéssel (fűtés-korszerűsítéssel, szigetelés-javítással, megújuló energiahordozó alkalmazásával, villamos energiára való áttéréssel), de magyarázható a családok gazdasági nehézségeinek növekedésével is.

Vizsgálva a háztartások villamos energia fogyasztási adatait is, azok az utóbbi években bár a földgázfogyasztás csökkenéséhez képest kisebb mértékben, de az elmúlt hét évben 3,3 %-kal csökkent, miközben a villamos energiafogyasztó háztartások száma stagnálónak tekinthető. A klímaberendezések használatának visszaszoruló terjedése (homlokzaton látható módon tiltott az alkalmazása) inkább a villamos energiafogyasztás további növekedést indokolhatná. A csökkenés ugyan részben magyarázható lehetne takarékossággal, vagy a megújuló energiahordozók villamos energia termelési célú hasznosításának jelentős növekedésével, ez utóbbit érintően van ugyan fejlődés a kerületben, de valószínűsíthető, hogy a csökkenésben a lakosság gazdasági megfontolásai, és a hálózatkorszerűsítések is szerepet játszanak.

A kerületben élők életkörülményeinek, a kerület környezeti állapotának alakításában a közművek elhelyezésének is meghatározó szerepe van. E vonatkozásban részben a többi kerülethez viszonyítva kedvezőbb a kerület helyzete, mivel a közművek felszín alatti elhelyezésűek (kerületi szabályozás szerint tiltott a légvezeték, légkábel, és felszín feletti közműszekrény alkalmazása). Sajnos azonban a felszín alatti terek hasznosítása nem racionálisan történt, amely hatással van a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségével is. A felszín alatt szinte a teljes rendelkezésre álló közterületet, út-szabályozási szélességet betöltik a hagyományosan földbe fektetett közműhálózatok és a helyfoglalásukkal korlátozzák az igényes, felszín feletti közterület alakítását és a közterületekkel történő racionális területgazdálkodás lehetőségét, az utcafásítás gondosabb (napfényhatást csökkentő, árnyékoló hatás) kialakításának megoldását. Egységes, komplex közműalagút-rendszer megvalósításával bővülnének a zöldítési és közterület-alakítási lehetőségek.

A környezeti állapotot, s ezzel az életkörülményeket alapvetően befolyásolják a vízelvezetés rendszerében előforduló korlátok. A kerületben egyesített rendszerű a

vízelvezetés, az is többnyire legalább 100 éve épült. A hálózat a szomszédos kerületek felöl érkező vizeket is fogadja, így a helyi és a tágabb térségben növekedett beépítettséggel nőtt az elszállítandó vizek mennyisége, amelyet hálózatfejlesztéssel nem követtek. Így jelenleg a hálózatok túlterheltek. Az éghajlatváltozással járó hirtelen nagy vízmennyiséget hozó záporok, zivatarok zavarmentes elvezetésére a rendelkezésre álló vízelvezető rendszer nem alkalmas, víz puffertartályok nincsenek.
A kerületben üzemelő vízelvezetés egyesített rendszere önmagában nem kedvező, mert hiába fekszik a kerület a Duna mentén, ami a csapadékvizeket befogadhatná, az egyesített rendszerrel érkező szennyvizek Dunába vezetését az előírások nem, vagy egyre kevésbé teszik lehetővé. Ma még vannak ún. záporkiömlő bevezetések, de távlatilag ezek fenntartása nem lesz megengedhető. Így legalább távlati célkitűzésként foglalkozni kell az egyesített rendszerű vízelvezetések elválasztottá tételével, illetve záportározók létesítésével. Az elválasztott rendszerrel tehermentesíthetnék a jelenlegi túlterhelt egyesített főgyűjtő hálózati rendszert, a tisztító telepet is. Záportározó tartályokkal felkészülhet a kerület a várható szélsőséges csapadékesemények elvezetésére is.
A kerület nyugati szélén végighalad a Duna, amelyen levonuló árhullámok a parti sávjában rendszeresen elöntéseket okoznak. A kerület magas parti elhelyezkedésű beépített területeit a levonuló árhullámok egyelőre nem érintik, az V. kerület feletti Duna szakaszon a mobil gát rendszerek létesítésével, elöntésre szánható területek - csatornák kijelölése nélkül – az árvízi vízhozamok nagysága, árvízszint magasan maradási ideje nőni fog, ezért a mértékadó árvízszint másfél méterrel az árvíz-védmű feletti meghatározása fontos szempont. A kerület beépítését árvízi elöntés veszélyeztetheti. Az elmúlt években árhullámok gondot a pincék elöntésében, valamint az alagutakból a vizek elvezetésében okoznak, ami miatt nagyobb árhullámok idején árvízi átemelő műtárgyakkal lehet csak a dunai bevezetést biztosítani.
A kerületben volt az első magyar telefonközpont és a Matáv első vonalas telefonközpontja is a vezetékes, a vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatás kiépítésre került, a hálózat bár kerület szinten földalatti elhelyezéssel üzemel, de a többi közműhöz hasonlóan földalatti jelentősebb térfoglalása hozzájárul a felszín alatti terek zsúfoltságához és a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségének korlátozásához.

2.1.6. Közművek és elektronikus hírközlés helyzetértékelés

A közműfektetés módját érintően, mivel a közművek felszín alatti elhelyezéssel épültek, gondot a felszín alatti területekkel való racionális gazdálkodás elmaradása okoz. A pazarló felszín alatti térgazdálkodás, korlátozza a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségét.
A közműveket érintő feltáró vizsgálatok készítése során meghatározó vizsgálati szempont volt, hogy a közműveket is érintő változásokhoz, a fenntarthatóság javítására, illetve a klímaváltozás kompenzálására miként tud a jelenleg üzemelő közmű infrastruktúra alkalmazkodni.
A világban jelentkező klímaváltozás évek óta tapasztalható változásokat hozott a hazai időjárásban is. A kerületben élők és dolgozók számára az élhetőséget szolgáló elvárt élet- és munkakörülményeket a változó környezeti és klimatikus hatások mellett is biztosítani kell, amely egyre igényesebb infrastruktúra ellátással, ezen belül közműellátással

elégíthető ki. A közműellátás vonatkozásában így már nemcsak mennyiségi-, hanem minőségi ellátási színvonalával szemben is vannak elvárások.
A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, a hősziget hatás, a nagyobb csapadékesemények és az általános felmelegedés előfordulása mellett is az élhetőség fenntartása a közműellátással szemben új igényeket támaszt.
Változnak a csapadék viszonyok, rövid idő alatt nagy intenzitású záporok veszélyeztetik az épített környezetet, azonban a kerületben üzemelő egyesített rendszerű vízelvezetés a szélsőséges csapadékesemények elszállítására nem felel meg, ezért hosszabb távon nehezen tartható fenn, így legalább távlati tervezésben az egyesített rendszerű vízelvezetés elválasztott rendszerűvé történő átépítésének kérdésével foglalkozni kell.
A klímaváltozás okozta felmelegedés kezelése, azaz az élettér lehűtése jelentős energiaellátási fejlesztést igényel. A várható további felmelegedés, a nyári túlmelegedés elleni klímavédelem műszaki-gépészeti eszközökkel történő biztosítása elkerülhetetlen lesz, mely a homlokzatokon a védettség okán nem megoldható Amikor az átlagos napi középhőmérséklet 14 egymást követő napon meghaladhatja a 25°C-ot, azt épületgépészeti beavatkozás nélkül már egészségkárosodás nélkül sajnos elviselhetetlen.
A klímaváltozás kompenzálásához szükséges gépészeti berendezések energiaellátásához szükséges többlet igények a fenntartási költségeket növelnék, ezért megoldást kell keresni - a komfortszint csökkentése nélkül - az energiaellátás költségterheinek a mérséklésére, amely a fejlődés fenntarthatóságát segítené elő.
Fővárosi szinten az üzemeltetés költségigénye csökkenthető, a fenntarthatóság javítható optimálisabb energiahordozó szerkezet kialakításával, a hagyományos vezetékes energiahordozók (villamosenergia, földgáz) mellé a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásával. A megújuló energiahordozó hasznosításához szükséges beruházás ugyan költségigényes, de üzemeltetési költsége a hagyományos vezetékes energiahordozókhoz (hálózati gáz, hálózati villamosenergia) képest minimális.
Mivel a megújuló energiahordozók hasznosításának hatékonyságát csak az optimális kihasználtságával lehet elérni, ugyanakkor tekintettel arra, hogy a teljes kerület műemléki jelentőségű terület, és világörökségi terület pufferzónája, ahol a műszaki berendezések kihelyezésére szigorú előírások vonatkoznak, a megújuló energia hasznosítására, annak alkalmazhatóságára különös gondot kell fordítani. A védett tetőtájban napkollektor, napelem nem lesz látható helyen elhelyezhető továbbra sem, éppen ezért alkalmazására a kerületben nincs túl sok lehetőség.

Meg kell említeni, hogy a kerület arculatát befolyásolja a kiépített közvilágítás is. Világörökségi területen a közvilágítás színhőmérséklete (3000K). a közvilágításra vonatkozó elvárásokat a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott Világítási Mesterterv tartalmazza.
Közvilágítási utcabútor elemeket tekintve a kerület egyszerre alkalmaz klasszikus és modern oszlopcsaládokat a felújítás alá kerülő közterület jellegétől függően.
A kerületben, ahol dominánsan intézmények, irodák működnek, jól kiépített vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlési hálózat működtetése szükséges, a szélessávú gyors internet hozzáférés elkerülhetetlen igénye miatt a hálózatépítés feltételeit úgy kell

biztosítani, hogy a kerület arculatát negatívan ne befolyásolja, de a minőségi szolgáltatás rendelkezésre álljon.

2.1.7. A táji és természeti adottságok helyzetelemzés

A Duna, mint tájalkotó elem hatással van a kerület életének minden mozzanatára.

A Duna kb. 3300 m hosszúságban határolja a kerületet. Ezen a hosszú szakaszon érvényesül a folyó tájkaraktert meghatározó szerepe. A város, és szűkebben a Belváros-Lipótváros a Dunára épült, élvezve az ebből származó összes kedvező adottságot, mint a vízi közlekedés lehetősége, a vízfelület látványa, kondicionáló hatása és a Duna partról feltáruló páratlan kilátás. A kerület címerében is szerepel a Duna kék színével.
Ugyanakkor szembesül a kerület hátrányokkal is, mint a Duna irányából tekintve korlátozott átjárhatóság, ebből adódóan a Duna part intenzív gépjárműforgalma, az ebből származó környezetterhelés valamint a veszélyekkel is, mint az időszakos árvizek.

A **táj** szoros összefüggésben van a zöldfelületek és a környezetvédelem egyes elemeivel az alábbiak szerint:

- a Duna, mint vízfelület jótékonyan hat a környezete páratartalmára,
- a folyam felett kialakult légcsatorna biztosítja a város átszellőzését,
- a Duna menti zöldfelületek a legértékesebb adottságokkal rendelkeznek, de jelenleg nem mind megfelelő minőségű, a Duna parti sétány és a korzó csak rövid szakaszokból áll, nem folytonos. Az átszellőzés érdekében a parton az utcatorkolatokban fa telepítése tilos,
- a Duna-part víz felőli része nem megfelelő megközelíthetősége miatt alulhasznosított, a nagy forgalom miatt zajterhelés.

A kerületben a **zöldfelület** és nem zöldfelület aránya a sűrű beépítettség miatt fővárosi szinten a legalacsonyabbak közé tartozik, további új zöldterületek kijelölésére nincs lehetőség. A helyzetet súlyosbítja az egész éven át tartó, rendkívül intenzív turisztikai terhelés. Az adottságok ellenére az Önkormányzat próbál minőségi zöldfelület-fejlesztést, üzemeltetést végezni. (lásd Olimpia-park, Károlyi-kert, Honvéd tér)
A meglevő **zöldfelületek éppen ezért rendkívül értékesek.** Közvetlen hatással vannak a mezo- és mikroklíma alakulására, ezen keresztül a közelben lakók életminőségére, ezért tilos részleges beépítésük is:

- a kerület közterületi zöldfelületei többségükben a közelmúltban korszerűen felújított, jó minőségű, szép növényállományú, esztétikus területek;
- a fasorok jó állapotban vannak, sok az új fasor telepítés;
- a zöldfelületek visszatartják a csapadékot, a növényzet párologtat, ezzel növelik a környezet páratartalmát, tisztítják a levegőt;
- a zöldfelületek megszakítják a tömör beépítettség monotonitását;
- játszó-pihenő-sport funkciót visznek a közvetlen lakókörnyezetbe;
- kedvezőtlen, hogy a zöldterületek eloszlása a kerületben aránytalan, és túl nagy a burkolt felületek aránya; ugyanakkor a felújított közterületek elemes burkolattal

készültek, annak érdekében, hogy víz- és légáteresztő képességükkel segítsék a környezetet. Alapvetően az alkalmazott természetes kő burkolatok kevésbé forrósodnak fel, mint az aszfalt felületek;
- a közterületek erős igénybevétele, a gyors elhasználódás miatt keletkező feladatok, a zöldfelületek fenntartása állandó odafigyelést, többletenergiát és anyagi forrást igényel az Önkormányzat részéről;
- a nem közterületi zöldfelületek minősége között nagy a különbség, a társasházi közösségek saját igényeik és lehetőségeik szerint alakítják ki a belső udvari zöldfelületeket.
- Sok helyen a belső udvarokat parkolásra használják, a tömbbelsők részekre tagoltak, ami miatt a zöldfelületek kihasználhatósága és hatékonysága alacsony, szabadtéri funkciók fogadására nem alkalmas.

Az Önkormányzat által elért hálózati átalakulásokkal az utóbbi évek (2009-2016) fokozódó közlekedési korlátozásai ugyan javítottak a zaj- és levegőszennyezés állapotán a korlátozással érintett területeken –pl. Irányi utca, Kecskeméti utca -, de az átmenő forgalmú utakon, mint a Nádor utca a helyzet nem javult, és ez eredményezi, hogy a kerület a Fővárosban a légszennyezettségi adatokat tekintve legszennyezettebb kerületei közé tartozik.

A legfontosabb problémák:
- rossz átszellőzés a Dunával párhuzamos utcákban;
- alacsony páratartalom;
- burkolt felületek túlzott aránya a zöldterületeken,
- a sűrű közműhálózat miatt nehéz új fasor kialakítása;
- hősziget hatás;
- településhigiéniai szempontból gondot okoznak a csatornákba, pincékben tenyésző rágcsálók;
- az idegenforgalommal összefüggő éjszakai zajterhelés zavarja a lakosságot;
- a közterületek erős igénybevétele miatt keletkező feladatok többlet energiákat és forrásokat igényelnek az Önkormányzat részéről;
- a használaton kívüli üzletek és épületek vizuális környezetszennyezést okoznak.

A kedvező folyamatok közül ki kell emelni a közlekedési korlátozások által érintett területek környezeti állapotának javulását.

A **városi klíma** tekintetében nagyobb kiterjedésű parkok területén és a Duna parton hűvös sziget alakul ki, míg a kerület többi részét erősen érinti a **hősziget** hatás. Ennek okai a következők:
- burkolt felületek túlzott aránya
- tükröződő üvegfelületek tovább növelik a levegő hőmérsékletét
- alacsony páratartalom
- rossz átszellőzés.

2.1.8. A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata

A településfejlesztés és –rendezés szerepe a fővárosi fejlesztési dokumentumokban a Duna-part távlati fejlesztése terén bontakozik ki.
„A folyó és az ember közvetlen kapcsolata a városfejlődés során megszakadt, ezért a jelenleginél szorosabb integrálásra van szükség, az ember és a víz, illetve a folyam és a város szempontjából. A Dunát szigeteivel és partjaival a mindennapi élet különleges, ugyanakkor szerves részévé kell tenni, közösségi használatának növelése és erősítése stratégiai jelentőségű." (Budapest Területfejlesztési koncepciója – 2014).

A kerület Duna-partja sok helyen lépcsősorral elérhetővé teszi a folyót. A kerületben alsó rakparti fasoros szakasz, kikötő és mólók is megtalálhatóak.

Jelenleg az alábbi fejlesztési koncepciók, stratégiák, tervek foglalkoznak, ill. szabnak keretet a Duna menti zóna fejlesztésének fővárosi szinten, nem csak az V. kerületre, hanem az egész fővárosra kiterjesztve:

- Budapest Duna menti területeinek fejlesztési tanulmányterve (2013) („hosszú távú célok területi és projektorientált leképezése, a közép- és rövid távú fejlesztési lehetőségek feltárása")
- Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepció (2013) - Budapest területfejlesztési koncepciója (2014)
- Budapest ITS megalapozó és stratégiai munkarész (2014)
- Budapest Főváros Településszerkezeti Terve és Fővárosi Rendezési Szabályzat

Kiemelt cél a Duna és fővárosi Duna-part hasznosítása, fejlesztése, rendezése Megyertől Csepelig:

- a Duna természeti adottságainak kihasználása
- a Duna-partok elérhetőségének, közcélú hasznosításának megteremtése
- a Duna-part menti turisztikai és rekreációs területek fejlesztése és decentralizálása
- a Duna menti közlekedési elemek elválasztó hatásának csökkentése
- szállodahajók kikötésének differenciált szabályozása, úszóművek elhelyezése
- a Duna vízi útként történő jobb kihasználása,
- a Világörökségi terület revitalizációja

További tematikus célok (IVS):

- Budapestet méltóképpen reprezentáló, a többi európai várossal versenyképes városközpont kialakítása, a helyi lakosság megtartása mellett a minőségi kiskereskedelem, vendéglátás és szolgáltatások fejlesztésével, a közterületek minőségének javításával és a zöldfelületek növelésével,
- az épített-kulturális örökség védelme az épületállományának megújításával,
- a Duna fokozottabb bekapcsolása a Belváros életébe a kapcsolatok és megközelíthetőség javításával

- a gyalogosforgalom dominanciájának megteremtése a belső városrészek átmenő forgalmának csökkentésével és forgalomcsillapításával, helyben mélygarázsok építésével, valamint a teherforgalom korlátozásával,
- a közösségi közlekedés előnybe helyezése, különös tekintettel a kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítására, a környezetkímélő járműállomány cseréjére, a villamos és troli hálózat fejlesztésére,
- a turisztikai látványosságok tematikus rendszerbe szervezése.

2.2. Problématérkép/értéktérkép

Az alábbi probléma- és értéktérképen a területileg beazonosítható, a tervi műfaj léptékének megfelelő, a kerület életét jelentősen befolyásoló problémák és értékek kerülnek bemutatásra.

2.2.1. Értékek

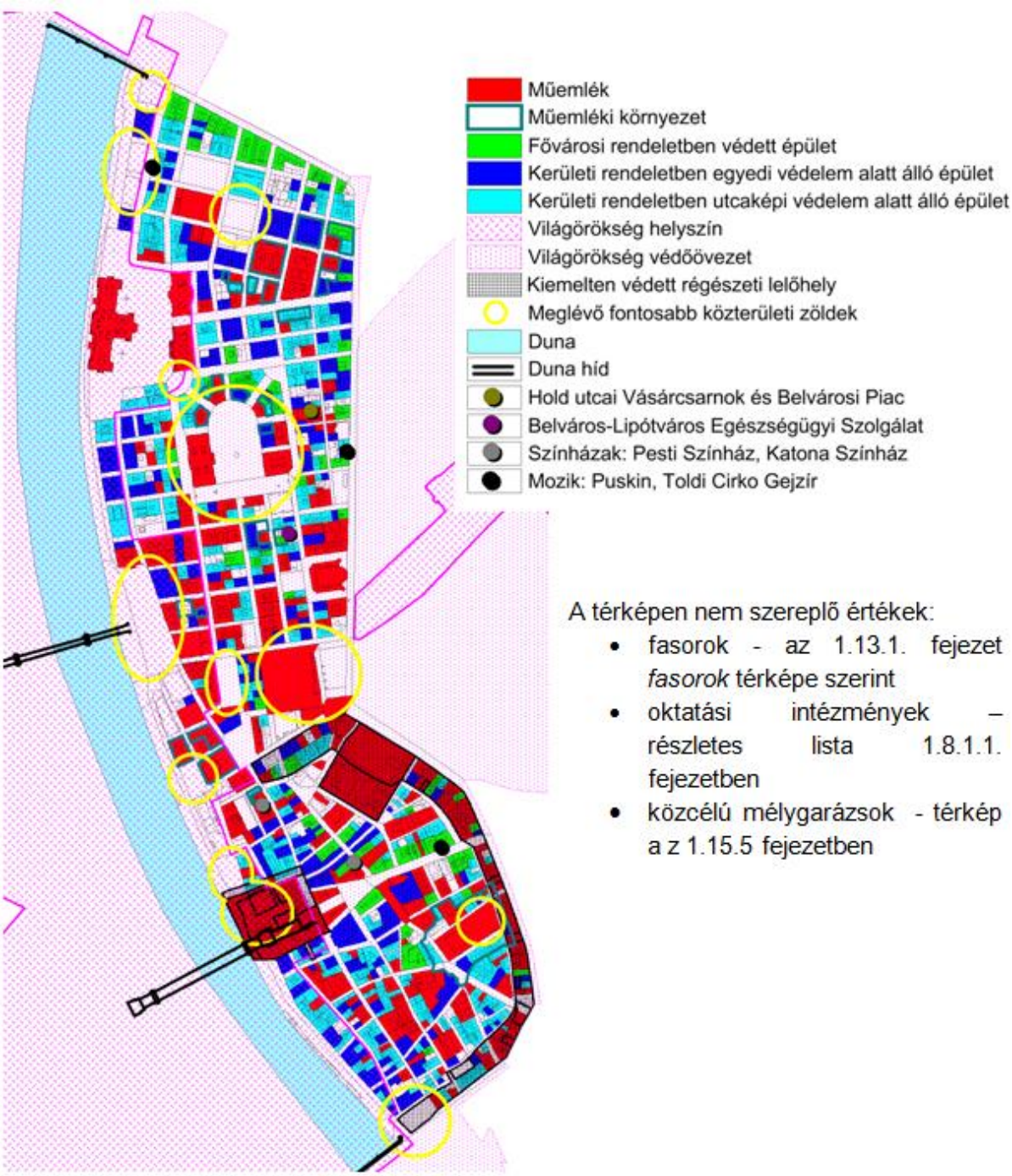

108. ábra Értékek

2.2.2. Problémák

További problémák:

- Kossuth Lajos utca – a forgalom elválasztó hatása, demarkációs vonalként létezik
- Duna – korlátozott átjárhatóság
- Duna – árhullámok
- Duna – a part 100%-ban burkolt felület és nem megfelelő a megközelítése.
- hiányzó balra nagyívek
- hiányzó zöldítés, fasorok (pl. Kossuth Lajos utca, Podmaniczky tér)
- hiányzó mélygarázsok
- hiányzó konferencia központ
- hiányzó köz WC-k

109. ábra Problématérkép

2.2.3. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A környezetvédelem tekintetében a fennálló problémák zöme a kerületen kívülről érkezik, ezért azok megoldása legtöbbször nem az Önkormányzat hatáskörébe tartozik, és a Fővárossal megosztott.
A Duna, mint tájalkotó és mint a környezet állapotát befolyásolni képes tényező nincs kellő mértékben kihasználva.
A sűrű beépítés és a magas ingatlanárak miatt nincs lehetőség a települési szövet lazítására, új zöldterületek kijelölésére.
A zaj- és levegőszennyezés a közlekedési korlátozások ellenére is az átmenő forgalom által érintett utak környezetében meghaladja a határértéket.
Télen a szmog, nyáron a hősziget kialakulása rontja az életminőség feltételeit és a komfortérzetet.

2.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

2.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

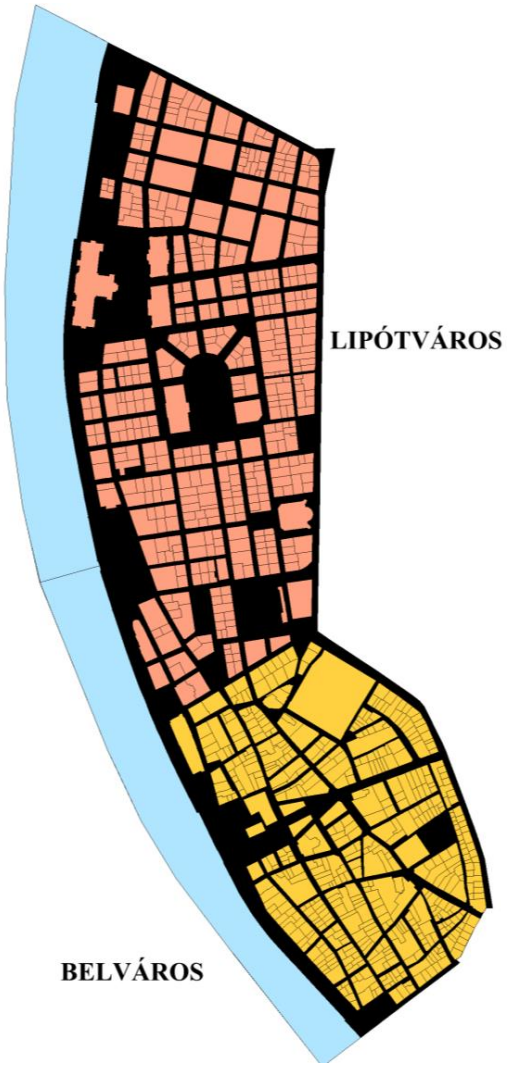

A Deák Ferenc utcánál elváló Belváros és Lipótváros különbözősége elsősorban a kialakulásukban, szerkezetükben, utcahálózatukban mutatkozik meg. Ennek megfelelően a városfal által behatárolt Belváros szinte magától fejlődött, növekedett, így pókhálószerű, egymástól nagyon eltérő utcaszélességű, kicsit kusza utcahálózat alakult ki, ennek következtében szabálytalan alakú, eltérő nagyságú terek, tömbök és telkek jöttek létre.
Lipótváros területén, a tervezett utcahálózatnak köszönhetően határozottan szélesebb, szabályos utcák, látványosan kiemelkedő útvonalak jöttek létre, szabályos tömbökkel, telkekkel.
Funkciókat tekintve Lipótvárosban találhatóak a közigazgatás jelentős intézményei a lakófunkció mellett, a Belvárosban pedig a lakó funkció mellett inkább a turizmus jellemző.

110. ábra Városrészek (Forrás: V. kerületi szabályozási terv)

2.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Szegregációval veszélyeztetett terület nincs a kerületben a KSH adatszolgáltatása alapján.

2.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

2.3.3.1. Közlekedésfejlesztés:

- A kerület gépjárművel történő megközelíthetőségének javítása, forgalomtechnika felülvizsgálata. Jelenleg pl. hiányoznak a balra nagyívek, emiatt az autósoknak többlet menetidőre és útvonalra kényszerülnek.
- A gyalogosoknak gyalogos átkelőhelyek felülvizsgálata és kialakítása, pl. a alsórakparton, Széchenyi téren.
- A turistabusz közlekedésének és megállók és parkolós kialakításának felülvizsgálata, típus szerint külön kezelése.
- Parkolásfejlesztés, mélygarázs fejlesztések a kerület tulajdonában lévő közterületek alatti parkolók kiépítésének vizsgálatát jelentik. A meglévő épületek pinceszintjének és belső udvarok alatti parkolás kialakíthatóságának vizsgálata. A Kerületi Építési Szabályzat készítésénél a lakosság számára megnyitott többletparkolók kialakításának ösztönzése.

2.3.3.2. Közterek, zöldfelületek

- Fasorok fejlesztése, a hiányos fasorok pótlása (pl. Szent István körút)
- Parkosított közterületek, teresedések fejlesztése. A szép és értékes növényállományú parkok idős fák esetén (100-120 éve nagyjából egyszerre ültetett fák) folyamatos fiatalítás szükséges. Közterületeken, törekedni kell a növényzettel fedett felületek arányának növelésére. Törekedni kell a parkolók fásítására, akár edényes növényanyag kihelyezésével közterületen és nem közterületen egyaránt.
- Burkolt közterületeken dézsás növények kihelyezése
- Az épületek belső burkolt udvarain zöldfelület kialakíthatóságának vizsgálata, a kialakítás ösztönzése.
- Az illemhelyek működésének, számának felülvizsgálata, az ellátottság növelése. A meglévő illemhelyek újra üzembehelyezése, bővítése, korszerűsítése.
- A fővárosi tulajdonú közterületi fejlesztések ösztönzése.(pl.: Kossuth Lajos utca, rakpartok)
- Közterületi plakátok elhelyezésének felülvizsgálata.

2.3.3.3. Szolgáltatásfejlesztés

- Színházak és színházi események támogatása és kerületbe költözésének ösztönzése.
- Múzeumi, képzőművészeti kiállítások ösztönzése.
- Sportolási lehetőségek bővítésnek, kialakításának vizsgálata.
- Magas presztízsű turisztikai fejlesztések ösztönzése (pl. konferencia turizmus) és a szükséges infrastruktúra kialakítása.

2.3.3.4. Városi klíma

- Épületek árnyékolhatóságának felülvizsgálata, javaslattétel. Jelenleg a nagyszámú védett épület utólagos árnyékolhatósága nehézkes.
- Utcák átszellőzésének biztosítása. Az éjszakára behúzható közterületi árnyékoló szerkezetek elterjedésének ösztönzése, térbútorok tárolása.
- A csapadékvíz gazdálkodás, kezelés vizsgálata. A Kerületi Építési Szabályzat készítésekor kerüljön megvizsgálásra, hogy új épületek esetében csak késleltetett módon lehessen a csapadékvizet a közhálózatba engedni. Meglévő beépítés esetén a helyi zöldfelület öntözésére csapadékvíz tározók kialakításának ösztönzése.

2.3.3.5. Lélekszám megtartás

- Kiskereskedelem fejlesztése.
- Lakásfelújítások és házfelújítások ösztönzése.
- A lakóközösségeket zavaró rövid idejű lakáskiadások mértékének csökkentése, szabályozhatóságának megvizsgálása, kidolgozása.

2.3.4. Belváros-Lipótváros összefoglaló SWOT analízise

A SWOT elemzéseknek számos módszertana létezik, jelen esetben az Európai Unió által alkalmazott módszertant vettük figyelembe, amely a SWOT elemeit belső és külső tényezőkre osztja fel az alábbiak szerint:

A helyzetelemzés összefoglalásnak módszertana

Erősségek – Belső tényezők	Pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről, ami jól működik, és lehet rá befolyása a Belváros-Lipótváros Önkormányzatának.
Gyengeségek – Belső tényezők	Olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyásunk, hogy a Belváros-Lipótváros Önkormányzata megváltoztassa.
Lehetőségek – Külső tényezők	Olyan adottságok, amelyeket nem a kerület tud egyértelműen befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatja az erősségeit.
Veszélyek – Külső tényezők	Olyan korlátok, amelyeket nem a Belváros-Lipótváros Önkormányzat befolyásol, és kockázatot jelentenek.

SWOT

1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák

ERŐSSÉGEK

- a lakónépesség növekszik
- a tartózkodási hellyel rendelkező lakosok között kiemelkedően magas a középkorúak aránya
- kiemelkedően magas a lakosság képzettségi színvonala
- magas a foglalkoztatottsági potenciál
- rendkívül alacsony, 1% alatti a munkanélküliségi ráta
- a lakosság jövedelmi viszonyai jobb a budapesti és az országos átlagnál
- nincs KSH által kijelölt szegregátum

GYENGESÉGEK

- csökkenő állandó népesség,
- a lakcímmel rendelkezők közül sokan nem élnek életvitelszerűen a kerületben
- magas öregségi index, elöregedő népesség
- tényleges fogyás, azaz a természetes fogyás mértékét nem tudja ellensúlyozni a belföldi vándorlási egyenleg (odavándorlás)
- a lakások nem lakás célú (iroda, egyéb és közösségi szálláshely) használata zavaró hatású a többi lakóra
- a helyi lakosság és kerületbe ingázók, turisták közötti konfliktushelyzetek, érdekellentétek

LEHETŐSÉGEK

- az alulról építkező, helyi kezdeményezések Európa szerte felértékelődnek, az Önkormányzatok nagyban támaszkodnak a helyi közösség aktív részvételére
- a kormányzati támogatáspolitika ez irányú tovább erősödése
- ifjúsági klub létrehozása

VESZÉLYEK

- TSZT és FRSZ korlátozásai
- európai, illetve országos tendencia a népességcsökkenés és elöregedés
- növekednek a területi, társadalmi különbségek Magyarországon és Budapesten belül

2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő

ERŐSSÉGEK

- nagyszámú és aktív civil szervezet működik a kerületben
- az Önkormányzat támogatja a civil szervezeteket
- számos helyi szervezésű kulturális, hagyományőrző program mellett több más, egyéb, a társadalmi életet megmozgató rendezvény
- kiemelkedő kulturális háttérintézmény (Aranytíz Kultúrház) léte
- igényekre nyitott önkormányzati fejlesztések (pl. Erzsébet téri gördeszkapálya)

GYENGESÉGEK

- a különböző rendezvények, programok a legtöbbször ellehetetlenítik a közlekedést, megkeseríti a helyi lakosság mindennapjait
- a politikai, társadalmi élet közkedvelt terepe a belváros, ami a helyi lakosságot zavarhatja
- nem beszélhetünk összkerületi identitástudatról, csupán mikroközösségek léteznek azonos érdekkörök mentén

LEHETŐSÉGEK

- az alulról építkező, helyi kezdeményezések általában Európa szerte felértékelődnek, az Önkormányzat nagyban támaszkodik a helyi közösség aktív részvételére
- a kormányzati támogatáspolitika ez irányú tovább erősödése
- Ifjúsági klub létrehozása

VESZÉLYEK

- általában a különféle globális médiumokon érkező kulturális hatások elvonják a fiatalok figyelmét a helyi értékekről
- a fiatalok kevésbé érzékenyek közösségépítés hagyományos (nem elektronikus) formáira
- átmeneti hasznosításként kialakított „romkocsmák” a kerületben növelik a kiköltözést

3. Intézményrendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés

ERŐSSÉGEK

- a kerületben elérhetők az alap, közép és felsőfokú intézmények, melyek vonzáskörzete túlnyúlik a kerülethatáron
- az egészségügyi, a szociális és a gyermekvédelmi intézmények megfelelő infrastrukturális körülmények között végzik feladatukat
- a kerületi szociális háló kiterjedtsége, sokszínű és széles körű támogatási, segélyezési rendszer
- az egészségügyi ellátás, a nevelés, oktatás területén számos magánintézmény egészíti ki az egyébként is széles körű Önkormányzati intézményrendszert
- a közszolgáltatások végzésében civil szervezetek is jelentősebb szerepet vállalnak, szerződéses jogviszony keretében
- bentlakásos nyugdíjasház működik, amire jelentős kerületi igény mutatkozik
- az Önkormányzat kerületi városüzemeltető céget működtet

GYENGESÉGEK

- az intézmények környezetében, mint ahogy az egész kerületben kevés a parkolóhely
- kevés a szabadtéri sportolásra alkalmas, kiépített terület
- kevés az iskola/óvoda udvar
- korlátos az üzemeltetésre/karbantartásra fordítható pénzügyi keret
- a kerület üzemeltet néhány fővárosi, állami kezelésben lévő közterületet is

LEHETŐSÉGEK

- a nem Önkormányzati fenntartású, működtetésű intézmények „gazdái” továbbra is megtartják a szolgáltatásukat, azok továbbfejlesztésében érdekeltek
- a főváros és kerület közötti városüzemeltetési szolgáltatások számon kérhető munkamegosztás keretében valósulnak meg

VESZÉLYEK

- az iskolák fenntartása, üzemeltetése a tankerület és az Önkormányzatok közötti munkamegosztásban általában nem zökkenőmentes
- 2014-től az EU források elapadásával, csökkenésével a kerületfejlesztés lelassul, átalakul

  a magántőke bevonásra egyre nagyobb hangsúly helyeződik

4. Gazdaság szerkezet és dinamika

ERŐSSÉGEK

- Országos és nemzetközi szinten kiemelt pénzügyi-gazdasági negyed, bankok, pénzintézetek, tőzsde központja, egyéb üzleti-gazdasági szervezetek telephelyeinek/cégközpontjainak jelenléte.
- Nemzetközi szintű, jelentős felsőoktatási kapacitásai és az MTA és CEU jelenléte révén K+F potenciálja igen magas.
- Magyarország vezető turisztikai desztinációja, a kerületbe irányuló nemzetközi szinten is jelentős döntően külföldi turistaforgalommal - a Budapestre irányuló külföldi turizmus első számú célpontja a Belváros.
- A belváros az elmúlt évek közterület fejlesztései révén a kerület megújult, revitalizálódott, és kiemelten fontos városi találkozóhellyé, egyben nemzetközi szintű turisztikai vonzerővé vált.
- Szálláshelykínálata mennyiségi és minőségi szempontból is országosan az első helyen áll, a hazai ötcsillagos szállodák nagy része itt koncentrálódik.
- A turizmusra és a helyi fiatalabb rétegekre épülő vendéglátó- és szórakoztató funkció jelentősen fejlődik és minőségileg is megerősödött, a színvonalas rendezvényekkel és programokkal együtt hozzájárul ahhoz, hogy Budapest és a kerület egyre vonzóbb turisztikai célponttá válik.
- Jelenleg is jelentős beruházások folynak a kerületben elsősorban a szállodaiparban.
- Ingatlanpiaci szempontból is az ország kiemelt pozíciójú területe, az ingatlanpiacot erős keresleti nyomás jellemzi, ami kedvező a forgalom szempontjából.
- A kerületben dolgozók és a turisták révén a nappali népesség sokszorosan meghaladja az állandó népességet, amely több szolgáltatástípus (pl. vendéglátás, kereskedelem stb.) számára biztosít stabil keresletet.
- Modern, lendületes, nagyvárosi „city” alakult ki, ahol a foglalkoztatottak közel 100%-a a szolgáltató szektorban dolgozik és magasan kvalifikált.
- A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya kiemelkedően magas a kerületben
- Magas vállalkozási sűrűség és aktivitás, ezen belül a jelentősebb gazdasági erőt képviselő Rt.-k és Kft.-k aránya kiugróan magas - jelzi az országosan is kiemelkedő vállalati központi funkciót a kerületben.

GYENGESÉGEK

- A kerületbe irányuló tömeges turizmus költési szinte viszonylag alacsony, ez adódik a turisták státuszából, ami nyugat-európai viszonylatban inkább alacsony vagy középszintű.
- A turistaforgalom ugyan magas és növekvő, de jelentősen elmarad a fő versenytárs Bécs és Prága értékeitől.
- A kerület turisztikai kínálatába nincsenek kellő mértékben bekapcsolva kerületen kívüli - budapesti és vidéki - vonzerők, nincsenek ilyen irányú szervezett programok, amelyekkel (1-1 napos kirándulásokkal) a program színesedne, de az itt tartózkodási időt a kerületi szállodában töltött vendégéjszakák számát növelni lehetne.
- A közösségi szálláshely-szolgáltatás térhódítása jelentősen átalakította a helyi lakáspiacot, ami gyakran irreálisan magas, spekulációs ingatlanárakban jelentkezik, magában hordozva az "ingatlanlufi" kialakulását és az ezzel járó jelentős potenciális veszteségeket, dominóelven tovaterjedő negatív hatásokat.
- Az online, közösségi és applikációkon keresztül történő szállásközvetítői szolgáltatás hatására a lakások tartósan lakófunkciójú felhasználása jelentősen csökkent, a szervezet ezen túl a helyben lakókat terhelő jelentős zavaró hatásban fejti ki kedvezőtlen hatását.
- A helyi kiskereskedelem marketingje, összefogása a közös marketingre elégtelen, ami tükröződik a kerület adottságaihoz képest alacsony forgalomban.
- A kerület közigazgatási-pénzügyi presztízs jellege nem köszön vissza a kereskedelmi kínálatban, hiányoznak az elit márkák, magas minőségű termékek és üzletek.
- A jelentős közterületi fejlesztések ellenére a kerület bevásárló funkciója elégtelen, ma is sok a bezárt bolt, üres kirakat, illetve az alacsony szintű kiskereskedelem, az alulhasznosítottság, ez a városkép szempontjából is kedvezőtlen.
- Az ingatlanpiacot korlátozza, hogy magas szintű a kereslet, ugyanakkor a magas beépítettség miatt újlakás piac gyakorlatilag nincs a kerületben, a lakásállomány alig növekszik-stagnál, a jövedelmezőség inkább a szállodaépítéseket indokolja.

- A lakosság körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya kiemelkedően magas a kerületben.

LEHETŐSÉGEK

- A nemzetközi szintű beruházók (szálloda, iroda, vendéglátás, kereskedelem stb.) keresik az elit funkciójú, metropolisz city jellegű beruházási helyszíneket, lehetőségeket, amire a kerület - további jelentős fejlesztésekkel - alkalmassá tehető. E szempontból az V. kerület nem elsősorban más budapesti kerületekkel, hanem Béccsel, Prágával, Varsóval van versenyben.
- A kerület adottságai és kapacitásai lassan lehetővé teszik a mainál igényesebb, magasabb szintű elit turizmus megcélozását.
- Kiegészítő vidéki és egyéb budapesti turisztikai vonzerők ajánlásával és programszervezéssel lehetne növelni a turisták itt tartózkodási idejét, a vendégéjszakák számát.
- A kormányzati negyed esetleges kitelepítése révén felszabaduló épületek a magas minőségű szálloda-beruházásokat és a pénzügyi-üzleti központ szerepkört egyaránt erősíthetik.
- A szomszédos kerületekkel való közös fejlesztések, tevékenységek, a városrészi elképzelések összehangolása a szinergikus hatásokon keresztül erősítheti a kerületszámára is fontos hatásokat és a Nagykörúton belüli területen igazi világvárosi „city” kialakulását.
- A Világörökség Duna part cím jelentős globális szintű turisztikai vonzerő, amit a Duna Limes világörökségi várományosi terület még fokozni fog
- A külföldiek fokozódó érdeklődése a terület iránt – akár, mint turisták, betelepülők, ideiglenesen itt élők, külföldi diákok és oktatók, befektetők stb. - a magukkal hozott igényesség, üzleti kultúra, beruházói tőke, szakmai ismeret hozzájárul egy sokszínű, világvárosi belváros kialakulásához.

VESZÉLYEK

- Bécs és Prága innovatívabb hozzáállása, turisztikai hírneve és vonzerői révén Közép-Európában legfeljebb a harmadik helyen pozícionálja Budapestet és a belvárost - Budapest megreked az alacsonyabb költési szintű turizmus szintjén.
- Egyéb térségbeli versenytársak - Varsó, Belgrád, Bukarest stb. egyre fokozottabb konkurenciát jelent, mind a turizmus, mind a beruházások szempontjából.
- A tőkeérdekek és az ingatlanpiac működése révén a lakófunkció kiszorul a kerületből és az üzleti célú hasznosítás - szállodák, egyéb szálláshelyek, irodák stb. - válik dominánssá, majd kizárólagossá. Az ingatlanárak magasan tartásával reális lehet a lakásépítés.
- A szomszédos kerületek versenytársi hatása érvényesül, ami hosszú távon elszívhatja a fizetőképes keresletet a vendéglátás, szolgáltatás és a szórakozóhelyek, szálláshelyek, továbbá a kiskereskedelem esetében.
- „Romkocsmák” népszerűsége révén az alacsony szintű vendéglátás terjedése nem kívánt méreteket ölt.
- A megváltozott vásárlási szokások, továbbá a parkolási nehézségek a kerületben kritikus mértékben lecsökkentik a kerület kiskereskedelmét.

5. Táj és természeti adottságok

ERŐSSÉGEK

- történelmileg kialakult tájszerkezet
- a Duna, mint erőteljesen karakteres táji elem jelenléte, látványa, kondicionáló hatása
- a Budai vár és a Gellért-hegy látványa
- a meglevő zöldfelületek egy részén a tájalkotó növényzet megléte
- jó zöldfelület üzemeltetés
- intenzív zöldfelület fenntartás

GYENGESÉGEK

- a Duna parti adottságok nincsenek kihasználva, pl. rossz átszellőzési jellemzők
- a rejtett állapotban levő korábbi tájalkotó elemek (városfal) megközelíthetőségének problémája
- a tájalkotó növényzet kiöregedése
- közművek miatt kevés új fasor telepítési hely

LEHETŐSÉGEK

- a Duna part fejlesztése

VESZÉLYEK

- árvízvédelmi fejlesztések hiányában problémák, katasztrófák veszélye nő

6. Zöldfelületi rendszer

ERŐSSÉGEK

- többségében jó minőségű zöldfelület jól felszerelt játszó, pihenő és sportlétesítményekkel
- szép, idős, jó állapotú faállomány a parkokban és a fasorokban
- környezettudatos, lokálpatrióta lakosság
- zöld pályázatok

GYENGESÉGEK

- a lakosszámhoz viszonyított alacsony zöldfelületi ráta (1,7 m^2/fő)
- az V. kerületben 0-10% közé esik a zöldfelületi intenzitás, azaz a zöldfelületek és nem zöldfelületek aránya
- a magántulajdonú zöldfelületek gyenge minősége és rossz hatékonysága

LEHETŐSÉGEK

- burkolatok arányának csökkentése a zöldfelület javára
- előkertek, tetőkertek, falak zöldítése
- további fasorok telepítése, a meglevő hiányos fasorok pótlása
- elöregedett faállomány felújítása pótlásokkal
- fasorrekonstrukció
- Duna part fejlesztése, funkciók széthúzása
- magántulajdonú zöldfelületek fejlesztése
- társasházi zöldpályázat keretében a belső udvarok zöldítése
- tervszerű fajtaválasztással a betegségek kialakulásának csökkentése, megelőzése

VESZÉLYEK

- a lakosság gyermeket vállaló korcsoportja a kedvezőtlen levegőminőség és zajártalom miatt elhagyja a kerületet
- az éghajlatváltozás miatt új kórokozók, megbetegedések megjelenése a növényállományon

7. Épített környezet

ERŐSSÉGEK

- A belső pesti kerületekhez képest kimagaslóan magas a felújított épületek-homlokzatok aránya az Önkormányzat társasházi támogatása és a tetőtér-beépítések társasházi feltételei miatt.
- Döntően megőrizte történeti építészeti arculatát, számos kimagasló értékű építészeti alkotás gazdagítja, igen nagy a műemléki és helyi védelem alatt álló épületek aránya, az egész kerület a világörökség része.
- Egyes területei ingatlanpiaci szempontból az ország legjobb pozíciójú területei közé tartoznak.
- Jelentős turisztikai potenciállal rendelkező történelmi városszerkezet, kulturális örökségi értékek; jelentős turisztikai látogatottság.
- A kerület élen jár az országos és nemzetközi szintű központi funkciókban az államigazgatás, a gazdaság, a bankrendszer, a felsőoktatás és a kutatás terén, valamint központi egyházi intézményekben gazdag, bővülő a kulturális és vendéglátó kínálat.
- A bölcsődei, óvodai, általános iskolai férőhelyszám megfelelő, a szociális ellátások színvonala magas.
- A hazai pénzvilág központja, jelentős üzleti gazdasági szervezetek telephelyeinek/ cégközpontjainak helye.
- Az állandó népességet sokszorosan meghaladó nagyságú nappali népesség jelentős keresletet biztosít a szolgáltatások iránt.
- A Belváros Új Főutcája projekt megvalósulása az érintett területeken az üzlethelyiségek iránti kereslet mérhető növekedését eredményezte.
- Több ezerre tehető a külföldi lakástulajdonos száma, ami a kerület nemzetközi szinten is magas presztízsét jelzi.
- Az egész kerületen végighúzódó Duna-parttal rendelkezik.
- Közösségi közlekedéssel igen jól feltárt.

GYENGESÉGEK

- Épületállomány elöregedett, lassú ütemű a felújítás, a közterületek egy része még leromlott műszaki állapotú.
- Társasházak elaprózott tulajdonviszonyai nehezítik a megújulást.
- A nagymértékben megnövekedett parkolási igény a közterületeket szétfeszíti, használatukat ellehetetleníti.
- Kikötők szolgáltatási színvonala nem elégséges, nem közművesített az alsó rakpart
- Gépjármű-parkolásból, áruszállításból, valamint filmforgatásból, rendezvények miatti közterület-használatból adódó területhasználati konfliktusok, környezetterhelés.
- A lakosság kiskereskedelmi, szolgáltatási ellátottsága alacsony, a kereskedelmi funkció visszaesése egyes területeken, alacsony szintű kiskereskedelmet generál.
- A zöldfelületek aránya igen alacsony és nem növelhető jelentősebben.
- Kevés a gyalogos kapcsolat a Duna és a város között.
- Az átmenő forgalom elválasztó hatása mind kelet-nyugati, mind észak-déli irányban jelentős.

.LEHETŐSÉGEK

- Jelentős a nemzetközi tőke érdeklődése, több nagyobb beruházás van folyamatban, illetve áll előkészítés alatt.
- A növekvő arányú ideiglenes, részben külföldi népesség új növekvő mértékű multikulturális keresletet teremt.

VESZÉLYEK

- A közterületek tulajdonjoga sok esetben nincs összhangban a közterület fenntartási, üzemeltetési feladatkörével.
- A parkolási nehézségek negatívan befolyásolhatják a kerület kiskereskedelmét.
- A szomszédos kerületek kínálata fokozott

- A kormányzati negyed elköltözésével erősödhet, térben továbbterjedhet a térség pénzügyi-üzleti és diplomáciai központ szerepe, növekedhet a szállásférőhelyek száma.
- A szomszédos kerületek fejlesztései, programkínálata és adottságai kölcsönös előnyöket, pozitív szinergiákat gerjesztenek, amely a teljes, nagykörúton belüli terület fejlődését, világvárosi „city”-vé válását szolgálhatja.
- Növekvő hazai kereslet az élhető, kulturált, revitalizált belvárosi terek felé.

versenyhelyzetet jelent a kerület számára, amellyel ha nem képes kínálati oldalon lépést tartani, hosszú távon elszívhatja a fizetőképes keresletet a vendéglátás, szolgáltatás és a szórakozóhelyek, szálláshelyek, továbbá a kiskereskedelem esetében is.

- Minden eddiginél magasabb, a kerületet is veszélyeztető dunai árvíz.

8. Közlekedés

ERŐSSÉGEK

- központi fekvés, jó megközelíthetőség
- 4 híd kapcsolat Budával
- 4 metró, jó közösségi közlekedés
- kiépített úthálózat
- célforgalom fókusz

GYENGESÉGEK

- parkolóhelyek hiánya
- balra nagyívek hiánya miatt nem jó az elérhetőség
- sok ideiglenes lezárás rendezvények, tüntetések, filmforgatás miatt
- áruszállítás nehézsége
- kevés szabad mélygarázs férőhely
- nem mindenhol valósult még meg a forgalomcsillapítás

LEHETŐSÉGEK

- ráhordó jellegű minibusz járat a belső úthálózaton
- rakparti gyalogos-kapcsolatok kiépítése

VESZÉLYEK

- lakosság elvándorlása a parkolási problémák és tranzitforgalom miatt
- kerékpáros fejlesztések férőhelyek rovására
- buszsáv parkoló helyett
- elektromos töltőhelyek kialakítása parkolók helyett
- turistaforgalom további erősödése

9. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

ERŐSSÉGEK

- eddigi (2007-2017) forgalomcsillapítási intézkedések eredményeképp javuló zaj és levegőszennyezettségi mutatók
- intenzív fenntartás a FŐKERT és B-L Városüzemeltető jóvoltából
- az Önkormányzat a Városüzemeltető révén minőségi zöldfelületfejlesztést és üzemeltetést végez

GYENGESÉGEK

- a kerület Budapest légszennyezettségi adatait tekintve legszennyezettebb kerületei közé tartozik
- rossz átszellőzés
- alacsony páratartalom
- hősziget hatás
- burkolt felületek túlzott aránya a zöldterületeken
- vizuális környezetszennyezés
- zöldhulladék gyűjtés nem megoldott

LEHETŐSÉGEK

- további közlekedési fejlesztésekkel (elektromos buszok) és szigorításokkal a zaj- és levegőszennyezés további csökkentése
- klimatikus viszonyok javítása növénytelepítésekkel (zöldtetők, zöld falak, fasorok), további új vízfelületek kialakításával, további párakapuk telepítésével

VESZÉLYEK

- fokozódik a hősziget hatás
- egyre gyakrabban jelentkező árvizek
- rágcsálók elszaporodásának veszélye
- közparkokban ideiglenes építmények állandósulása a zöldfelület rovására (gyakori rendezvénytartás)

10. Városi klíma

ERŐSSÉGEK

- nagyobb kiterjedésű parkok területén és a Duna parton hűvös sziget alakul ki
- 2006 óta több ezer m^2 –en lett az aszfalt természetes kő burkolatra cserélve, ami kevésbé melegszik fel és átereszti a csapadékot

GYENGESÉGEK

- az átmenő forgalmú utak mentén a gépjármű forgalom szennyezi és melegíti a levegőt
- a víz át-nem-eresztő aszfalt burkolatokon gyorsan lefolyó csapadékvíz nem tudja kifejteni levegőt hűtő hatását

LEHETŐSÉGEK

- ahol lehet zöld felületek arányának növelése
- fásítással burkolt felületek árnyékolása
- további területeken is vízáteresztő burkolatok alkalmazása
- vízgyűjtés, szikkasztás megoldása
- meleget termelő klímaberendezések használata helyett az épületek hőszigetelése, árnyékolók létesítése, műemlékek esetében a fa nyílászárók megtartása
- közösségi közlekedés vonzóvá tétele a személygépkocsi használat helyett
- további kerékpárutakkal és a kerékpáros infrastruktúra fejlesztésével a kerékpáros közlekedés vonzóvá és biztonságossá tétele
- további vízjátékok létesítése
- további utcák locsolásával a burkolat hűtése

VESZÉLYEK

- a burkolt felületek arányának növekedése a zöldfelületek rovására
- hősziget hatás további erősödése
- Duna folyam párát adó felületének lefedése úszóművel, építménnyel
- az átszellőzést akadályozzák az utcák beépítései
- a csapadékvíz rendszer fejlesztésének elmaradásával a műemlék épületek vizesednek és állékonyságuk romlik, élettartamuk csökken
- mértékadó árvízszint nőtt, árvízvédelmi fejlesztés nincs, a felsőbb Duna szakaszokon az elönthető területek csökkennek és gátak épülnek

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet - Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) 3. sz. mellékletének Belváros-Lipótváros területét érintő tervlapjai

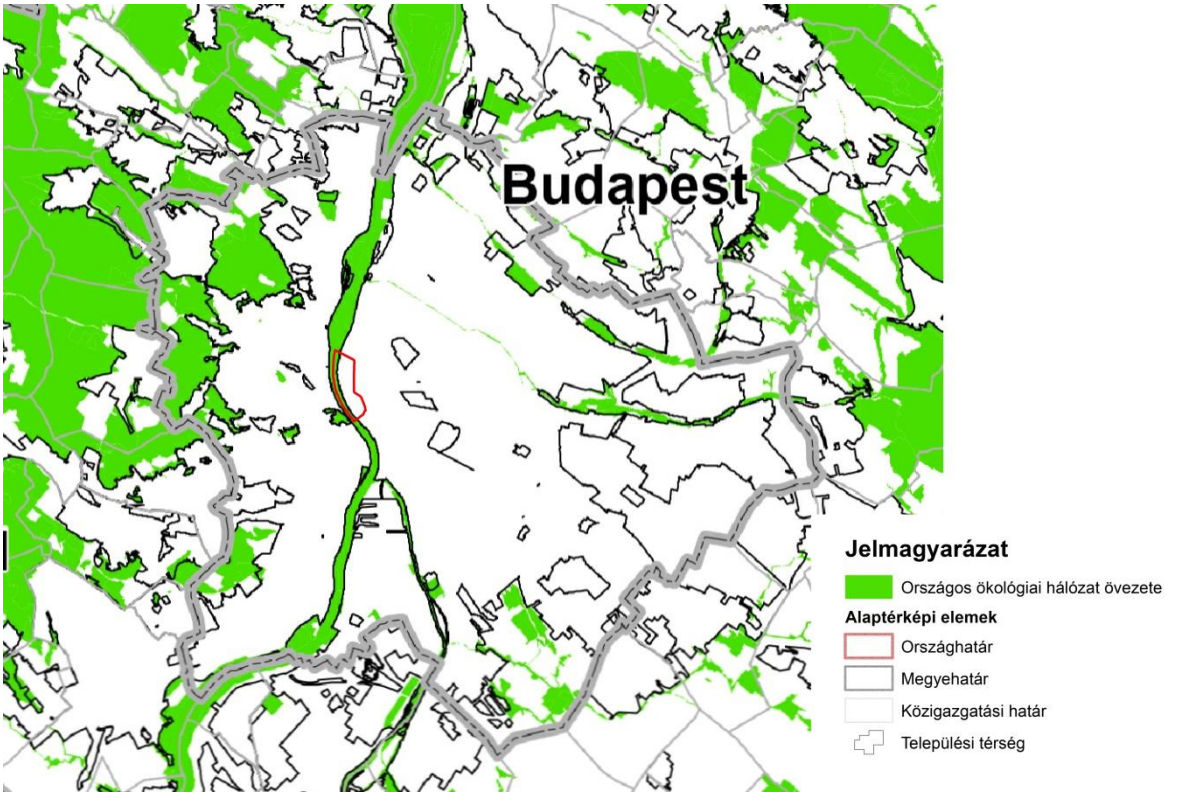

Az országos ökológiai hálózat övezete (3/1. melléklet)

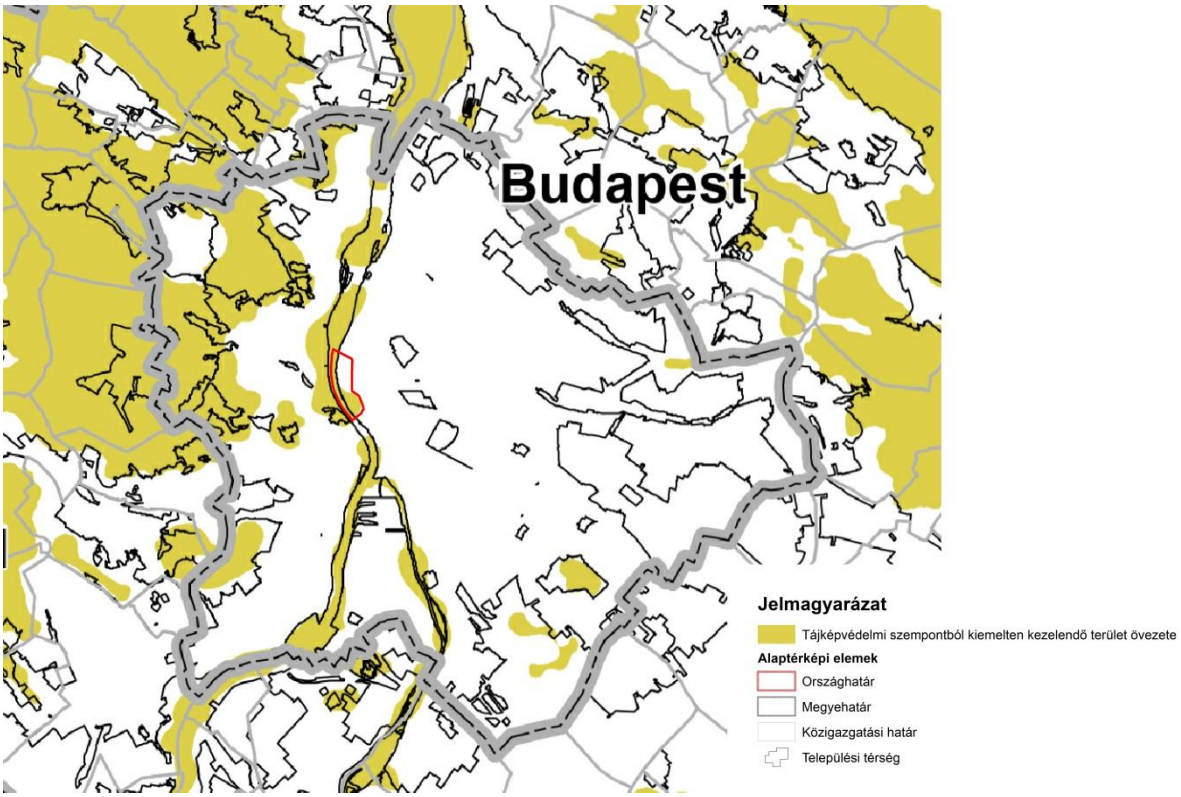

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (3/5. sz. melléklet)

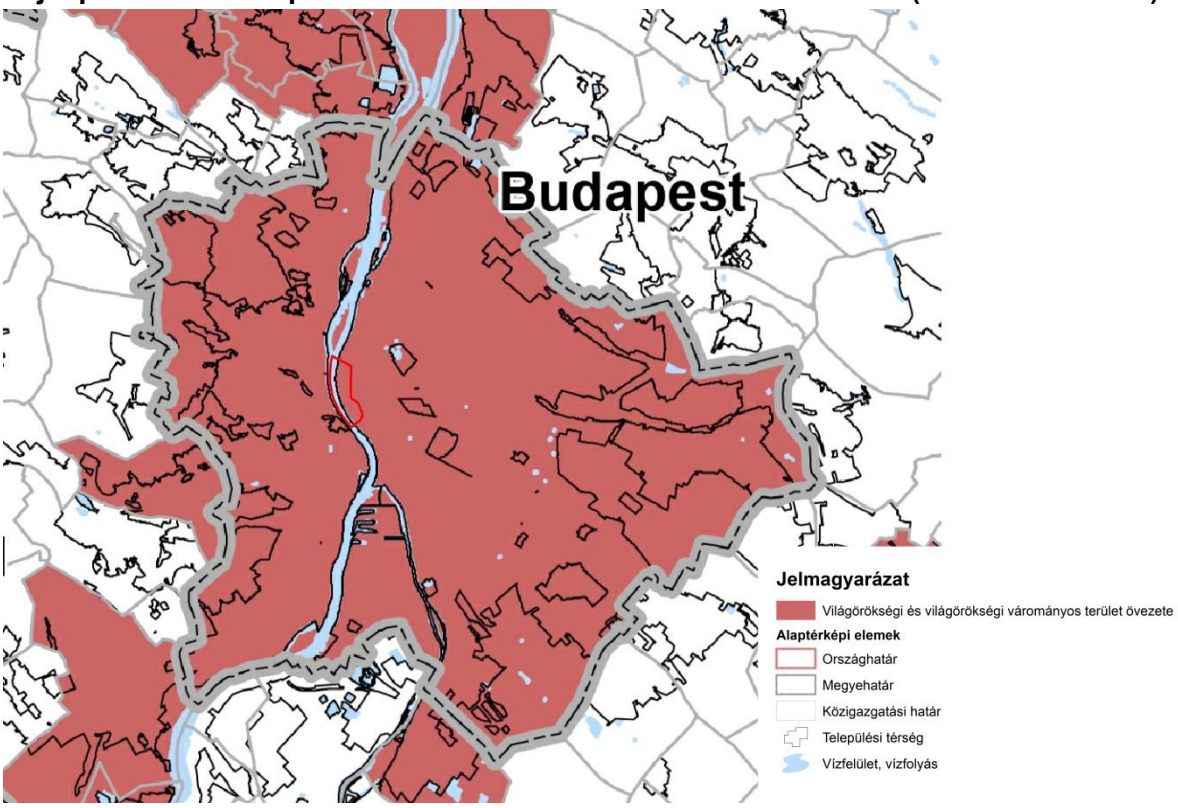

Világörökség és világörökség várományosi terület övezete a kerület egésze (3/6 sz. melléklet)

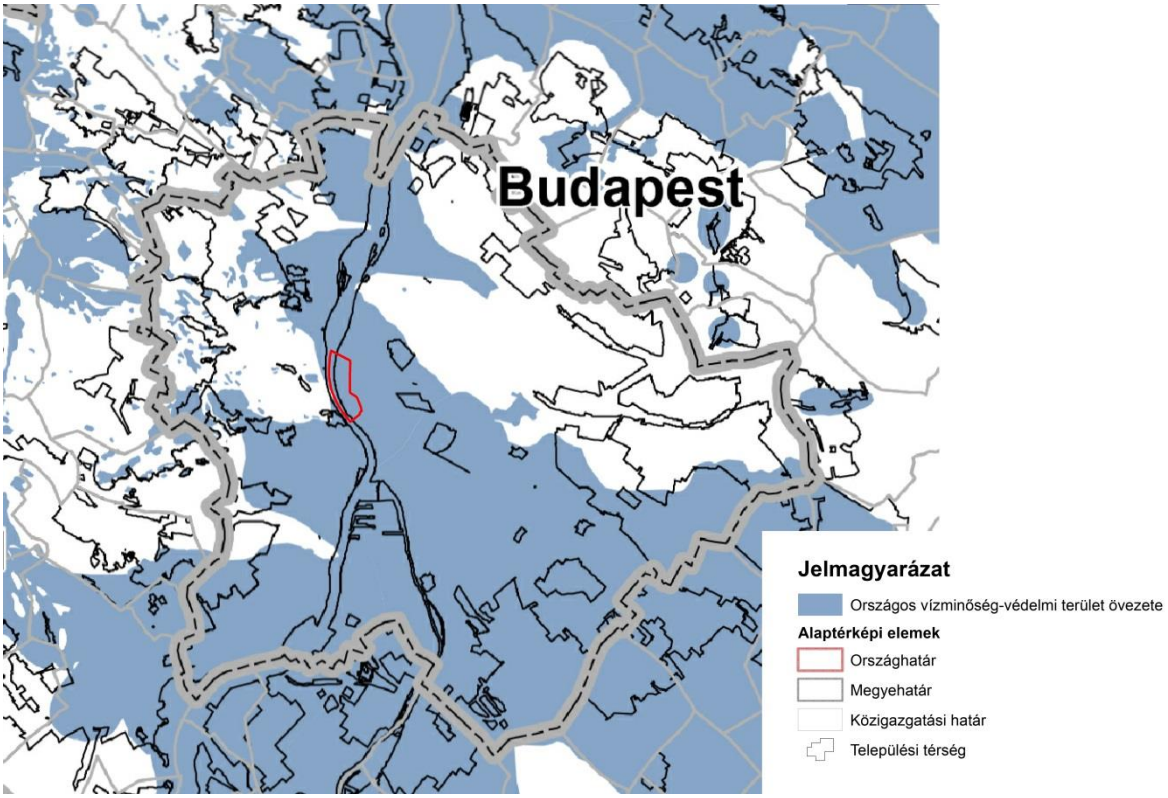

Országos vízminőség-védelmi terület övezete (3/7 sz. melléklet)

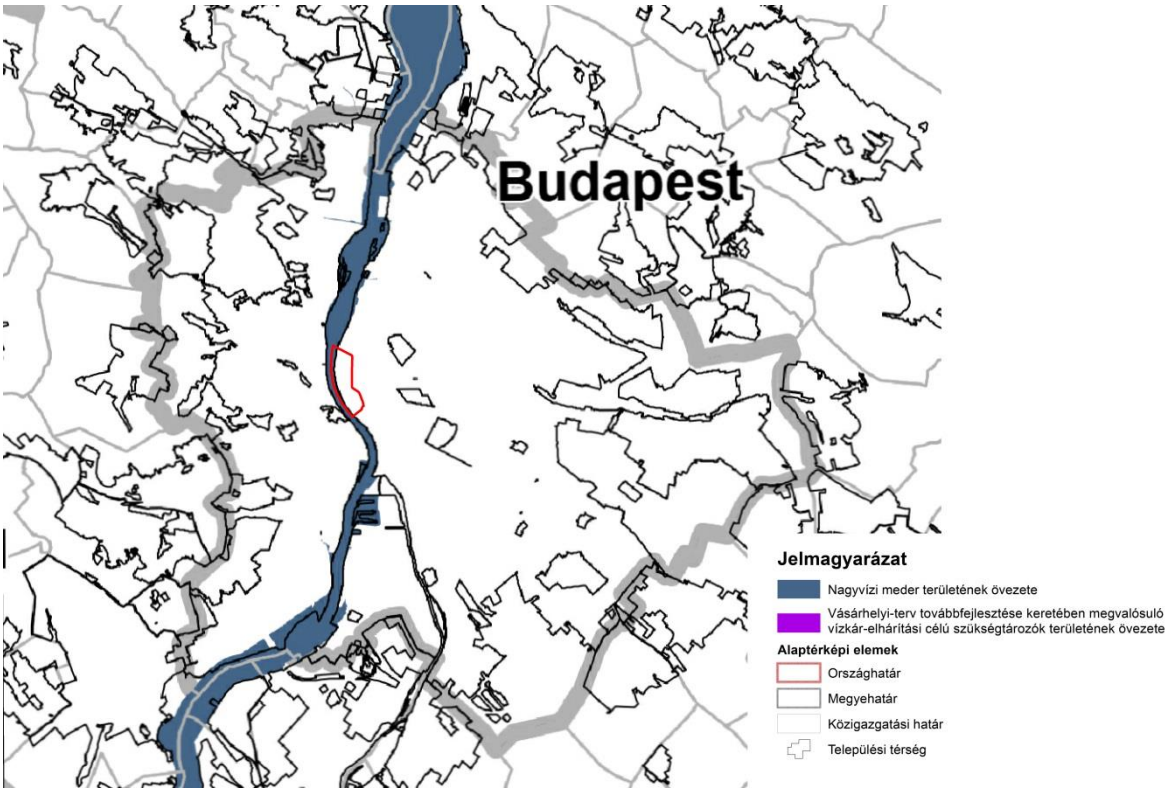

Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv keretében megvalósuló vízkár elhárítási célú szükségtározók területének övezete (3/8. sz. melléklet)

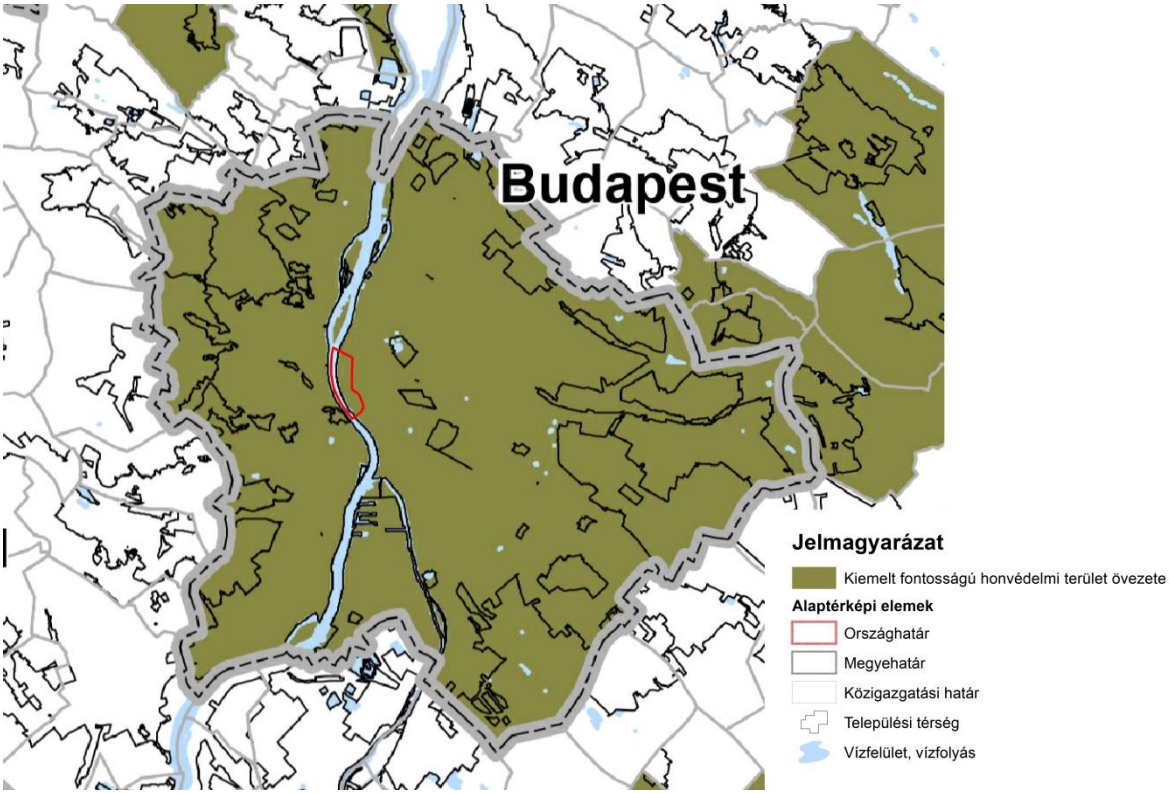

Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete a kerület egésze (3/9. sz. melléklet)

2. számú melléklet - A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT) 3. sz. mellékletének Belváros-Lipótváros területét érintő tervlapjai

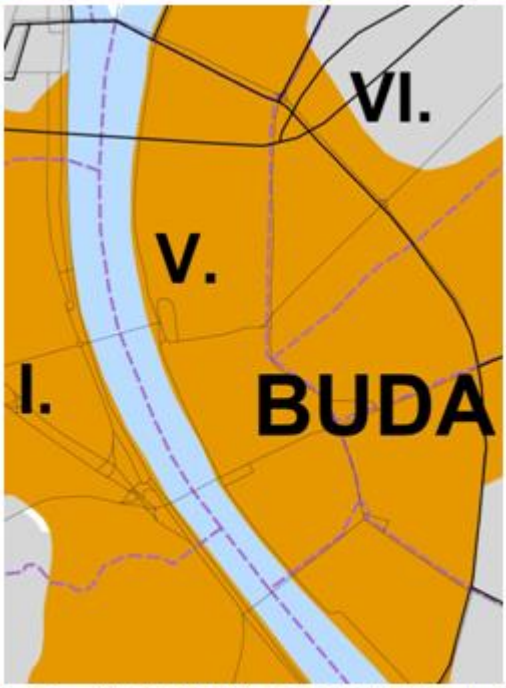

Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (3.9 sz. melléklet)

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (3.10 sz. melléklet)

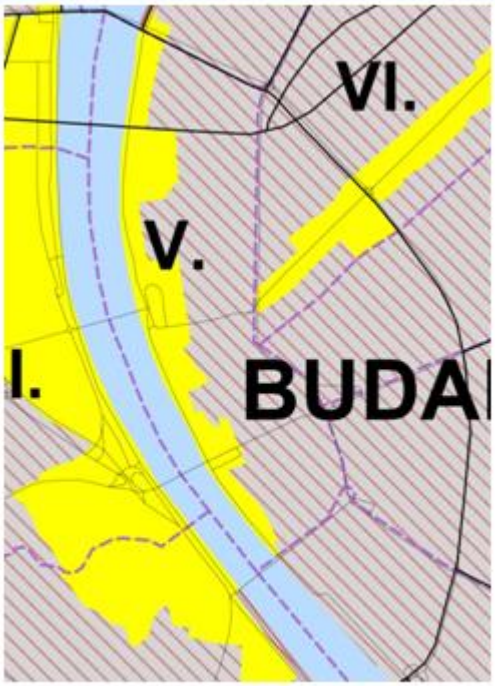

Világörökség és világörökség-várományos terület övezete (3.11 sz. melléklet)

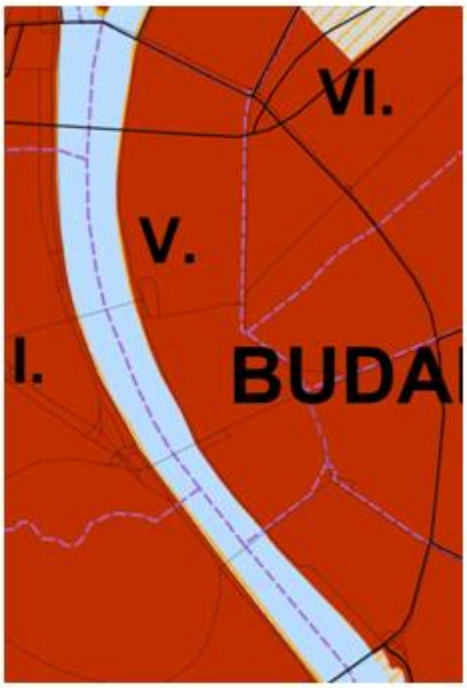

JELMAGYARÁZAT

Történeti települési terület övezete

alaptérképi elemek

- megyehatár
- agglomeráció határa
- település közigazgatási határa
- fővárosi kerület határa
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi mellékút
- egyéb burkolt út
- vasútvonal
- vízfelület, vízfolyás
- Történeti települési terület

Történeti települési terület övezete (3.12 sz. melléklet)

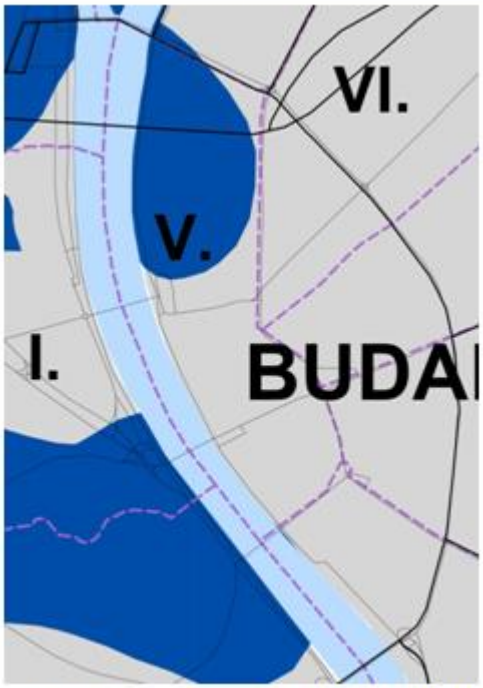

JELMAGYARÁZAT

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

alaptérképi elemek

- megyehatár
- agglomeráció határa
- település közigazgatási határa
- fővárosi kerület határa
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi mellékút
- egyéb burkolt út
- vasútvonal
- vízfelület, vízfolyás

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (3.13 sz. melléklet)

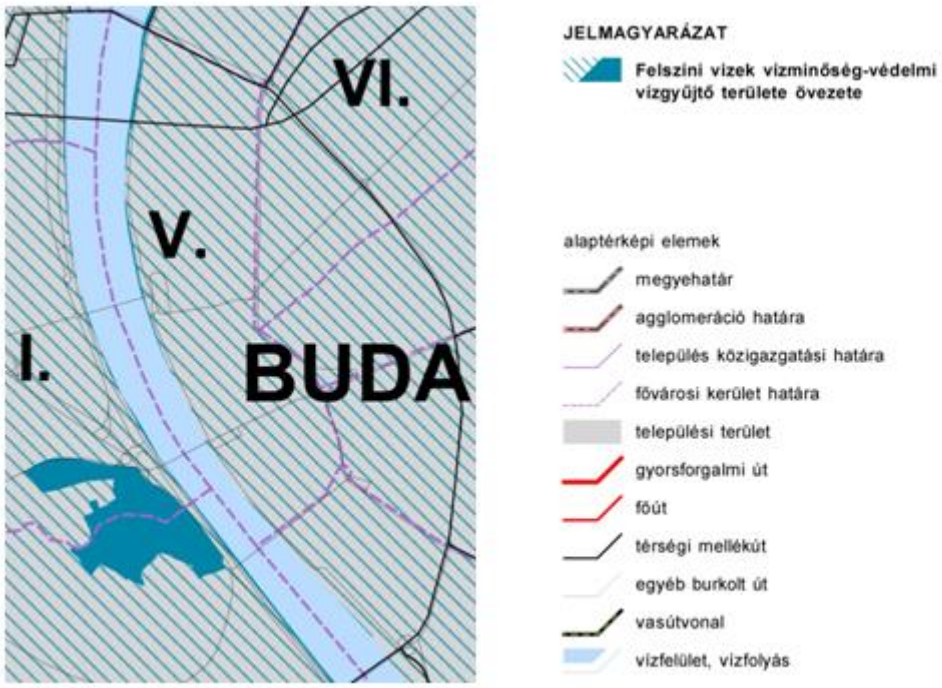

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe övezete (3.14 sz. melléklet)

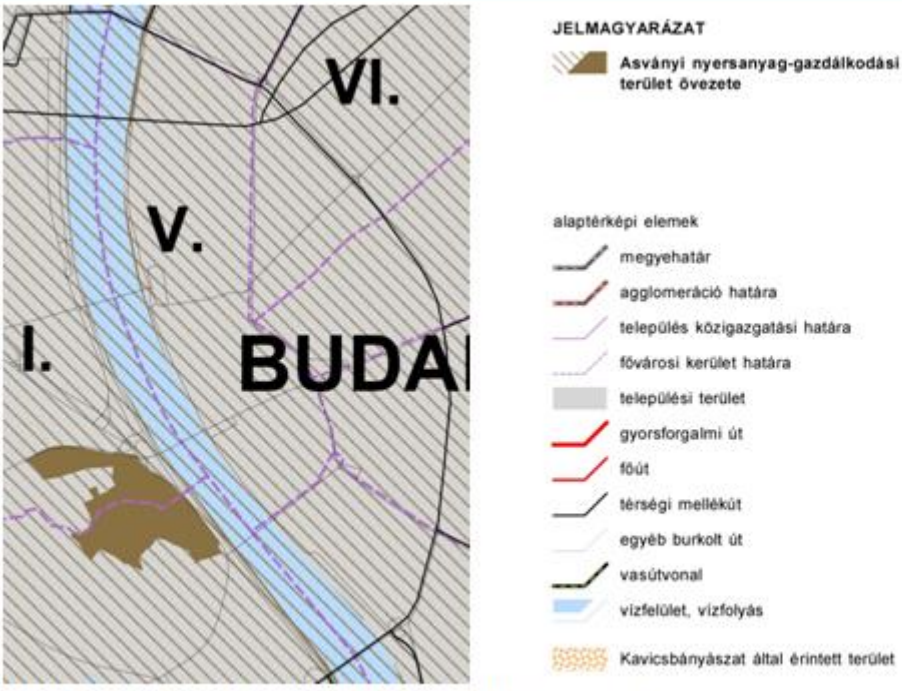

Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete (3.15 sz. melléklet)

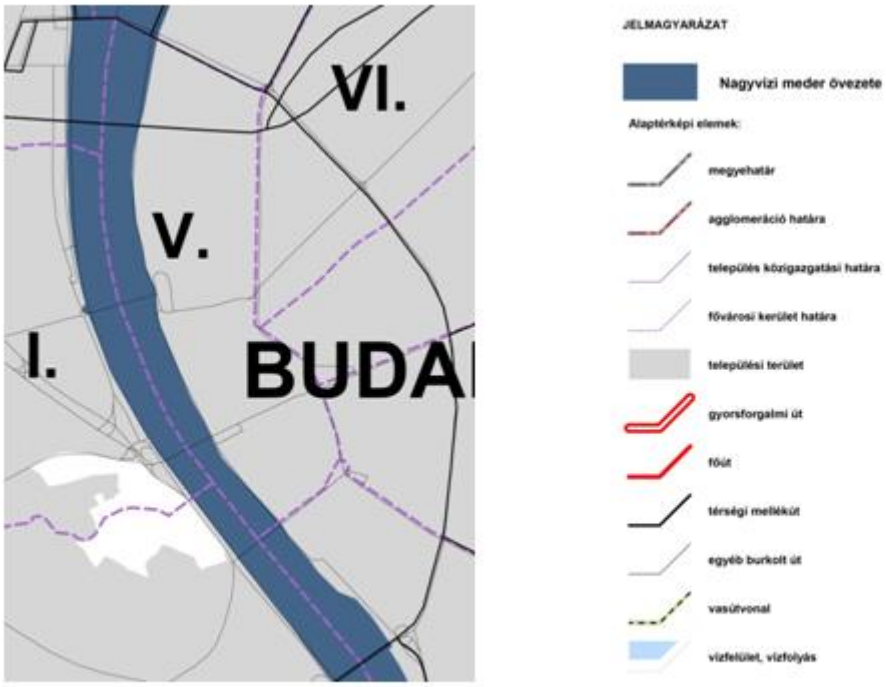

Nagyvízi meder övezete (3.17 sz. melléklet)

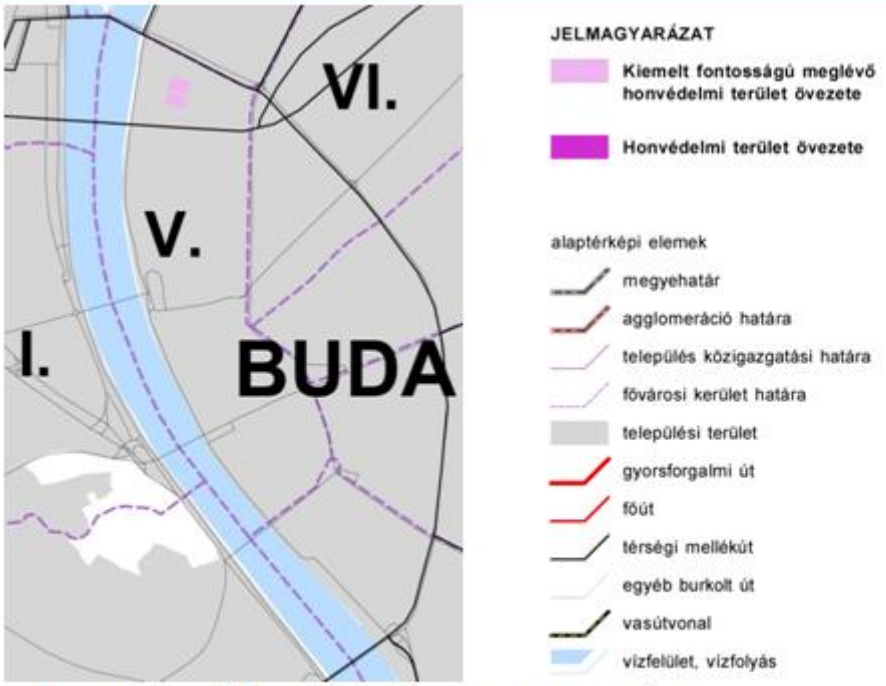

Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete (3.21 sz..melléklet)

Honvédelmi terület övezete (3.22 sz. melléklet)

3. számú melléklet - Intézmények

Minisztériumok

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24571	Akadémia utca 3	Emberi Erőforrások Minisztériuma
24624	Arany János utca 25	Miniszterelnökség
24572	Arany János utca 5	Emberi Erőforrások Minisztériuma
24652/5	Arany János utca 6-8	Emberi Erőforrások Minisztériuma
24997	Balaton utca 7-11	Honvédelmi Minisztérium
24878	Báthori utca 10	Emberi Erőforrások Minisztériuma
24871	Báthori utca 12	Miniszterelnökség
24944	Bihari János utca 5	Miniszterelnökség
24781	Hold utca 1	Nemzeti Erőforrás Minisztériuma
24902	Honvéd utca 13	Nemzetgazdasági Minisztérium
24903	Honvéd utca 15	Nemzetgazdasági Minisztérium
24514	József Attila utca 2-4	Belügyminisztérium
24481/2	József nádor tér 2-4	Nemzetgazdasági Minisztérium
24887	Kálmán Imre utca 2	Nemzetgazdasági Minisztérium
24891	Kossuth Lajos tér 11	Földművelésügyi Minisztérium
24894	Kossuth Lajos tér 1-3.	Országház
24697	Kossuth Lajos tér 4	Miniszterelnökség, Igazságügyi Minisztérium
24710/2	Kossuth Lajos tér 5	Miniszterelnöki Kabinetiroda
24513	Nádor utca 2	Belügyminisztérium
24934	Szalay utca 10-14	Emberi Erőforrások Minisztériuma

Egyéb intézmények

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24576	Akadémia utca 1	Fővárosi Önkormányzat Rendészeti Igazgatósága
24663	Akadémia utca 10	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
24665	Akadémia utca 12	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
24677	Akadémia utca 13	Fővárosi Főügyészség
24849	Alkotmány utca 25	Egészségügyi Tudományos Tanács
24847	Alkotmány utca 29	Pest Megyei Kormányhivatal
24889	Alkotmány utca 3	Nemzeti Választási Iroda
24888	Alkotmány utca 5-7	Gazdasági Versenyhivatal
24476	Apáczai Csere János utca 10	Állami Számvevőszék
24570	Arany János utca 1	MTA Könyvtár és Információs Központ
23821	Belgrád rakpart 5	Kerületi Ügyészség
24460	Erzsébet tér 4	Belváros-Lipótváros Önkormányzata
24970	Falk Miksa utca 9	Alkotmányvédelmi Hivatal
24744	Hold utca 4	Magyar Államkincstár
24784	Hold utca 7	Magyar Államkincstár
25008	Jászai Mari tér 1	Az Országgyűlés Irodaháza
24939	Markó utca 13-17	Pénzjegynyomda
24974	Markó utca 16	Fővárosi Ítélőtábla (Kúria)

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24940	Markó utca 19-25	Pesti Központi Kerületi Bíróság
24941	Markó utca 27	Fővárosi Törvényszék
24659	Nádor utca 22	Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
24688	Nádor utca 28	Fővárosi Törvényszék Cégbírósága
24718	Nádor utca 31	Magyar Fejlesztési Bank
24941	Nagy Ignác utca 5-11	Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet
24820	Nagysándor József utca 8	Nemzetstratégiai Kutatóintézet
24181	Reáltanoda utca 13-15	MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet
24614	Sas utca 19	Pest Megyei Földhivatal, BFKH Kulturális Örökségvédelmi Iroda
24608	Sas utca 20-22	Nemzeti Adó és Vámhivatal Központi Hivatala
24612/1	Sas utca 23	Nemzeti Adó és Vámhivatal Központi Hivatala
24685	Steindl Imre utca 8	Büntetés- Végrehajtás Országos Parancsnokság
24746	Szabadság tér 9	Magyar Nemzeti Bank
24910	Szalay utca 11	BRFK. V. kerületi Rendőrkapitányság
24569	Széchenyi István tér 9	MTA Székház
24664	Széchenyi rakpart 6	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
24662	Széchenyi utca 2	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
23961	Váci utca 62-64	Budapest Főváros Kormányhivatala
24787	Vadász utca 16	Magyar Államkincstár
24268	Vármegye utca 2	Pest Megyei Kormányhivatal
24357	Városház utca 9-11	Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal

Nevelés, oktatás

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24866	Alkotmány utca 19	Tagóvoda (Játékkal- Mesével Óvoda)
24880	Alkotmány utca 9-11	Budapesti Gazdasági Főiskola
25023	Balaton utca 10	Balaton óvoda
24051	Bástya utca 6-8	Bástya óvoda
24362	Deák Ferenc tér 1	Deák Téri Evangélikus Gimnázium
24361	Deák Ferenc tér 4	Kisdeák Evangélikus Óvoda
24037/2	Egyetem tér 1-3	Eötvös Lóránd Tudományegyetem - Állam- és Jogtudományi Kar (ELTE ÁJK "A" épület)
24186	Ferenciek tere 6	ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár
24998/3	Honvéd utca 27	Belvárosi Játékóvoda
23992	Irányi utca 19	Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium
23881	Irányi utca 3	Angolkisasszonyok Ward Mária Általános Iskolája
24532	József Attila utca 18	Tesz-Vesz Óvoda
24150	Kecskeméti utca 10-12	ELTE ÁJK Eötvös-pont (ELTE ÁJK "B" épület)
24711	Kossuth Lajos tér 9	Játékkal- Mesével Óvoda
24976	Markó utca 18-20	Xántus János Két Tanítási Nyelvű Középiskola
24942	Markó utca 29-31	Budapesti Gazdasági Egyetem
23851	Molnár utca 11	Országos Idegennyelvű Könyvtár
23881	Molnár utca 4	Angolkisasszonyok Ward Mária Gimnázium

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24586	Nádor utca 11	Central European University (CEU)
24561	Nádor utca 12	Hild József Általános Iskola
24585	Nádor utca 13	Central European University (CEU)
24584	Nádor utca 15	Central European University (CEU)
24587	Nádor utca 9	Central European University (CEU)
24591	Október 6. utca 12	Central European University (CEU)
24019	Papnövelde utca 4-6	ELTE Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium
24036	Papnövelde utca 5	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi kar
24312	Piarista köz 1	Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
24312	Piarista utca 1	Piarista Gimnázium
24176	Reáltanoda utca 7	Eötvös József Gimnázium
24611	Sas utca 25	Magyar Üzletemberképző Akadémia Szakközépiskola
24275	Semmelweis utca 12	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
24875	Szemere utca 3	Szent István Általános Iskola
24875	Szemere utca 5	Szemere Bertalan Általános Iskola és Gimnázium
23879	Váci utca 43	Váci Utcai Ének- Zenei Általános Iskola
24263	Vármegye utca 9	Szabolcsi Bence Zeneiskola
24030	Veres Pálné utca 24	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi kar
24049	Veres Pálné utca 36-38	Veres Pálné Gimnázium

Egészségügy

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24613/2	Hercegprímás utca 14-16	Szakorvosi Rendelőintézet
24978	Markó utca 22	Országos Mentőszolgálat
24979	Markó utca 24	Országos Mentőszolgálat

Egyházak, Templomok

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24360	Deák Ferenc tér 4	Deák téri Evangélikus templom
24187	Ferenciek tere 9	Belvárosi Ferences-templom
24873/2	Hold utca 18-20	Budapesti Németajkú Református Egyházközség
24235	Károly körút 20	Egységes Magyarországi Izraelita Hitközösség
24311	Március 15. tér 2	Belvárosi Nagyboldogasszony Főplébánia
24911	Nagy Ignác utca 2-4	Magyar Unitárius Egyház
24037/1	Papnövelde utca 7	Kisboldogasszony-templom
24322/4	Petőfi tér 2	Istenszülő elhunyta Nagyboldogasszony magyar ortodox székesegyház
24749	Szabadság tér 2	Budapest Szabadság téri Református Gyülekezet
24554	Szent István tér	Szent István Bazilika
24355	Szervita tér 6	Belvárosi Szent Anna templom
23881	Váci utca 47	Belvárosi Szent Mihály templom
23969	Veres Pálné utca (Szerb utca 4)	Szent György nagyvértanú szerb ortodox templom

4. számú melléklet - Szállodák

Meglévő szállodák

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24494	Apáczai Csere János utca 12-14	InterContinental Budapest *****
24401	Apáczai Csere János utca 4	Budapest Marriott Hotel *****
24396	Apáczai Csere János utca 7	Hotel Zenit Budapest Palace ****
24095	Bástya utca 20	Bastion Hotel Budapest ****
24441	Erzsébet tér 7-8	Kempinski Hotel *****
24446	Erzsébet tér 9-10	The Ritz-Carlton Luxury Hotel and Resort *****
24282	Gerlóczy utca 1	Gerlóczy Cafe & Rooms deLux ***
24547	Hercegprímás utca 5	Aria Hotel *****
24541	Hercegprímás utca 8	Hotel Central Basilica ***
24782; 24783	Hold utca 3-5	Hotel President ****
24858	Kálmán Imre utca 19	Hotel Parlament ****
24084	Kálvin tér 1	Mercure Budapest Korona ****
24230	Károly körút 10	Budapest Panorama Central ***
24020; 24021	Károlyi utca 11-15	Erzsébet Hotel ***
24116	Kecskeméti utca 14	Mercure Budapest Korona ****
24099	Képíró utca 3	Butterfly Home ***
24102	Királyi Pál utca 12	The Three Corners Hotel Art ***
24210	Kossuth Lajos utca 19-21	Danubius Hotel Astoria Budapest ****
24195	Kossuth Lajos utca 7-9	Eurostars Budapest Center Hotel ****
24196	Kossuth Lajos utca 7-9	REGUS Hotel
24169	Magyar utca 11	11th Hour Cinema Hostel
23871	Március 15. tér 8	City Hotel Mátyás ***
24516	Mérleg utca 6	Starlight Suiten Hotel ****
24118	Múzeum körút 39	Budapest Museum Central ***
23831	Molnár utca 35	Bohem Art Hotel ****
25035	Nagy Ignác utca 21	Marmara Hotel ****
24751	Október 6. utca 26	Iberostar Grand Hotel Budapest *****
24329	Piarista utca 6	La Prima Fashion Hotel Budapest ****
24293	Pilvax köz 1	Pilvax Panzió ***
24286	Pilvax köz 3	Pilvax Panzió ***
23937	Só utca 4	Residence Baron ***
23940	Só utca 6	Boutique Hotel Zara Budapest ****
24491	Széchenyi István tér 2	Sofitel Budapest Chain Bridge *****
24515/1	Széchenyi István tér 5-6	Four Seasons Hotel - Gresham Palace Buda *****
23950	Szerb utca 3	ELTE Peregrinus Hotel ***
24344	Váci utca 20	Hotel Budapest - Mercure Budapest City Center ****
24309	Váci utca 34	Buddha-Bar Hotel Budapest Klotild Palota *****
23913	Váci utca 77	Cosmo City Hotel ****
23924	Váci utca 83	Estilo Fashion Hotel ****
24817	Vadász utca 28	BPHome Apartments ***
24563	Vigyázó Ferenc utca 5	Prestige Hotel Budapest ****

Átépítés előtt vagy alatt álló épületek

Helyrajzi szám	Cím	Megnevezés
24714	Szabadság tér 19	üres épület (Volt MTV székház)
24594	Október 6. utca 20	üres épület
24086	Bástya utca 33	üres épület
24096	Bástya utca 18	üres épület
23906	Molnár utca 28	üres épület
24126/2	Magyar utca 28	üres épület
24171	Ferenczy István utca 20	üres épület
24193	Reáltanoda utca 6	üres épület
24203	Reáltanoda utca 12	üres épület
24281	Vitkovics Mihály utca 6	üres épület
24350/1	Petőfi Sándor utca 14	üres épület szálláshely
24366/2	Fehérhajó utca 1	üres épület
24437	Bécsi utca 10	üres épület
24438	Bécsi utca 8	üres épület
24616	Sas utca 15	üres épület
24810	Hold utca 19	üres épület
24684	Akadémia utca 15-17	üres épület szálloda lesz
24687	Steindl Imre utca 12	üres épület
24848	Alkotmány utca 27	üres épület
24917	Balassi Bálint utca 1-5	üres épület
24321	Március 15. tér 3	üres épület átépítés zajlik
24085	Bástya utca 33-35	üres épület
23996	Szabad sajtó út 5	Déli Klotild palota szálloda lesz
24353	Városház utca 18	volt Posta palota - szálloda lesz
24354/4	Városház utca 20	volt MATÁV épület - részben szálloda lesz
24342	Váci utca 16	volt Fontana Irodaház
24307	Kígyó utca 2	szálloda lesz
24221	Múzeum körút 1b	szálloda lesz
24475	Dorottya utca 2a-4	szálloda lesz
24484	József nádor tér 1	szálloda lesz
24303	Petőfi Sándor utca 2-4	szálloda lesz
23853	Belgrád rakpart 24	szálloda lesz
24474	Apáczai Csere János utca 11	szálloda lesz
23987	Irányi utca 17	valószínűleg szálloda lesz
24651	Széchenyi utca 5	valószínűleg szálloda lesz
24870	Báthori utca 14	valószínűleg szálloda lesz
24631	Szent István tér 13-14	valószínűleg szálloda lesz
24408/4	Deák Ferenc utca 1	valószínűleg szálloda lesz

5. számú melléklet - Fotók

BELVÁROS

Bástya utca

Cukor utca

Váci utca északi rész

Váci utca déli rész

Haris köz

Deák Ferenc utca

Gerlóczy utca

Kossuth Lajos utca

Henszlmann Imre utca

Irányi utca

Képíró utca

Kecskeméti utca

Királyi Pál utca

Molnár utca

LIPÓTVÁROS

Akadémia utca

Alkotmány utca

Báthori utca

Sas utca

Falk Miksa utca

Nádor utca

ÖNÁLLÓ ÉPÜLETEK, TERESEDÉSEK

Az Országház

Bazilika

Az Országgyűlés Irodaháza

Markó u 19-25 Pesti Központi Kerületi Bíróság

Aulich utca

Volt MTV Székház

Deák tér 3.

Deák tér – Ritz Hotel

Szomory Dezső tér

Vörösmarty tér

Podmaniczky Frigyes tér

6. számú melléklet - Régészeti lelőhelyek

Azonosító	Lelőhelyszám	Név	Védelem
15658	1	Belvárosi plébániatemplom és Pest középkori városmagja	kiemelten védett
15461	2	Kálvin tér - Kecskeméti utca sarok (Kálvin tér 1.)	kiemelten védett
15387	9	Apáczai Csere János utca 9.	szakmai
15388	10	Apáczai Csere János utca 7.	szakmai
15399	21	Bárczy István utca - Szervita tér sarok	szakmai
15400	22	Bárczy István utca	szakmai
15403	24	Bástya utca 1.	szakmai
15405	26	Bástya utca 8-10.	szakmai
15411	32	Bécsi utca 4.	szakmai
15415	34	Deák Ferenc tér-Erzsébet tér- Bajcsy-Zsilinszky út	szakmai
15419	37	Deák Ferenc utca - Bécsi utca sarka	szakmai
15422	40	Deák Ferenc tér	szakmai
15424	41	Fővám tér	szakmai
15426	43	Apáczai Csere János utca 4.	szakmai
15432	47	Erzsébet tér 15.	szakmai
15438	52	Ferenciek tere és környéke, Metro vonal	szakmai
15440	53	Ferenczy István utca, úttest	szakmai
15442	55	Ferenczy István utca 26-28.	szakmai
15444	57	Garibaldi utca 3.	szakmai
15445	58	Gerlóczy utca 7-9.	szakmai
15450	62	Harmincad utca - Deák tér sarok	szakmai
15451	63	Henszlmann Imre utca 2.	szakmai
15452	64	Irányi utca 20. sz. előtt	szakmai
15454	66	József Attila utca - József nádor tér sarok	szakmai
15457	69	József nádor tér 5-6.	szakmai
15462	71	Kálvin tér 4.	kiemelten védett
15469	76	Curia utca 2.	szakmai
15470	77	Károlyi utca 10., Egyetemi Könyvtár	szakmai
15471	78	Károlyi utca 12.	szakmai
15472	79	Károlyi utca 14.	szakmai
15473	80	Károlyi utca 16., Károlyi palota és kert	szakmai
15478	85	Károlyi utca - Ferenczy István utca sarok	szakmai
15479	86	Kecskeméti utca, bástyafalnál	szakmai
15490	94	Szabad sajtó út - Váci utca sarok	szakmai
15491	95	Váci utca - Duna utca sarok	szakmai
15492	96	Kossuth Lajos utca - Szép utca sarok	szakmai
15495	98	Kossuth Lajos utca 5.	szakmai
15496	99	Kossuth Lajos utca 19.	szakmai
15497	100	Kossuth Lajos tér, metróépítkezés	szakmai
15498	101	Kossuth Lajos tér, Parlament	szakmai
15502	105	Curia utca	szakmai
15504	107	Curia utca 3.	szakmai

Azonosító	Lelőhelyszám	Név	Védelem
15505	108	Széchenyi István tér	szakmai
15509	111	Magyar utca 6.	szakmai
15517	119	Magyar utca 48-50.	kiemelten védett
15519	121	Szervita tér	szakmai
15522	124	Szervita tér 7., szervita templom és rendház	szakmai
15526	128	Molnár utca 4.	szakmai
15528	130	Molnár utca 22-24.	szakmai
15530	132	Molnár utca 36-40.	szakmai
15535	137	Múzeum körút 9.	kiemelten védett
15536	138	Múzeum körút 11.	szakmai
15538	140	Múzeum körút 23-25.	kiemelten védett
15542	144	Nádor utca - Mérleg utca sarok	szakmai
15546	148	Nádor utca 9.	szakmai
15551	153	Nyáry Pál utca - Váci utca sarok	szakmai
15556	158	Balaton utca - Szemere utca sarok	szakmai
15557	159	Párizsi utca 1.	szakmai
15562	163	Petőfi Sándor utca - Ferenciek tere sarok	szakmai
15565	166	Petőfi Sándor utca 2.	szakmai
15566	167	Petőfi Sándor utca 20. előtt	szakmai
15569	170	Reáltanoda utca 10.	szakmai
15573	174	Régi posta utca 2.	szakmai
15576	177	Régi posta utca 17. előtt	szakmai
15578	178	Széchenyi István tér 7-8.	szakmai
15585	184	Szép utca 2.	szakmai
15588	187	Szerb utca 4., pesti szerb templom	szakmai
15589	188	Szerb utca 9.	szakmai
15591	190	Szerb utca 21-23.	szakmai
15592	191	Szervita tér 8.	szakmai
15598	194	Váci utca - Pintér utca sarok	szakmai
15601	195	Váci utca 1-3. és 2-4. számú házak előtt	szakmai
15602	196	Váci utca 8.	szakmai
15605	199	Váci utca 11/b. előtt	szakmai
15606	200	Váci utca 13.	szakmai
15607	201	Váci utca 16., Régi posta utca sarok	szakmai
15608	202	Váci utca 21.	szakmai
15609	203	Váci utca 25.	nyilvántartott
15614	207	Váci utca 47., Angolkisasszonyok temploma és zárdája	szakmai
15617	210	Váci utca 54.	szakmai
15622	215	Váci utca 66.	szakmai
15623	216	Váci utca 76.	szakmai
15630	223	Városház utca 9-11. előtt	szakmai
15631	224	Városház utca 1-3. előtt	szakmai
15632	225	Városház utca 5. előtt	szakmai
15633	226	Városház utca 7.	szakmai

Azonosító	Lelőhelyszám	Név	Védelem
15634	227	Városház utca 9. és 10. előtt	szakmai
15635	228	Városház utca 9-11.	kiemelten védett
15636	229	Veres Pálné utca 1.	szakmai
15637	230	Veres Pálné utca 5.	szakmai
15646	239	Veres Pálné utca 37.	szakmai
15648	241	Vigadó tér, Pesti Vigadó	szakmai
15656	249	Piarista utca 1-3.	kiemelten védett
42729	253	Belváros keleti része (régészetileg védett terület)	kiemelten védett
50534	256	Dorottya utca 6.	szakmai
52597	257	Klotild Palota	szakmai
53000	258	Károlyi utca- Kúria utca sarok	szakmai
53001	259	Ferences templom	szakmai
53002	260	Kossuth L. út 2/b előtt	szakmai
53003	261	Városház utca	szakmai
53004	262	Kristóf tér (Bécsi utca sarok)	szakmai
53005	263	József Attila utca 2- 4. Belügyminisztérium	szakmai
53007	264	Szervita tér 8.	szakmai
55112	265	Kecskeméti u. 2.	szakmai
55133	266	Szerb utca 11.	szakmai
56196	267	Dorottya utca 2.	szakmai
15661	268	Contra Aquincum erődök Március 15. tér északi rész	kiemelten védett
34083	269	József Nádor tér	szakmai
34289	270	Bástya utca 1-11.	kiemelten védett
34302	271	Reáltanoda utca 5.	szakmai
52999	273	Irányi utca 20 előtt	szakmai
59338	274	Wekerle Sándor utca 3. - Dorottya utca 4.	szakmai
59807	275	Semmelweis u. 21.	kiemelten védett
66154	276	A középkori Pest és környezete	szakmai
66156	277	József A. u-Bajcsy-Zsilinszky út-Szt. István körút.-Duna	szakmai
73047	279	Piarista 6.	szakmai
15657	280	Március 15. tér	kiemelten védett
15484	281	Kígyó utca	szakmai

7. számú melléklet - Műemlékek

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15001	217	Műemléki Jelentőségű Terület	Műemléki védelem		Az 5. kerület teljes területe	Budapest Műemléki Jelentőségű Területe
-	30479, 30480	Világörökség	Helyszín és védőövezet		Az 5. kerület teljes területe	Világörökség (magzóna és pufferzóna)
15304	416	Műemlék	Műemléki védelem	Akadémia utca 1., Vigyázó Ferenc utca 2.	24576	Sarokház
15305	417	Műemlék	Műemléki védelem	Akadémia utca 3., Arany János utca 3-5.	24571, 24572	Volt Tänzer-ház
16213	12116	Műemlék	Műemléki védelem	Alkotmány utca 10.	24908	Lakóház
15306	419	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Alkotmány utca 4., Honvéd utca 14., Vajkay utca 1.	24900/3	Lakóház
15307	420	Műemlék	Műemléki védelem	Alkotmány utca 8., Szemere utca 6.	24907	volt Kereskedelmi Kamara székháza, Külkereskedelmi Minisztérium
16366	20502	Műemlék	Műemléki védelem	Apáczai Csere János utca 11., Vigadó utca 2.	24474	Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Rt. egykori székháza
15312	421	Műemlék	Műemléki védelem	Apáczai Csere János utca 3.	24398	volt Szemerédy-ház
15901	422	Műemlék	Műemléki védelem	Apáczai Csere János utca 5.	24397	volt Gyürky-ház
15313	423	Műemlék	Műemléki védelem	Apáczai Csere János utca 7., Türr István utca 3.	24396	volt Kardetter-ház
15315	425	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Arany János utca 15.	24582	Lakóház
15316	426	Műemlék	Műemléki védelem	Arany János utca 16.	24753	Volt Borsody-ház
16234	12191	Műemlék	Műemléki védelem	Arany János utca 18.	24754	Lakóház
15317	428	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Arany János utca 32.	24766	Volt Goldberger üzemépület
15318	429	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Arany János utca 34., Podmaniczky Frigyes tér 2.	24774	Sarokház
15314	424	Műemlék	Műemléki védelem	Arany János utca 7.	24573	Lakóház
15320	433	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Bajcsy-Zsilinszky út 14-16., Szent István tér 1.	24552	Sarokház

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15321	432	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Bajcsy-Zsilinszky út 18., Szent István tér 16.	24634	Sarokház
15322	434	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Bajcsy-Zsilinszky út 20.	24635	Lakóház
15323	435	Műemlék	Műemléki védelem	Bajcsy-Zsilinszky út 22.	24636	Lakóház
15380	437	Műemlék	Műemléki védelem	Bank utca 3.	24769	Lakóház
15324	439	Műemlék	Műemléki védelem	Bástya utca 27-29.	24082, 24081, 24088	Középkori városfal
15325	440	Műemlék	Műemléki védelem	Bástya utca 33.	24086, 24083	Középkori városfal
16214	12117	Műemlék	Műemléki védelem	Báthori utca 5.	24724	Lakóépület
15326	441	Műemlék	Műemléki védelem	Báthory utca 20., Vadász utca 38.	24852	Sarokház
15330	445	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Cukor utca 4.	24018	Lakóház
15331	446	Műemlék	Műemléki védelem	Deák Ferenc tér	24359	Földalatti Múzeum
15332	447	Műemlék	Műemléki védelem	Deák Ferenc tér 2., Erzsébet tér 9-11., Deák Ferenc utca 16-18., Miatyánk utca 1.	24446	Adria Biztosító egykori székháza
15333	449, 15797, 15798	Műemlék	Műemléki védelem	Deák Ferenc tér 4., Bárczy István utca 10.	24361	Evangélikus iskola és paplak
15334	450	Műemlék	Műemléki védelem	Deák Ferenc tér 5.	24360	Evangélikus templom
15335	452	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Deák Ferenc utca 17.	24424	Lakóház
15336	453	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Deák Ferenc utca 21.	24422	Lakóház
15944	451	Műemlék	Műemléki védelem	Deák Ferenc utca 3-5., Türr István utca 8., Váci utca 1-3.	24409, 24409	Pesti Hazai Első Takarékpénztár épülete
15340	459	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Dorottya utca 11.	24483	Lakóház
15337	454	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Dorottya utca 3., Wekerle Sándor utca 5.	24471	Sarokház
15338	455	Műemlék	Műemléki védelem	Dorottya utca 4., Wekerle Sándor utca 3., Apáczai Csere	24475	Banképület

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
				János utca 13.		
15339	457	Műemlék	Műemléki védelem	Dorottya utca 6., Wekerle Sándor utca 4., Apáczai Csere János utca 15.	24487	Banképület
15342	461	Műemlék	Műemléki védelem	Erzsébet tér	24456/1	Danubius kút
15344	462	Műemlék	Műemléki védelem	Erzsébet tér	24456/2	volt Autóbusz pályaudvar
15343	463	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Erzsébet tér 1., József Attila utca 9.	24463	Lakóház
15347	464	Műemlék	Műemléki védelem	Fehér Hajó utca 5., Bárczy István utca 4., Szomory Dezső tér	24365	Sarokház
15348	465	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenciek tere	24015	Nereidák-kútja
15350	468	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenciek tere 10., Petőfi Sándor utca 2-4.	24303	Párisi Udvar
15349	469	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenciek tere 11.	24305	Üzletház
15367	466	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenciek tere 6., Reáltanoda utca 2.	24186	Egyetemi Könyvtár
15366	467	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenciek tere 9., Kossuth Lajos utca 1.	24187	Ferenciek temploma
15353	471	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenczy István utca 12.	24175	Lakóház
15354	473	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenczy István utca 28., Múzeum körút 11.	24216, 24215	Középkori városfal
15351	470	Műemlék	Műemléki védelem	Ferenczy István utca 5., Magyar utca 16.	24132, 24130	Középkori városfal
15311	478	Műemlék	Műemléki védelem	Hercegprímás utca 13.	24628	Lakóház
15308	475	Műemlék	Műemléki védelem	Hercegprímás utca 3.	24548	Klasszicista ház
15309	476	Műemlék	Műemléki védelem	Hercegprímás utca 6.	24542	Lakóház
15310	477	Műemlék	Műemléki védelem	Hercegprímás utca 9., Szent István tér 12.	24630	sarokház
15443	481	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Hold utca 27., Kálmán Imre utca 12.	24860	Sarokház
15441	479	Műemlék	Műemléki védelem	Hold utca 4., Kiss Ernő utca 4., Perczel Mór utca 3.	24744	Postatakarékpénztár; banképület

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15442	480	Műemlék	Műemléki védelem	Hold utca 5.	24783	Romantikus ház
16235	12335	Műemlék	Műemléki védelem	Hold utca 9-13., Vadász u. 22-24.	24807	Vásárcsarnok
15359	482	Műemlék	Műemléki védelem	Honvéd utca 24-30., Markó Károly utca 8-12., Stollár Béla utca 7-11., Falk Miksa utca 9.	24970	Volt Valero-selyemgyár
16301	13948	Műemlék	Műemléki védelem	Irányi utca 15.	23986	Vermes-ház
15360	483	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Irányi utca 7.	23877	Lakóház
16215	12131	Műemlék	Műemléki védelem	József Attila utca 1.	24485	Sarokház
16302	13953	Műemlék	Műemléki védelem	József Attila utca 12.	24504	lakóház
15362	487	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	József Attila utca 16., Október 6. utca 2.	24531	Derra-ház
15361	30738	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	József Attila utca 2-4., Széchenyi István tér 3-4., Mérleg u. 1-3.	24514	Pesti Magyar Kereskedelmi Bank egykori székháza (Belügyminisztérium)
15361	486	Műemlék	Műemléki védelem	József Attila utca 6., Nádor utca 2.	24513	Pollack Mihály háza (Belügyminisztérium)
15363	488	Műemlék	Műemléki védelem	József nádor tér 1., József Attila utca 5.	24484	Sarokház
15925	489	Műemlék	Műemléki védelem	József nádor tér 2-3-4., Wekerle Sándor utca 6., Dorottya utca 5-7.	24481/2	egykori banképület (Nemzetgazdasági Minisztérium)
15364	490	Műemlék	Műemléki védelem	József nádor tér 5-6.	24470	Sarokház
15365	491	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	József nádor tér 7., Harmincad utca 2.	24469	Sarokház
15328	492	Műemlék	Műemléki védelem	Kálvin tér 1., Kecskeméti utca 17-19.	24084, 24085	Középkori városfal
15329	493	Műemlék	Műemléki védelem	Kálvin tér 5.	24089, 24080	Középkori városfalrészlet
15466	496	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Károly körút 24.	24237, 24242, 24241	Középkori városfal
15467	497	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Károly körút 26., Gerlóczy utca 13.	24238	Középkori városfal
15464	494	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Károly körút 6.	24228, 24250	Középkori városfal

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15465	495, 16914	Műemlék	Műemléki védelem	Károly körút 8.	24229	Lakóház
15430	16704	Műemlék	Műemléki védelem	Károly körút 8., Semmelweis u. 5., Semmelweis 7.	24229, 24248, 24249	Középkori városfal
15368	499	Műemlék	Műemléki védelem	Károlyi utca 12., Reáltanoda utca 1-3.	24178	Középület
15369	501	Műemlék	Műemléki védelem	Károlyi utca 16., Ferenczy István utca 1., Henszlmann Imre utca 2.	24166/1, 24166/2	Volt Károlyi-palota
15371	502	Műemlék	Műemléki védelem	Kecskeméti utca 1., Egyetem tér 4., Királyi Pál utca 2.	24114	Lakóház
15902	503	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Kecskeméti utca 3., Királyi Pál utca 4.	24113	Háromemeletes lakóház
15372	504	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Kecskeméti utca 7.	24109	Lakóház
15373	505	Műemlék	Műemléki védelem	Királyi Pál utca 13b.	24062/3, 24063, 24076	Középkori városfal
15374	506	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Királyi Pál utca 18.	24090, 24079	Középkori városfal
15891	507	Műemlék	Műemléki védelem	Királyi Pál utca 18., Bástya utca 23.	24090	Lakóház
15376	510	Műemlék	Műemléki védelem	Kossuth Lajos tér 11., Alkotmány utca 1., Báthory utca 2., Kozma Ferenc utca 2.	24891	Földművelésügyi Minisztérium
15377	511	Műemlék	Műemléki védelem	Kossuth Lajos tér 12., Alkotmány utca 2., Vajkay utca 2., Szalay utca 1.	24898	Volt Kúria (Néprajzi Múzeum)
15375	509	Műemlék	Műemléki védelem	Kossuth Lajos tér 1-3., Széchenyi rakpart 11.	24894	Országház
16375	18977	Műemlék	Műemléki védelem	Kossuth Lajos tér 13-16.	24919	Magyar Általános Kőszénbánya Rt. bérháza
16236	11329	Műemlék	Műemléki védelem	Kossuth Lajos utca 10.	24255	Lakóépület, Neruda Drogéria
15378	513	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Kossuth Lajos utca 3., Szép utca 1/a-b.	24189/2	Sarokház
15379	515	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Kristóf tér 7-8.	24411	Két klasszicista lakóház
15430	16699	Műemlék	Műemléki védelem	Kristóf tér 7-8.	24411	Középkori városfal

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15381	516	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Magyar utca 11.	24169	Romantikus ház
15382	517	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 20.	24134, 24130, 24129	Középkori városfal
15383	518	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 24.	24128, 24136	Középkori városfal
15384	519	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Magyar utca 25.	24153	Lakóház
15406	544	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 26.	24127, 24137	Középkori városfal
15385	520	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Magyar utca 31-33., Kecskeméti utca 10-12.	24150	Klasszicista ház
15386	521	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 36.	24142, 24124	Középkori városfal
15387	522	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Magyar utca 42.	24144	Lakóház
15410	549	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 42.	24121	Középkori városfal
15388	523	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 52.	24148, 24117	Középkori városfal
15430	16707	Műemlék	Műemléki védelem	Magyar utca 6., Magyar utca 2-4., Kossuth Lajos u. 19-21., Múzeum körút. 1/a., Múzeum körút. 5.	24210, 24219	Középkori városfal
15395	529, 18076	Műemlék	Műemléki védelem	Március 15. tér	24314, 23859, 24311, 24312	Contra Aquincum maradványai
15396	530	Műemlék	Műemléki védelem	Március 15. tér	24311	Belvárosi r. k. templom
15391	526	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Markó Károly utca 19-25., Nagy Ignác utca 6-8., Szalay utca 16., Szemere Pál utca 11-13.	24940	Bírósági épület (Pesti Központi Kerületi Bíróság)
16083	11361	Műemlék	Műemléki védelem	Markó Károly utca 27.	24941, 24941	Fővárosi Bíróság épülete
15390	525, 18303, 18304	Műemlék	Műemléki védelem	Markó Károly utca 9-11., Honvéd utca 22-24.	24933, 24931	Lakó- és transzformátor ház
16367	20506	Műemlék	Műemléki védelem	Markó utca 22-24., Bihari János utca 9.	24978, 24979	Országos Mentőszolgálat székháza
16003	527	Műemlék	Műemléki védelem	Markó utca 29-31., Bihari János utca 7.	24942, 24942	Iskolaépület

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15361	30790	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Mérleg u. 3.	24514	Pesti Magyar Kereskedelmi Bank üzemi és lakóépülete
15361	30739	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Mérleg u. 5., Nádor u. 4.	24512	Magyar Országos Bank
15400	534	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Mérleg utca 11., Hild József tér 5.	24507	Sarokház
15399	533	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Mérleg utca 9.	24508	Lakóház
15943	535	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Molnár utca 11.	23851	Országos Idegennyelvű Könyvtár és lakások
15401	536	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Molnár utca 14.	23886	Lakóház
15402	538	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Molnár utca 31.	23833	Lakóház
15992	542	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 15.	24129, 24129	Lakóépület
15993	543	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Múzeum körút 17.	24128, 24128	Lakóépület
15961	545	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 19.	24127, 24127	Lakóépület
15407	546	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 21.	24126/1	Romantikus lakóház
15430	16710	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 21.	24126/1	Középkori városfal
15408	547	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 23 - 25.	24125, 24141, 24140	Középkori városfal
15409	548	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 29.	24122/2, 24123, 24143	Középkori városfal
15403	539	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 5.	24219	Lakóház
15404	540	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 7., Magyar utca 8-10.	24213	Unger-ház
15430	16708	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 7., Magyar utca 8-10.	24213	Középkori városfal
15405	541	Műemlék	Műemléki védelem	Múzeum körút 9.	24217, 24215, 24213	Középkori városfal
15416	561	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 12., Zrínyi utca 6.	24561	Sarokház (általános iskola)
15947	562	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 16., Vigyázó Ferenc utca 8.	24579	Banképület

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15417	563	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 18., Arany János utca 11.	24575	Sarokház
15418	564	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 19., Arany János utca 13.	24581	Sarokház
15419	565	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 20., Arany János utca 12.	24658	Sarokház
15946	566	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 21., Arany János utca 14.	24752, 24752	Épület
15420	567	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 22., Széchenyi utca 9.	24659	Volt Oszwald-ház
15411	556	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nádor utca 3., Mérleg utca 7.	24509	Sarokház
15421	568	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 30., Zoltán utca 15.	24689	Sarokház
15422	569	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 32., Zoltán utca 14.	24702	Sarokház
15412	557	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 5., Mérleg utca 10.	24522	Volt Tigris Szálló
15413	558	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 6., Mérleg utca 8.	24517	Banképület
15414	559	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 7., Zrínyi utca 7.	24521	Klasszicista sarokház
15415	560	Műemlék	Műemléki védelem	Nádor utca 9., Zrínyi utca 8-10.	24587	Festetics-palota
15423	550, 15841, 15842	Műemlék	Műemléki védelem	Nagy Ignác utca 2-4., Alkotmány utca 12., Szalay utca 13.	24911	Unitárius templom és lakóház
15996	552	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nagysándor József utca 4.	24806	Lakóépület
15995	553	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nagysándor József utca 5., Vadász utca 19.	24798	Lakóépület
15997	554	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nagysándor József utca 6., Vadász utca 20.	24819	Irodaépület
15998	555	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nagysándor József utca 8., Vadász utca 21.	24820	Sarokház
15994	551	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nagysándor utca 3., Vadász utca 18.	24786	Lakóépület
15953	570	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Nyáry Pál utca 8.	23981,	lakóépület
15427	575	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Október 6. utca 22., Arany János utca 17.	24595	Sarokház
16044	576	Nyilvántartott műemléki	Általános műemléki	Október 6. utca 26., Szabadság tér 4.	24751	Lakóépület

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
		érték	védelem			
15424	571	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Október 6. utca 3., Sas utca 4.	24530	Klasszicista ház
15425	572	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Október 6. utca 5., Sas utca 6.	24529	Romantikus ház
15426	573	Műemlék	Műemléki védelem	Október 6. utca 7., Sas utca 8., Zrínyi utca 13.	24528	Volt Marczibányi-palota
15345	577	Műemlék	Műemléki védelem	Papnövelde utca 2., Cukor utca 7., Veres Pálné utca 18.	24013	Klasszicista ház
15346	578	Műemlék	Műemléki védelem	Papnövelde utca 5-7.	24036	Hittudományi Akadémia
15341	579	Műemlék	Műemléki védelem	Papnövelde utca 9.	24037/1	Egyetemi templom
15428	580	Műemlék	Műemléki védelem	Párisi utca 6/a. 6/b., Petőfi Sándor utca 12.	24349/1, 24349/2, 24349/3	Lakó- és üzletház
15433	587	Műemlék	Műemléki védelem	Petőfi Sándor tér 2/b., Galamb utca 4/b.	24322/4	Görögkeleti görög templom
15432	586	Műemlék	Műemléki védelem	Petőfi Sándor utca 13-15., Párisi utca 8., Városház utca 18.	24353	Postahivatal épülete
15431	583	Műemlék	Műemléki védelem	Petőfi Sándor utca 3., Városház utca 6.	24288	Volt Trattner-Károlyi ház
15429	582	Műemlék	Műemléki védelem	Piarista utca 2., Galamb utca 1.	24327/4	Volt Péterffy-palota
15981	588	Műemlék	Műemléki védelem	Reáltanoda utca 12.	24203, 24203	volt Blaskovich-palota
15434	589	Műemlék	Műemléki védelem	Reáltanoda utca 17.	24183	Lakóház
15435	590	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Reáltanoda utca 19., Magyar utca 9.	24184	Sarokház
16094	11505	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Reáltanoda utca 7., Ferenczy István utca 8-10.	24176	Iskolaépület
15437	592	Műemlék	Műemléki védelem	Régi posta utca 13.	24337	Modern lakóház
15438	593	Műemlék	Műemléki védelem	Régi posta utca 15., Váci utca 13.	24338	Sarokház
16237	12266	Műemlék	Műemléki védelem	Régi posta utca 16.	24375	Lakóház és szövetüzlet
15436	591	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Régi posta utca 4.	24392	Lakóház

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15356	597	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Sas utca 12.	24604	Lakóház
15357	598	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Sas utca 15.	24616	Lakóház
15358	599	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Sas utca 17.	24615	Lakóház
16368	20508	Műemlék	Műemléki védelem	Sas utca 20-22.	24608	Neobarokk bérpalota
15355	596	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Sas utca 3.	24534	Lakóház
16238	12009	Műemlék	Műemléki védelem	Sas utca 9.	24537	Lakóház
15430	16701	Műemlék	Műemléki védelem	Semmelweis utca 11.	24246	Középkori városfal
15448	604	Műemlék	Műemléki védelem	Semmelweis utca 13.	24245, 24233	Középkori városfal
15449	605	Műemlék	Műemléki védelem	Semmelweis utca 15.	24233, 24234, 24244	Középkori városfal
15446	602	Műemlék	Műemléki védelem	Semmelweis utca 9.	24230, 24231, 24247	Középkori városfal
15447	603	Műemlék	Műemléki védelem	Semmelweis utca 12., Vitkovics Mihály utca 14.	24275	Kétemeletes iskola, (volt Nemzeti Zenede)
15445	600	Műemlék	Műemléki védelem	Semmelweis utca 1-3., Kossuth Lajos utca 20.	24250	Középkori városfal
15444	601	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Semmelweis utca 1-3., Kossuth Lajos utca 20.	24250	volt Nemzeti Kaszinó
15450	606	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Steindl Imre utca 10.	24686	Romantikus ház
15451	608	Műemlék	Műemléki védelem	Sütő utca 1., Bárczy István utca 6-8.	24362	Iskola
16369	20509	Műemlék	Műemléki védelem	Szabadság tér 13., Aulich u. 1., Perczel Mór u. 2.	24733	volt Sváb-ház
16370	20510	Műemlék	Műemléki védelem	Szabadság tér 15. (Honvéd utca 2., Vécsey utca 1.)	24720	Magyar Királyi Tengerhajózási Részvénytársaság egykori székháza
16216	11791	Műemlék	Műemléki védelem	Szabadság tér 16., Zoltán utca 18.	24716	"Adria" Magyar Királyi Tengerhajózási Részvénytársaság székháza
16201	11672	Műemlék	Műemléki védelem	Szabadság tér 19.	24714	Tőzsdepalota

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15985	611	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Szabadság tér 3.	24750,	középület
15453	612	Műemlék	Műemléki védelem	Szabadság tér 5-6., Sas utca 28., Október 6. utca 23.	24758	Irodaépület
15454	613	Műemlék	Műemléki védelem	Szabadság tér 8-9., Kiss Ernő utca 1., Hold utca 2.	24746	Magyar Nemzeti Bank székháza
15455	609	Műemlék	Műemléki védelem	Szabad sajtó út 5., Ferenciek tere 1., Duna utca 6., Váci utca 36.	23996	déli Klotild palota
15456	610	Műemlék	Műemléki védelem	Szabad sajtó út 6., Ferenciek tere 12., Kígyó utca 5., Váci utca 34.	24309	északi Klotild-palota
16371	20511	Műemlék	Műemléki védelem	Szalay utca 7. (Szemere utca 10.)	20796	Budapesti Ügyvédi Kamara székháza
15440	595	Műemlék	Műemléki védelem	Széchenyi István tér 9., Akadémia utca 2., Széchenyi rakpart 1.	24569	Magyar Tudományos Akadémia
15439	594	Műemlék	Műemléki védelem	Széchenyi István tér 5-6., Mérleg utca 2-4., Zrínyi utca 1.	24515/1	Volt Gresham Biztosító székháza (szálloda)
16021	624	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Széchenyi utca 12.	24670, 24670	Lakóépület
15457	615	Műemlék	Műemléki védelem	Szent István tér	24554	Bazilika (Szent István-plébániatemplom)
15458	616	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Szent István tér 13-14.	24631	Iskola
15838	617	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Szent István tér 15.	24633	Lakóház
16303	13954	Műemlék	Műemléki védelem	Szent István tér 3.	24540	Lakóház
15461	625	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Szép utca 3.	24190	Lakóház
15462	626	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Szép utca 4.	24194	Historizáló palota
15463	627	Műemlék	Műemléki védelem	Szép utca 6., Reáltanoda utca 6.	24193	Volt Szapáry-palota
15460	620	Műemlék	Műemléki védelem	Szerb utca 21-23., Királyi Pál utca 1-3.	24040, 24041	Egykori Klarissza kolostor
15459	618	Műemlék	Műemléki védelem	Szerb utca 4., Veres Pálné utca 23.	23968, 23969, 23970	Görögkeleti szerb templom

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
15957	619	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Szerb utca 9.	24047,	lakóépület
15392	621	Műemlék	Műemléki védelem	Szervita tér 3.	24372	Volt Török-bankház
15393	622	Műemlék	Műemléki védelem	Szervita tér 5.	24374, 24376	Üzletház
15394	623	Műemlék	Műemléki védelem	Szervita tér 7., Városház utca 20.	24355	Szervita templom
15474	636	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 10.	24379	Lakóház
15475	637	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 11/a., Aranykéz utca 3.	24387	Thonet-ház, lakó- és üzletház
15472	633	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 4., Kristóf tér 9.	24410	Klasszicista sarokház
15477	639	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 47., Molnár utca 6.	23881	Háromemeletes iskolaépület (volt Angolkisasszonyok zárdája)
15476	638	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 47., Nyáry Pál utca 2.	23881	Volt Angolkisasszonyok temploma
15478	640	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 50., Nyáry Pál utca 7.	23966	Sarokház
15479	641	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 51.	23891	Lakóház
15963	642	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 54.	23964, 23964	Lakóépület
15480	643	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 55.	23893	Lakóház
15481	644	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 57.	23894	Lakóház
15482	645	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 59., Sörház utca 8.	23895	Klasszicista sarokház
15483	646	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 62-64.	23961	Új városháza
15484	647	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 66.	23960	Historizáló bérház
16304	13952	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 69.	23909	Lakóház
16046	634	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 7.	24385	Formágyi-ház
15485	648	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 76.	23948	Romantikus lakóház

Törzs-szám	Azonosító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
16023	649	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Váci utca 79.	23921, 23921	Lakóépület
15473	635	Műemlék	Műemléki védelem	Váci utca 9., Aranykéz utca 5.	24386	volt "Hét választófejedelem" Szálló épülete
15471	630	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vadász utca 17.	24797	Lakóház
16305	12313	Műemlék	Műemléki védelem	Vadász utca 29.	24824	Lakó- és irodaház, az ún. "Üvegház"
15470	653	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vámház körút 16., Királyi Pál utca 15.	24076	Sarokház
15468	651	Műemlék	Műemléki védelem	Vámház körút 2., Fővám tér 6., Só utca 1.	23929	Klasszicista sarokház
15469	652	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vámház körút 6., Veres Pálné utca 41.	23932/1	Sarokház
15982	654	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vármegye utca 9.	24263, 24263	Lakóépület
15486	655	Műemlék	Műemléki védelem	Városház utca 7., Vitkovics Mihály utca 1., Vármegye utca 2., Semmelweis Ignác utca 6.	24268	Vármegyeháza
15487	656	Műemlék	Műemléki védelem	Városház utca 9-11., Bárczy István utca 1-5., Gerlóczy utca 2-6., Károly körút 28-30.	24357	Központi Városháza
15488	657	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Veres Pálné utca 13.	23974	Lakóház
15489	658	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Veres Pálné utca 15/a. 15/b.	23973, 23974	Lakóház
15950	659, 15869	Műemlék	Műemléki védelem	Veres Pálné utca 17-19.	23972, 23972	„Tököliánum”
15490	660	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Veres Pálné utca 21.	23971	Lakóház
15491	661	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Veres Pálné utca 24.	24030	Háromemeletes ház (PPKE - Hittudományi Kar)
15492	662	Műemlék	Műemléki védelem	Veres Pálné utca 32., Szerb utca 6.	24034	Sarokház
15493	663	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Veres Pálné utca 35., Szarka utca 9.	23944	Lakóház

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
16307	13900, 18704, 18705	Műemlék	Műemléki védelem	Veres Pálné utca 36-38.	24049	egykori Országos Nőképző Egylet Leánygimnáziuma, Veres Pálné Gimnázium
16306	13949	Műemlék	Műemléki védelem	Veres Pálné utca 9.	23976	Lakóház, egykor Kecskemét város lakó- és bérháza
15494	664	Műemlék	Műemléki védelem	Vigadó tér 2., Deák Ferenc utca 2-4., Vigadó utca 1-3.	24429/1, 24429/2	Pesti Vigadó
16173	11732	Műemlék	Műemléki védelem	Vigadó tér 3.	24476	Thonet-udvar
15495	665	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vigyázó Ferenc utca 3.	24564	Klasszicista lakóház
15496	666	Műemlék	Műemléki védelem	Vigyázó Ferenc utca 4.	24577	Klasszicista lakóház
15497	667	Műemlék	Műemléki védelem	Vitkovics Mihály utca 12.	24276	Egyemeletes lakóház
15990	16363	Műemlék	Műemléki védelem	Vörösmarty tér	24432	Millenniumi Földalatti Vasút Vörösmarty téri állomása
15498	668	Műemlék	Műemléki védelem	Vörösmarty tér 3., Deák Ferenc utca 8.	24433	Lakó- és üzletház
15499	669	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vörösmarty tér 4.	24434	Lakó- és irodaház
15500	670	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vörösmarty tér 5.	24435	Lakóház
15501	671	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Vörösmarty tér 6., Harmincad utca 1.	24436	Sarokház
15327	672	Műemlék	Műemléki védelem	Zoltán utca 7-9.	24692/1, 24692/2	Historizáló ikerház
15502	673	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Zrínyi utca 4.	24560	Lakóház
16045	674	Műemlék	Műemléki védelem	Zrínyi utca 5., Nádor utca 10.	24520,	volt Lipótvárosi Casino; "Duna-palota"
15503	675	Nyilvántartott műemléki érték	Általános műemléki védelem	Zrínyi utca 9.	24523	Lakóház
16288	12010	Műemlék	Műemléki védelem		23809/4, 23810/2, 23817/2, 23817/3, 23817/4, 23817/5, 23928, 24314, 24316/1, 24316/2, 24317/1,	Dunai rakpartok

Törzs-szám	Azono-sító	Védelem státusza	Védelem fajtája	Cím	hrsz.	Megnevezés
					24317/2, 24497/2, 24498, 24897/2, 24897/3, 24897/4	

8. számú melléklet - Fővárosi rendelettel védett elemek listája

Cím	Helyrajzi szám	megnevezés
Aulich utca 3.	24734	Walkó-ház Körössy Albert Kálmán, 1901.
Aulich utca 4-6.	24731	Havas-ház Heidelberg-Jónás, 1902-1903.
Aulich utca 7. = Hold utca 10-12.	24736	lakóépület Vágfalvi Quittner Zsigmond, 1905 körül
Bajcsy-Zsilinszky út 24. = Arany János utca 35.	24639	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 34. = Bank utca 8.	24793	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 48.	24832	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 50.	24831	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 60. = Báthori utca 25.	24828	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 62. = Báthori utca 26.	24837	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 72.	24948	lakóépület
Bajcsy-Zsilinszky út 78. = Stollár Béla utca 21. = Bihari János utca 11.	24981	egykori Légrády-nyomda Korb-Giergl, 1890 körül
Bank utca 6. = Vadász utca 10.	24791	lakóépület Hild József, 1846 körül
Báthory utca 3.	24723	lakóépület Kármán és Ullmann, 1902 körül
Báthory utca 7. = Honvéd utca 5.	24728	lakóépület Révész Sámuel és Kollár József, 1905 körül
Báthory utca 8. = Honvéd utca 7. = Kálmán Imre utca 5.	24879	lakóépület 1896.
Báthory utca 9.	24729	Dawidson-ház Vidor Emil, 1901-1903.
Bécsi utca 1-3. = Fehér Hajó utca 2-6.	24417	egykori Phőnix biztosító társaság épülete Vágfalvi Quittner Zsigmond
Falk Miksa utca 13. = Balaton utca 8.	25015	lakóépület Fodor Gyula, 1909.
Ferenciek tere 2. = Veres Pálné utca 2. = Curia utca 2.	23998	lakóépület 1901-1903.
Harmincad utca 6. = Erzsébet tér 6.	24458	egykori Hazai Bank Rt. székháza Rainer Károly
Hercegprímás utca 21. = Bank utca 1.	24768	Zoltán-ház ifj. Zitterbarth Mátyás, 1847.
Hold utca 6. = Perczel Mór utca 6.	24738	lakóépület Kármán-Ullmann, 1900-1901.

Honvéd utca 3.	24727	lakóépület Vidor Emil, 1903.
Károlyi utca 9. = Irányi utca 29. = Cukor utca 2.	24017	Centrál Kávéház 1882.
Károly körút 4.	24227	lakóépület
Károly körút 10.	24230	lakóépület
Károly körút 12.	24231	lakóépület
Károly körút 14.	24232	lakóépület
Károly körút 16.	24233	lakóépület
Károly körút 22. = Semmelweis utca 19.	24236	lakóépület
Kossuth Lajos utca 11.	24198	lakóépület
Kossuth Lajos utca 13.	24199	lakóépület
Kossuth Lajos utca 15.	24200	lakóépület
Kossuth Lajos utca 17. = Magyar utca 1.	24209	lakóépület
Kossuth Lajos utca 19-21. = Magyar utca 2-6. = Múzeum körút 1/a.	24210	lakóépület
Kossuth Lajos utca 2/a. = Petőfi Sándor utca 1.	24291	lakóépület
Kossuth Lajos utca 2/B	24290	lakóépület
Kossuth Lajos utca 4.	24258	lakóépület
Kossuth Lajos utca 6.	24257	lakóépület
Kossuth Lajos utca 8.	24256	lakóépület
Kossuth Lajos utca 12.	24254	lakóépület
Kossuth Lajos utca 14-16.	24253	lakóépület
Kossuth Lajos utca 18. = Semmelweis utca 2.	24252	lakóépület
Kristóf tér 6.	24412	lakóépület Körössy Albert Kálmán és Kiss Géza, 1910.
Múzeum körút 35. = Magyar utca 14.	24120	lakóépület
Nádor utca 26. = Steindl Imre utca 13.	24673	lakóépület Zitterbarth Mátyás és Hild József, 1831-1836.
Nádor utca 28. = Steindl Imre utca 14.	24688	lakóépület Hild József, 1843., átépítés 1920 körül
Nagy Ignác utca 19/B	25036	lakóépület 1891 körül

Október 6. utca 13.	24600	lakóépület Kriegler Sándor, 1908-1909.
Október 6. utca 16-18.	24593	lakóépület Székely Dezső, 1910-1912.
Papnövelde utca 4-6. = Cukor utca 6.	24019	iskola Reichl Kálmán, 1911-1913.
Petőfi Sándor utca 5.	24292	lakóépület
Petőfi Sándor utca 11. = Párisi utca 5.	24295	lakóépület
Petőfi Sándor utca 6.	24302	lakóépület
Petőfi Sándor utca 10. = Párisi utca 3.	24299	lakóépület
Petőfi Sándor utca 14.	24350/1	lakóépület
Petőfi Sándor utca 16.	24350/2	lakóépület
Petőfi Sándor utca 18. = Régi posta utca	24351	lakóépület
Petőfi Sándor utca 20.	24375	lakóépület
Reáltanoda utca 13-15.	24181	lakóépület 1860 körül
Sas utca 11. = Szent István tér 6.	24538	lakóépület XIX. század vége
Sas utca 16.	24606	lakóépület 1890-1891.
Sas utca 21.	24613/1	lakóépület XIX. század közepe
Szent István körút 1. = Balassi Bálint utca 2.	25013	lakóépület
Szent István körút 3. = Falk Miksa utca 32.	25014	lakóépület
Szent István körút 5. = Falk Miksa utca 21.	25019	lakóépület
Szent István körút 7.	25020	lakóépület
Szent István körút 9.	25021	lakóépület
Szent István körút 11. = Honvéd utca 40/B	25022/1	lakóépület
Szent István körút 13. = Honvéd utca 29.	25026	lakóépület
Szent István körút 15. = Szemere utca 20.	25027/1 25027/2	lakóépület
Szent István körút 17. = Szemere utca 25.	25028	lakóépület
Szent István körút 19.	25031	lakóépület
Szent István körút 21. = Nagy Ignác utca 20.	25032	lakóépület
Szent István körút 23. = Nagy Ignác utca 23.	25033	lakóépület
Szent István körút 25.	25034	lakóépület

Szent István körút 27. = Bihari János utca 24.	25044	lakóépület
Szent István körút 29. = Bihari János utca 17.	25045	lakóépület
Szervita tér 2.	24371	lakóépület Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, 1908 körül
Szép utca 5. = Reáltanoda utca 4.	24191	lakóépület Löllbach Kálmán, 1912.
Veres Pálné utca 27.	23954	lakóépület Gerle György, 1940.
Veres Pálné utca 29.	23953	lakóépület Kiss István, 1896.
Vitkovics Mihály utca 9.	24270	Üzemi- és lakóépület Löllbach Kálmán, 1910.

9. számú melléklet - Kerületi rendelettel védett elemek listája

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzatának az építészeti örökség helyi értékeinek védelméről szóló 14/2008. (IV. 03.) rendelete a 32/2008. (XII. 5.), a 45/2009. (XI. 20.), a 33/2010. (XI. 16.), 38/2011.(X.26.), a 42/2011.(XI.17.), a 33/2012. (VII.16.), a 28/2013. (X.17.) és a 29/2015. (XI.17.) számú Önkormányzati rendelettel egységes szerkezetbe szerkesztett dokumentációja alapján

Kerületi egyedi védelem alatt álló épületek

ID	HRSZ	Cím 1.	Cím 2.	Cím 3.	Kód
1	24663	Akadémia utca 10.	Széchenyi utca 4.		VH
2	24667	Akadémia utca 11.	Széchenyi utca 6.		VH
3	24665	Akadémia utca 12.	Steindl Imre utca 3.		VH
4	24681	Akadémia utca 14.	Steindl Imre utca 4.		VH
5	24684	Akadémia utca 15-17.	Steindl Imre utca 6.	Zoltán utca 5.	VH
6	24683	Akadémia utca 16.	Zoltán utca 3.		VH
7	24901	Alkotmány utca 6.	Honvéd utca 11.		VH
8	24880	Alkotmány utca 7-9-11.	Honvéd utca 9.	Szemere utca 4.	VH
9	24945	Alkotmány utca 16.	Bihari János utca 1-3.		VH
10	24946	Alkotmány utca 18.			VH
11	24947	Alkotmány utca 20.	Bajcsy-Zsilinszky út 70.		VH
12	24847	Alkotmány utca 29.			VH
13	24846	Alkotmány utca 31.	Bajcsy-Zsilinszky út 68.		VH
15	24570	Arany János utca 1.	Akadémia utca 4.	Széchenyi rakpart 2.	VH
16	24574	Arany János utca 9.			VH
17	24657	Arany János utca 10.	Tüköry utca 1.		VH
18	24624	Arany János utca 25.	Hercegprímás utca 20.		VH
19	24638	Arany János utca 33.			VH
20	24390	Aranykéz utca 2.	Régi posta utca 8.		VH
21	24735	Aulich utca 5.			VH
22	24799	Bajcsy-Zsilinszky út 36-38.			VH
23	24829	Bajcsy-Zsilinszky út 56.			VH
23a	24825/2	Bajcsy-Zsilinszky út 58.			VH
24	24838	Bajcsy-Zsilinszky út 64.	Kálmán Imre utca 27.		VH
25	24845	Bajcsy-Zsilinszky út 66.	Kálmán Imre utca 26.		VH
25a	24949	Bajcsy-Zsilinszky út 74.	Markó utca 33.		VH
26	24915/5	Balassi Bálint utca 2/b.			VH
27	24771	Bank utca 7.	Podmaniczky Frigyes tér 5.		VH
27a	24065	Bástya utca 13.			VH
28	24064	Bástya utca 15.			VH
29	24095	Bástya utca 20.			VH
29a	24088	Bástya utca 27-29.			VH
31	24884	Báthory utca 4.	Kozma Ferenc utca 1.		VH
32	24883	Báthory utca 6.	Honvéd utca 6.		VH

ID	HRSZ	Cím 1.	Cím 2.	Cím 3.	Kód
33	24871	Báthory utca 12.	Szemere utca 1/a.	Szemere utca 1/b.	VH
34	24827	Báthory utca 23.			VH
35	24426	Bécsi utca 5.	Deák Ferenc utca 11-13.		VH
36	23821	Belgrád rakpart 5.	Havas utca 1.		VH
36a	23825	Belgrád rakpart 6-8.	Havas utca 2.	Molnár utca 37-43.	VH
37	23826	Belgrád rakpart 9.			VH
38	23829	Belgrád rakpart 12.			VH
39	23830	Belgrád rakpart 13-15.	Sörház utca 1.		VH
40	23839	Belgrád rakpart 17.			VH
41	23840	Belgrád rakpart 18.			VH
42	23854	Belgrád rakpart 25.	Molnár utca 5.		VH
43	23857	Belgrád rakpart 27.	Irányi utca 2-4.	Molnár utca 1.	VH
44	25043	Bihari János utca 22.			VH
44a	24009	Cukor utca 1.	Irányi utca 27.		VH
45	24425	Deák Ferenc utca 15.			VH
46	24421	Deák Ferenc utca 23.	Deák Ferenc tér 3.		VH
47	24472	Dorottya utca 1.	Vörösmarty tér 7-8-9.		VH
49	24488	Dorottya utca 8.			VH
50	23865	Duna utca 1.	Kéményseprő utca 2.		VH
51	23864	Duna utca 3.	Váci utca 39.		VH
52	24037/2	Egyetem tér 1-2-3.	Szerb utca 10.		VH
53	24159	Egyetem tér 5.	Henszlmann Imre utca 1.		VH
54	24462	Erzsébet tér 2.			VH
55	24459	Erzsébet tér 5.			VH
56	25016	Falk Miksa utca 15.			VH
57	24995	Falk Miksa utca 18-20.	Stollár Béla utca 6.		VH
58	25018	Falk Miksa utca 19.			VH
59	24993	Falk Miksa utca 24-26.	Balaton utca 5.		VH
60	24004	Ferenciek tere 3.	Curia utca 5.		VH
61	24005	Ferenciek tere 4.			VH
62	24006	Ferenciek tere 5.	Irányi utca 20.		VH
62a	24188	Ferenciek tere 7-8.			VH
63	24171	Ferenczy István utca 20.			VH
64	23919	Fővám tér 42769.	Molnár utca 42.		VH
65	23925	Fővám tér 4.			VH
66	24327/3	Galamb utca 3.			VH
67	24327/2	Galamb utca 5.			VH
68	24327/1	Galamb utca 7.			VH
69	24707	Garibaldi utca 1.	Akadémia utca 21.	Garibaldi köz 4.	VH
70	24706	Garibaldi utca 3.	Garibaldi köz 3.		VH
71	24282	Gerlóczy utca 1.	Vitkovics Mihály utca 2-4.	Kamermayer Károly tér	VH
72	24239	Gerlóczy utca 11.	Semmelweis utca 27.		VH
73	24301/4	Haris köz 1.	Váci utca 30/b.		VH
74	24301/1	Haris köz 2.	Váci utca 30/a.		VH
75	24301/5	Haris köz 3.			VH
76	24301/2	Haris köz 4.			VH

ID	HRSZ	Cím 1.	Cím 2.	Cím 3.	Kód
77	24301/6	Haris köz 5.	Petőfi Sándor utca 8/a.		VH
78	24301/3	Haris köz 6.	Petőfi Sándor utca 8/b.		VH
78a	24468	Harmincad utca 4.			VH
79	23823	Havas utca 3.	Molnár utca 45.		VH
80	23908	Havas utca 4.	Molnár utca 32.		VH
81	23915	Havas utca 5.	Molnár utca 34.		VH
82	23920	Havas utca 7.			VH
83	24544	Hercegprímás utca 2.	József Attila utca 22.		VH
84	24543	Hercegprímás utca 4.			VH
85	24546	Hercegprímás utca 7.	Szent István tér 2.		VH
86	24620	Hercegprímás utca 10.			VH
87	24629	Hercegprímás utca 11.			VH
88	24781	Hold utca 1.	Bank utca 2.		VH
89	24782	Hold utca 3.			VH
90	24785	Hold utca 9.	Nagysándor József utca 1.		VH
91	24808	Hold utca 15.			VH
92	24870	Hold utca 16.			VH
94	24873/2	Hold utca 18-20.			VH
95	24900/2	Honvéd utca 16.	Vajkay utca 3.		VH
96	24929	Honvéd utca 20.	Szalay utca 6-8.		VH
97	23875	Irányi utca 5.			VH
98	23868	Irányi utca 10.	Kéményseprő utca 6.		VH
99	24514	József Attila utca 2-4.	Széchenyi tér 3-4.	Mérleg utca 1/3.	VH
100	24506	József Attila utca 8.	Nádor utca 1.		VH
101	24532	József Attila utca 18.	Sas utca 2.		VH
102	24461	József nádor tér 10.	Erzsébet tér 3.		VH
103	24464	József nádor tér 12.	József Attila utca 7.		VH
103a	24886	Kálmán Imre utca 3.	Honvéd utca 8.		VH
104	24841	Kálmán Imre utca 21.	Vadász utca 35/b.		VH
104a	24080	Kálvin tér 5.			VH
105	24226	Károly körút 2.	Kossuth Lajos utca 22.		VH
105a	24237	Károly körút 24.			VH
105b	24238	Károly körút 26.	Gerlóczy utca 13.		VH
106	24155	Kecskeméti utca 8.			VH
107	24104	Képíró utca 6.			VH
108	24307	Kígyó utca 2.	Váci utca 32.		VH
109	24306	Kígyó utca 4-6.			VH
109a	24062/3	Királyi Pál utca 13/b.			VH
110	24097	Királyi Pál utca 16.	Bástya utca 16.		VH
111	24919	Kossuth Lajos tér 13-15.	Falk Miksa utca 2.		VH
112	24915/1	Kossuth Lajos tér 18.	Balassi Bálint utca 2/a.	Széchenyi rakpart 12/a.	VH
113	24370	Kristóf tér 4.	Szervita tér 1.		VH
114a	24132	Magyar utca 16.	Ferenczy István utca 5.		VH
115	24133	Magyar utca 18.			VH
115a	24134	Magyar utca 20.			VH
115b	24136	Magyar utca 24.			VH

ID	HRSZ	Cím 1.	Cím 2.	Cím 3.	Kód
116	24126/2	Magyar utca 28.			VH
117	24139	Magyar utca 30.			VH
118	24145	Magyar utca 46-50.			VH
119b	24148	Magyar utca 52.			VH
120	23870	Március 15. tér 6-7.	Kéményseprő utca 1.		VH
121	24915/3	Markó utca 1/a.	Széchenyi rakpart 13.		VH
122	24915/4	Markó utca 1/b.	Balassi Bálint utca 4.		VH
123	24930	Markó utca 7.			VH
124	24974	Markó utca 16.	Nagy Ignác utca 10.	Stollár Béla utca 15.	VH
125	24976	Markó utca 18-20.	Nagy Ignác utca 13-15.	Bihari János utca 43083.	VH
126	24979	Markó utca 24.			VH
127	24516	Mérleg utca 6.			VH
128	23884	Molnár utca 10.			VH
129	23906	Molnár utca 28.			VH
130	23834	Molnár utca 29.			VH
131	23822	Molnár utca 47-49.			VH
132	23818	Molnár utca 53.	Belgrád rakpart 1.	Fővám tér 1.	VH
132a	24123	Múzeum körút 29.			VH
132b	24119	Múzeum körút 37.			VH
133	24512	Nádor utca 4.	Mérleg utca 5.		VH
134	24518	Nádor utca 8.			VH
135	24586	Nádor utca 11.			VH
136	24562	Nádor utca 14.	Vigyázó Ferenc utca 7.		VH
137	24672	Nádor utca 24.	Széchenyi utca 16.		VH
137a	25002/7	Nagy Ignác utca 16.	Balaton utca 29.		VH
138	25037	Nagy Ignác utca 19/a.			VH
139	24805	Nagysándor József utca 2.	Hold utca 11.		VH
140	23988	Nyáry Pál utca 10.			VH
141	24598	Október 6. utca 17.			VH
142	24597	Október 6. utca 19.	Arany János utca 19.		VH
143	24300	Párizsi utca 1.	Váci utca 28.		VH
144	24347	Párizsi utca 2.	Váci utca 26.		VH
146	24293	Petőfi Sándor utca 7.	Pilvax köz 1.		VH
147	24294/1	Petőfi Sándor utca 9.	Pilvax köz 2.		VH
148	24204	Reáltanoda utca 14.			VH
149	24324	Régi posta utca 5.	Galamb utca 9.		VH
150	24391	Régi posta utca 6.			VH
151	24377	Régi posta utca 12.	Váci utca 14.		VH
152	24535	Sas utca 5.			VH
153	24536	Sas utca 7.			VH
154	24603	Sas utca 10.	Zrínyi utca 18.		VH
155	24607	Sas utca 18.			VH
156a	24247	Semmelweis utca 9.			VH
156b	24244	Semmelweis utca 15.			VH
156c	24243	Semmelweis utca 17.			VH

ID	HRSZ	Cím 1.	Cím 2.	Cím 3.	Kód
158	24240	Semmelweis utca 25.			VH
159	23941	Só utca 8.			VH
160	23836	Sörház utca 3.	Molnár utca 25.		VH
161	23888	Sörház utca 6.	Molnár utca 18.		VH
162	24675	Steindl Imre utca 9.			VH
163	24960	Stollár Béla utca 3/a.	Stollár Béla utca 3/b.	Balassi Bálint utca 13.	VH
163a	25002/12	Stollár Béla utca 12/a.	Szemere utca 17.		VH
164	25038	Stollár Béla utca 16.	Nagy Ignác utca 17.		VH
165	24749	Szabadság tér 2.			VH
166	24743	Szabadság tér 10.	Kiss Ernő utca 2.		VH
167	24742	Szabadság tér 11.			VH
168	24741	Szabadság tér 12.	Perczel Mór utca 1.		VH
169	24726	Szabadság tér 14.	Aulich utca 2.	Honvéd utca 1.	VH
171	24900/1	Szalay utca 3.	Vajkay utca 5.	Honvéd utca 18.	VH
172	24928	Szalay utca 4.			VH
173	24904/2	Szalay utca 5/a.	Honvéd utca 17/b.		VH
174	24904/3	Szalay utca 5/b.			VH
175	24934	Szalay utca 43022.	Honvéd utca 19.	Szemere utca 12.	VH
176	24662	Széchenyi rakpart 5.	Széchenyi utca 2.		VH
177	24664	Széchenyi rakpart 6.	Steindl Imre utca 1.		VH
178	24680	Széchenyi rakpart 7.	Steindl Imre utca 2.		VH
179	24915/2	Széchenyi rakpart 12/b.			VH
180	25008	Széchenyi rakpart 19.	Balaton utca 2.	Jászai Mari tér 1.	VH
181	24559	Széchenyi tér 42924.	Vigyázó Ferenc utca 1.	Zrínyi utca 2.	VH
182	24668	Széchenyi utca 8.			VH
183	24669	Széchenyi utca 10.			VH
184	23957	Szerb utca 2.	Váci utca 72.		VH
185	24373	Szervita tér 4.			VH
186	24388	Váci utca 11/b.	Régi posta utca 10.	Aranykéz utca 1.	VH
187	24336	Váci utca 15.			VH
188	24344	Váci utca 20.			VH
189	24332	Váci utca 19-21.			VH
190	23994/1	Váci utca 38.	Irányi utca 14.	Duna utca 5.	VH
191	23984	Váci utca 42.			VH
192	23879	Váci utca 43.	Irányi utca 11.		VH
193	23983	Váci utca 44.			VH
194	23892	Váci utca 53.			VH
195	23963	Váci utca 56-58.			VH
196	23901	Váci utca 65.			VH
197	23902	Váci utca 67/a.	Váci utca 67/b.	Pintér utca 4.	VH
198	23959	Váci utca 68.			VH
199	23958	Váci utca 70.			VH
200	23949	Váci utca 74.	Szerb utca 1.		VH
201	23946	Váci utca 78-80.	Szarka utca 2.		VH
202	23926	Váci utca 85.	Fővám tér 5.		VH
203	24796	Vadász utca 15.			VH

ID	HRSZ	Cím 1.	Cím 2.	Cím 3.	Kód
204	24787	Vadász utca 16.			VH
205	24823	Vadász utca 27.			VH
206	24815	Vadász utca 32.			VH
207	24826	Vadász utca 33.	Báthory utca 21.		VH
207a	24076	Vámház körút 16.	Királyi Pál utca 15.		VH
208	24286	Városház utca 10.	Pilvax köz 3.		VH
209	24285	Városház utca 12-14.	Pilvax köz 4.		VH
210	23994/2	Veres Pálné utca 1.	Irányi utca 16.	Duna utca 7.	VH
211	23991	Veres Pálné utca 5.			VH
212	24003	Veres Pálné utca 10.	Irányi utca 18.		VH
213	24008	Veres Pálné utca 12.	Irányi utca 25.		VH
214	23955	Veres Pálné utca 25.	Szerb utca 5.		VH
215	24048	Veres Pálné utca 34.	Szerb utca 7.		VH
216	24050	Veres Pálné utca 40.	Bástya utca 42770.		VH
217	24473/3	Vigadó utca 4.			VH
218	24473/1	Vigadó utca 6.	Dorottya utca 2/a.		VH
219	24578	Vigyázó Ferenc utca 6.			VH
220	24414	Vörösmarty tér 2.	Váci utca 2.		VH
221	24682	Zoltán utca 1.	Széchenyi rakpart 8.		VH
222	24698/1	Zoltán utca 6.	Akadémia utca 19.	Garibaldi köz 2.	VH
223	24699	Zoltán utca 8.	Garibaldi köz 1.		VH
224	24700	Zoltán utca 10.			VH
225	24590	Zoltán utca 14.	Október 6. utca 10.		VH
226	24602	Zoltán utca 16.	Október 6. utca 9.		VH

Kerületi utcaképi védelem alatt álló épületek

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
001.	24703	Nádor utca 34.	Garibaldi utca 9.	VHU
002.	24650	Akadémia utca 7.		VHU
003.	24849	Alkotmány utca 25.	Vadász utca 39.	VHU
004.	24848	Alkotmány utca 27.		VHU
005.	24810	Hold utca 19.		VHU
006.	24811	Hold utca 21.	Báthory utca 15.	VHU
007.	24854	Hold utca 23.	Báthory utca 16.	VHU
008.	24855	Hold utca 25.	Kálmán Imre utca 13.	VHU
009.	24867	Hold utca 29.	Alkotmány utca 17.	VHU
010.	24709	Nádor utca 36.	Garibaldi utca 6-8.	VHU
011.	25002/6	Nagy Ignác utca 14.		VHU
012.	25025	Honvéd utca 38.	Balaton utca 14.	VHU
013.	25022/2	Honvéd utca 40/a.		VHU
014.	23872	Irányi utca 8.	Kéményseprő utca 3.	VHU
015.	23878	Irányi utca 9.		VHU
016.	23867	Irányi utca 12.	Váci utca 41/b.	VHU
017.	23987	Irányi utca 17.		VHU
018.	23992	Irányi utca 19-23.	Veres Pálné utca 3.	VHU
019.	24505	József Attila utca 10.		VHU
020.	24549	József Attila utca 24.	Hercegprímás utca 1.	VHU
021.	24467	József nádor tér 8.		VHU
022.	24466	József nádor tér 9.		VHU
023.	24465	József nádor tér 11.		VHU
024.	24873/1	Kálmán Imre utca 10.	Hold utca 18.	VHU
025.	24861	Kálmán Imre utca 14.		VHU
026.	24856	Kálmán Imre utca 15.		VHU
027.	24626	Arany János utca 27.	Hercegprímás utca 15.	VHU
028.	24862	Kálmán Imre utca 16.		VHU
029.	24857	Kálmán Imre utca 17.		VHU
030.	24858	Kálmán Imre utca 19.	Vadász utca 40.	VHU
031.	24842	Kálmán Imre utca 20.	Vadász utca 37.	VHU
032.	24843	Kálmán Imre utca 22.		VHU
033.	24840	Kálmán Imre utca 23.		VHU
034.	24844	Kálmán Imre utca 24.		VHU
035.	24839	Kálmán Imre utca 25.		VHU
036.	24083	Kálvin tér 2.		VHU
037.	24082	Kálvin tér 3.		VHU
038.	24627	Arany János utca 29.		VHU
039.	24081	Kálvin tér 4.		VHU
040.	24079	Kálvin tér 6.	Királyi Pál utca 20.	VHU
041.	24024	Károlyi utca 17.		VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
042.	24234	Károly körút 18.		VHU
043.	24235	Károly körút 20.		VHU
044.	24158	Kecskeméti utca 2.		VHU
045.	24157	Kecskeméti utca 4.		VHU
046.	24112	Kecskeméti utca 5.	Királyi Pál utca 6.	VHU
047.	24156	Kecskeméti utca 6.		VHU
048.	24108	Kecskeméti utca 9.		VHU
049.	24637	Arany János utca 31.		VHU
050.	24107	Kecskeméti utca 11.		VHU
051.	24106	Kecskeméti utca 13.	Képíró utca 10.	VHU
052.	24099	Képíró utca 3.		VHU
053.	24103	Képíró utca 4.		VHU
054.	24098	Képíró utca 5.		VHU
055.	24105	Képíró utca 8.		VHU
056.	24093	Képíró utca 9.	Bástya utca 24.	VHU
057.	24055	Királyi Pál utca 5-7.		VHU
058.	24111	Királyi Pál utca 8.		VHU
059.	24057	Királyi Pál utca 9.	Bástya utca 14.	VHU
060.	24730	Aulich utca 8.	Hold utca 14.	VHU
061.	24110	Királyi Pál utca 10.		VHU
062.	24060	Királyi Pál utca 11.	Bástya utca 21.	VHU
063.	24062/2	Királyi Pál utca 13/a.		VHU
064.	24100	Királyi Pál utca 14.	Képíró utca 1.	VHU
065.	24697	Kossuth Lajos tér 4.	Akadémia utca 20.	VHU
066.	24711	Kossuth Lajos tér 9.		VHU
067.	24918	Kossuth Lajos tér 16-17.		VHU
068.	24887	Kozma Ferenc utca 5.	Kálmán Imre utca 2.	VHU
069.	24382	Kristóf tér 1-2.	Váci utca 6.	VHU
070.	24381	Kristóf tér 3.		VHU
071.	24795/2	Bajcsy-Zsilinszky út 40.		VHU
072.	24208	Magyar utca 3.		VHU
073.	24135	Magyar utca 22.		VHU
074.	24154	Magyar utca 23.		VHU
075.	24152	Magyar utca 27.		VHU
076.	24151	Magyar utca 29.		VHU
077.	24318	Március 15. tér 1.	Petőfi tér 1.	VHU
078.	24320	Március 15. tér 2.		VHU
079.	24321	Március 15. tér 3.	Galamb utca 2.	VHU
080.	23871	Március 15. tér 8.	Molnár utca 2.	VHU
081.	24524	Mérleg utca 12.		VHU
082.	24830	Bajcsy-Zsilinszky út 54.		VHU
083.	23885	Molnár utca 12.		VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
084.	23850	Molnár utca 13.		VHU
085.	23849	Molnár utca 15.		VHU
086.	23848	Molnár utca 17.		VHU
087.	23897	Molnár utca 20.	Sörház utca 5.	VHU
088.	23846	Molnár utca 21.		VHU
089.	23898	Molnár utca 22-24.	Pintér utca 2.	VHU
090.	23905	Molnár utca 26.	Pintér utca 1.	VHU
091.	23835	Molnár utca 27.		VHU
092.	23832	Molnár utca 33.		VHU
093.	24980	Bajcsy-Zsilinszky út 76.	Markó utca 56.	VHU
094.	23831	Molnár utca 35.		VHU
095.	24220	Múzeum körút 3.		VHU
096.	24118	Múzeum körút 39.		VHU
097.	24585	Nádor utca 13.		VHU
098.	24583	Nádor utca 17.		VHU
099.	24748	Nádor utca 23.	Szabadság tér 1.	VHU
100.	23883/1	Nyáry Pál utca 1/a.	Molnár utca 8.	VHU
101.	24917	Balassi Bálint utca 1-5.		VHU
102.	23883/2	Nyáry Pál utca 1/b.		VHU
103.	23889	Nyáry Pál utca 3.		VHU
104.	23979	Nyáry Pál utca 4.	Váci utca 48.	VHU
105.	23890	Nyáry Pál utca 5.		VHU
106.	23980	Nyáry Pál utca 6.		VHU
107.	23967	Nyáry Pál utca 9.		VHU
108.	25049	Nyugati tér 8.		VHU
109.	25048	Nyugati tér 9.	Stollár Béla utca 24.	VHU
110.	24525	Október 6. utca 4.	Mérleg utca 14.	VHU
111.	24526	Október 6. utca 6.		VHU
112.	24649	Akadémia utca 9.	Széchenyi utca 3.	VHU
113.	24916	Balassi Bálint utca 7.	Markó utca 3/a.	VHU
114.	24527	Október 6. utca 8.	Zrínyi utca 11.	VHU
115.	24601	Október 6. utca 11.		VHU
116.	24592	Október 6. utca 14.		VHU
117.	24599	Október 6. utca 15.		VHU
118.	24756	Október 6. utca 21.	Arany János utca 22.	VHU
119.	24755	Október 6. utca 24.	Arany János utca 20.	VHU
120.	24027	Papnövelde utca 1.	Veres Pálné utca 20.	VHU
121.	24028	Papnövelde utca 3.		VHU
122.	24022	Papnövelde utca 8.		VHU
123.	24025	Papnövelde utca 10.	Károlyi utca 19.	VHU
124.	24958	Balassi Bálint utca 9-11.	Markó utca 4.	VHU
125.	24296	Párizsi utca 7.		VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
126.	24739	Perczel Mór utca 4.		VHU
127.	24328	Piarista utca 4.		VHU
128.	24329	Piarista utca 6.		VHU
129.	24322/3	Petőfi tér 2/a.	Galamb utca 4/a.	VHU
130.	24322/2	Petőfi tér 3-5.	Galamb utca 6.	VHU
131.	24177/4	Reáltanoda utca 5.		VHU
132.	24179	Reáltanoda utca 9.		VHU
133.	24180	Reáltanoda utca 11.		VHU
134.	24205	Reáltanoda utca 16.		VHU
135.	24991	Balassi Bálint utca 19.		VHU
136.	24206	Reáltanoda utca 18.	Magyar utca 7.	VHU
137.	24326	Régi posta utca 7-9.		VHU
138.	24335	Régi posta utca 11.		VHU
139.	24533	Sas utca 1.	József Attila utca 20.	VHU
140.	24605	Sas utca 14.		VHU
141.	24614	Sas utca 19.		VHU
142.	24611	Sas utca 25.	Arany János utca 23.	VHU
143.	24266	Semmelweis utca 4.	Vármegye utca 17.	VHU
144.	24277	Semmelweis utca 14/a.		VHU
145.	24278	Semmelweis utca 14/b.	Gerlóczy utca 9.	VHU
146.	24992	Balassi Bálint utca 21-23.	Balaton utca 3.	VHU
147.	23936	Só utca 2.	Váci utca 86.	VHU
148.	23937	Só utca 4.		VHU
149.	23845	Sörház utca 4.	Molnár utca 23.	VHU
150.	24674	Steindl Imre utca 11.		VHU
151.	24687	Steindl Imre utca 12.		VHU
152.	24990	Stollár Béla utca 4.	Balassi Bálint utca 15-17.	VHU
153.	25047	Stollár Béla utca 22.	Bihari János utca 13.	VHU
154.	24420	Sütő utca 2.	Fehér hajó utca 16.	VHU
155.	24927	Szalay utca 2.	Falk Miksa utca 1.	VHU
156.	23947	Szarka utca 4.		VHU
157.	25009	Balassi Bálint utca 25.	Balaton utca 4.	VHU
158.	23943	Szarka utca 7.		VHU
159.	24646	Széchenyi rakpart 3.	Arany János utca 2-4.	VHU
160.	24648	Széchenyi utca 1.	Akadémia utca 8.	VHU
161.	24671	Széchenyi utca 14.		VHU
162.	24875	Szemere utca 3-5.	Alkotmány utca 13.	VHU
163.	24906	Szemere utca 8.		VHU
164.	24909	Szemere utca 9.	Szalay utca 9.	VHU
165.	24998/3	Szemere utca 18-20.	Honvéd utca 25-27.	VHU
166.	24539	Szent István tér 4-5.		VHU
167.	23950	Szerb utca 3.		VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
168.	25012	Balassi Bálint utca 27.		VHU
169.	24035	Szerb utca 8.		VHU
170.	24045	Szerb utca 13.		VHU
171.	24044	Szerb utca 15.	Fejér György utca 1.	VHU
172.	24656	Tüköry utca 3.		VHU
173.	24651	Tüköry utca 4.	Széchenyi utca 5.	VHU
174.	24655	Tüköry utca 5.		VHU
175.	24383	Türr István utca 9.	Váci utca 5.	VHU
176.	24380	Váci utca 8.		VHU
177.	24378	Váci utca 12.		VHU
178.	24334	Váci utca 17.		VHU
179.	25024	Balaton utca 12.		VHU
180.	24343	Váci utca 18.		VHU
181.	24345	Váci utca 22.		VHU
182.	24331	Váci utca 23.		VHU
183.	24346	Váci utca 24.		VHU
184.	24330	Váci utca 25.	Piarista utca 8.	VHU
185.	23985	Váci utca 40.	Irányi utca 13.	VHU
186.	23866	Váci utca 41/a.	Kéményseprő utca 4.	VHU
187.	23880	Váci utca 45.		VHU
188.	23982	Váci utca 46.		VHU
189.	23965	Váci utca 52.		VHU
190.	24790	Bank utca 4.		VHU
191.	23962	Váci utca 60.		VHU
192.	23899	Váci utca 61.	Sörház utca 7.	VHU
193.	23900	Váci utca 63.		VHU
194.	23910	Váci utca 71.		VHU
195.	23911	Váci utca 73.		VHU
196.	23912	Váci utca 75.		VHU
197.	23924	Váci utca 83.		VHU
198.	23938	Váci utca 84.	Szarka utca 3.	VHU
199.	24788	Vadász utca 14.		VHU
200.	24818	Vadász utca 26.		VHU
201.	24770	Bank utca 5.		VHU
202.	24825/1	Vadász utca 31.		VHU
203.	24814	Vadász utca 34.		VHU
204.	24863	Vadász utca 42.	Kálmán Imre utca 18.	VHU
205.	23931	Vámház körút 4.	Só utca 3.	VHU
206.	24072	Vámház körút 8.	Veres Pálné utca 44.	VHU
207.	24073	Vámház körút 10.		VHU
208.	24074	Vámház körút 12.		VHU
209.	24075	Vámház körút 14.		VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
210.	24262	Vármegye utca 7.		VHU
211.	24264	Vármegye utca 11-13.		VHU
212.	24056	Bástya utca 12.		VHU
213.	24265	Vármegye utca 15.		VHU
214.	24259	Városház utca 3-5.	Vármegye utca 1.	VHU
215.	24289	Városház utca 4.		VHU
216.	24287	Városház utca 8.		VHU
217.	24721	Vécsey utca 3.		VHU
218.	24718	Vécsey utca 4.	Nádor utca 31-33.	VHU
219.	24722	Vécsey utca 5.	Báthory utca 1.	VHU
220.	24000	Veres Pálné utca 4-6.	Curia utca 1.	VHU
221.	23990	Veres Pálné utca 7.	Nyáry Pál utca 14.	VHU
222.	24002	Veres Pálné utca 8.		VHU
223.	24677	Akadémia utca 13.	Steindl Imre utca 5.	VHU
224.	24096	Bástya utca 18.		VHU
225.	23975	Veres Pálné utca 11.		VHU
226.	24010	Veres Pálné utca 14.	Pilinszky János köz 2.	VHU
227.	24012	Veres Pálné utca 16.	Pilinszky János köz 1.	VHU
228.	24029	Veres Pálné utca 22.		VHU
229.	24031	Veres Pálné utca 26.		VHU
230.	24032	Veres Pálné utca 28.		VHU
231.	24033	Veres Pálné utca 30.		VHU
232.	23951	Veres Pálné utca 33.	Szarka utca 6-8.	VHU
233.	24712	Vértanúk tere 1.	Kossuth Lajos tér 10.	VHU
234.	24563	Vigyázó Ferenc utca 5.		VHU
235.	24094	Bástya utca 22.	Képíró utca 7.	VHU
236.	24269/1	Vitkovics Mihály utca 3-5.		VHU
237.	24269/2	Vitkovics Mihály utca 7.		VHU
238.	24696	Zoltán utca 2-4.	Akadémia utca 18.	VHU
239.	24701	Zoltán utca 12.		VHU
240.	24690	Zoltán utca 13.		VHU
241.	24717	Zoltán utca 16.	Nádor utca 29.	VHU
242.	24589	Zrínyi utca 12.		VHU
243.	24087	Bástya utca 31.		VHU
244.	24812	Báthory utca 17.		VHU
245.	24813	Báthory utca 19.	Vadász utca 36.	VHU
246.	24835	Báthory utca 22.		VHU
247.	24836	Báthory utca 24.		VHU
248.	24413	Bécsi utca 2.	Kristóf tér 5.	VHU
249.	23819	Belgrád rakpart 2.	Molnár utca 51.	VHU
250.	23820	Belgrád rakpart 3-4.		VHU
251.	24889	Alkotmány utca 3.	Kozma Ferenc utca 7.	VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
252.	23827	Belgrád rakpart 10.		VHU
253.	23828	Belgrád rakpart 11.		VHU
254.	23838	Belgrád rakpart 16.	Sörház utca 2.	VHU
255.	23841	Belgrád rakpart 19.		VHU
256.	23842	Belgrád rakpart 20.		VHU
257.	23843	Belgrád rakpart 21.		VHU
258.	23844	Belgrád rakpart 22.		VHU
259.	23852/1	Belgrád rakpart 23.		VHU
260.	23853	Belgrád rakpart 24.	Molnár utca 7.	VHU
261.	23855	Belgrád rakpart 26.	Irányi utca 1.	VHU
262.	24888	Alkotmány utca 5.	Honvéd utca 12.	VHU
263.	25046	Bihari János utca 15.		VHU
264.	25040	Bihari János utca 16.	Stollár Béla utca 20.	VHU
265.	25041	Bihari János utca 18.		VHU
266.	25042	Bihari János utca 20.		VHU
267.	24482	Dorottya utca 9.		VHU
268.	24460	Erzsébet tér 4.		VHU
269.	24926	Falk Miksa utca 3.		VHU
270.	24920	Falk Miksa utca 4.		VHU
271.	24925	Falk Miksa utca 5.		VHU
272.	24921	Falk Miksa utca 6.		VHU
273.	24873/3	Alkotmány utca 15.	Hold utca 20.	VHU
274.	24924	Falk Miksa utca 7.	Markó utca 5.	VHU
275.	24922	Falk Miksa utca 8.		VHU
276.	24923	Falk Miksa utca 10.	Markó utca 3/b.	VHU
277.	24964	Falk Miksa utca 12.	Markó utca 6.	VHU
278.	24963	Falk Miksa utca 14.		VHU
279.	24962	Falk Miksa utca 16.	Stollár Béla utca 5.	VHU
280.	25017	Falk Miksa utca 17.		VHU
281.	24994	Falk Miksa utca 22.		VHU
282.	25010	Falk Miksa utca 28.	Balaton utca 6.	VHU
283.	25011	Falk Miksa utca 30.		VHU
284.	24866	Alkotmány utca 19.		VHU
285.	24418	Fehér Hajó utca 8-10.		VHU
286.	24419	Fehér Hajó utca 12-14.		VHU
287.	24043/2	Fejér György utca 4.		VHU
288.	24043/3	Fejér György utca 6.		VHU
289.	24043/4	Fejér György utca 8.		VHU
290.	24043/8	Fejér György utca 10.		VHU
291.	24053/3	Fejér György utca 12.		VHU
292.	24174	Ferenczy István utca 14.		VHU
293.	24173	Ferenczy István utca		VHU

ID	HRSZ	Cím 1	Cím 2	Kód
		16.		
294.	24172	Ferenczy István utca 18.		VHU
295.	24865	Alkotmány utca 21.		VHU
296.	24170	Ferenczy István utca 22.		VHU
297.	24168	Ferenczy István utca 24.	Magyar utca 13.	VHU
298.	24710/2	Garibaldi utca 2.	Kossuth Lajos tér 5.	VHU
299.	24710/1	Garibaldi utca 4.		VHU
300.	24705	Garibaldi utca 5.		VHU
301.	24704	Garibaldi utca 7.		VHU
302.	24280	Gerlóczy utca 5.	Vitkovics Mihály utca 8.	VHU
303.	24437	Harmincad utca 3.	Bécsi utca 10.	VHU
304.	23913	Havas utca 6.	Váci utca 77.	VHU
305.	24160	Henszlmann Imre utca 3.		VHU
306.	24864	Alkotmány utca 23.	Vadász utca 44.	VHU
307.	24161	Henszlmann Imre utca 5.		VHU
308.	24162	Henszlmann Imre utca 7.		VHU
309.	24163	Henszlmann Imre utca 9.	Magyar utca 17-21.	VHU
310.	24547	Hercegprímás utca 5.		VHU
311.	24541	Hercegprímás utca 8.		VHU
312.	24621	Hercegprímás utca 12.		VHU
313.	24765	Hercegprímás utca 17.	Arany János utca 30.	VHU
314.	24623	Hercegprímás utca 18.		VHU
315.	24767	Hercegprímás utca 19.		VHU
316.	24737	Hold utca 8.		VHU

10. számú melléklet - Gazdasági szervezetek beruházásai az V. kerületben (2017)

Belváros

INGATLAN TERVEZETT FUNKCIÓJA	FEJLESZTÉS CÉLJA	INGATLANFEJLESZTÉS HELYE
Lakó, iroda	Meglévő épület átalakítása, felújítása, tetőtérben új lakás kialakítása.	Március 15. tér 3.
Lakó	Homlokzat felújítás	Papnövelde u. 1.
Lakó	20 db apartman lakás kialakítása	Bástya u. 20.
Lakó	11 db lakás helyén 7 db lakás kialakítása. Homlokzatfelújítás.	Dorottya u. 9.
Lakó	Tetőtér-beépítés 2 lakás kialakítása	Fejér Gy. u. 10.
Lakó	Homlokzat felújítás	Gerlóczy u. 7.
Lakó	Tetőtérben lakások kialakítása.	Kálvin tér 4.
Lakó	Lakóház átépítése.	Só u. 4.
Lakó	Tetőtérben lakások kialakítása	Szerb u. 13.
Lakó	III. em. átalakítása 6 lakás kialakítása	Váci u. 40.
Lakó	Emelet-ráépítés	Veres Pálné u. 5.
Lakó	Tetőtér-beépítés 6 lakás kialakítása	Veres Pálné u. 16.
Lakóépület	Homlokzat felújítás	Egyetem tér 5.
Lakóépület	Homlokzat felújítása	Ferenciek tere 3.
Lakóépület	Homlokzat felújítása	Ferenciek tere 4
Lakóépület	Homlokzat felújítása	Ferenciek tere 5.
Lakóépület	Homlokzat felújítás	Károlyi u. 11.
Lakóépület	Tetőfelújítás	Kecskeméti u. 13.
Lakóépület	Tetőtér-beépítés	Képíró u. 3.
Lakóépület	Homlokzat felújítás	Kossuth Lajos u. 13.
Lakóépület	Homlokzat felújítás	Veres Pálné u. 4.

INGATLAN TERVEZETT FUNKCIÓJA	FEJLESZTÉS CÉLJA	INGATLANFEJLESZTÉS HELYE
Lakóház	26 lakásos épület kialakítása.	Váci u. 83.
Lakás+ tároló	Tetőtér beépítése	Irányi u. 27.
Szálloda	Átalakítás	Belgrád rkp. 24.
Szálloda	Átalakítás	Kígyó u. 2.
Szálloda	Teljes épület átalakítás, szállodaépítés.	Múzeum körút. 1/B.
Szálloda	Épület átalakítása	Petőfi Sándor u. 14.
Lakásépület és szálloda	Átalakítás	Petőfi S. utca 17.
Szálloda	Átalakítás	Petőfi S. utca 2./Ferenciek tere 10.
Szálloda	Átalakítás	Váci utca 36./Ferenciek tere 1.
Szálloda	Az épület teljes rekonstrukciója	Piarista u. 6.
Üzlet	Üzlet kialakítása	Kossuth Lajos u. 13.
Vegyes rendeletetésű épület	Vegyes rendeltetésű épület	Gerlóczy u. 5.
Vegyes rendeltetésű	Irodaház, szálloda építése.	Kossuth Lajos u. 7-9 (volt Úttörő Áruház)
Vegyes rendeltetésű	Lakóépület építése.	Semmelweis u. 21.
Vendéglátó	Kávézó kialakítása.	Ferenciek tere 7-8.
Vendéglátó	Szállodaépítés	Molnár u. 35.
Vendéglátó	Étterem kialakítása	Papnövelde u. 10.
Vendéglátó	Borbár kialakítása	Papnövelde u. 10.
Vendéglátó	72 szobás szállodaépítés.	Szarka u. 5. (Só u. 6.)

Lipótváros

INGATLAN TERVEZETT FUNKCIÓJA	FEJLESZTÉS CÉLJA	INGATLANFEJLESZTÉS HELYE
Irodaház	Épület átalakítása	Bajcsy Zsilinszky út 78.
Irodaház	Épület teljes bontása után új épület kialakítása.	Hold u. 17.
Lakó	Homlokzat felújítás	Akadémia u. 11.
Lakó	Tetőtér-beépítés 2 lakás kialakítása	Balassi Bálint u. 2/B.
Lakó	Homlokzat felújítás	Falk Miksa u. 3.
Lakó	Tető felújítás	Falk Miksa u. 13.
Lakó	Tetőtér-beépítés, lakások bővítése	Falk Miksa u. 17.
Lakó	Teljes rekonstrukció.	Garibaldi u. 4.
Lakó	Homlokzat felújítás	Hold u. 23.
Lakó	Tetőtér-beépítés és lakáskialakítás.	Kálmán Imre u. 16.
Lakó	Tetőtér-beépítés.	Nagy Ignác 19/a
Lakó	Homlokzat átalakítás	Október 6. u. 20.
Lakó	Udvar lefedése üvegtetővel	Sas u. 25.
Lakó	Tetőtérben 25 lakás kialakítása, homlokzat felújítása	Szent István körút. 15.
Lakó	Homlokzat felújítás	Szent István körút. 9.
Lakó	Tetőfedés csere	Szent István körút. 21.
Lakó	Tetőtér-beépítés 6 lakás kialakítása	Váci u. 2.
Lakó	Tetőtérben 5 db kétszintes lakás.	Vadász u. 42.
Szálloda	Átalakítás	Vadász utca 14.
Oktatási	Oktatási központ átalakítása	Kálmán Imre u. 20.
Oktatási	Épületek átépítése („III. ütem”)	Nádor u. 9. és Nádor u. 11.
Oktatási	Épületek átépítése („II. ütem”)	Nádor u. 9 és Október 6. u. 12.
Oktatási	Nádor u. 13. sz. épület átépítése, és Nádor u. 15. sz. épület bontása és új épület építése („I. ütem”)	Nádor u. 13. és Nádor u. 15.
Üzlet	Üzlet átalakítás	Október 6. u. 6.
Szálloda	Épület átalakítása	Akadémia u. 15-17.
Szálloda	Épület átalakítása	Apáczai Csere János u. 9.
Szálloda	Új szálloda építése	Dorottya u. 8.
Szálloda	Az épület teljes rekonstrukciója.	Hercegprímás u. 5.
Szálloda	Irodaházból szálloda átalakítás.	Hold u. 16.

INGATLAN TERVEZETT FUNKCIÓJA	FEJLESZTÉS CÉLJA	INGATLANFEJLESZTÉS HELYE
Szálloda	92 szobás apartman szálló kialakítása.	Hold u. 19.
Szálloda	Teljes rekonstrukció.	Kálmán Imre u. 19.
Szálloda	Épület átalakítása.	Széchenyi tér 2. (HyattRegency Budapest – Volt Malév-ház)
Szálloda	Épület átalakítása.	Vadász u. 14.
Vendéglátó	Étterem - földszinti átalakítás	Nádor u. 23.
Vendéglátó	Étterem - földszinti átalakítás	Nádor u. 24.
Vendéglátó	Étterem kialakítása.	Október 6. u. 16-18.
Vendéglátó	Irodaházból szálloda átalakítás.	Vigyázó Ferenc u. 5.
	Passzázs födém megerősítés és felújítás	József nádor tér 10.
Iroda	Teljes rekonstrukció.	Kossuth tér 6-8. (volt MTESZ székház)

11. számú melléklet - Kisipari műhelyek az V. kerületben (2014)

	Belváros
1	K.T. Szuper suszter
2	Diron ékszer
3	Crocodilly bőrdíszmű
4	Ékes kesztyű
5	Gabriella classic
6	Gallwitz szaküzlet
7	Fufavi ruhakészítő
8	Nikola ékszer
9	Krisztina ruhaklinika
10	Balogh kesztyű
11	Harta-Bede ötvös
12	Je suis belle
13	Udvarhelyi - egyedi ruhák
14	Bibi art design
15	Balla Tamás porcelánjavítás
16	Yaga-yaga design shop
17	Walther kronométer
18	Dori Tomcsanyi design
19	Holló műhely -Népművészet
20	Zedbike - kerékpár
21	Barta ékszer
22	Andie till mode - ruhajavítás
23	Cukorka - sweez fabrik
24	Fiser bags - bőrműves
25	Kárpáthia cippzárjavító
26	Gyula szabó
27	Maya ruhaszervíz
28	Tuxi divat
29	Boros lámpaernyő
30	Wonderlab design
31	Pásztor bőrműves
32	Libál Optika
33	Kelemen Mária női szabó
34	Révész Éva szabó mester
35	Iringó virágmanufaktúra
36	Károlyi zongoraszalon
37	Gitta varrodája
38	Nanda Art galéria
39	Kamchatka design - ruhakészítő
40	HonfiPéter bőrdíszműves
41	Pióker-Tóth Üvegező
42	Magyar ékszer
43	Flaschner műköszörűs
44	Raj Ráhel Tortakészítő
45	Nemes Tamás képkeretező-restaurátor
46	Workshop galéria ékszer
47	Made by you közösségi műhely
48	Kisfiók ruhakészítő
49	San-yin cipőjavító
50	Tóth István bőrműves
51	Vámossy divatszalon
	Lipótváros
1	Wladis Galéria és Műterem
2	RK Ékszer
3	Rocketbikes Kerékpárbolt és Műhely
4	Cipész
5	Kalpag készítő
6	Restaurátor és képkeretező műhely
7	Zsófi varróstúdió
8	Greff László elektornikai műszerész mester
9	Flow and more virágkötészet
10	Swisswatches Shop and Services
11	Óraszaközlet
12	Breuer és lányai cipészműhely
13	Bazsalikom virágüzlet
14	Rácz cipőklinika
65	**Összesen**

12. számú melléklet - Vezetékes távközlési szolgáltatók

2017.03.27. szerinti állapot

Sorsz.	*Ágazati sorsz.*	Szolgáltató neve	Tényleges kezdés
1	*1*	ACE TELECOM Telekommunikációs és Informatikai Szolgáltató Kft.	2006.08.10.
2	*3*	ACN Communications Hungary Kft.	2011.04.27.
3	*7*	AMTEL Hang és Internet Kommunikáció Magyarország Kft.	2005.04.07.
4	*9*	BORSODWEB Internet Szolgáltató Kft.	2011.10.27.
5	*10*	BT Limited Magyarországi Fióktelepe	2006.09.05.
6	*12*	Calltivation Ltd.	2013.10.31.
7	*13*	CBN Telekom Kft.	2012.05.01.
8	*15*	Comtest Technikai és Ügyvitelszervezési Kft.	2011.07.05.
9	*17*	Corvus Telecom Informatikai és Távközlési Kft.	2013.09.25.
10	*19*	Cost Consulting Szolgáltató Kft.	2008.10.07.
11	*20*	Cost Consulting Szolgáltató Kft.	2015.04.01.
12	*21*	DARPA Informatikai Kft.	2016.05.10.
13	*22*	DIALOGA SERVICIOS INTERACTIVOS, S.A.	2017.02.27.
14	*24*	Ditel 2000 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2012.07.01.
15	*25*	DK Network Magyarország Informatikai és Kereskedelmi Kft.	2014.05.01.
16	*26*	DRÁVANET Internet Szolgáltató Zrt.	2009.05.18.
17	*27*	DUNAKANYAR-HOLDING Pénzügyi Tanácsadó és Szolgáltató Kft.	2007.07.01.
18	*28*	Enterprise Services Magyarország Kft.	2017.01.01.
19	*29*	Ephone Schweiz GmbH.	2015.06.17.
20	*30*	ES Innotel Kft.	2015.07.21.
21	*32*	Externet Telekommunikációs és Internet Szolgáltató Nyrt.	2004.08.01.
22	*33*	FIX TELEKOM Kft.	2016.02.01.
23	*34*	FONIO-VOIP Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2008.03.15.
24	*35*	Hungária Informatikai Kft.	2012.10.11.
25	*36*	H1 Komm Távközlési és Kereskedelmi Kft.	2017.01.01.
26	*37*	H1 Telekom Távközlési és Kereskedelmi Kft.	2003.09.21.
27	*38*	Interoute Magyarország Távközlési Kft.	2014.05.02.
28	*39*	Invitech Megoldások Zrt.	2016.07.01.
29	***40***	**Invitel Távközlési Zrt.**	**2002.02.01.**
30	*42*	Invitel Technocom Távközlési Kft.	2009.06.01.
31	*43*	IP-Telekom Informatikai és Távközlési Kft.	2010.10.01.
32	*44*	iSAFE Informatikai Zrt.	2011.01.01.
33	*46*	ITSource Informatikai és Telekommunikációs Szolgáltató Kft.	2011.07.01.
34	*49*	KFL-NETWORKING Telekommunikációs és Informatikai Kft.	2011.01.01.
35	*52*	Leskó és Nagy Kft.	2010.04.15.
36	*53*	MACROgate IPsystems Magyarország Kft.	2008.11.04.

37	*54*	MCN Telecom Telekommunikációs Szolgáltató Kft.	2015.07.03.
38	*56*	Microsystem Kecskemét Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2008.12.01.
39	*57*	Mikroháló Távközlési, Szolgáltató Kft.	2006.05.04.
40	*58*	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	2004.03.01.
41	*59*	MVM NET Távközlési Szolgáltató Zrt.	2016.05.01.
42	*60*	Netfone Távközlési Szolgáltató Kft.	2008.08.01.
43	*61*	Netfone Telecom Távközlési és Szolgáltató Kft.	2012.12.01.
44	*62*	Net-Portal Távközlési, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2009.10.01.
45	*63*	NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	2012.04.01.
46	*64*	NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	2012.04.01.
47	*65*	N-System Távközlési Szolgáltató Kft.	2007.08.20.
48	*66*	OfficeLink Kft.	2014.11.07.
49	*67*	On Line System Informatikai és Tanácsadó Kft.	2006.04.10.
50	*68*	Opennetworks Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2005.09.19.
51	*69*	PIVo Telecom Kft.	2015.07.13.
52	*70*	Printer-fair Számítástechnikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2008.11.15.
53	*71*	Rendszerinformatika Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.	2011.05.15.
54	*72*	R-Voice Hungary Telekommunikációs és Informatikai Kft.	2011.09.01.
55	*74*	SKAWA Innovation Kutatás-Fejlesztési Kft.	2011.05.11.
56	*75*	Symlink Informatikai Szolgáltató és Tanácsadó Kft.	2010.10.01.
57	*76*	Tarr Építő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	2006.07.18.
58	*77*	Telefonica International Wholesale Services Hungary Kft.	2011.06.01.
59	*78*	UPC DTH S.á.r.l.	2015.05.27.
60	*79*	UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.	2007.04.01.
61	*81*	VCC Live Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság	2008.03.15.
62	*82*	Venien Informatikai Szolgáltató és Tanácsadó Kft.	2009.07.23.
63	*85*	VIPTEL Kft.	2011.10.01.
64	*86*	VNM Zrt.	2011.07.01.
65	*88*	Zalaszám Informatika Kft.	2011.06.15.
66	*89*	3C Távközlési Kft.	2006.02.17.
67	*91*	4VOICE Távközlési Kft.	2006.12.01.
68	*92*	42NETMedia Szolgáltató Kft.	2015.05.01.